

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى
رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ

قانون تأمین اجتماعی و آیین نامه های آن

(معاونت حقوقی و امور مجلس - دفتر قوانین و مقررات)

مجموعه قانون تأمین اجتماعی و آیین نامه های آن

تهیه و تنظیم: دفتر قوانین و مقررات سازمان تأمین اجتماعی
همکاران حروفچینی و صفحه بندی: خانم‌ها سمیه خلج
سرشکی (دفتر قوانین و مقررات) و سمیرا داراب پور (اداره کل روابط عمومی)

سال چاپ: ۱۳۹۳

تلفن: ۶۶۵۸۰۵۱۲ فاکس: ۶۶۵۸۰۷۰۴

صندوق پستی: ۱۴۵۷۹۶۵۵۹۵

فهرست مطالب

۸	قانون اساسی
۴۳	قانون تأمین اجتماعی
۹۹	آیین نامه‌ها
۱۰۰	آیین نامه بیمه و بازنشستگی کارکنان سازمان مصوب ۱۳۴۷/۲/۷
۱۰۴	آیین نامه امور مالی سازمان بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۴۷/۶/۲۷
	آیین نامه معاملات مصوب جلسه مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۷ شورای عالی تأمین اجتماعی با اصلاحات به عمل آمده به موجب مصوبات به شماره ۶۲۸۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۵ و ۵۵۱۳۱ مورخ ۱۳۷۱/۱۲/۲۷ و ۱۲۱۲۳۶/ت/۱۷۵۰۶ هـ مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۱ و ۱۳۷۵/۱۲/۲۱ مورخ ۱۷۰۵۶/۵۴۴۲۱/۲۰۱ هیئت محترم وزیران موضوع ماده ۳ اساسنامه
۱۰۹	آیین نامه معاملات ضمیمه آیین نامه امور مالی
۱۲۴	آیین نامه استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۴۸/۲/۱۳
	آیین نامه وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۰/۶/۲۷ و ۱۳۵۰/۱۱/۲
۱۳۷	آیین نامه اجرایی ماده ۴۶ آیین نامه استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۲/۳۱
۱۳۹	آیین نامه طرز تنظیم صورت مزد و حقوق و مواقع ارسال آنها به سازمان (مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۱۹ شورای عالی تأمین اجتماعی)
۱۴۵	آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۵ وزارتین دادگستری و بهداری و بهزیستی)
۱۴۷	آیین نامه اجرایی موضوع ماده ۷۹ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۶/۸/۲۲ شورای عالی تأمین اجتماعی
۱۶۷	آیین نامه شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ و ۱۳۶۷/۳/۴ شورای عالی سازمان تأمین اجتماعی
۱۶۹	آیین نامه اجرایی کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب (۱۳۶۶/۳/۶) و اصلاحات ۱۳۶۷/۷/۶، ۱۳۷۱/۵/۱۹ و ۱۳۷۸/۵/۲) ۱۷۰
۱۷۴	آیین نامه داخلی هیئت نظارت سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۴
۱۷۶	آیین نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح‌های عمرانی مصوب ۱۳۶۳/۱۲/۸ شورای عالی تأمین اجتماعی و اصلاحیه مصوب ۱۳۶۴/۶/۶
۱۸۱	آیین نامه تعیین حق بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد موضوع تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (۱۳۵۶/۱۱/۵) مجلس سنا)
۱۸۲	آیین نامه اجرایی قانون اصلاح بند «ب» و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (مصوبه جلسه ۱۳۶۶/۷/۲۹ هیئت وزیران)
۱۸۶	آیین نامه اجرایی قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی (اردیبهشت ۱۳۶۹)
۱۹۴	آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴

- آیین نامه هیئت های تشخیص مطالبات مصوب (۱۳۷۳/۵/۲۴) شورای عالی تأمین اجتماعی ۱۹۵
- آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی مصوب (۷۵/۴/۶) و اصلاحی (۱۳۷۵/۱۲/۸) ۲۰۱
- آیین نامه ضوابط و نحوه اعمال ماده ۴۰ قانون تأمین اجتماعی در مورد اشخاص حقوقی که دفاتر قانونی ارائه نمی دهند مصوب ۱۳۷۸/۴/۵ شورای عالی تأمین اجتماعی ۲۰۲
- آیین نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاله نامه شماره (۱۹) سازمان بین المللی کار مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ ۲۰۳
- آیین نامه ادامه بیمه به طور اختیاری موضوع تبصره ماده ۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۵/۶/۲۶ و اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی ۲۰۴
- آیین نامه اجرایی بند ۵ جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ - مصوب ۱۳۸۰ ۲۰۷
- آیین نامه جدید استخدامی سازمان مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ ۲۱۶
- آیین نامه اجرایی تبصره (۵) الحاقی به ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۷ (مصوب ۱۳۸۸/۳/۳) ۲۳۷
- آیین نامه معاملاتی صندوق تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۹۰/۹/۸) ۲۳۹
- آیین نامه مالی صندوق تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲) ۲۵۵
- اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۰ هیئت وزیران) ۲۶۹

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی می باشد. ماهیت انقلاب عظیم اسلامی ایران و روند مبارزه مردم مسلمان از ابتدا تا پیروزی که در شعارهای قاطع و کوبنده همه قشرهای مردم تبلور می یافت این خواست اساسی را مشخص کرده و اکنون در طلیعه این پیروزی بزرگ ملت ما با تمام وجود نیل به آن را می طلبد.

ویژگی بنیادی این انقلاب نسبت به دیگر نهضت‌های ایران در سده اخیر مکتبی و اسلامی بودن آن است، ملت مسلمان ایران پس از گذر از نهضت ضد استبدادی مشروطه و نهضت ضد استعماری ملی شدن نفت به این تجربه گرانبار دست یافت که علت اساسی و مشخص عدم موفقیت این نهضت‌ها مکتبی نبودن مبارزات بوده است. گرچه در نهضت‌های اخیر خط فکری اسلامی و رهبری روحانیت مبارز سهم اصلی و اساسی را بر عهده داشت، ولی به دلیل دور شدن این مبارزات از مواضع اصیل اسلامی، جنبش‌ها به سرعت به رکورد کشانده شد. از اینجا وجدان بیدار ملت به رهبری مرجع عالیقدر تقلید حضرت آیت الله العظمی امام خمینی ضرورت پیگیری خط نهضت اصیل مکتبی و اسلامی را دریافت و این بار روحانیت مبارز کشور که همواره در صف مقدم نهضت‌های مردمی بوده و نویسندگان و روشنفکران متعهد با رهبری ایشان تحرک نوینی یافت. (آغاز نهضت اخیر ملت ایران در سال هزار و سیصد و هشتاد و دو هجری قمری برابر با هزار و سیصد و چهل و یک هجری شمسی می باشد).

طلیعه نهضت

اعتراض در هم کوبنده امام خمینی به توطئه آمریکایی «انقلاب سفید» که گامی در جهت تثبیت پایه‌های حکومت استبداد و تحکیم وابستگی سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران به امپریالیزم جهانی بود عامل حرکت یکپارچه ملت گشت و متعاقب آن انقلاب عظیم و خونبار امت اسلامی در خردادماه ۴۲ که در حقیقت نقطه آغاز شکوفایی این قیام شکوهمند و گسترده بود مرکزیت امام را به عنوان رهبری اسلامی تثبیت و مستحکم نمود و علی رغم تبعید ایشان از ایران در پی اعتراض به قانون ننگین کاپیتولاسیون (مصونیت مستشاران آمریکایی) پیوند مستحکم امت با امام همچنان استمرار یافت و ملت مسلمان و به ویژه روشنفکران متعهد و روحانیت مبارز راه خود را در میان تبعید و زندان، شکنجه و اعدام ادامه دادند.

در این میان قشر آگاه و مسئول جامعه در سنگر مسجد، حوزه‌های علمیه و دانشگاه به روشنگری و با الهام از مکتب انقلابی و پربار اسلام تلاش پی‌گیر و ثمر بخشی را در بالا بردن سطح آگاهی و هوشیاری مبارزاتی و مکتبی ملت مسلمان آغاز کرد. رژیم استبداد که سرکوبی نهضت اسلامی را با حمله دژخیمانه به فیضیه و دانشگاه و همه کانون‌های پرخروش انقلاب آغاز نموده بود به مذبحانه ترین اقدامات ددمشانه جهت رهایی از خشم انقلابی مردم دست زد و در این میان جوخه‌های اعدام، شکنجه‌های قرون وسطایی و زندان‌های درازمدت، بهایی بود که ملت مسلمان ما به نشانه عزم راسخ خود به ادامه مبارزه می‌پرداخت. خون صدها زن و مرد جوان و با ایمان که سحرگهان در میدان‌های تیر فریاد «الله اکبر» سر می‌دادند یا در میان کوچه و بازار هدف گلوله‌های دشمن قرار می‌گرفتند انقلاب اسلامی را تداوم بخشید، بیانیه‌ها و پیام‌های پی در پی امام به مناسبت‌های مختلف، آگاهی و عزم امت اسلامی را عمق و گسترش هر چه فزون‌تر داد.

حکومت اسلامی

طرح حکومت اسلامی بر پایه ولایت فقیه که در اوج خفقان و اختناق رژیم استبدادی از سوی امام خمینی ارائه شد انگیزه مشخص و منسجم نوینی را در مردم مسلمان ایجاد نمود و راه اصیل مبارزه مکتبی اسلام را گشود که تلاش مبارزان مسلمان و متعهد را در داخل و خارج کشور فشرده‌تر ساخت. در چنین خطی نهضت ادامه یافت تا سرانجام نارضایی‌ها و شدت خشم مردم بر اثر فشار و اختناق روزافزون در داخل و افشارگری و انعکاس مبارزه به وسیله روحانیت و دانشجویان مبارز در سطح جهانی، بنیان‌های حاکمیت رژیم را به شدت متزلزل کرد. و به ناچار رژیم و اربابانش مجبور به کاستن از فشار و اختناق و به اصطلاح باز کردن فضای سیاسی کشور شدند تا به گمان خویش دریچه اطمینانی به منظور پیشگیری از سقوط حتمی خود بگشایند. اما ملت برآشفته و آگاه و مصمم به رهبری قاطع و خلل ناپذیر امام، قیام پیروزمند و یکپارچه خود را به طرز گسترده و سراسری آغاز نمود.

خشم ملت

انتشار نامه توهین آمیز به ساحت مقدس روحانیت و به ویژه امام خمینی در ۱۷ دی ۱۳۵۶ از طرف رژیم حاکم این حرکت را سریع‌تر نمود و باعث انفجار خشم مردم در سراسر کشور شد و رژیم برای مهار کردن آتشفشان خشم مردم کوشید این قیام معترضان را با به خاک و خون کشیدن خاموش کند اما این خود خون بیشتری در رگ‌های انقلاب جاری ساخت و طپش‌های پی‌درپی انقلاب در هفتم‌ها و چهلم‌های یاد بود شهدای انقلاب، حیات و گرمی و جوشش یکپارچه و هر چه فزون‌تری به این نهضت در سراسر کشور بخشید و در ادامه و استمرار حرکت مردم تمامی سازمان‌های کشور با اعتصاب یکپارچه خود و شرکت در

تظاهرات خیابانی در سقوط رژیم استبدادی مشارکت فعالانه جستند. همبستگی گسترده مردان و زنان از همه اقشار و جناح‌های مذهبی و سیاسی در این مبارزه به طرز چشمگیری تعیین کننده بود، و مخصوصاً زنان به شکل بارزی در تمامی صحنه‌های این جهاد بزرگ حضور فعال و گسترده‌ای داشتند، صحنه‌هایی از آن نوع که مادری را با کودکی در آغوش، شتابان به سوی میدان نبرد و لوله‌های مسلسل نشان می‌داد بیانگر سهم عمده و تعیین کننده این قشر بزرگ جامعه در مبارزه بود.

بهایی که ملت پرداخت

نهال انقلاب پس از یک سال و اندی مبارزه مستمر و پیگیر با باروری از خون بیش از شصت هزار شهید و صد هزار زخمی و معلول و با بر جای نهادن میلیاردها تومان خسارت مالی در میان فریادهای: «استقلال، آزادی، حکومت اسلامی» به ثمر نشست و این نهضت عظیم که با تکیه بر ایمان و وحدت و قاطعیت رهبری در مراحل حساس و هیجان آمیز نهضت و نیز فداکاری ملت به پیروزی رسید موفق به درهم کوبیدن تمام محاسبات و مناسبات و نهادهای امپریالیستی گردید که در نوع خود سرفصل جدیدی بر انقلابات گسترده مردمی در جهان شد.

۲۱ و ۲۲ بهمن سال یکهزار و سیصد و پنجاه و هفت روزهای فرو ریختن بنیاد شاهنشاهی شد و استبداد داخلی و سلطه خارجی متکی بر آن را در هم شکست و با این پیروزی بزرگ طلیعه حکومت اسلامی که خواست دیرینه مردم مسلمان بود نوید پیروزی نهایی را داد.

ملت ایران به طور یکپارچه و با شرکت مراجع تقلید و علمای اسلام و مقام رهبری در همه پرسی جمهوری اسلامی تصمیم نهایی و قاطع خود را بر ایجاد نظام نوین جمهوری اسلامی اعلام کرد و با اکثریت ۹۸/۲٪ به نظام جمهوری اسلامی رای مثبت داد. اکنون قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به عنوان بیانگر نهادها و مناسبات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه باید راهگشای تحکیم پایه‌های حکومت اسلامی و ارائه دهنده طرح نوین نظام حکومتی بر ویرانه‌های نظام طاغوتی قبلی گردد.

شیوه حکومت در اسلام

حکومت از دیدگاه اسلام، برخاسته از موضع طبقاتی و سلطه‌گری فردی یا گروهی نیست بلکه تبلور آرمان سیاسی ملتی هم کیش و هم فکر است که به خود سازمان می‌دهد تا در روند تحول فکری و عقیدتی راه خود را به سوی هدف نهایی (حرکت به سوی الله) بگشاید. ملت ما در جریان تکامل انقلابی خود از غبارها و زنگارهای طاغوتی زدوده شد و از آمیزده‌های فکری بیگانه خود را پاک نمود و به مواضع فکری و جهان بینی اصیل اسلامی بازگشت اکنون بر آن است که با موازین اسلامی جامعه نمونه (اسوه) خود را بنا کند. بر چنین پایه‌ای،

رسالت قانون اساسی این است که زمینه‌های اعتقادی نهضت را عینیت بخشد و شرایطی را به وجود آورد که در آن انسان با ارزش‌های والا و جهانشمول اسلامی پرورش یابد.

قانون اساسی با توجه به محتوای اسلامی انقلاب ایران که حرکتی برای پیروزی تمامی مستضعفین بر مستکبرین بود زمینه تداوم این انقلاب را در داخل و خارج کشور فراهم می‌کند؛ به ویژه در گسترش روابط بین‌المللی، با دیگر جنبش‌های اسلامی و مردمی می‌کوشد تا راه تشکیل امت واحد جهانی را هموار کند. (ان هذمه امتکم امه واحده و انا ربکم فاعبدون) و استمرار مبارزه در نجات ملل محروم و تحت ستم در تمامی جهان قوام یابد.

با توجه به ماهیت این نهضت بزرگ، قانون اساسی تضمین‌گر نفی هر گونه استبداد فکری و اجتماعی و انحصار اقتصادی می‌باشد و در خط گسستن از سیستم استبدادی، و سپردن سرنوشت مردم به دست خودشان تلاش می‌کند. (ویضع عنهم اصرهم والاعلال التي كانت علیهم).

در ایجاد نهادها و بنیادهای سیاسی که خود پایه تشکیل جامعه است براساس تلقی مکتبی، صالحان عهده‌دار حکومت و اداره مملکت می‌گردند. (ان الارض یرثها عبادی الصالحون) و قانون‌گذاری که مبین ضابطه‌های مدیریت اجتماعی است بر مدار قرآن و سنت، جریان می‌یابد. بنابراین نظارت دقیق و جدی از ناحیه اسلام‌شناسان معادل و پرهیزگار و متهد (فقای عادل) امری محتوم و ضروری است و چون هدف از حکومت، رشد دادن انسان در حرکت به سوی نظام الهی است (والی‌الله المصیر) تا زمینه بروز و شکوفایی استعدادها به منظور تجلی ابعاد خودگونگی انسان فراهم آید (تخلقوا باخلاق الله) و این جز در گرو مشارکت فعال و گسترده تمامی عناصر اجتماع در روند تحول جامعه نمی‌تواند باشد.

با توجه به این جهت، قانون اساسی زمینه‌چنین مشارکتی را در تمام مراحل تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سرنوشت‌ساز برای همه افراد اجتماع فراهم می‌سازد تا در مسیر تکامل انسان هر فردی خود دست‌اندر کار و مسئول رشد و ارتقاء و رهبری گردد که این همان تحقق حکومت مستضعفین در زمین خواهد بود. (و نرید ان نمن علی‌الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین).

ولایت فقیه

براساس ولایت امر و امامت مستمر، قانون اساسی زمینه تحقق رهبری فقیه جامع‌الشرایطی را که از طرف مردم به عنوان رهبر شناخته می‌شود (مجاری الامور، یدالعلماء بالله الامناء علی حلاله و حرامه) آماده می‌کند تا ضامن عدم انحراف سازمان‌های مختلف از وظایف اصیل اسلامی خود باشند.

اقتصاد وسیله است نه هدف

در تحکیم بنیادهای اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل، اوست نه همچون دیگر نظام‌های اقتصادی متمرکز و تک‌اثر ثروت و سودجویی،

زیرا که در مکاتب مادی، اقتصاد خود هدف است و بدین جهت در مراحل رشد، اقتصاد عامل تخریب و فساد و تباهی می‌شود؛ ولی در اسلام اقتصاد وسیله است و از وسیله انتظاری جز کارائی بهتر در راه وصول به هدف نمی‌توان داشت. با این دیدگاه برنامه اقتصادی اسلامی فراهم کردن زمینه مناسب برای بروز خلاقیت‌های متفاوت انسانی است و بدین جهت تأمین امکانات مساوی و متناسب و ایجاد کار برای همه افراد و رفع نیازهای ضروری جهت استمرار حرکت تکاملی او بر عهده حکومت اسلامی است.

زن در قانون اساسی

در ایجاد بنیادهای اجتماعی اسلامی، نیروهای انسانی که تاکنون در خدمت استثمار همه جانبه خارجی بودند هویت اصلی و حقوق انسانی خود را باز می‌یابند و در این بازیابی طبیعی است که زنان به دلیل ستم بیشتری که تاکنون از نظام طاغوتی متحمل شده‌اند استیفای حقوق آنان بیشتر خواهد بود. خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است و توافق عقیدتی و آرمانی در تشکیل خانواده که زمینه ساز اصلی حرکت تکاملی و رشد یابنده انسان است اصل اساسی بوده و فراهم کردن امکانات جهت نیل به این مقصود از وظایف حکومت اسلامی است. زن در چنین برداشتی از واحد خانواده، از حالت (شیء بودن) و یا (ابزار کار بودن) در خدمت اشاعه مصرف زدگی و استثمار، خارج شده و ضمن بازیافتن وظیفه خطیر و پر ارج مادری در پرورش انسان‌های مکتبی پیش‌آهنگ خود هم‌رمز مردان در میدان‌های فعال حیات می‌باشد و در نتیجه پذیرای مسؤولیتی خطیرتر و در دیدگاه اسلامی برخوردار از ارزش و کرامتی والاتر خواهد بود.

ارتش مکتبی

در تشکیل و تجهیز نیروهای دفاعی کشور توجه بر آن است که ایمان و مکتب، اساس و ضابطه باشد، بدین جهت ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب در انطباق با هدف فوق شکل داده می‌شوند و نه تنها حفظ و حراست از مرزها بلکه با رسالت مکتبی یعنی جهاد در راه خدا و مبارزه در راه گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان را نیز عهده‌دار خواهند بود (و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدو الله و عدوکم و آخرین من دونهم).

قضا در قانون اساسی

مسأله قضا در رابطه با پاسداری از حقوق مردم در خط حرکت اسلامی، به منظور پیشگیری از انحرافات موضعی در درون امت اسلامی امری است حیاتی، از این رو ایجاد سیستم قضایی بر پایه عدل اسلامی و متشکل از قضات عادل و آشنا به ضوابط دقیق دینی پیش‌بینی شده است؛ این نظام به دلیل حساسیت بنیادی و دقت در مکتبی بودن آن لازم است به دور از هر نوع رابطه و مناسبات ناسالم باشد. (و اذا حکمتم بین الناس ان تحکمو بالعدل).

قوه مجریه

قوه مجریه به دلیل اهمیت ویژه‌ای که در رابطه با اجرای احکام و مقررات اسلامی به منظور رسیدن به روابط و مناسبات عادلانه حاکم بر جامعه دارد و همچنین ضرورتی که این مساله حیاتی در زمینه سازی وصول به هدف نهایی حیات خواهد داشت بایستی راهگشای ایجاد جامعه اسلامی باشد. نتیجتاً محصور شدن در هر نوع نظام دست و پا گیر پیچیده که وصول به این هدف را کند و یا خدشه دار کند از دیدگاه اسلامی نفی خواهد شد. بدین جهت نظام بوروکراسی که زائیده و حاصل حاکمیت‌های طاغوتی است به شدت طرد خواهد شد تا نظام اجرایی با کارایی بیشتر و سرعت افزون‌تر در اجرای تعهدات اداری به وجود آید.

وسایل ارتباط جمعی

وسایل ارتباط جمعی (رادیو - تلویزیون) بایستی در جهت روند تکاملی انقلاب اسلامی در خدمت اشاعه فرهنگ اسلامی قرار گیرد و در این زمینه از برخورد سالم اندیشه‌های متفاوت بهره جوید و از اشاعه و ترویج خصلت‌های تخریبی و ضد اسلامی جداً پرهیز کند. پیروی از اصول چنین قانونی که آزادی و کرامت انباء بشر را سرلوحه اهداف خود دانسته و راه رشد و تکامل انسان را می‌گشاید بر عهده همگان است و لازم است که امت مسلمان با انتخاب مسئولین کاردان و مؤمن و نظارت مستمر بر کار آنان به طور فعالانه در ساختن جامعه اسلامی مشارکت جویند به امید اینکه در بنای جامعه نمونه اسلامی (اسوه) که بتواند الگو و شهیدی بر همگی مردم جهان باشد موفق گردد. (و کذالک جعلنا امه وسطاً لتکونوا شهداء علی الناس).

نمایندگان

مجلس خبرگان متشکل از نمایندگان مردم، کار تدوین قانون اساسی را براساس بررسی پیش‌نویس پیشنهادی دولت و کلیه پیشنهادهایی که از گروه‌های مختلف مردم رسیده بود در دوازده فصل که مشتمل بر یکصد و هفتاد و پنج اصل می‌باشد در طلیعه پانزدهمین قرن هجرت پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم، بنیانگذار مکتب‌رهاییی بخش اسلام با اهداف و انگیزه‌های مشروح فوق به پایان رساند، به این امید که این قرن، قرن حکومت جهانی مستضعفین و شکست تمامی مستکبرین گردد.

□ فصل اول: اصول کلی

اصل اول:

حکومت ایران جمهوری اسلامی است که ملت ایران، بر اساس اعتقاد دیرینه اش به حکومت حق و عدل قرآن، در پی انقلاب اسلامی پیروزمند خود به رهبری مرجع عالیقدر تقلید آیت الله العظمی امام خمینی، در همه پرسی دهم و یازدهم

فروردین ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و هشت هجری شمسی برابر با اول و دوم جمادی الاولی سال یکهزار و سیصد و نود و نه هجری قمری با اکثریت ۹۸/۲٪ کلیه کسانی که حق رای داشتند، به آن رأی مثبت داد.

اصل دوم:

جمهور اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

- ۱- خدای یکتا (لااله الاالله) و اختصاص حاکمیت و تشریح به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.
- ۲- وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.
- ۳- معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.
- ۴- عدل خدا در خلقت و تشریح.
- ۵- امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام.
- ۶- کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:

الف- اجتهاد مستمر فقهای جامع شرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین،

- ب- استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها،
- ج- نفی هر گونه ستمگری و ستم کشی و سلطه گری و سلطه پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می کند.

اصل سوم:

دولت جمهور اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

- ۱- ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.
- ۲- بالا بردن سطح آگاهی های عمومی در همه زمینه ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه های گروهی و وسایل دیگر.
- ۳- آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی.
- ۴- تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.
- ۵- طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب.
- ۶- محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی.
- ۷- تأمین آزادی های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون.
- ۸- مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش.
- ۹- رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی.

- ۱۰- ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور.
- ۱۱- تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور.
- ۱۲- پی ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه.
- ۱۳- تأمین خودکفایی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها.
- ۱۴- تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.
- ۱۵- توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.
- ۱۶- تنظیم سیاست خارجی کشور براساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی دریغ از مستضعفان جهان.

اصل چهارم:

کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است.

اصل پنجم:

در زمان غیب حضرت ولی عصر «عجل الله تعالی فرجه» در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده دار آن می گردد.

اصل ششم:

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود از راه انتخابات: انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می گردد.

اصل هفتم:

طبق دستور قرآن کریم: «و امرهم شوری بینهم» و «شاورهم فی الامر» شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر اینها از ارکان تصمیم گیری و اداره امور کشورند. موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می کند.

اصل هشتم:

در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می کند. «والمؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر».

اصل نهم:

در جمهوری اسلامی ایران آزادی و استقلال و وحدت و تمامیت ارضی کشور از یکدیگر تفکیک ناپذیرند و حفظ آنها وظیفه دولت و آحاد ملت است. هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی، به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه ای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادی های مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند.

اصل دهم:

از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

اصل یازدهم:

به حکم آیه کریمه «ان هذه امتکم امه واحده و انا ربکم فاعبدون» همه مسلمانان یک امت‌اند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش پیگیر به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد.

اصل دوازدهم:

دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی الابد غیر قابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل می‌باشند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

اصل سیزدهم:

ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند.

اصل چهاردهم:

به حکم آیه شریفه «لاینهاکم الله عن الدین لم یقاتلوکم فی الدین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین» دولت جمهوری اسلامی ایران و مسلمانان موظفند نسبت به افراد غیر مسلمان با اخلاق حسنه و قسط و عدل اسلامی عمل نمایند و حقوق انسانی آنان را رعایت کنند. این اصل در حق کسانی اعتبار دارد که بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران توطئه و اقدام نکنند.

□ فصل دوم: زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور اصل پانزدهم:

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبانهای محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

اصل شانزدهم:

از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس‌ها و در همه رشته‌ها تدریس شود.

اصل هفدهم:

مبدأ تاریخ رسمی کشور هجرت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) است و تاریخ هجری شمسی و هجری قمری هر دو معتبر است، اما مبنای کار ادارات دولتی هجری شمسی است. تعطیل رسمی هفتگی روز جمعه است.

اصل هجدهم:

پرچم رسمی ایران به رنگ‌های سبز و سفید و سرخ با علامت مخصوص جمهوری اسلامی و شعار «الله اکبر» است.

□ فصل سوم: حقوق ملت

اصل نوزدهم:

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود.

اصل بیستم:

همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

اصل بیست و یکم:

دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

- ۱- ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیاء حقوق مادی و معنوی او.
- ۲- حمایت مادران، بالخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزندان، و حمایت از کودکان بی سرپرست.
- ۳- ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده.
- ۴- ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست.
- ۵- اعطای قیمومت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنها در صورت نبودن ولی شرعی.

اصل بیست و دوم:

حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند.

اصل بیست و سوم:

تفتیش عقاید ممنوع است و هیچکس را نمی توان به صرف داشتن عقیده ای مورد تعرض و مؤاخذه قرار داد.

اصل بیست و چهارم:

نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آنکه مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد. تفصیل آن را قانون معین می کند.

اصل بیست و پنجم:

بازرسی و نرساندن نامه ها، ضبط و فاش کردن مکالمات تلفنی، افشای مخابرات تلگرافی و تلکس، سانسور، عدم مخابره و نرساندن آنها، استراق سمع و هر گونه تجسس ممنوع است مگر به حکم قانون.

اصل بیست و ششم:

احزاب، جمعیت ها، انجمن های سیاسی و صنفی و انجمن های اسلامی یا اقلیت های دینی شناخته شده آزادند، مشروط به این که اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهور اسلامی را نقض نکنند. هیچ کس را نمی توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.

اصل بیست و هفتم:

تشکیل اجتماعات و راه پیمایی ها، بدون حمل سلاح، به شرط آن که مخل به مبانی اسلام نباشد آزاد است.

اصل بیست و هشتم:

هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.

اصل بیست و نهم:

برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بی سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت های پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی است همگانی. دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.

اصل سی ام:

دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.

اصل سی و یکم:

داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است. دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمندترند به خصوص روستائینان و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.

اصل سی و دوم:

هیچکس را نمی توان دستگیر کرد مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین می کند. در صورت بازداشت، موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتباً به متهم ابلاغ و تفهیم شود و حداکثر ظرف مدت بیست و چهار ساعت پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضایی ارسال و مقدمات محاکمه، در اسرع وقت فراهم گردد. تخلف از این اصل طبق قانون مجازات می شود.

اصل سی و سوم:

هیچ کس را نمی توان از محل اقامت خود تبعید کرد یا از اقامت در محل مورد علاقه اش ممنوع یا به اقامت در محلی مجبور ساخت، مگر در مواردی که قانون مقرر می دارد.

اصل سی و چهارم:

دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هر کس می تواند به منظور دادخواهی به دادگاه های صالح رجوع نماید. همه افراد ملت حق دارند این گونه دادگاه ها را در دسترس داشته باشند و هیچ کس را نمی توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد.

اصل سی و پنجم:

در همه دادگاه ها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب نمایند و اگر توانایی انتخاب وکیل را نداشته باشند باید برای آنها امکانات تعیین وکیل فراهم گردد.

اصل سی و ششم:

حکم به مجازات و اجرا آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد.

اصل سی و هفتم:

اصل، برائت است و هیچکس از نظر قانون مجرم شناخته نمی شود، مگر این که جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد.

اصل سی و هشتم:

هر گونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است. اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند، مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می شود.

اصل سی و نهم:

هتک حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون دستگیر، بازداشت، زندانی یا تبعید شده، به هر صورت که باشد ممنوع و موجب مجازات است.

اصل چهلم:

هیچ کس نمی تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع

عمومی قرار دهد.

اصل چهل و یکم:

تابعیت کشور ایران حق مسلم هر فرد ایرانی است و دولت نمی‌تواند از هیچ ایرانی سلب تابعیت کند، مگر به درخواست خود او یا در صورتی که به تابعیت کشور دیگری درآید.

اصل چهل و دوم:

اتباع خارجه می‌توانند در حدود قوانین به تابعیت ایران در آیند و سلب تابعیت اینگونه اشخاص در صورتی ممکن است که دولت دیگری تابعیت آنها را بپذیرد یا خود آنها درخواست کنند.

□ فصل چهارم: اقتصاد و امور مالی

اصل چهل و سوم:

برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می‌شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

۲- تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه‌ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعت کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

۴- رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری.

۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

۶- منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

۹- تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.

اصل چهل و چهارم:

نظام اقتصادی جمهور اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

اصل چهل و پنجم:

انفال و ثروت های عمومی از قبیل زمین های موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه، رودخانه ها و سایر آبهای عمومی، کوه ها، دره ها، جنگل ها، نزارها، بیشه های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می‌کند.

اصل چهل و ششم:

هر کس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است و هیچ کس نمی‌تواند به عنوان مالکیت نسبت به کسب و کار خود امکان کسب و کار را از دیگری سلب کند.

اصل چهل و هفتم:

مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد محترم است. ضوابط آن را قانون معین می‌کند.

اصل چهل و هشتم:

در بهره برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان ها و توزیع فعالیت های اقتصادی میان استان ها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

اصل چهل و نهم:

دولت موظف است ثروت های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه کاری ها و معاملات دولتی، فروش زمین های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیر مشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او

به بیت المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.

اصل پنجاهم:

در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌گردد. از این رو فعالیتهای اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

اصل پنجاه و یکم:

هیچ نوع مالیات وضع نمی‌شود مگر به موجب قانون. موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی به موجب قانون مشخص می‌شود.

اصل پنجاه و دوم:

بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هر گونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.

اصل پنجاه و سوم:

کلیه دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه داری کل متمرکز می‌شود و همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد.

اصل پنجاه و چهارم:

دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی می‌باشد. سازمان و اداره امور آن در تهران و مراکز استان‌ها به موجب قانون تعیین خواهد شد.

اصل پنجاه و پنجم:

دیوان محاسبات به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند به ترتیبی که قانون مقرر می‌دارد رسیدگی یا حسابرسی می‌نماید که هیچ هزینه‌ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات، حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوطه را برابر قانون جمع‌آوری و گزارش تفریغ بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌نماید. این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود.

□ فصل پنجم: حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن

اصل پنجاه و ششم:

حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او، انسان را بر سرنوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است. هیچ کس نمی‌تواند این حق الهی را از انسان سلب کند یا در خدمت منافع فرد یا گروهی خاص قرار دهد و ملت این حق خداداد را از طرقی که در اصول بعد می‌آید اعمال می‌کند.

اصل پنجاه و هفتم:

قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می گردند. این قوا مستقل از یکدیگرند.

اصل پنجاه و هشتم:

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می شود و مصوبات آن پس از طی مراحلی که در اصول بعد می آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می گردد.

اصل پنجاه و نهم:

در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه پرسی و مراجعه مستقیم به آراء مردم صورت گیرد. در خواست مراجعه به آراء عمومی باید به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس برسد.

اصل شصتم:

اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رئیس جمهور و وزراء است.

اصل شصت و یکم:

اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاه های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی بپردازد.

□ فصل ششم: قوه مقننه

مبحث اول- مجلس شورای اسلامی

اصل شصت و دوم:

مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب می شوند تشکیل می گردد. شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهان و کیفیت انتخابات را قانون معین خواهد کرد.

اصل شصت و سوم:

دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی چهار سال است. انتخابات هر دوره باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد.

اصل شصت و چهارم:

عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی دویست و هفتاد نفر است و از تاریخ همه پرسی سال یکهزار و سیصد و شصت و هشت هجری شمسی پس از هر ده سال، با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها حداکثر بیست نفر نماینده می تواند اضافه شود. زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده و

مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده انتخاب می کنند. محدوده حوزه های انتخابیه و تعداد نمایندگان را قانون معین می کند.

اصل شصت و پنجم:

پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می یابد و تصویب طرح ها و لوایح طبق آیین نامه مصوب داخلی انجام می گیرد مگر در مواردی که در قانون اساسی نصاب خاصی تعیین شده باشد. برای تصویب آیین نامه داخلی موافقت دو سوم حاضران لازم است.

اصل شصت و ششم:

ترتیب انتخاب رئیس و هیأت رئیسه مجلس و تعداد کمیسیون ها و دوره تصدی آنها و امور مربوط به مذاکرات و انتظامات مجلس به وسیله آیین نامه داخلی مجلس معین می گردد.

اصل شصت و هفتم:

نمایندگان باید در نخستین جلسه مجلس به ترتیب زیر سوگند یاد کنند و متن قسم نامه را امضا نمایند.

بسم الله الرحمن الرحيم

«من در برابر قرآن مجید، به خدای قادر متعال سوگند یاد می کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و مبانی جمهوری اسلامی باشم، ودیعه ای را که ملت به ما سپرده به عنوان امینی عادل پاسداری کنم و در انجام وظایف و کالت، امانت و تقوی را رعایت نمایم و همواره به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم پایبند باشم، از قانون اساسی دفاع کنم و در گفته ها و نوشته ها و اظهارنظرها، استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها را مد نظر داشته باشم.»

نمایندگان اقلیت های دینی این سوگند را با ذکر کتاب آسمانی خود یاد خواهند کرد. نمایندگانی که در جلسه نخست شرکت ندارند باید در اولین جلسه ای که حضور پیدا می کنند مراسم سوگند را به جای آورند.

اصل شصت و هشتم:

در زمان جنگ و اشغال نظامی کشور به پیشنهاد رئیس جمهور و تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان و تأیید شورای نگهبان انتخابات نقاط اشغال شده یا تمامی مملکت برای مدت معینی متوقف می شود و در صورت عدم تشکیل مجلس جدید، مجلس سابق همچنان به کار خود ادامه خواهد داد.

اصل شصت و نهم:

مذاکرات مجلس شورای اسلامی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود. در شرایط اضطراری، در صورتی که رعایت امنیت کشور ایجاب کند، به تقاضای رئیس جمهور یا یکی از وزراء یا ده نفر از نمایندگان، جلسه غیر علنی تشکیل می شود. مصوبات جلسه

غیر علنی در صورتی معتبر است که با حضور شورای نگهبان به تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان برسد. گزارش و مصوبات این جلسات باید پس از بر طرف شدن شرایط اضطراری برای اطلاع عموم منتشر گردد.

اصل هفتادم:

رئیس جمهور و معاونان او و وزیران به اجتماع یا به انفراد حق شرکت در جلسات علنی مجلس را دارند و می توانند مشاوران خود را همراه داشته باشند و در صورتی که نمایندگان لازم بدانند، وزراء مکلف به حضورند و هر گاه تقاضا کنند مطالبشان استماع می شود.

اصل هفتاد و یکم:

مجلس شورای اسلامی در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی می تواند قانون وضع کند.

اصل هفتاد و دوم:

مجلس شورای اسلامی نمی تواند قوانینی وضع کند که با اصول و احکام مذهب رسمی کشور یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیبی که در اصل نود و ششم آمده بر عهده شورای نگهبان است.

اصل هفتاد و سوم:

شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. مفاد این اصل مانع از تفسیری که دادرسان در مقام تمیز حق، از قوانین می کنند نیست.

اصل هفتاد و چهارم:

لوائح قانونی پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم می شود و طرح های قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان، در مجلس شورای اسلامی قابل طرح است.

اصل هفتاد و پنجم:

طرح های قانونی و پیشنهادهای و اصلاحاتی که نمایندگان درخصوص لوایح قانونی عنوان می کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد.

اصل هفتاد و ششم:

مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد.

اصل هفتاد و هفتم:

عهدنامه ها، مقاله نامه ها، قراردادها و موافقت نامه های بین المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

اصل هفتاد و هشتم:

هر گونه تغییر در خطوط مرزی ممنوع است مگر اصلاحات جزئی با رعایت مصالح کشور، به شرط این که یک طرفه نباشد و به استقلال و تمامیت ارضی کشور لطمه نزند و به تصویب چهار پنجم مجموع نمایندگان مجلس شورای

اسلامی برسد.

اصل هفتاد و نهم:

برقراری حکومت نظامی ممنوع است. در حالت جنگ و شرایط اضطراری نظیر آن، دولت حق دارد با تصویب مجلس شورای اسلامی موقتاً محدودیت های ضروری را برقرار نماید، ولی مدت آن به هر حال نمی تواند بیش از سی روز باشد و در صورتی که ضرورت همچنان باقی باشد دولت موظف است مجدداً از مجلس کسب مجوز کند.

اصل هشتادم:

گرفتن و دادن وام یا کمکهای بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد.

اصل هشتاد و یکم:

دادن امتیاز تشکیل شرکت ها و مؤسسات در امور تجارتي و صنعتی و کشاورزی و معادن و خدمات به خارجیان مطلقاً ممنوع است.

اصل هشتاد و دوم:

استخدام کارشناسان خارجی از طرف دولت ممنوع است مگر در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی.

اصل هشتاد و سوم:

بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی باشد قابل انتقال به غیر نیست مگر با تصویب مجلس شورای اسلامی آن هم در صورتی که از نفایس منحصر به فرد نباشد.

اصل هشتاد و چهارم:

هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید.

اصل هشتاد و پنجم:

سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیأتی واگذار کند ولی در موارد ضروری می تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون های داخلی خود تفویض کند، در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می نماید به صورت آزمایشی اجرا می شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود. همچنین مجلس شورای اسلامی می تواند تصویب دائمی اساسنامه سازمان ها، شرکت ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون های ذی ربط واگذار کند و یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد. در این صورت مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور و یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیب مذکور در اصل نود و ششم با شورای نگهبان است. علاوه بر این، مصوبات دولت نباید مخالف قوانین و مقررات عمومی کشور باشد و به منظور بررسی و اعلام عدم مغایرت آنها با قوانین مزبور باید ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی برسد.

اصل هشتماد و ششم:

نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهارنظر و رای خود کاملاً آزادند و نمی توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرائی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده اند تعقیب یا توقیف کرد.

اصل هشتماد و هفتم:

رئیس جمهور برای هیأت وزیران پس از تشکیل و پیش از هر اقدام دیگر باید از مجلس رای اعتماد بگیرد. در دوران تصدی نیز در مورد مسائل مهم و مورد اختلاف می تواند از مجلس برای هیأت وزیران تقاضای رای اعتماد کند.

اصل هشتماد و هشتم:

در هر مورد که حداقل یک چهارم کل نمایندگان مجلس شورای اسلامی از رئیس جمهور و یا هر یک از نمایندگان از وزیر مسئول، درباره یکی از وظایف آنان سوال کنند، رئیس جمهور یا وزیر موظف است در مجلس حاضر شود و به سوال جواب دهد و این جواب نباید در مورد رئیس جمهور بیش از یک ماه و در مورد وزیر بیش از ده روز به تأخیر افتاد مگر با عذر موجه به تشخیص مجلس شورای اسلامی.

اصل هشتماد و نهم:

۱- نمایندگان مجلس شورای اسلامی می توانند در مواردی که لازم می دانند هیأت وزیران یا هر یک از وزراء را استیضاح کنند. استیضاح وقتی قابل طرح در مجلس است که با امضای حداقل ده نفر از نمایندگان به مجلس تقدیم شود. هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح باید ظرف مدت ده روز پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و به آن پاسخ گوید و از مجلس رأی اعتماد بخواهد. در صورت عدم حضور هیأت وزیران یا وزیر برای پاسخ، نمایندگان مزبور درباره استیضاح خود توضیحات لازم را می دهند و در صورتی که مجلس مقتضی بداند اعلام رأی عدم اعتماد خواهد کرد. اگر مجلس رأی اعتماد نداد هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح عزل می شود. در هر دو صورت وزراءی مورد استیضاح نمی توانند در هیأت وزیرانی که بلافاصله بعد از آن تشکیل می شود عضویت پیدا کنند.

۲- در صورتی که حداقل یک سوم از نمایندگان مجلس شورای اسلامی رئیس جمهور را در مقام اجرای وظایف مدیریت قوه مجریه و اداره امور اجرایی کشور مورد استیضاح قرار دهند، رئیس جمهور باید ظرف مدت یک ماه پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و در خصوص مسائل مطرح شده توضیحات کافی بدهد. در صورتی که پس از بیانات نمایندگان مخالف و موافق و پاسخ رئیس جمهور، اکثریت دو سوم کل نمایندگان به عدم کفایت رئیس جمهور رأی دادند مراتب جهت اجرای بند ده اصل یکصد و دهم به اطلاع مقام رهبری می رسد.

اصل نودم:

هر کس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد، می تواند شکایت خود را کتباً به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس

موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه و یا قوه قضائیه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت متناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند.

اصل نود و یکم:

به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای ملی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود.

۱- شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسائل روز. انتخاب این عده با مقام رهبری است.

۲- شش نفر حقوقدان، در رشته های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به وسیله رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای ملی معرفی می‌شوند و با رای مجلس انتخاب می‌گردند.

اصل نود و دوم:

اعضاء شورای نگهبان برای مدت شش سال انتخاب می‌شوند ولی در نخستین دوره پس از گذشتن سه سال، نیمی از اعضاء هر گروه به قید قرعه تغییر می‌یابند و اعضاء تازه‌ای به جای آنها انتخاب می‌شوند.

اصل نود و سوم:

مجلس شورای اسلامی بدون وجود شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد مگر در مورد تصویب اعتبارنامه نمایندگان و انتخاب شش نفر حقوقدان اعضاء شورای نگهبان.

اصل نود و چهارم:

کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای نگهبان موظف است آن را حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و چنانچه آن را مغایر ببیند برای تجدید نظر به مجلس بازگرداند. در غیر این صورت مصوبه قابل اجرا است.

اصل نود و پنجم:

در مواردی که شورای نگهبان مدت ده روز را برای رسیدگی و اظهار نظر نهایی کافی نداند، می‌تواند از مجلس شورای اسلامی حداکثر برای ده روز دیگر با ذکر دلیل خواستار تمدید وقت شود.

اصل نود و ششم:

تشخیص عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با احکام اسلام با اکثریت فقهای شورای نگهبان و تشخیص عدم تعارض آنها با قانون اساسی بر عهده اکثریت همه اعضاء شورای نگهبان است.

اصل نود و هفتم:

اعضاء شورای نگهبان به منظور تسریع در کار می‌توانند هنگام مذاکره درباره لایحه یا طرح قانونی در مجلس حاضر شوند و مذاکرات را استماع کنند. اما وقتی

طرح یا لایحه ای فوری در دستور کار مجلس قرار گیرد، اعضای شورای نگهبان باید در مجلس حاضر شوند و نظر خود را اظهار نمایند.

اصل نود و هشتم:

تفسیر قانون اساسی به عهده شورای نگهبان است که با تصویب سه چهارم آنان انجام می شود.

اصل نود و نهم:

شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آراء عمومی و همه پرسی را بر عهده دارد.

□ فصل هفتم: شوراها

اصل یکصدم:

برای پیشبرد سریع برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می کنند. شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراها مذکور و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می کند.

اصل یکصد و یکم:

به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آنها، شورای عالی استان ها مرکب از نمایندگان شوراها استانها تشکیل می شود. نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می کند.

اصل یکصد و دوم:

شورای عالی استان ها حق دارد در حدود وظایف خود طرح هایی تهیه و مستقیماً یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. این طرح ها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

اصل یکصد و سوم:

استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند.

اصل یکصد و چهارم:

به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی، شوراهایی مرکب از نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران، و در واحدهای آموزشی، اداری، خدماتی و مانند اینها شوراهایی مرکب از نمایندگان اعضاء این واحدها

تشکیل می شود. چگونگی تشکیل این شوراهای و حدود وظایف و اختیارات آنها را قانون معین می کند.

اصل یکصد و پنجم:

تصمیمات شوراهای نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد.

اصل یکصد و ششم:

انحلال شوراهای جز در صورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف و ترتیب انحلال شوراهای و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می کند. شورا در صورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

□ فصل هشتم: رهبر یا شورای رهبری

اصل یکصد و هفتم:

پس از مرجع عالی قدر تقلید و رهبر کبیر انقلاب جهانی اسلام و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی «قدس سره الشریف» که از طرف اکثریت قاطع مردم به مرجعیت و رهبری شناخته و پذیرفته شدند، تعیین رهبر به عهده خبرگان منتخب مردم است. خبرگان رهبری درباره همه فقها واجد شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم بررسی و مشورت می کنند؛ هر گاه یکی از آنان را اعلم به احکام و موضوعات فقهی یا مسائل سیاسی و اجتماعی یا دارای مقبولیت عامه یا واجد برجستگی خاص در یکی از صفات مذکور در اصل یکصد و نهم تشخیص دهند او را به رهبری انتخاب می کنند و در غیر این صورت یکی از آنان را به عنوان رهبر انتخاب و معرفی می نمایند. رهبر منتخب خبرگان، ولایت امر و همه مسئولیت های ناشی از آن را بر عهده خواهد داشت. رهبر در برابر قوانین با سایر افراد کشور مساوی است.

اصل یکصد و هشتم:

قانون مربوط به تعداد و شرایط خبرگان، کیفیت انتخاب آنها و آیین نامه داخلی جلسات آنان برای نخستین دوره باید به وسیله فقها اولین شورای نگهبان تهیه و با اکثریت آراء آنان تصویب شود و به تصویب نهایی رهبر انقلاب برسد. از آن پس هر گونه تغییر و تجدید نظر در این قانون و تصویب سایر مقررات مربوط به وظایف خبرگان در صلاحیت خود آنان است.

اصل یکصد و نهم:

شرایط و صفات رهبر:

- ۱- صلاحیت علمی لازم برای افتاء در ابواب مختلف فقه.
- ۲- عدالت و تقوای لازم برای رهبری امت اسلام.
- ۳- بینش صحیح سیاسی و اجتماعی، تدبیر، شجاعت، مدیریت و قدرت کافی برای رهبری. در صورت تعدد واجدین شرایط فوق، شخصی که دارای بینش فقهی و سیاسی قوی تر باشد مقدم است.

اصل یکصد و دهم:

وظایف و اختیارات رهبر:

- ۱- تعیین سیاست ها کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- ۲- نظارت بر حسن اجرای سیاست های کلی نظام.
- ۳- فرمان همه پرسى.
- ۴- فرماندهی کل نیروهای مسلح.
- ۵- اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروها.
- ۶- نصب و عزل و قبول استعفاى:
 - الف- فقهای شورای نگهبان.
 - ب- عالی ترین مقام قوه قضائیه.
 - ج- رئیس سازمان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران
 - د- رئیس ستاد مشترک.
 - هـ- فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
 - و- فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی.
 - ۷- حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه گانه.
 - ۸- حل معضلات نظام که از طرق عادى قابل حل نیست، از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام.
 - ۹- امضا حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم. صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد.
 - ۱۰- عزل رئیس جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی، یا رای مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی بر اساس اصل هشتاد و نهم.
 - ۱۱- عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رئیس قوه قضائیه. رهبر می تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند.

اصل یکصد و یازدهم:

هر گاه رهبر از انجام وظایف قانونی خود ناتوان شود یا فاقد یکی از شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم گردد، یا معلوم شود از آغاز فاقد بعضی از شرایط بوده است، از مقام خود بر کنار خواهد شد. تشخیص این امر به عهده خبرگان مذکور در اصل یکصد و هشتم می باشد. در صورت فوت یا کناره گیری یا عزل رهبر، خبرگان موظفند، در اسرع وقت نسبت به تعیین و معرفی رهبر جدید اقدام نمایند. تا هنگام معرفی رهبر، شورایی مرکب از رئیس جمهور، رئیس قوه قضائیه و یکی از فقهای شورای نگهبان به انتخاب مجمع تشخیص مصلحت نظام، همه وظایف رهبری را به طور موقت به عهده می گیرد و چنانچه در این مدت یکی از آنان به هر دلیل نتواند انجام وظیفه نماید، فرد دیگری به

انتخاب مجمع، با حفظ اکثریت فقها، در شورا به جای وی منصوب می‌گردد. این شورا در خصوص وظایف بندهای ۱ و ۳ و ۵ و ۱۰ و قسمت‌های (د) و (ه) و (و) بند ۶ اصل یکصد و دهم، پس از تصویب سه چهارم اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام اقدام می‌کند. هرگاه رهبر بر اثر بیماری یا حادثه دیگری موقتاً از انجام وظایف رهبری ناتوان شود، در این مدت شورای مذکور در این اصل وظایف او را عهده دار خواهد بود.

اصل یکصد و دوازدهم:

مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و مشاوره در اموری که رهبری به آنان ارجاع می‌دهد و سایر وظایفی که در این قانون ذکر شده است به دستور رهبری تشکیل می‌شود. اعضاء ثابت و متغیر این مجمع را مقام رهبری تعیین می‌نماید. مقررات مربوط به مجمع توسط خود اعضاء تهیه و تصویب و به تأیید مقام رهبری خواهد رسید.

□ فصل نهم : قوه مجریه

مبحث اول- ریاست جمهوری و وزراء

اصل یکصد و سیزدهم:

پس از مقام رهبری رئیس جمهور عالیترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود، بر عهده دارد.

اصل یکصد و چهاردهم:

رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رای مستقیم مردم انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد او به صورت متوالی تنها برای یک دوره بلامانع است.

اصل یکصد و پانزدهم:

رئیس جمهور باید از میان رجال مذهبی و سیاسی که واجد شرایط زیر باشند انتخاب گردد: ایرانی الاصل، تابع ایران، مدیر و مدبر، دارای حسن سابقه و امانت و تقوی، مومن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

اصل یکصد و شانزدهم:

نامزدهای ریاست جمهوری باید قبل از شروع انتخابات آمادگی خود را رسماً اعلام کنند. نحوه برگزاری انتخاب رئیس جمهوری را قانون معین می‌کند.

اصل یکصد و هفدهم:

رئیس جمهور با اکثریت مطلق آراء شرکت کنندگان انتخاب می‌شود، ولی هر گاه در دوره نخست هیچیک از نامزدها چنین اکثریتی بدست نیاورد، روز جمعه هفتم بعد برای بار دوم رای گرفته می‌شود. در دور دوم تنها دو نفر از نامزدها که در دور نخست آراء بیشتری داشته اند شرکت می‌کنند، ولی اگر بعضی از نامزدهای دارنده

آراء بیشتر، از شرکت در انتخابات منصرف شوند، از میان بقیه، دو نفر که در دور نخست بیش از دیگران رای داشته‌اند برای انتخاب مجدد معرفی می شوند.

اصل یکصد و هجدهم:

مسئولیت نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری طبق اصل نود و نهم بر عهده شورای نگهبان است ولی قبل از تشکیل نخستین شورای نگهبان بر عهده انجمن نظارتی است که قانون تعیین می‌کند.

اصل یکصد و نوزدهم:

انتخاب رئیس جمهور جدید باید حداقل یک ماه پیش از پایان دوره ریاست جمهوری قبلی انجام شده باشد و در فاصله انتخاب رئیس جمهور جدید و پایان دوره ریاست جمهوری سابق، رئیس جمهور پیشین وظایف رئیس جمهوری را انجام می دهد.

اصل یکصد و بیستم:

هر گاه در فاصله ده روز پیش از رای گیری یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این قانون احراز شده فوت کند، انتخابات به مدت دو هفته به تاخیر می‌افتد. اگر در فاصله دور نخست و دور دوم نیز یکی از دو نفر حایز اکثریت دور نخست فوت کند، مهلت انتخابات برای دو هفته تمدید می شود.

اصل یکصد و بیست و یکم:

رئیس جمهور در مجلس شورای اسلامی در جلسه ای که با حضور رئیس قوه قضائیه و اعضای شورای نگهبان تشکیل می‌شود به ترتیب زیر سوگند یاد می‌کند و سوگندنامه را امضاء می نماید.

بسم الله الرحمن الرحيم

«من به عنوان رئیس جمهور در پیشگاه قرآن کریم و در برابر ملت ایران به خداوند قادر متعال سوگند یاد می‌کنم که پاسدار مذهب رسمی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی کشور باشم و همه استعداد و صلاحیت خویش را در راه ایفای مسئولیت هایی که بر عهده گرفته‌ام به کار گیرم و خود را وقف خدمت به مردم و اعتلای کشور، ترویج دین و اخلاق، پشتیبانی از حق و گسترش عدالت سازم و از هر گونه خودکامگی بپرهیزم و از آزادی و حرمت اشخاص و حقوقی که قانون اساسی برای ملت شناخته است حمایت کنم. در حراست از مرزها و استقلال سیاسی و اقتصادی و فرهنگی کشور از هیچ اقدامی دریغ نورزم و با استعانت از خداوند و پیروی از پیامبر اسلام و ائمه اطهار علیهم السلام قدرتی را که ملت به عنوان امانتی مقدس به من سپرده است همچون امینی پارسا و فداکار نگاهدار باشم و آن را به منتخب ملت پس از خود بسپارم.»

اصل یکصد و بیست و دوم:

رئیس جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به موجب قانون اساسی و یا قوانین عادی به عهده دارد در برابر ملت و رهبر و مجلس شورای اسلامی مسئول است.

اصل یکصد و بیست و سوم:

رئیس جمهور موظف است مصوبات مجلس یا نتیجه همه پرسى را پس از طى مراحل قانونى و ابلاغ به وى امضاء كند و براى اجرا در اختيار مسئولان بگذارد.

اصل یکصد و بیست و چهارم:

رئیس جمهور مى تواند براى انجام وظايف قانونى خود معاونانى داشته باشد. معاون اول رئیس جمهور با موافقت وى اداره هیأت وزیران و مسئولیت هماهنگی سایر معاونت ها را به عهده خواهد داشت.

اصل یکصد و بیست و پنجم:

امضای عهدنامه ها، مقاوله نامه ها، موافقت نامه ها و قراردادهای دولت ایران با سایر دولت ها و همچنین امضای پیمان های مربوط به اتحادیه های بین المللى پس از تصویب مجلس شورای اسلامى با رئیس جمهور یا نماینده قانونى او است.

اصل یکصد و بیست و ششم:

رئیس جمهور مسئولیت امور برنامه و بودجه و امور ادارى و استخدامى کشور را مستقیماً بر عهده دارد و مى تواند اداره آنها را به عهده دیگری بگذارد.

اصل یکصد و بیست و هفتم:

رئیس جمهور مى تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیأت وزیران نماینده، یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص تعیین نماید. در این موارد تصمیمات نماینده یا نمایندگان مذکور در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیأت وزیران خواهد بود.

اصل یکصد و بیست و هشتم:

سفیران به پیشنهاد وزیر امور خارجه و تصویب رئیس جمهور تعیین مى شوند. رئیس جمهور استوارنامه سفیران را امضا مى كند و استوارنامه سفیران کشورهای دیگر را مى پذیرد.

اصل یکصد و بیست و نهم:

اعطای نشان های دولتى با رئیس جمهور است.

اصل یکصد و سی ام:

رئیس جمهور استعفاى خود را به رهبر تقدیم مى كند و تا زمانى كه استعفاى او پذیرفته نشده است به انجام وظايف خود ادامه مى دهد.

اصل یکصد و سی و یکم:

در صورت فوت، عزل، استعفاء، غیبت یا بیماری بیش از دو ماه رئیس جمهور و یا در موردی كه مدت ریاست جمهورى پایان یافته و رئیس جمهور جدید بر اثر موانعى هنوز انتخاب نشده و یا امور دیگری از این قبیل، معاون اول رئیس جمهور یا موافقت رهبرى اختیارات و مسئولیت های وى را بر عهده مى گیرد و شورایی متشکل از رئیس مجلس و رئیس قوه قضائیه و معاون اول رئیس جمهور موظف است ترتیبی دهد كه حداکثر ظرف مدت پنجاه روز رئیس جمهور جدید انتخاب شود. در صورت فوت معاون اول و یا امور دیگری كه مانع انجام

وظایف وی گردد و نیز در صورتی که رئیس جمهور معاون اول نداشته باشد مقام رهبری فرد دیگری را به جای او منصوب می کند.

اصل یکصد و سی و دوم:

در مدتی که اختیارات و مسئولیتهای رئیس جمهور بر عهده معاون اول یا فرد دیگری است که به موجب اصل یکصد و سی و یکم منصوب می گردد، وزراء را نمی توان استیضاح کرد یا به آنان رای عدم اعتماد داد و نیز نمی توان برای تجدید نظر در قانون اساسی و یا امر همه پرسی اقدام نمود.

اصل یکصد و سی و سوم:

وزراء توسط رئیس جمهور تعیین و برای گرفتن رای اعتماد به مجلس معرفی می شوند. با تغییر مجلس، گرفتن رای اعتماد جدید برای وزراء لازم نیست. تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون معین می کند.

اصل یکصد و سی و چهارم:

ریاست هیأت وزیران با رئیس جمهور است که بر کار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هماهنگی ساختن تصمیم های وزیران و هیأت دولت می پردازد و با همکاری وزیران، برنامه و خط مشی دولت را تعیین و قوانین را اجرا می کند. در موارد اختلاف نظر و یا تداخل در وظایف قانونی دستگاه های دولتی در صورتی که نیاز به تفسیر یا تغییر قانون نداشته باشد، تصمیم هیأت وزیران که به پیشنهاد رئیس جمهور اتخاذ می شود لازم الاجرا است. رئیس جمهور در برابر مجلس مسئول اقدامات هیأت وزیران است.

اصل یکصد و سی و پنجم:

وزراء تا زمانی که عزل نشده اند و یا بر اثر استیضاح یا درخواست رای اعتماد، مجلس به آنها رای عدم اعتماد نداده است در سمت خود باقی می مانند. استعفای هیأت وزیران یا هر یک از آنان به رئیس جمهور تسلیم می شود و هیأت وزیران تا تعیین دولت جدید به وظایف خود ادامه خواهند داد. رئیس جمهور می تواند برای وزارتخانه هایی که وزیر ندارند حداکثر برای مدت سه ماه سرپرست تعیین نماید.

اصل یکصد و سی و ششم:

رئیس جمهور می تواند وزراء را عزل کند و در این صورت باید برای وزیر یا وزیران جدید از مجلس رای اعتماد بگیرد، و در صورتی که پس از ابراز اعتماد مجلس به دولت نیمی از هیأت وزیران تغییر نماید باید مجدداً از مجلس شورای اسلامی برای هیأت وزیران تقاضای رای اعتماد کند.

اصل یکصد و سی و هفتم:

هر یک از وزیران مسئول وظایف خاص خویش در برابر رئیس جمهور و مجلس است و در اموری که به تصویب هیأت وزیران می رسد مسئول اعمال دیگران نیز هست.

اصل یکصد و سی و هشتم:

علاوه بر مواردی که هیأت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین نامه های اجرایی قوانین می شود، هیأت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان های اداری به وضع تصویب نامه و آیین نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیأت وزیران حق وضع آیین نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد. دولت می تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون های مشترک از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیسیون ها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجرا است. تصویب نامه ها و آیین نامه های دولت و مصوبات کمیسیون های مذکور در این اصل، ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می رسد تا در صورتی که آنها را بر خلاف قوانین بیابد با ذکر دلیل برای تجدید نظر به هیأت وزیران بفرستد.

اصل یکصد و سی و نهم:

صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری در هر مورد، موکول به تصویب هیأت وزیران است و باید به اطلاع مجلس برسد. در مواردی که طرف دعوی خارجی باشد و در موارد مهم داخلی باید به تصویب مجلس نیز برسد. موارد مهم را قانون تعیین می کند.

اصل یکصد و چهلم:

رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جرایم عادی با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه های عمومی دادگستری انجام می شود.

اصل یکصد و چهل و یکم:

رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، وزیران و کارمندان دولت نمی توانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند و داشتن هر نوع شغل دیگر در مؤسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا مؤسسات عمومی است و نمایندگی مجلس شورای اسلامی و وکالت دادگستری و مشاوره حقوقی و نیز ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیأت مدیره انواع مختلف شرکت های خصوصی، جز شرکت های تعاونی ادارات و مؤسسات برای آنان ممنوع است. سمت های آموزشی در دانشگاه ها و مؤسسات تحقیقاتی از این، حکم مستثنی است.

اصل یکصد و چهل و دوم:

دارایی رهبر، رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، وزیران و همسر و فرزندان آنان قبل و بعد از خدمت، توسط رئیس قوه قضائیه رسیدگی می شود که بر خلاف حق، افزایش نیافته باشد.

مبحث دوم: ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

اصل یکصد و چهل و سوم:

ارتش جمهوری اسلامی ایران پاسداری از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی کشور را بر عهده دارد.

اصل یکصد و چهل و چهارم:

ارتش جمهوری اسلامی ایران باید ارتشی اسلامی باشد که ارتشی مکتبی و مردمی است و باید افرادی شایسته را به خدمت بپذیرد که به اهداف انقلاب اسلامی مؤمن و در راه تحقق آن فداکار باشند.

اصل یکصد و چهل و پنجم:

هیچ فرد خارجی به عضویت در ارتش و نیروهای انتظامی کشور پذیرفته نمی شود.

اصل یکصد و چهل و ششم:

استقرار هر گونه پایگاه نظامی خارجی در کشور هر چند به عنوان استفاده های صلح آمیز باشد ممنوع است.

اصل یکصد و چهل و هفتم:

دولت باید در زمان صلح از افراد و تجهیزات فنی ارتش در کارهای امدادی، آموزشی، تولیدی، و جهاد سازندگی، با رعایت کامل موازین عدل اسلامی استفاده کند در حدی که به آمادگی رزمی آسیبی وارد نیاید.

اصل یکصد و چهل و هشتم:

هر نوع بهره برداری شخصی از وسایل و امکانات ارتش و استفاده شخصی از افراد آنها به صورت گماشته، راننده شخصی و نظایر اینها ممنوع است.

اصل یکصد و چهل و نهم:

ترفیع درجه نظامیان و سلب آن به موجب قانون است.

اصل یکصد و پنجاهم:

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در نخستین روزهای پیروزی این انقلاب تشکیل شد، برای ادامه نقش خود در نگهبانی از انقلاب و دستاوردهای آن پایرجا می ماند. حدود وظایف و قلمرو مسئولیت این سپاه در رابطه با وظایف و قلمرو مسئولیت نیروهای مسلح دیگر با تاکید بر همکاری و هماهنگی برادرانه میان آنها به وسیله قانون تعیین می شود.

اصل یکصد و پنجاه و یکم:

به حکم آیه کریمه «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدو الله و عدوکم و آخرین من دونهم لاتعلمونهم الله یعلمهم» دولت موظف است برای همه افراد کشور برنامه و امکانات آموزش نظامی را بر طبق موازین اسلامی فراهم نماید، به طوری که همه افراد همواره توانایی دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران را داشته باشند، ولی داشتن اسلحه باید با اجازه مقامات رسمی باشد.

□ فصل دهم: سیاست خارجی

اصل یکصد و پنجاه و دوم:

سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نفی هر گونه سلطه جویی و سلطه پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق

همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت های سلطه گر و روابط صلح آمیز متقابل با دول غیر محارب استوار است.

اصل یکصد و پنجاه و سوم:

هر گونه قرارداد که موجب سلطه بیگانه بر منابع طبیعی و اقتصادی، فرهنگ، ارتش و دیگر شؤون کشور گردد ممنوع است.

اصل یکصد و پنجاه و چهارم:

جمهوری اسلامی ایران سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود می داند و استقلال و آزادی و حکومت حق و عدل را حق همه مردم جهان می شناسد. بنا بر این در عین خودداری کامل از هر گونه دخالت در امور داخلی ملت های دیگر، از مبارزه حق طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت می کند.

اصل یکصد و پنجاه و پنجم:

دولت جمهوری اسلامی ایران می تواند به کسانی که پناهندگی سیاسی بخواهند پناه دهد مگر این که بر طبق قوانین ایران خائن و تبهکار شناخته شوند.

□ فصل یازدهم: قوه قضائیه

اصل یکصد و پنجاه و ششم:

قوه قضائیه قوه ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده دار وظایف زیر است:

- ۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبه، که قانون معین می کند.
- ۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی های مشروع.
- ۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین.
- ۴- کشف جرم و تعقیب مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام.
- ۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

اصل یکصد و پنجاه و هفتم:

به منظور انجام مسئولیت های قوه قضائیه در کلیه امور قضایی و اداری و اجرایی مقام رهبری یک نفر مجتهد عادل و آگاه به امور قضایی و مدیر و مدبر را برای مدت پنج سال به عنوان رئیس قوه قضائیه تعیین می نماید که عالیترین مقام قوه قضائیه است.

اصل یکصد و پنجاه و هشتم:

وظایف رئیس قوه قضائیه به شرح زیر است:

- ۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیت های اصل یکصد و پنجاه و ششم.
- ۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی.

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

اصل یکمصد و پنجاه و نهم:

مرجع رسمی تظلمات و شکایات، دادگستری است. تشکیل دادگاه‌ها و تعیین صلاحیت آنها منوط به حکم قانون است.

اصل یکمصد و شصتم:

وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوطه به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که رئیس قوه قضائیه به رئیس جمهور پیشنهاد می کند انتخاب می گردد. رئیس قوه قضائیه می تواند اختیارات تام مالی و اداری و نیز اختیارات استخدامی غیر قضات را به وزیر دادگستری تفویض کند. در این صورت وزیر دادگستری دارای همان اختیارات و وظایفی خواهد بود که در قوانین برای وزراء به عنوان عالی ترین مقام اجرایی پیش بینی می شود.

اصل یکمصد و شصت و یکم:

دیوان عالی کشور به منظور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضایی و انجام مسئولیت هایی که طبق قانون به آن محول می شود بر اساس ضوابطی که رئیس قوه قضائیه تعیین می کند تشکیل می گردد.

اصل یکمصد و شصت و دوم:

رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل باید مجتهد عادل و آگاه به امور قضایی باشند و رئیس قوه قضائیه با مشورت قضات دیوان عالی کشور آنها را برای مدت پنج سال به این سمت منصوب می کند.

اصل یکمصد و شصت و سوم:

صفات و شرایط قاضی طبق موازین فقهی به وسیله قانون معین می شود.

اصل یکمصد و شصت و چهارم:

قاضی را نمی توان از مقامی که شاغل آن است بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است به طور موقت یا دایم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصمیم رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل. نقل و انتقال دوره ای قضات بر طبق ضوابط کلی که قانون تعیین می کند صورت می گیرد.

اصل یکمصد و شصت و پنجم:

محاکمات، علنی انجام می شود و حضور افراد بلامانع است مگر آن که به تشخیص دادگاه، علنی بودن آن منافی عفت عمومی یا نظم عمومی باشد یا در دعاوی خصوصی طرفین دعوا تقاضا کنند که محاکمه علنی نباشد.

اصل یکمصد و شصت و ششم:

احکام دادگاه ها باید مستدل و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که براساس آن حکم صادر شده است.

اصل یکصد و شصت و هفتم:

قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر، حکم قضیه را صادر نماید و نمی تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد.

اصل یکصد و شصت و هشتم:

رسیدگی به جرایم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در محاکم دادگستری صورت می گیرد. نحوه انتخاب، شرایط، اختیارات هیأت منصفه و تعریف جرم سیاسی را قانون بر اساس موازین اسلامی معین می کند.

اصل یکصد و شصت و نهم:

هیچ فعلی یا ترک فعلی به استناد قانونی که بعد از آن وضع شده است جرم محسوب نمی شود.

اصل یکصد و هفتادم:

قضات دادگاه ها مکلفند از اجرای تصویب نامه ها و آیین نامه های دولتی که مخالف با قوانین و مقررات اسلامی یا خارج از حدود اختیارات قوه مجریه است خودداری کنند و هر کس می تواند ابطال این گونه مقررات را از دیوان عدالت اداری تقاضا کند.

اصل یکصد و هفتاد و یکم:

هر گاه در اثر تفسیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا در حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص، ضرر مادی یا معنوی متوجه کسی گردد، در صورت تقصیر، مقصر طبق موازین اسلامی ضامن است و در غیر این صورت خسارت به وسیله دولت جبران می شود، و در هر حال از متهم اعاده حیثیت می گردد.

اصل یکصد و هفتاد و دوم:

برای رسیدگی به جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی اعضاء ارتش، ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محاکم نظامی مطابق قانون تشکیل می گردد، ولی به جرایم عمومی آنان یا جرایمی که در مقام ضابط دادگستری مرتکب شوند در محاکم عمومی رسیدگی می شود. دادستانی و دادگاه های نظامی، بخشی از قوه قضائیه کشور و مشمول اصول مربوط به این قوه هستند.

اصل یکصد و هفتاد و سوم:

به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین یا واحدها یا آیین نامه های دولتی و احقاق حقوق آنها، دیوانی به نام «دیوان عدالت اداری» زیر نظر رئیس قوه قضائیه تأسیس می گردد. حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین می کند.

اصل یکصد و هفتاد و چهارم:

براساس حق نظارت قوه قضائیه نسبت به حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه های اداری سازمانی به نام «سازمان بازرسی کل کشور» زیر

نظر رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌گردد. حدود اختیارات و وظایف این سازمان را قانون تعیین می‌کند.

□ فصل دوازدهم: صدا و سیما

اصل یکصد و هفتاد و پنجم:

در صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، آزادی بیان و نشر افکار با رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور باید تأمین گردد. نصب و عزل رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران با مقام رهبری است و شورایی مرکب از نمایندگان رئیس جمهور و رئیس قوه قضائیه و مجلس شورای اسلامی (هر کدام دو نفر) نظارت بر این سازمان خواهند داشت. خط مشی و ترتیب اداره سازمان و نظارت بر آن را قانون معین می‌کند.

□ فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی

اصل یکصد و هفتاد و ششم:

به منظور تأمین منافع ملی و پاسداری از انقلاب اسلامی و تمامیت ارضی و حاکمیت ملی «شورای عالی امنیت ملی» به ریاست رئیس جمهور، با وظایف زیر تشکیل می‌گردد.

۱- تعیین سیاست‌های دفاعی - امنیتی کشور در محدوده سیاست‌های کلی تعیین شده از طرف مقام رهبری.

۲- هماهنگ نمودن فعالیت‌های سیاسی، اطلاعاتی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در ارتباط با تدابیر کلی دفاعی - امنیتی.

۳- بهره‌گیری از امکانات مادی و معنوی کشور برای مقابله با تهدیدهای داخلی و خارجی. اعضاء شورا عبارتند از:

- رؤسای قوای سه‌گانه

- رئیس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح

- مسئول امور برنامه و بودجه

- دو نماینده به انتخاب مقام رهبری

- وزرای امور خارجه، کشور، اطلاعات

- حسب مورد وزیر مربوط و عالیترین مقام ارتش و سپاه.

شورای عالی امنیت ملی به تناسب وظایف خود شوراهای فرعی از قبیل شورای دفاع و شورای امنیت کشور تشکیل می‌دهد. ریاست هر یک از شوراهای فرعی با رئیس جمهور یا یکی از اعضاء شورای عالی است که از طرف رئیس جمهور تعیین می‌شود. حدود اختیارات و وظایف شوراهای فرعی را قانون معین می‌کند و تشکیلات آنها به تصویب شورای عالی می‌رسد. مصوبات شورای عالی امنیت ملی پس از تأیید مقام رهبری قابل اجراست.

اصل یکصد و هفتاد و ششم به موجب اصلاحاتی که در سال ۱۳۶۸ نسبت به

قانون اساسی صورت گرفته، به این قانون الحاق شده است.

□ فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی

اصل یکصد و هفتاد و هفتم:

بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در موارد ضروری به ترتیب زیر انجام می گیرد:

مقام رهبری پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام طی حکمی خطاب به رئیس جمهور موارد اصلاح یا متمیم قانون اساسی را به شورای بازنگری قانون اساسی با ترکیب زیر پیشنهاد می نماید:

۱- اعضای شورای نگهبان.

۲- رؤسای قوای سه گانه.

۳- اعضای ثابت مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۴- پنج نفر از اعضای مجلس خبرگان رهبری.

۵- ده نفر به انتخاب مقام رهبری.

۶- سه نفر از هیأت وزیران.

۷- سه نفر از قوه قضائیه.

۸- ده نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی.

۹- سه نفر از دانشگاهیان.

شیوه کار و کیفیت انتخاب و شرایط آن را قانون معین می کند. مصوبات شورا پس از تأیید و امضای مقام رهبری باید از طریق مراجعه به آراء عمومی به تصویب اکثریت مطلق شرکت کنندگان در همه پرسی برسد. رعایت ذیل اصل پنجاه و نهم در مورد همه پرسی «بازنگری در قانون اساسی» لازم نیست. محتوای اصول مربوط به اسلامی بودن نظام و ابتنای کلیه قوانین و مقررات براساس موازین اسلامی و پایه های ایمانی و اهداف جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بودن حکومت و ولایت امر و امامت امت و نیز اداره امور کشور با اتکاء به آراء عمومی و دین و مذهب رسمی ایران تغییر ناپذیر است.

قانون تامین اجتماعی

فصل اول: تعاریف - کلیات

ماده ۱. به منظور اجرا و تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های تامین اجتماعی، همچنین تمرکز وجوه و درآمدهای موضوع قانون تامین اجتماعی و سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از محل وجوه و ذخائر، سازمان مستقلی به نام «سازمان تامین اجتماعی» وابسته به وزارت **تعاون کار و رفاه اجتماعی**^۱ که در این قانون «سازمان» نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد. سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصراً طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اداره خواهد شد.^۲

تبصره ۱- صندوق تامین اجتماعی موضوع ماده ۱۰ قانون تشکیل وزارت

۱. نک قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱، قانون تشکیل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۸۴/۵/۹، به موجب تبصره ۲ ماده ۱۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه «کلیه مسؤولیت‌ها و اختیارات مربوط به دستگاه‌های اجرایی دولتی و عمومی، صندوق‌ها و نهادهای فعال در حوزه بیمه‌های حمایتی و امدادی نظام از وزراء مربوطه یا بالاترین مقام مسؤول آنها سلب و به وزیر رفاه و تامین اجتماعی تفویض می‌گردد». قانون تشکیل دو وزارتخانه **تعاون، کار و رفاه اجتماعی** و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸؛

۲. این ماده در تاریخ ۱۳۵۸/۴/۲۸ تغییر کرده است متن قدیم عبارت است از: «به منظور اجراء و تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های تامین اجتماعی، سازمان تامین اجتماعی که در این قانون سازمان نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد». نیز نک: قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب سال ۱۳۸۶.

- به موجب ماده واحده قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۷۳/۴/۱۹، سازمان تامین اجتماعی از مصادیق مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موضوع ماده ۵ قانون محاسبات عمومی مصوب سال ۱۳۶۶ محسوب گردیده و ماده واحده قانون تفسیر ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۶۰ نهادها و مؤسسات یادشده در قانون فوق‌الذکر را در حکم واحدهای دولتی دانسته است که اقامه دعوا علیه آنها در دیوان عدالت اداری صورت می‌گیرد. نیز نک ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری

- نک: به دادنامه شماره ۳۳۴ الی ۳۳۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع ابطال بند ۱ مصوبه شماره ۶۹۳ مورخ ۱۳۷۸/۶/۱۴ هیئت مدیره سازمان تامین اجتماعی و دستورالعمل شماره ۱۳/۵۰/۲۹۰۹۰ مورخ ۱۳۷۸/۸/۵ معاون فنی و درآمد سازمان تامین اجتماعی.

بهداری و بهزیستی، مصوب تیرماه ۱۳۵۵ در سازمان ادغام و کلیه وظایف و داریایی و مطالبات و دیون و تعهدات صندوق مذکور، به سازمان منتقل می‌شود. تبصره ۲- کلیه واحدهای اجرایی تأمین اجتماعی، سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی و بهزیستی استان‌ها، موضوع ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مصوب تیرماه ۱۳۵۵، از سازمان‌های مذکور منتزع و با کلیه وظایف و داریایی و مطالبات و دیون و تعهدات به «سازمان» منتقل می‌شود. تبصره ۳- کلیه کارکنان سازمان تأمین اجتماعی سابق که در اجرای ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی به سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی و بهزیستی استان‌ها منتقل شده‌اند و همچنین کارمندانی که توسط سازمان‌های مذکور به منظور انجام وظایف مربوط به تأمین اجتماعی در نواحی بهداشتی و بهزیستی طبق آیین‌نامه استخدامی بیمه‌های اجتماعی استخدام شده و عملاً در کار تأمین اجتماعی اشتغال دارند و کلیه حقوق و مزایای خود را از محل اعتبارات پرسنلی و اداری تأمین اجتماعی دریافت می‌دارند به سازمان منتقل می‌شوند.

ماده ۲. تعاریف:

۱. بیمه شده شخصی است که رأساً مشمول مقررات تأمین اجتماعی بوده و با پرداخت مبالغی به‌عنوان حق بیمه حق استفاده از مزایای مقرر در این قانون را دارد.
۲. خانواده بیمه شده شخص یا اشخاصی هستند که به تبع بیمه شده از مزایای موضوع این قانون استفاده می‌کنند.
۳. کارگاه^۱ محلی است که بیمه شده به دستور کارفرما یا نماینده او در آنجا کار می‌کند.
۴. کارفرما^۲ شخص حقیقی یا حقوقی است که بیمه شده به دستور یا به حساب

۱. ماده ۴ قانون کار مصوب ۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، کارگاه را این‌گونه تعریف می‌کند: «کارگاه محلی است که کارگر به درخواست کارفرما یا نماینده او آنجا کار می‌کند از قبیل مؤسسات صنعتی، کشاورزی، معدنی، ساختمانی، ترابری، مسافربری، خدماتی، تجاری، تولیدی، اماکن عمومی و امثال آنها. کلیه تأسیساتی که به اقتضای کار متعلق به کارگاهند از قبیل نمازخانه، ناهارخوری، تعاونی‌ها، شیرخوارگاه‌ها، مهدکودک، درمانگاه، حمام، آموزشگاه حرفه‌ای، قرائتخانه، کلاس‌های سوادآموزی و سایر مراکز آموزشی و اماکن مربوط به شورا و انجمن اسلامی و بسیج کارگران، ورزشگاه و وسایل ایاب و ذهاب و نظایر آن جزو کارگاه می‌باشد.»

۲. طبق تعریف ماده ۳ قانون کار مصوب ۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام: «کارفرما شخصی است حقیقی یا حقوقی که کارگر به درخواست و به حساب او در مقابل دریافت حق‌السعی کار می‌کند. مدیران و مسؤولان و به‌طور عموم کلیه کسانی که عهده‌دار اداره کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسؤول کلیه تعهداتی است که نمایندگان مذکور در قبال کارگر به عهده می‌گیرند. در صورتی که نماینده کارفرما خارج از اختیارات خود تعهدی بنماید و کارفرما آن را نپذیرد، در مقابل کارفرما ضامن است.»

او کار می‌کند. کلیه کسانی که به‌عنوان مدیر یا مسؤول عهده‌دار اداره کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسؤول انجام کلیه تعهداتی است که نمایندگان مزبور در قبال بیمه شده به عهده می‌گیرند.

۵. مزد یا حقوق یا کارمزد در این قانون شامل هرگونه وجوه و مزایای نقدی یا غیرنقدی مستمر است که در مقابل کار به بیمه شده داده می‌شود.

۶. حق بیمه عبارت از وجوهی است که به حکم این قانون و برای استفاده از مزایای موضوع آن به سازمان پرداخت می‌گردد.

۷. بیماری، وضع غیرعادی جسمی یا روحی است که انجام خدمات درمانی را ایجاب می‌کند یا موجب عدم توانایی موقت اشتغال به کار می‌شود یا اینکه موجب هر دو در آن واحد می‌گردد.

۸. حادثه از لحاظ این قانون اتفاقی است پیش‌بینی نشده که تحت تأثیر عامل یا عوامل خارجی در اثر عمل یا اتفاق ناگهانی رخ می‌دهد و موجب صدماتی بر جسم یا روان بیمه شده می‌گردد.

۹. غرامت دستمزد به وجوهی اطلاق می‌شود که در ایام بارداری، بیماری و عدم توانایی موقت اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق به حکم این قانون به جای مزد یا حقوق به بیمه شده پرداخت می‌شود.

۱۰. وسایل کمک پزشکی (پروتز و اروتز) وسایلی هستند که به منظور اعاده سلامت یا برای جبران نقص جسمانی یا تقویت یکی از حواس به کار می‌روند.

۱۱. کمک ازدواج مبلغی است که طبق شرایط خاصی برای جبران هزینه‌های ناشی از ازدواج به بیمه شده پرداخت می‌گردد.

۱۲. کمک عائله‌مندی مبلغی است که طبق شرایط خاص در مقابل عائله‌مندی توسط کارفرما به بیمه شده پرداخت می‌شود.

۱۳. از کارافتادگی کلی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه شده به نحوی که نتواند با اشتغال به کار سابق یا کار دیگری بیش از یک سوم از درآمد قبلی خود را به دست آورد.

۱۴. از کارافتادگی جزئی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه شده به نحوی که با اشتغال به کار سابق یا کار دیگر فقط قسمتی از درآمد خود را به دست آورد.

۱۵. بازنشستگی عبارت است از عدم اشتغال بیمه شده به کار به سبب رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در این قانون.^۱

۱. نک: ماده ۸ قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی مصوب، ۱۳۶۶/۱۰/۲۷؛ ماده ۴۱ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۵؛ دادنامه شماره ۹۰ مورخ ۷۱/۵/۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص عدم ممنوعیت اشتغال بیمه‌شدگان بازنشسته به‌عنوان مشاور و اخذ حق‌المشاوره و عدم جواز قطع مستمری بازنشستگی به واسطه آن. (عدم ممنوعیت انجام خدمات خاص غیرمستمر در زمان و ساعات محدود با حق‌الزحمه معین برای بازنشستگان)؛ نیز نک: ماده ۹۵ قانون مدیریت

۱۶. مستمری عبارت از وجهی است که طبق شرایط مقرر در این قانون به منظور جبران قطع تمام یا قسمتی از درآمد به بیمه شده و در صورت فوت او برای تأمین معیشت بازماندگان وی به آنان پرداخت می‌شود.

۱۷. غرامت مقطوع نقص عضو، مبلغی است که به طور یکجا برای جبران نقص عضو یا جبران تقلیل درآمد بیمه شده به شخص او داده می‌شود.

۱۸. کمک کفن و دفن، مبلغ مقطوعی است که به منظور تأمین هزینه‌های مربوط به کفن و دفن بیمه شده در مواردی که خانواده او این امر را به عهده می‌گیرند پرداخت می‌گردد.

ماده ۳. تأمین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می‌باشد:^۱
الف) حوادث و بیماری‌ها.^۲

ب) بارداری.

ج) غرامت دستمزد.

د) ازکارافتادگی.

ه) بازنشستگی.

و) مرگ.

تبصره ۱- مشمولین این قانون از کمک‌های ازدواج و عائله‌مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.

تبصره ۲- ملاک تشخیص سن برای برخورداری از مزایای قانون تأمین اجتماعی، شناسنامه‌ای است که در بدو بیمه شدن به سازمان تأمین اجتماعی ارائه شده یا می‌شود و هرگونه تغییراتی که پس از آن در شناسنامه به عمل آید برای سازمان یاد شده معتبر نخواهد بود.
افراد تحت تکفل بیمه شده نیز مشمول این حکم خواهند بود.^۳

ماده ۴. مشمولین این قانون عبارتند از:

الف) افرادی که به هر عنوان در مقابل دریافت مزد یا حقوق کار می‌کنند.^۴

خدمات کشوری مصوب ۸۶

۱. با تصویب قانون بیمه بیکاری مصوب ۶۹/۶/۲۶ بیمه بیکاری نیز یکی از موارد تأمین اجتماعی است.

۲. نک: دادنامه شماره ۴۲۹ مورخ ۸۰/۱۲/۱۴ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، موضوع ابطال شق ب بند ۶ صورت جلسه ۶۷۴ جلسه هیئت مدیره سازمان تأمین اجتماعی در خصوص ممنوعیت ذکر عبارت «طرف قرارداد» در مورد مراکز درمانی دولتی که موجد حصر اطلاق حکم مقنن و توضیح دایره شمول آنهاست.

۳. این تبصره به موجب «قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۷۹/۸/۸ اضافه شده است». نک: دادنامه شماره ۸۱ مورخ ۱۳۸۱/۳/۵ هیئت عمومی دیوان عدالت در خصوص اعتبار احکام مراجع قضایی مبنی بر اصلاح تاریخ تولد اشخاص تا قبل از تصویب تبصره ۲ الحاقی به ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مورخ ۷۹/۸/۸ و دادنامه ۶۸۸ هیئت عمومی دیوان عدالت مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۳.

۴. نک: دادنامه شماره ۱۱۳ و ۱۱۴ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

ب) لغو شده است.^۱ جایگزین آن عبارتست از:

قانون اصلاح بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۵/۶/۳۰

ماده واحده - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با استفاده از مقررات عام قانون تأمین اجتماعی صاحبان حرف و مشاغل آزاد را به صورت اختیاری در برابر تمام یا قسمتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی بیمه نماید. چگونگی انجام بیمه و نرخ حق بیمه و همچنین میزان مزایای مربوط به موجب آیین نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیئت دولت خواهد رسید.^۲

تبصره ۱- بیمه شده مختار است که سطح درآمد ماهانه خود را که مبنای پرداخت حق بیمه^۳ قرار می‌گیرد بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی انتخاب نماید.

-
- در خصوص لزوم شمول قانون تأمین اجتماعی به مطلق والدین و همسر کارفرما همراه با ذکر قیود مقرر در قانون و مواد ۱۰۱ و ۱۰۲ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶، ماده ۱۸۸ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹.
۱. این بند به موجب تبصره ۲ قانون اصلاح بند «ب» و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه که در تاریخ ۶۵/۶/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است ملغی شده است. متن ملغی شده عبارت بود از «صاحبان حرف و مشاغل آزاد»، آیین نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۶۶/۷/۲۹ به تصویب رسیده است.
 ۲. آیین نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۶۶/۷/۲۹ به تصویب هیئت وزیران رسیده است؛ نک: قانون بیمه بازنشستگی، فوت و ازکارافتادگی بافندگان قالی، قالیچه گلیم و زبلو مصوب ۷۶/۹/۱۱ و آیین نامه اجرایی آن مصوب ۷۹/۱۲/۱۷ هیئت وزیران و اصلاحیه این آیین نامه مصوب ۱۳۸۱/۱/۲۵؛ قانون بیمه اجتماعی رانندگان مصوب و آیین نامه آن، قانون بیمه رانندگان حمل و نقل بار و مسافر بین شهری مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۸ و آیین نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۸۰/۳/۹؛ براساس بند ۲ تبصره ماده یک قانون بیمه بیکاری مصوب ۶۹/۶/۲۶ صاحبان حرف و مشاغل آزاد مشمول قانون بیمه بیکاری نمی‌شوند.
 ۳. نک: دادنامه شماره ۸ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۷۵/۱/۲۵، در ابطال بخشنامه شماره ۴ درمان سازمان تأمین اجتماعی در خصوص محرومیت یک ساله بیمه‌شدگان حرف و مشاغل آزاد از خدمات بیمارستانی، دادنامه ۴۱۰-۴۱۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۳ در خصوص تعیین شرایط مربوط به عقد بیمه فیملین سازمان تأمین اجتماعی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد و ضرورت استفاده بیمه‌شدگان از خدمات مراکز درمانی، دادنامه شماره ۳۷۷، هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، مورخ ۱۳۸۲/۹/۲۳ در خصوص احتساب مدت سابقه پرداخت حق بیمه به شرط سنی لازم جهت پذیرش درخواست متقاضیان بیمه حرف و مشاغل آزاد و بیمه اختیاری، دادنامه شماره ۴۳۴ دیوان عدالت اداری، مورخ ۸۲/۱۰/۲۸، در خصوص نحوه استفاده از خدمات بیمه درمانی برای صاحبان حرف و مشاغل آزاد یا بیمه اختیاری و دادنامه شماره ۲۲ دیوان عدالت اداری، مورخ ۸۴/۱/۲۱ در خصوص لزوم پرداخت حق بیمه مقرر در ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی در قبال برخورداری از خدمات درمانی توسط بیمه‌شدگان حرف و مشاغل آزاد.

تبصره ۲- از تاریخ تصویب این قانون مفاد بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون و همچنین آیین نامه مربوط ملغی می گردد.

تبصره ۳- کلیه اتباع ایرانی اعم از شاغل و یا غیرشاغل در فعالیت های مختلف در خارج از کشور که بیمه آنان با مقررات قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن مغایرت نداشته باشد می توانند به طور اختیاری مشمول مقررات این قانون و آیین نامه های مربوط قرار گیرند، مشروط بر اینکه بیمه شده حق بیمه خود را به طور منظم پرداخت نماید، بدیهی است سازمان در مورد این قبیل از بیمه شدگان مانند سایر بیمه شدگان داخل کشور مکلف به ارائه خدمات و انجام تعهدات قانونی براساس آیین نامه و مقررات مربوط در ایران خواهد بود.^۱

ج) دریافت کنندگان مستمری های بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت.^۲

تبصره ۱- مستخدمین وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی و مستخدمین مؤسسات وابسته به دولت که طبق قوانین مربوط به نحوی از انحاء از موارد مذکور در ماده ۳ این قانون بهره مند می باشند، در سایر مواردی که قوانین خاص برای آنها وجود ندارد طبق آیین نامه ای که به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید تابع مقررات این قانون خواهند بود.^۳

۱. آیین نامه مزبور در تاریخ ۱۳۶۶/۷/۲۹ به تصویب رسیده است. (به موجب ماده ۱۲ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۱۵. ماده ۱۲: کارگران ایرانی اعزامی موضوع قراردادهای دور خدمات فنی به خارج از کشور به شرح داشتن گواهینامه شغلی از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از پرداخت هرگونه عوارض و مالیات معاف می باشند. تبصره ۱: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است برای کلیه کارگران ایرانی که در ارتباط با صدور خدمات فنی اعزام می شوند گواهینامه شغلی صادر کند و جهت وصول حق بیمه و تحت پوشش قرار دادن آنها در داخل و خارج از کشور مراتب را به سازمان تأمین اجتماعی اطلاع دهد. تبصره ۲: سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه افراد مذکور در این ماده مطابق قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و اصلاحیه های بعدی آنها را بیمه نماید).

۲. علاوه بر موارد فوق، به موجب برخی قوانین خاص افرادی تحت شمول قانون تأمین اجتماعی قرار می گیرند.

۳. در این تبصره با توجه به قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، «وزیر رفاه و تأمین اجتماعی» جایگزین وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی شده است. همچنین «سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور» جایگزین سازمان امور اداری و استخدامی گردیده است. آیین نامه مذکور تاکنون به تصویب نرسیده است. (وزارت رفاه اجتماعی به موجب قانون تشکیل وزارت بهداشت و بهزیستی مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ در وزارت بهداشت ادغام گردید که به موجب قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۴ به وزارت بهداشت و آموزش پزشکی تغییر نام داد به موجب قانون ساختار نظام

تبصره ۲- مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح و افزارمندان مشمول قانون تعاون و بیمه بازنشستگی افزارمندان ارتش از شمول این قانون خارج بوده و تابع قانون و مقررات خاص خود خواهند بود.^۱

تبصره ۳- ملغی شده است.^۲

تبصره ۴- ملغی شده است.^۳

تبصره ۵- در مواردی که کارفرمایان موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ اشخاص حقیقی باشند و همچنین مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی می‌توانند با پرداخت حق بیمه سهم بیمه شده و کارفرما به ترتیب مقرر در ماده (۲۸) قانون مذکور و اصلاحات بعدی آن از تاریخ اشتغال به کار در کارگاه در زمره مشمولین قانون مذکور قرار گیرند. آیین نامه اجرایی این تبصره شامل نحوه احتساب سوابق خدمت و پرداخت حق بیمه‌های معوقه بنا به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

جامع رفاه و تأمین اجتماعی ۱۳۸۳/۲/۲۱، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این خصوص شد. با تصویب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی شده است.

۱. نک: قانون ارتش مصوب ۱۳۶۶/۷/۷، مقررات استخدامی سپاه ۱۳۷۰/۷/۲۱، قانون استخدامی نیروهای انتظامی ۱۳۸۲/۱۱/۷.

۲. این تبصره با تصویب قانون اصلاح بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶۵/۶/۳۰ لغوشده است متن آن عبارت بود از: «تعیین میزان حق بیمه که با توجه به ماده ۲۸ این قانون باید توسط افراد صنفی و سایر صاحبان حرف و مشاغل آزاد پرداخت شود، طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت رفاه اجتماعی به تصویب کمیسیون‌های رفاه اجتماعی و اموراتصادی و دارایی مجلسین می‌رسد».

۳. حسب قانون الغاء تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مصوب ۱۳۶۵/۱/۱۷ ملغی شده است. متن این تبصره عبارت بود از: «مشمولین قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری وازکارافتادگی و فوت کماکان تابع مقررات قانون مذکور خواهند بود. مؤسسات مشمول قانون مذکور مکلفند با اعلام سازمان تأمین خدمات درمانی حق بیمه درمانی سهم خود و بیمه شده را کسر و توسط صندوق حمایت مربوط به سازمان نامبرده بپردازند. میزان حق بیمه درمانی موضوع این ماده تابع ضوابط و مقررات بیمه خدمات درمانی موضوع قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت است و نحوه وصول آن عیناً به ترتیبی است که در قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت پیش‌بینی شده است.»

۴. با تصویب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و اجتماعی شده است. این تبصره به موجب «قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین به منظور تشویق کارفرمایان به تأدیه دیون معوقه سنواتی بابت حق بیمه و بیمه بیکاری کارکنان» مصوب ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام الحاق شده است و آیین نامه اجرایی آن در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۳ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.

ماده ۵. بیمه اتباع بیگانه که طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند تابع مقررات این قانون خواهد بود مگر در موارد زیر:^۱
(الف) در صورتی که بین دول متبوع آنان و دولت جمهوری اسلامی ایران موافقتنامه‌های دوجانبه یا چند جانبه تأمین اجتماعی منعقد شده باشد که در این صورت طبق موافقتنامه عمل خواهد شد.
(ب) هرگاه تبعه بیگانه طبق گواهی مقامات صالح دولت متبوع خود در مدت اشتغال در ایران در کشور خود یا در کشور دیگر در موارد پیش‌بینی شده در ماده ۳ این قانون کلاً یا بعضاً بیمه شده باشند که در این صورت در همان موارد از شمول مقررات این قانون معاف می‌باشند.

۱. مواد ۱۲۰ تا ۱۲۹ قانون کار به اشتغال اتباع بیگانه اختصاص دارد. تبصره ۳ ماده ۱ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۳/۲۷ مقرر می‌دارد؛ «شهروندان خارجی مقیم جمهوری اسلامی ایران، نیز در چارچوب موازین اسلامی، مقابله‌نامه و قراردادهای بین‌المللی مصوب و با رعایت شرط عمل متقابل از حمایت‌های مربوط به نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، برخوردار خواهند بود». این ماده به موجب لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی که در تاریخ ۱۳۵۸/۶/۲۷ به تصویب رسیده، تغییر کرده است. متن قدیم آن عبارت است از: «اتباع بیگانه که در ایران طبق قوانین و مقررات مربوط به کار اشتغال دارند جز در مواردی که طبق مقابله‌نامه‌ها و قراردادهای دوجانبه یا چند جانبه بین ایران و سایر کشورها ترتیب خاص مقررگردیده است در صورتی که مشمول قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت نباشند مشمول مقررات این قانون خواهند بود». همچنین رجوع شود به قانون مربوط به الحاق دولت ایران به مقابله‌نامه بین‌المللی شماره ۲۹ راجع به لغو کار اجباری مصوب ۱۳۳۶/۲/۴، قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقابله‌نامه شماره ۱۹ مربوط به تساوی رفتار نسبت به کارگران داخلی و خارجی از لحاظ جبران خسارات ناشی از حوادث کار مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۲۶، مقابله‌نامه شماره ۱۹ در خصوص تساوی رفتار بین کارگران داخلی و خارجی در مورد جبران خسارات حوادث ناشی از کار مصوب ۵۱/۲/۱۸، موافقتنامه تأمین اجتماعی بین دولت ایران و دولت جمهوری کره مصوب ۱۳۵۷/۲/۲۱، موافقتنامه بین وزارت کار و سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۰/۳/۱ و ماده ۲۸ قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹، در خصوص اتباع ایرانی که در ارتباط با صدور خدمات فنی اعزام می‌شوند. ماده ۱۲ قانون قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۹/۵/۳۱ مقرر می‌دارد:

« ماده ۱۲- کارگران ایرانی اعزامی موضوع قراردادهای صدور خدمات فنی به خارج از کشور به شرح داشتن گواهینامه شغلی از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از پرداخت هرگونه عوارض و مالیات معاف می‌باشند.

تبصره ۱- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است برای کلیه کارگران ایرانی که در ارتباط با صدور خدمات فنی اعزام می‌شوند گواهینامه شغلی صادر کند و جهت وصول حق بیمه و تحت پوشش قراردادن آنها در داخل و خارج کشور مراتب را به سازمان تأمین اجتماعی اطلاع دهد.

تبصره ۲- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه افراد مذکور در این ماده مطابق قانون تأمین اجتماعی مصوب ۳/۴/۱۳۵۴ و اصلاحیه‌های بعدی، آنها را بیمه نماید.

تبصره. حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقابله نامه شماره (۱۹) سازمان بین المللی کار از شمول بند (ب) مستثنی می باشد و نرخ و مأخذ حق بیمه طبق آیین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان تامین اجتماعی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.^۱

ماده ۶. اجرای هر یک از موارد مندرج در ماده ۳ این قانون درباره روستاییان و افراد خانواده آنها به تدریج در مناطق مختلف مملکت و به تناسب توسعه امکانات و مقدرات سازمان به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان با توجه به ماده ۱۱۷ این قانون خواهد بود.^۲

ماده ۷. افراد شاغل در فعالیتهایی که تا تاریخ تصویب این قانون مشمول بیمه های اجتماعی نشده اند به ترتیب زیر به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب وزیر **تعاون کار** و رفاه اجتماعی مشمول مقررات این قانون قرار خواهند گرفت.^۳

الف) موارد مذکور در بندهای (ج - د - ه - و) ماده ۳ این قانون به تدریج و با توجه به امکانات سازمان اجرا خواهد شد و در این صورت میزان حق بیمه با توجه به ماده ۲۸ این قانون تا خاتمه سال ۱۳۵۴، ۱۹٪ حقوق یا مزد و از اول سال ۱۳۵۵ معادل ۲۱٪ حقوق یا مزد خواهد بود که در سال ۱۳۵۴ کارفرما ۱۳٪ و بیمه شده ۴٪ و دولت ۲٪ و از سال ۱۳۵۵ کارفرما ۱۴٪ و بیمه شده ۵٪ و دولت ۲٪ می پردازند.^۴

ب) موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون به تدریج و در صورتی اجرا خواهد شد که سازمان وسایل و امکانات درمانی لازم را برای

۱. این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۱ الحاق شده است. به مقابله نامه شماره ۱۹ سازمان بین المللی کار و آیین نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقابله نامه شماره ۱۹ مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ مراجعه شود.

۲. نک: آیین نامه اجرایی بیمه روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۴ و اصلاح همان مصوبه ۱۳۸۴/۴/۱۲ تبصره ۲ ماده ۳ و بند «د» ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی مصوب ۸۳/۳/۲۷ با اصلاحات بعدی. (ر.ک: قانون عدم لزوم بیمه مجدد اجباری شاغلین فصلی و ساکنین شهرهای با جمعیت کمتر از بیست هزار نفر که نزد صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر می باشند مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۵ و قانون اصلاح بند (د) ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۹).

۳. به موجب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی مصوب ۸۳/۲/۲۱ وزیر رفاه و تامین اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده و به موجب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۹۰/۴/۸ هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و تامین اجتماعی شده است.

۴. در مورد بیمه بیکاری، ماده ۵ قانون بیمه بیکاری مصوب ۶۹/۶/۲۶ مقرر می دارد: «حق بیمه بیکاری به میزان (۳٪) مزد بیمه شده می باشد که کلاً توسط کارفرما تامین و پرداخت خواهد شد.

تبصره. مزد بیمه شده و نحوه تشخیص تعیین حق بیمه بیکاری، چگونگی وصول آن، تکلیف بیمه شده و کارفرما و همچنین نحوه رسیدگی به اعتراض، تخلفات و سایر مقررات مربوطه در این مورد براساس ضوابطی است که برای حق بیمه سایر حمایت های تامین اجتماعی در قانون و مقررات تامین اجتماعی پیش بینی شده است». نیز نک: بند ۶ قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ... مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴.

بیمه‌شدگان فراهم نموده باشد. الزام کارفرمایان یا افرادی که به موجب این ماده مشمول مقررات این قانون می‌شوند به تأدیه حق بیمه از تاریخی است که بیمه آنها از طریق انتشار آگهی در روزنامه و یا کتباً اعلام می‌شود.

ماده ۸. بیمه افراد و شاغلین فعالیت‌هایی که تا تاریخ تصویب این قانون به نحوی از انحاء مشمول مقررات قانون بیمه‌های اجتماعی یا قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان قرار گرفته‌اند با توجه به مقررات این قانون ادامه خواهد یافت.

تبصره. شرایط مربوط به ادامه تمام و یا قسمتی از بیمه‌های مقرر در این قانون برای کسانی که به علتی غیر از علل مندرج در این قانون از ردیف بیمه‌شدگان خارج شوند به موجب آیین‌نامه مربوط تعیین خواهد گردید و به هر حال پرداخت کلیه حق بیمه در این قبیل موارد به عهده بیمه شده خواهد بود.^۲

ماده ۹. ملغی شده است.^۳

ماده ۱۰. از تاریخ اجرای این قانون، سازمان بیمه‌های اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی روستاییان در سازمان تأمین اجتماعی ادغام می‌شوند و کلیه وظایف و تعهدات و دیون و مطالبات و بودجه و دارایی و کارکنان آنها با حفظ حقوق و سوابق و مزایای استخدامی خود که تا تاریخ تصویب و اجرای آیین‌نامه موضوع ماده ۱۳ این قانون معتبر خواهد بود، به سازمان منتقل می‌گردند.

ماده ۱۱. ملغی شده است.^۴

فصل دوم: ارکان و تشکیلات

۱. (ر.ک؛ مواد ۲۶ الی ۲۸ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران)

۲. آیین‌نامه ادامه بیمه اختیاری در تاریخ ۱۳۸۵/۶/۲۶ تصویب و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ اصلاح شده است.

۳. این ماده با تصویب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶۸/۹/۲۱ لغو شده است، متن ماده به این شرح بود: «انجام تعهدات ناشی از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ به عهده سازمان تأمین خدمات درمانی می‌باشد.»

۴. این ماده و تبصره آن به موجب لایحه قانونی تشکیل سازمان شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مورخ ۵۸/۹/۲ لغو شده است. متن آن عبارت بود از «تاسیسات و تجهیزات درمانی سازمان بیمه‌های اجتماعی که از محل ذخایر سازمان مذکور تأمین شده است با حفظ مالکیت سازمان در اختیار سازمان تأمین خدمات درمانی قرار می‌گیرد. تبصره: کارکنان واحدهای درمانی مذکور در این ماده با حفظ حقوق و سوابق و مزایای استخدامی خود به سازمان تأمین خدمات درمانی منتقل خواهند شد.»

مواد ۱۲ الی ۱۷ و ۱۹ الی ۲۷ به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۴/۲۸ شورای انقلاب لغو شده و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۶/۱۰ هیئت وزیران جایگزین گردیده است. اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی در سالهای ۱۳۸۷ و ۱۳۸۹ نیز تغییر یافته و در حال حاضر اساسنامه مصوب ۱۳۸۹ با اصلاحات بعدی ملاک عمل می باشد.^۱

۱. مواد حذف شده در قانون سال ۱۳۵۴ عبارت است از:

ماده ۱۲. سازمان که زیر نظر وزیر رفاه اجتماعی اداره می شود دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری می باشد و امور مالی آن منحصراً طبق مقررات این قانون اداره خواهد شد.

ماده ۱۳. آیین نامه های مالی و معاملاتی سازمان که به وسیله وزارتخانه های رفاه اجتماعی و اموراتصادی و دارایی تهیه می شود و آیین نامه های استخدامی که به تأیید سازمان اموراتداری و استخدامی کشور می رسد پس از تأیید هیئت وزیران به تصویب کمیسیون های مربوط مجلسین خواهد رسید. وزارت رفاه اجتماعی مکلف است ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون آیین نامه های مذکور را تهیه و تقدیم مجلسین نماید و تا تصویب مجلسین آیین نامه های فعلی قابل اجرا است. امور مالی و اداری و استخدامی سازمان تأمین خدمات درمانی تابع آیین نامه های مالی و اداری و استخدامی فعلی سازمان خواهد بود و تا تصویب آیین نامه استخدامی سازمان، کارکنان سازمان تأمین خدمات درمانی تابع آیین نامه استخدامی فعلی سازمان بیمه های اجتماعی خواهند بود.

ماده ۱۴. سازمان برای انجام وظایف خود دارای تشکیلات مرکزی و شعب و نمایندگی هایی خواهد بود.

ماده ۱۵. ارکان سازمان عبارتند از: شورای عالی هیئت مدیره حسابرس (بازرس)

ماده ۱۶. اعضای شورای عالی عبارتند از:

- وزیر رفاه اجتماعی که ریاست شورای عالی را به عهده خواهد داشت
- وزیر اموراتصادی و دارایی یا معاون او
- وزیر بهداری یا معاون او
- وزیر تعاون و امور روستاها یا معاون او
- وزیر کار و اموراتجماعی یا معاون او
- وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه یا معاون او
- رئیس کل بانک مرکزی یا معاون او
- رئیس کل بیمه مرکزی یا معاون او
- دبیرکل سازمان اموراتداری و استخدامی کشور یا معاون او
- مدیرعامل جمعیت شیروخورشید سرخ ایران یا قائم مقام او
- مدیرعامل سازمان خدمات اجتماعی یا قائم مقام او
- دو نفر نماینده کارفرمایان به معرفی اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
- دو نفر نماینده اصناف به معرفی هیئت عالی نظارت بر اطاق های اصناف کشور
- سه نفر نماینده کارگران بیمه شده به معرفی سازمان های کارگری و دو نفر از سایر گروه ها به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی

ماده ۱۷. نمایندگان کارفرمایان، اصناف و بیمه شدگان برای مدت سه سال به عضویت شورای عالی انتخاب می شوند. تغییر آنها در مدت عضویت شورای عالی سازمان و

تجدید انتخاب آنها بلامانع است.

ماده ۱۹- وظایف و اختیارات شورای عالی سازمان به شرح زیر است:

- الف) تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی که طبق این قانون به آن محول شده است.
- ب) اتخاذ تصمیم درباره خط مشی و سیاست کلی تأمین اجتماعی به پیشنهاد هیئت مدیره.
- ج) رسیدگی به بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان و تصویب آن.
- د) تعیین حقوق و مزایای اعضاء هیئت مدیره پس از تأیید شورای حقوق و دستمزد و تعیین حق‌الزحمه حسابرسان (بازرس) و تعیین حق حضور اعضای انتخابی شورای عالی.
- ه) تصویب خرید یا فروش اموال غیرمنقول.

و) اتخاذ تصمیم در مورد بخشیدن بدهی کارفرمایانی که بدهی آنها از بیست هزار ریال کمتر بوده به تشخیص هیئت مدیره قادر به پرداخت آن نمی‌باشند. کارفرمایانی که به علی‌قادر به پرداخت حق بیمه معوقه نباشند و یا پرداخت بدهی به طور یکجا خارج از حدود قدرت مالی کارفرما و موجب تعطیل و یا وقفه کار کارگاه باشد شورای عالی می‌تواند به پیشنهاد هیئت مدیره کارفرما را از پرداخت تمام یا قسمتی از خسارات مقرر در این قانون معاف دارد. همچنین ترتیبی برای تقسیط بدهی با رعایت مهلت کافی بدهد.

ز) اتخاذ تصمیم در سایر مواردی که رئیس شورای عالی طرح آنها را در شورای عالی لازم تشخیص دهد.

تبصره ۱- وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده ۳ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت عیناً به شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع این قانون محول و شورای مذکور منحل می‌شود.

تبصره ۲- هرگاه هر یک از اعضای شورای عالی استعفا یا فوت کند یا بیش از ۳ جلسه متوالی بدون عذر موجه غیبت نماید جانشین او برای بقیه مدت مقرر به نحو مذکور انتخاب خواهد شد. تشخیص عذر موجه با رئیس شورای عالی است.

ماده ۲۰. هیئت مدیره مرکب از پنج نفر عضو به شرح زیر می‌باشد:

- معاون تأمین اجتماعی وزارت رفاه اجتماعی که رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان است.
- دو نفر عضو هیئت مدیره به پیشنهاد وزیر رفاه اجتماعی و تصویب هیئت وزیران.
- یک نفر نماینده کارگران و یک نفر نماینده کارفرمایان به پیشنهاد وزیر رفاه اجتماعی و تصویب هیئت وزیران.

تبصره. مدت عضویت اعضا هیئت مدیره سه سال می‌باشد و تجدید انتخاب آنها بلامانع است و در صورتی که تغییر آنها قبل از انقضاء موعده مقرر لازم شناخته شود و نیز در صورت فوت یا استعفا هر یک از آنها شخص دیگری به ترتیب مذکور برای بقیه مدت انتخاب خواهد شد. اعضای هیئت مدیره پس از اتمام مدت مأموریت خود تا تعیین هیئت مدیره جدید کماکان به کار خود ادامه خواهند داد.

ماده ۲۱. وظایف و اختیارات هیئت مدیره به شرح زیر است:

۱. پیشنهاد سیاست کلی و خط مشی و برنامه‌های اجرایی تأمین اجتماعی به شورای عالی.
 ۲. تصویب دستورالعمل‌های اداری و داخلی سازمان به پیشنهاد رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل در حدود مقررات مربوط
 ۳. تأیید آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون برای پیشنهاد آن به مراجع ذی‌صلاحیت.
 ۴. تصویب برنامه و بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان جهت طرح در شورای عالی.
 ۵. تصویب تشکیلات سازمان در حدود بودجه مصوب شورای عالی.
 ۶. تصویب کلیه معاملاتی که مبلغ آن بیش از ۵ میلیون ریال باشد.
- ماده ۲۲.** تصمیمات هیئت مدیره با اکثریت آرا معتبر خواهد بود.

* ماده ۱۸. آیین نامه داخلی شورای عالی سازمان، پس از تصویب شورا به موقع اجرا گذارده خواهد شد.^۱

فصل سوم: منابع درآمد - مأخذ احتساب حق بیمه و نحوه وصول آن

ماده ۲۸. منابع درآمد سازمان به شرح زیر می باشد:^۲

ماده ۲۳. حسابرس (بازرس) برای هر سال مالی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب شورای عالی انتخاب می شود. حسابرس (بازرس) حق ندارد در امور سازمان مداخله کند ولی می تواند نظرات خود را به رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان اطلاع دهد. انتخاب مجدد حسابرس (بازرس) بلامانع است.

ماده ۲۴. وظایف و اختیارات حسابرس (بازرس) همان است که در قانون تجارت برای بازرس شرکت تعیین گردیده است و حسابرس (بازرس) می تواند با اطلاع رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل به دفتر سازمان رسیدگی و هرگونه توضیح و اطلاع را که به منظور انجام وظیفه لازم بداند اخذ کند.

ماده ۲۵. ترازنامه سالانه و گزارش مالی و صورت دارایی و بدهی سازمان باید حداقل سی روز قبل از طرح در شورای عالی به حسابرس (بازرس) داده شود و پس از رسیدگی با گزارش حسابرس (بازرس) به شورای عالی تقدیم گردد.

ماده ۲۶. وظایف و اختیارات رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل به شرح زیر است:

۱. اجرای برنامه ها و مصوبات شورای عالی و هیئت مدیره.
۲. تهیه و تنظیم بودجه و برنامه و گزارش مالی و ترازنامه و پیشنهاد آن به هیئت مدیره و تقدیم بودجه حداکثر سه ماه قبل از اتمام سال به شورای عالی.
۳. پیشنهاد تشکیلات سازمان با رعایت برنامه و بودجه مصوب به هیئت مدیره.
۴. تصویب و انجام معاملات تا پنج میلیون.

ماده ۲۷. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل که مسؤول اداره امور سازمان و مأمور اجرای این قانون و مصوبات شورای عالی و هیئت مدیره می باشد بر کلیه تشکیلات سازمان ریاست داشته و برای اداره امور سازمان در حدود این قانون و آیین نامه های آن دارای اختیارات کامل می باشد. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی و کلیه مراجع قانونی نماینده سازمان بوده و می تواند این حق را شخصاً یا به واسطه وکلا و نمایندگان که تعیین می کند اعمال نماید.

تبصره. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل می تواند قسمتی از اختیارات و وظایف خود را به هر یک از اعضای هیئت مدیره و یا هر یک از کارکنان سازمان به مسؤولیت خود تفویض نماید. در صورتی که رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل به عللی از قبیل بیماری یا مرخصی و مسافرت برای مدتی نتواند وظایف خود را انجام دهد یک نفر از اعضای هیئت مدیره به پیشنهاد رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل و تصویب وزیر رفاه اجتماعی کلیه وظایف او را عهده دار خواهد بود. در این صورت یک نفر از کارکنان سازمان به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی در غیاب رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل با حق رأی در جلسات هیئت مدیره شرکت خواهد کرد.

۱. این آیین نامه مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ است. ر.ک؛ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۰ با اصلاحات ۱۳۹۰ به موجب اساسنامه سازمان هیأت امناء جایگزین شورای عالی گردیده است.

۲. در ماده ۴ اساسنامه سازمان مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰، نیز دارایی و درآمدهای سازمان احصا

۱. حق بیمه از اول مهرماه تا پایان سال ۱۳۵۴ به میزان بیست و هشت درصد مزد یا حقوق است که هفت درصد آن به عهده بیمه شده و هجده درصد به عهده کارفرما و سه درصد به وسیله دولت تأمین خواهد شد.
 ۲. درآمد حاصل از وجوه و ذخایر و اموال سازمان.
 ۳. وجوه حاصل از خسارات و جریمه‌های نقدی مقرر در این قانون.
 ۴. کمک‌ها و هدایا.
- تبصره ۱- از اول سال ۱۳۵۵ حق بیمه سهم کارفرما بیست درصد مزد یا حقوق بیمه شده خواهد بود و با احتساب سهم بیمه شده و کمک دولت کل حق بیمه به سی درصد مزد یا حقوق افزایش می‌یابد.^۱

شده است.

۱. به موجب ماده ۵ قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶، در مورد کارگران مشمول قانون کار، ۳ درصد به‌عنوان حق بیمه بیکاری به سهم کارفرما افزوده شده است؛ همچنین مطابق بند ۴ قسمت (ب) قانون مشاغل سخت و زیان‌آور که به موجب قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق ۲ تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و در تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۴ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است. در مشاغل سخت و زیان‌آور حق بیمه به میزان ۴٪ اضافه می‌گردد. میزان حق بیمه در برخی موارد به موجب لایحه بخشودگی قسمتی از حق بیمه بیمه‌شدگان و کارفرمایان کارگاه‌های کوچک صنفی مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب، لایحه قانونی اصلاح تبصره ۲ و الحاق یک تبصره به همین قانون، مصوب ۱۳۵۹/۲/۱۷ و قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی و الحاق یک تبصره به‌عنوان تبصره ۶ به آن در تاریخ ۱۳۶۷/۸/۱۹ تغییراتی کرده است؛ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۵) قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند در تاریخ ۱۳۶۲/۲/۲۸ به تصویب رسیده است. در همین رابطه، فهرست فعالیت‌های تولیدی، صنعتی و فنی مشمول معافیت حق بیمه سهم کارفرما تا میزان ۵ نفر کارگر مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۲ و ۱۳۸۲/۱۲/۹ هیئت وزیران قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره‌مند در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳؛ قانون الحاق یک تبصره به‌عنوان تبصره (۳) به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره‌... مصوب ۱۳۶۹/۳/۲۹؛ قانون جایگزینی تبصره ۳ الحاقی به قانون منع دریافت خسارات مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۹؛ قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند مصوب ۷۳/۵/۹ و اصلاحات بعدی؛ قانون اصلاح ماده ۲ قانون دریافت جرایم از کارفرمایان مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۶، قانون معافیت کارگاه‌ها و مشاغل دارای پنج نفر کارگر و کمتر از شمول قانون کار تا پایان برنامه.... مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۸ قابل ذکر است. نیز نک. ماده ۱۰۳ قانون برنامه چهارم توسعه؛ قانون الحاق یک تبصره به ماده ۹۹ برنامه چهارم توسعه مصوب سال ۸۴ در تمديد بند ج ماده ۳۷ قانون برنامه سوم توسعه؛ قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶؛ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۸؛ بند ج ماده ۹ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجراء سیاست‌های کلی اصل

تبصره ۲- دولت مکلف است حق بیمه سهم خود را به طور یکجا در بودجه سالانه کل کشور منظور و به سازمان پرداخت کند.

تبصره ۳- سازمان باید حداقل هر سه سال یک بار، امور مالی خود را با اصول محاسبات احتمالی تطبیق و مراتب را به شورای عالی گزارش دهد.

ماده ۲۹- نه درصد از مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور در ماده ۲۸ این قانون حسب مورد، برای تأمین هزینه‌های ناشی از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون تخصیص می‌یابد و بقیه به سایر تعهدات اختصاص خواهد یافت.

تبصره. غرامت دستمزد ایام بیماری بیمه‌شدگان که از طرف کارفرما پرداخت نمی‌شود به عهده سازمان می‌باشد.

ماده ۳۰- کارفرمایان موظفند از کلیه وجوه و مزایای مذکور در بند ۵ ماده ۲ این قانون حق بیمه مقرر را کسر و به اضافه سهم خود به سازمان پرداخت نمایند. تبصره. ارزش مزایای غیرنقدی مستمر مانند مواد غذایی، پوشاک و نظایر آنها طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیئت مدیره به تصویب شورای عالی خواهد رسید به طور مقطوع تعیین و حق بیمه از آن دریافت می‌گردد.^۲

ماده ۳۱- در مورد بیمه‌شدگانی که تمام یا قسمتی از مزد و درآمد آنها به وسیله مشتریان یا مراجعین تأمین می‌شود درآمد تقریبی هر طبقه یا حرفه مقطوعاً به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی تعیین و مأخذ دریافت حق بیمه قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۲- در مورد بیمه‌شدگانی که کارمزد دریافت می‌دارند حق بیمه به مأخذ کل درآمد ماهانه آنها احتساب و دریافت می‌گردد. این حق بیمه در هیچ مورد نباید از حق بیمه‌ای که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می‌گیرد کمتر باشد.^۳

ماده ۳۳- حق بیمه کارآموزان باید به نسبت مزد یا حقوق آنها پرداخت شود و در هر حال میزان حق بیمه در این مورد نباید از میزانی که به حداقل مزد

۴۴ مصوب مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس و ۸۷/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام. آیین نامه اجرایی بند و ماده ۸۰ قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۹۰/۵/۲، قانون جامع حمایت از ایثارگران مصوب ۱۳۹۱.

۱. ر.ک؛ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنی در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱.

۲. نیز نک: به ماده ۱۴۸، ۱۸۳ و ۱۸۴ قانون کار.

۳. تصویب‌نامه مورخ ۱۳۷۴/۳/۲۳ هیئت وزیران مقرر می‌دارد که: «کلیه دستگاه‌های دولتی مکلفند مابه‌التفاوت حق بیمه آن دسته از کارکنان خود را که مشمول قانون بیمه تأمین اجتماعی هستند و میزان دریافتی آنها ماهانه کمتر از مبلغ ۱۶۸۰/۰۰۰ ریال است. اعم از حق بیمه سهم پرسنل و سهم دولت تا سقف مذکور را تأمین و به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت نمایند». نیز نک: به ماده ۱۹۰ قانون کار.

یا حقوق تعلق می‌گیرد کمتر باشد. در صورتی که مزد یا حقوق کارآموز کمتر از حداقل دستمزد باشد پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه سهم کارآموز به عهده کارفرما خواهد بود.^۱

ماده ۳۴. در صورتی که بیمه شده برای دو یا چند کارفرما کار کند هر یک از کارفرمایان مکلفند به نسبت مزد یا حقوقی که می‌پردازند حق بیمه سهم بیمه شده را از مزد یا حقوق او کسر و به انضمام سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۳۵. سازمان می‌تواند در موارد لزوم با تصویب شورای عالی سازمان، مزد یا حقوق بیمه‌شدگان بعضی از فعالیت‌ها را طبقه‌بندی نماید و حق بیمه را به مأخذ درآمد مقطوع وصول و کمک‌های نقدی را بر همان اساس محاسبه و پرداخت نماید.^۲

ماده ۳۶. کارفرما مسؤول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان می‌باشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا، سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصاً مسؤول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسؤولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود.

تبصره. بیمه‌شدگانی که تمام یا قسمتی از درآمد آنها به ترتیب مذکور در ماده ۳۱ این قانون تأمین می‌شود مکلفند حق بیمه سهم خود را برای پرداخت به سازمان به کارفرما تأدیه نمایند ولی در هر حال کارفرما مسؤول پرداخت حق بیمه خواهد بود.^۳

۱. بند ب ماده ۱۱۳ قانون کار مقرر می‌دارد: «مزد کارگر در مدت کارآموزی از مزد ثابت یا مینا کمتر نخواهد بود».

۲. نک: دادنامه شماره ۱۴۵ مورخ ۱۳۸۳/۴/۱۴ هیئت عمومی دیوان عدالت، درخصوص جواز طبقه‌بندی مزد یا حقوق بعضی از فعالیت‌های شغلی فارغ از شمول هر یک از عناوین صنف یا صنعت به آنها و اخذ حق بیمه به مأخذ درآمد مقطوع.

۳. نک: دادنامه‌های ۶۳ و ۶۴ مورخ ۸۳/۲/۱۴، ۲۲۹ مورخ ۱۳۸۳/۶/۱۵، ۱۰۱۱ مورخ ۸۶/۱۰/۲۵، ۳۲۴ مورخ ۸۷/۵/۱۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری. قانون تفسیر شمول ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی به بیمه‌شدگان و رعایت آن توسط سازمان تأمین اجتماعی موضوع استفساریه:

آیا مطابق ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ پرداخت هر میزان حق بیمه یا حتی عدم پرداخت آن توسط کارفرما به معنای برخورداری بیمه شده از تمامی خدمات مورد تعهد و مسؤولیت سازمان تأمین اجتماعی می‌باشد؟
نظر مجلس:

بلی، به معنای برخورداری بیمه شده از تمامی خدمات مورد تعهد و مسؤولیت سازمان تأمین اجتماعی است.

ماده ۳۷. هنگام نقل و انتقال عین یا منافع مؤسسات و کارگاه‌های مشمول این قانون اعم از اینکه انتقال به صورت قطعی، شرطی، رهنی، صلح حقوق یا اجاره باشد و اعم از اینکه انتقال به طور رسمی یا غیررسمی انجام بگیرد انتقال گیرنده مکلف است گواهی سازمان را مبنی بر نداشتن بدهی معوق بابت حق بیمه و متفرعات آن از انتقال دهنده مطالبه نماید. دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موقع تنظیم سند از سازمان راجع به بدهی واگذارکننده استعلام نمایند در صورتی که سازمان ظرف ۱۵ روز از تاریخ ورود برگ استعلام به دفتر سازمان پاسخی به دفترخانه ندهد، دفترخانه معامله را بدون مفاصاحساب ثبت خواهد کرد. در صورتی که بنا به اعلام سازمان واگذارکننده بدهی داشته باشد می‌تواند با پرداخت بدهی معامله را انجام دهد بدون اینکه پرداخت بدهی حق واگذارکننده را نسبت به اعتراض به تشخیص سازمان و رسیدگی به میزان حق بیمه ساقط کند. در صورت انجام معامله بدون ارائه گواهی مذکور انتقال دهنده و انتقال گیرنده برای پرداخت مطالبات سازمان دارای مسؤولیت تضامنی خواهند بود. وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی همچنین شهرداری‌ها و شورای مرکزی اصناف و سایر مراجع ذیربط مکلفند در موقع تقاضای تجدید پروانه کسب یا هر نوع فعالیت دیگر مفاصاحساب پرداخت حق بیمه را از متقاضی مطالبه نمایند. در هر حال تجدید پروانه کسب موکول به ارایه مفاصاحساب پرداخت حق بیمه می‌باشد.^۱

تبصره. سازمان مکلف است حداکثر پس از یک ماه از تاریخ ثبت تقاضا مفاصاحساب صادر و به تقاضاکننده تسلیم نماید.

ماده ۳۸. در مواردی که انجام کار به طور مقاطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می‌شود کارفرما باید در قراردادی که منعقد می‌کند مقاطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود همچنین کارکنان مقاطعه کاران فرعی را نزد سازمان بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ این قانون بپردازد. پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقاطعه کار از طرف کارفرما موکول به ارائه مفاصاحساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد مقاطعه کارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت

تفسیر فوق در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ هجدهم بهمن ماه یکپهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۳ به تأیید شورای نگهبان رسید.

۱. به دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۴ هیئت عمومی دیوان عدالت، درخصوص مسؤولیت تضامنی کارفرمایان سابق و لاحق کارگاه در قبال مطالبات سازمان در صورت احراز و تحقق و اجتماع شرایط مقرر در ماده ۳۷ قانون تامین اجتماعی و نیز به قانون تسهیل تنظیم اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۴ مراجعه شود. (براساس ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۴ شورای اصناف جایگزین اتاق های اصناف گردیده است)

می‌کنند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد. هرگاه کارفرما آخرین قسط مقاطعه کار را بدون مطالبه مفاصاحساب سازمان بپردازد مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوط خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخته است از مقاطعه کار مطالبه و وصول نماید کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و همچنین شهرداری‌ها و اتاق اصناف و مؤسسات غیردولتی و مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه مشمول مقررات این ماده می‌باشند. (براساس ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲۴ شورای اصناف جایگزین اتاق‌های اصناف گردیده است و به موجب قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی، قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹ با کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی ملغی گردیده است. همچنین به موجب قانون مزبور اتاق اصناف شهرستان در سطح هر شهرستان و اتاق اصناف ایران در تهران تشکیل می‌گردد.)

(مطابق قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶، یک تبصره به این ماده اضافه شده است. متن تبصره به شرح زیر می‌باشد؛

«تبصره [۱]- کلیه کارفرمایان موضوع این ماده و ماده ۲۹ قانون بیمه‌های اجتماعی سابق مکلفند، مطالبات سازمان تأمین اجتماعی از مقاطعه کاران و مهندسین مشاوره که حداقل یک سال از تاریخ خاتمه، تعلیق و یا فسخ قرارداد آنان گذشته و در این فاصله جهت پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در اجرای قرارداد و ارائه مفاصاحساب به سازمان تأمین اجتماعی مراجعه ننموده‌اند را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاور از محل پنج درصد کل کار و آخرین قسط نگهداری شده به این سازمان پرداخت نمایند. میزان حق بیمه پس از قطعی شدن طبق قانون و براساس آراء هیأت تجدیدنظر موضوع ماده ۴۴ قانون تأمین اجتماعی و ابلاغ مجدد به پیمانکار جهت پرداخت بدهی حق بیمه ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ توسط سازمان تأمین اجتماعی اعلام خواهد شد».

نحوه اجرای تبصره به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. (آیین‌نامه مزبور در تاریخ ۱۳۷۳/۳/۱۸ به تصویب رسیده است). (ر.ک؛ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱).

(مطابق قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱، یک تبصره به شرح زیر به این ماده

الحاق شده است:

«تبصره [۲]- مبنای مطالبه حق بیمه در مورد پیمان‌هایی که دارای کارگاه‌های صنعتی و خدمات تولیدی یا فنی مهندسی ثابت می‌باشند و موضوع اجرای پیمان توسط افراد شاغل در همان کارگاه انجام می‌شود، بر اساس فهرست ارسالی و بازرسی کارگاه است و از اعمال ضریب حق بیمه جهت قرارداد پیمان معاف می‌باشند و سازمان تأمین اجتماعی باید مفصاحساب این‌گونه قراردادهای پیمان را صادر کند.»

ماده ۳۹. کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط به هر ماه را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد به سازمان بپردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه‌شدگان را به ترتیبی که در آیین‌نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید به سازمان تسلیم نماید. سازمان حداکثر ظرف ششماه از تاریخ دریافت صورت مزد، اسناد و مدارک کارفرما را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف یا مغایرت به شرح ماده ۱۰۰ این قانون اقدام و مابه‌التفاوت را وصول می‌نماید. هرگاه کارفرما از ارایه اسناد و مدارک امتناع کند سازمان مابه‌التفاوت حق بیمه را رأساً تعیین و مطالبه و وصول خواهد کرد.^۱

ماده ۴۰. در صورتی که کارفرما از ارسال صورت مزد مذکور در ماده ۳۹ این قانون خودداری کند سازمان می‌تواند حق بیمه را رأساً تعیین و از کارفرما مطالبه و وصول نماید.^۲

ماده ۴۱. در مواردی که نوع کار ایجاب کند، سازمان می‌تواند به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.^۳

۲. آیین‌نامه مربوط در تاریخ ۵۴/۱۲/۱۹ به تصویب شورای عالی سازمان رسیده است؛ دادنامه شماره ۳۹۰ مورخ ۷۹/۱۲/۱۴ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ممنوعیت اعلام عدم اعتبار و غیرقابل قبول بودن لیست‌های معوقه ارسالی کارفرمایان پس از انقضای مدت شش ماه به طور مطلق؛ دادنامه شماره ۱۸۸ مورخ ۱۳۸۱/۶/۱۰ هیئت عمومی درخصوص ممنوعیت وضع قاعده آمره مشعر بر عدم دریافت لیست‌های معوقه و دادنامه شماره ۲۸۲ مورخ ۸۸/۳/۳۱ و دادنامه شماره ۷۱۲ مورخ ۸۶/۸/۲۲ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، مرتبط با این ماده می‌باشد.

۳. قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌کنند مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ و اصلاحات بعدی. آیین‌نامه این ماده در تاریخ ۱۳۷۸/۴/۵ به تصویب رسیده است.

۱. نک: تصویب نامه درصد حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و مهندسی مشاور مصوب ۱۳۷۰/۱/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی (نیز ر.ک؛ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون

ماده ۴۲. در صورتی که کارفرما به میزان حق بیمه و خسارات تأخیر تعیین شده از طرف سازمان معترض باشد می تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ، اعتراض خود را کتباً به سازمان تسلیم نماید. سازمان مکلف است اعتراض کارفرما را حداکثر تا یک ماه پس از دریافت آن در هیئت بدوی تشخیص مطالبات مطرح نماید در صورت عدم اعتراض کارفرما ظرف مدت مقرر، تشخیص سازمان قطعی و میزان حق بیمه و خسارات تعیین شده طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.

ماده ۴۳. هیئت های بدوی تشخیص مطالبات سازمان از افراد زیر تشکیل می گردند:

۱. نماینده وزارت رفاه و تأمین اجتماعی که ریاست هیئت را به عهده خواهد داشت.

۲. یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد بازرگانان و صاحبان صنایع یا یک نفر نماینده صنف مربوط به معرفی شورای مرکزی اصناف^۳ در مورد افراد صنفی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد.

۳. یک نفر به انتخاب شورای عالی تأمین اجتماعی.

۴. نماینده کارگران، در مورد کارگران مشمول قانون تأمین اجتماعی به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است).^۴

مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱

۲. آیین نامه هیئت های تشخیص مطالبات در تاریخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی، رسیده است. نیز نک: دادنامه شماره ۳۹۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۴ هیئت عمومی دیوان عدالت در خصوص ممنوعیت و عدم اعتبار و غیرقابل قبول بودن لیست های معوقه ارسالی کارفرمایان پس از انقضای مدت ۶ ماه به طور مطلق، دادنامه شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۱ هیئت عمومی دیوان عدالت موضوع ابطال بند یک ماده ۵ آیین نامه تشخیص مطالبات مصوب ۱۳۷۳/۵/۲۴.

۲. براساس تبصره ۲ ماده ۱۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی وزیر رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی گردیده و به موجب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی شده است.

۴. اتاق اصناف به موجب فرمان شماره ۳۲۹۴ مورخ ۱۳۵۷/۱۲/۱۲ امام خمینی منحل گردیده به موجب ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ شورای اصناف کشور تشکیل شده است. بنابراین شورای مرکزی اصناف در این ماده جایگزین اتاق اصناف می شود.

۱. ماده ۱۳۶ قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مقرر می دارد: «کلیه نمایندگان رسمی کارگران ج.ا.ا در سازمان جهانی کار، هیئت های تشخیص، هیئت های حل اختلاف، شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای حفاظت فنی و نظایر آن حسب مورد توسط کانون شوراها ی اسلامی کار، کانون عالی کار، انجمن های صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران انتخاب خواهند شد.» مطابق تبصره ۲ همین ماده «در صورتی که تشکل های کارگری

آراء هیئت‌های بدوی در صورتی که مبلغ مورد مطالبه سازمان اعم از اصل حق بیمه و خسارات یک میلیون و پانصد هزار ریال یا کمتر باشد و یا اینکه در موعد مقرر مورد اعتراض واقع نشود قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود. در صورتی که مبلغ مورد مطالبه بیش از یک میلیون و پانصد هزار ریال باشد کارفرما و سازمان ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ واقعی یا قانونی رأی هیئت بدوی حق تقاضای تجدیدنظر خواهند داشت.^۱

ماده ۴۴. هیئت‌های تجدیدنظر تشخیص مطالبات در مرکز استان‌ها با شرکت افراد زیر تشکیل می‌شود:

۱. نماینده وزارت رفاه و تأمین اجتماعی که ریاست هیئت را به عهده خواهد داشت.^۲

۲. یک نفر از قضات دادگستری به انتخاب رئیس قوه قضاییه.^۳

۳. یک نفر به انتخاب شورای عالی تأمین اجتماعی.

۴. نماینده سازمان به انتخاب رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان.

۵. یک نفر به‌عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد بازرگانان و صاحبان صنایع یا یک نفر نماینده شورای مرکزی اصناف در مورد افراد صنفی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد.^۴
آراء هیئت تجدیدنظر قطعی و لازم‌الاجرا است.^۵

و کارفرمایی موضوع این فصل ایجاد نشده باشند، وزیر کار و امور اجتماعی می‌تواند نسبت به انتخاب نمایندگان مزبور در مجامع، شوراها و هیئت‌های عالی اقدام نماید». بنابراین این ماده به شرح متن اصلاح شده است. **(وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است)**

۲. این بند از ماده به موجب قانون اصلاح مواد (۴۳)، (۴۴) و (۸۰) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۶/۷/۲۷ و اصلاحیه آن (بند ج ماده ۳۹ قانون برنامه سوم توسعه، مصوب ۷۹/۱/۱۷) اصلاح شده است قبل از اصلاح، نصاب اعتراض به رأی هیئت‌های بدوی تشخیص مطالبات، مندرج در قسمت اخیر بند ۴ ماده ۴۳، «دویست هزار ریال یا کمتر» بوده و در ماده ۴۴ نیز عبارت «در تهران» به «در مرکز استان‌ها» تغییر یافته است. **نیز ر.ک؛ ماده ۲۸ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶.**

۳. به استناد تبصره ۲ ماده ۱۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است.

۴. به اصول ۱۵۸ و ۱۶۰ قانون اساسی مراجعه شود. بند ۳ اصل ۱۵۸ قانون اساسی در تبیین وظایف رئیس قوه قضاییه مقرر می‌دارد: «استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری طبق قانون». بنابراین، تعیین قاضی موضوع این بند در حیطه اختیارات رئیس قوه قضاییه خواهد بود. لذا واژه رئیس قوه قضاییه جایگزین واژه وزیر دادگستری شده است.

۱. به موجب قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴، شورای اصناف جایگزین اطلاق اصناف می‌باشد.

۲. به موجب بند ۲ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۹۲/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام، رسیدگی به اعتراضات و شکایات

تبصره. هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر تاریخ رسیدگی را به کارفرما ابلاغ خواهند کرد و حضور کارفرما برای ادای توضیحات بلامانع است.

ماده ۴۵. نحوه تسلیم اعتراض و درخواست تجدیدنظر و تشکیل جلسات هیئت‌ها و ترتیب رسیدگی و صدور رأی و ابلاغ به موجب آیین‌نامه‌های خواهد بود که به پیشنهاد هیئت مدیره سازمان به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید.^۱

ماده ۴۶. سازمان می‌تواند به درخواست کارفرما بدهی او را حداکثر تا سی‌وشش قسط ماهانه تقسیط نماید و در این صورت کارفرما باید معادل دوازده درصد در سال نسبت به مانده بدهی خود بهره به سازمان بپردازد. در صورتی که کارفرما هر یک از اقساط مقرر را در رأس موعد مقرر پرداخت نکند بقیه اقساط تبدیل به حال شده و طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.

تبصره. لغو شده است.^۲

ماده ۴۷. کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه‌شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه بازرسی سازمان، در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می‌توانند از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هر یک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذی‌ربط مراجعه نمایند. بازرسان سازمان حق دارند کارگاه‌های مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسؤولیت‌های مذکور در مواد ۵۲ و ۵۳ قانون کار خواهند بود. نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک ماه از طرف سازمان به

آراء و تصمیمات قطعی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و کمیسیون‌های مانند کمیسیون‌های مالیاتی، هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون موضوع ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها در صلاحیت دیوان عدالت اداری می‌باشد.

۳. آیین‌نامه این ماده در تاریخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ به تصویب رسیده است.

۴. این ماده و تبصره در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۱۳ با تصویب قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره لغو شده و قانون دریافت جرایم نقدی مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ و اصلاحات بعدی جایگزین آن شده است. متن این تبصره عبارت بود از: «در مواردی که به علت بحران مالی که موجب وقفه کار کارگاه باشد پرداخت حق بیمه در موعد مقرر مقدور نگردد کارفرما می‌تواند در موعد تعیین شده در این ماده تخفیف در میزان خسارت و جریمه دیرکرد را تقاضا نماید.» در این صورت هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات به تقاضای کارفرما رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهند نمود. میزان خسارت و جریمه دیرکرد در هر حال نباید از ۱۲ درصد مبلغ حق بیمه عقب‌افتاده برای هر سال کمتر باشد.»

۱. مواد مربوط به بازرسی در قانون کار مصوب ۶۸/۷/۲ مجلس و ۶۹/۸/۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، در مواد ۹۶ الی ۱۰۶ آمده است. نیز نک: ماده ۴۲ قانون نظام صنفی مصوب ۸۲/۱۲/۲۴، دادنامه شماره ۵۳۵-۵۳۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ

کارفرما اعلام خواهد شد.

ماده ۴۸. از تاریخی که سازمان با توجه به ماده ۷ این قانون گروه جدیدی را مشمول بیمه اعلام نماید ملزم به انجام تعهدات قانونی طبق مقررات نسبت به بیمه شدگان خواهد بود و کارفرمایان موظفند حق بیمه را از همان تاریخی که گروه مزبور مشمول بیمه اعلام شده است به سازمان بپردازند.

تبصره. در صورت عدم ارسال صورت مزد در موعد مقرر از طرف کارفرما سازمان می تواند مزد یا حقوق بیمه شدگان را براساس مأخذی که طبق ماده ۴۰ این قانون مبنای تعیین حق بیمه قرار گرفته است احتساب و مأخذ پرداخت مزایای نقدی قرار دهد. در مواردی که تعیین مزد یا حقوق بیمه شده به طریق مذکور میسر نباشد سازمان می تواند مزایای نقدی را به مأخذ حداقل مزد یا حقوق به طور علی الحساب پرداخت نماید.^۱

ماده ۴۹. مطالبات سازمان ناشی از اجرای این قانون در عداد مطالبات ممتاز می باشد.^۲

ماده ۵۰. مطالبات سازمان بابت حق بیمه و خسارات تأخیر و جریمه های نقدی که ناشی از اجرای این قانون یا قوانین سابق بیمه های اجتماعی و قانون بیمه های اجتماعی روستاییان باشد، همچنین هزینه های انجام شده طبق مواد ۶۶ و ۹۰ و خسارات مذکور در مواد ۹۸ و ۱۰۰ این قانون در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم الاجرا بوده و طبق مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی به وسیله مأمورین اجرای سازمان قابل وصول می باشد. آیین نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون از طرف سازمان تهیه و پس از تصویب وزارت رفاه اجتماعی و وزارت دادگستری به موقع اجرا گذارده خواهد شد. تا تصویب آیین نامه مزبور مقررات این ماده توسط مأمورین اجرای احکام محاکم دادگستری براساس آیین نامه ماده ۳۵ قانون بیمه های اجتماعی اجرا خواهد شد.^۳

۸۵/۹/۱۹

۲. نک: قانون دریافت جرایم نقدی ۱۳۷۳/۵/۹ (و اصلاحات بعدی) مفاد این قانون هم به موجب مواد قانون تسهیل و نوسازی صنایع مصوب ۱۳۸۲ تغییراتی کرده است.

۳. درخصوص ورشکسته، ماده ۵۸ قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴، ترتیب طلبکاران را ذکر کرده است.

۱. آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ ق.ت.ا مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۵. نیز نک: دادنامه شماره ۲۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۸ هیئت عمومی دیوان عدالت، موضوع ابطال مواد ۹۲ و ۹۳ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تامین اجتماعی. وجوه موضوع ماده ۱۹ آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ هیئت وزیران نیز افزوده شده است. شماره موادی که در متن این قانون به آنها ارجاع داده شده در متن قانون مصوب ۱۳۵۴ به ترتیب ۶۵، ۶۹، ۹۹ و ۱۰۰ می باشد که صحیح است. همچنین وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه اجتماعی شده است)

فصل چهارم: مقررات مالی

ماده ۵۱. هیئت مدیره مکلف است تا اول دیماه هر سال بودجه کل سازمان را برای سال بعد تنظیم و به شورای عالی سازمان پیشنهاد نماید. شورای عالی سازمان مکلف است حداکثر تا پانزدهم اسفندماه بودجه سال بعد را تصویب و به هیئت مدیره ابلاغ نماید.

تبصره. سهم سازمان تأمین خدمات درمانی از بابت هزینه های ناشی از بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون به ترتیب مقرر در ماده ۲۹ باید در بودجه سازمان مشخص گردد.^۱

ماده ۵۲. مانده درآمد پس از وضع مخارج و کلیه درآمدهای حاصل از خسارات و زیان دیرکرد و بهره سپرده‌ها و سود اوراق بهادار و سود سرمایه گذاری‌ها و درآمد حاصل از فروش و یا واگذاری و یا بهره‌برداری از اموال سازمان کلاً به حساب ذخایر منظور خواهد شد.

تبصره ۱- شورای عالی سازمان هر سال به پیشنهاد هیئت مدیره از محل ذخایر مبلغی جهت خرید اموال غیرمنقول و ایجاد ساختمان‌ها یا تأسیسات و تجهیزات جدید که اعتبار آن در بودجه سازمان تأمین نشده باشد تخصیص خواهد داد.

تبصره ۲- —^۲

ماده ۵۳. ذخایر سازمان نزد بانک رفاه کارگران متمرکز خواهد شد بانک مذکور ذخایر مزبور را تحت نظر هیئتی با تصویب شورای عالی سازمان، به کار خواهد انداخت.^۳

۲. به موجب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۵۸/۹/۱۲ و متعاقباً قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ تبصره ماده ۵۱ و تبصره ۲ ماده ۵۲ منتهی است. همچنین قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱، نحوه استفاده از واحدهای درمانی و بیمارستانی مالکیت سازمان و واحدهایی را که بدین منظور ایجاد خواهد شد، تعیین کرده است. متن تبصره ماده ۵۱ عبارت بود از «سهم سازمان تأمین خدمات درمانی از بابت هزینه‌های ناشی از بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون به ترتیب مقرر در ماده ۲۹ باید در بودجه سازمان مشخص گردد».

۳. همان، متن تبصره ۲ عبارت بود از «ایجاد تأسیسات درمانی به پیشنهاد سازمان تأمین خدمات درمانی و تأیید هیئت مدیره سازمان و تصویب شورای عالی از محل ذخایر صورت خواهد گرفت و با حفظ مالکیت سازمان در اختیار سازمان تأمین خدمات درمانی گذارده خواهد شد».

۱. بانک رفاه کارگران در تاریخ ۱۳۳۹/۵/۲۷ در اجرای تبصره ۳۹ قانون بودجه سال ۱۳۳۸ و اساسنامه مصوب هیئت وزیران با سرمایه چهارصد میلیون ریالی تماماً متعلق به سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران تشکیل گردید، در سال ۱۳۵۸ با مصوبه قانون ملی شدن

فصل پنجم: حوادث و بیماری‌ها و بارداری

ماده ۵۴. بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها از زمانی که مشمول مقررات این قانون قرار می‌گیرند در صورت مصدوم شدن بر اثر حوادث یا ابتلا به بیماری می‌توانند از خدمات پزشکی استفاده نمایند. خدمات پزشکی که به عهده سازمان «تأمین خدمات درمانی» است شامل کلیه اقدامات درمانی سرپایی، بیمارستانی، تحویل داروهای لازم و انجام آزمایشات تشخیص طبی می‌باشد.

بانک‌ها کلیه بانک‌های فعلی ملی اعلام گردیدند ولی با توجه به اینکه بانک رفاه کلاً به سازمان تأمین اجتماعی تعلق داشت و سازمان نیز دولتی بود مصوبه مذکور منصرف از بانک رفاه بود. در ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیلات سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۵/۲۸ که بعد از ملی شدن بانک‌ها تصویب گردیده است نیز تعلق تمام سهام بانک رفاه به سازمان مورد تأکید قرار گرفته است؛ در سال ۱۳۷۳ با تصویب قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی، سازمان به‌عنوان نهاد عمومی غیردولتی اعلام گردید، در سال ۱۳۷۶ که اساسنامه بانک با تصویب مجمع عمومی تغییر یافت به موجب ماده ۶ اساسنامه سرمایه بانک معادل ۹۵ میلیارد ریال تعیین گردید که مبلغ چهل میلیارد و شصت میلیون ریال آن توسط سازمان تأمین گردید که بیش از ۵۰٪ سهام بانک متعلق به دولت بود؛ متعاقب تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده در تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ سرمایه بانک با پیشنهاد هیئت مدیره از مبلغ ۹۵ میلیارد ریال به ۱۶۹۱ میلیارد ریال افزایش یافت که سهم سازمان از این افزایش سرمایه معادل ۹۳٪ تعیین گردید. با توجه به تقلیل سهم دولت به کمتر از ۵۰٪ درصد تغییر ماهیت حقوق بانک و به تبع آن تغییراتی را در اساسنامه ایجاب نمود. در همین راستا مجمع عمومی فوق‌العاده در تاریخ ۱۳۸۰/۶/۳۱ اقدام به تغییر اساسنامه نمود، که این مصوبه با شکایت سازمان بازرسی کل کشور و رأی هیئت عمومی دیوان (دادنامه شماره ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۵) ابطال گردید. این رأی به موجب دادنامه شماره ۶۸۴ مورخ ۱۳۸۶/۸/۱۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری و در اجرای ماده ۵۳ قانون دیوان عدالت اداری اصلاح گردیده است. در بخشی از دادنامه مذکور چنین آمده است: «منظور از دادنامه ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۵ تعیین وضعیت بانک از نظر ضرورت اعمال حاکمیت نظارتی دولت بر آن است و دادنامه نافی اختیارات سازمان تأمین اجتماعی براساس قانون تجارت نسبت به سهم شرکت آن سازمان در بانک مزبور با توجه به افزایش سرمایه اخیر نمی‌باشد»؛ به موجب ماده ۵ قانون اصلاح ۴۴ مصوب ۱۳۸۶/۱/۸ مجلس شورا یاسلامی و ۱۳۸۷/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام سقف مجاز تملک سهام به طور مستقیم و غیر مستقیم برای هر نهاد عمومی غیر دولتی ده درصد تعیین می‌شود. نیز نک: اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی مصوب ۶۳/۴/۱۷ شورای اقتصاد.

۲. با تصویب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶۸/۸/۲۱ تعهدات مذکور در مواد ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸ به سازمان تأمین اجتماعی محول شده است، نیز نک به قانون الزام سازمان‌های بیمه گر به پرداخت خسارت‌های متفرقه مصوب ۱۳۸۵/۴/۲۴. نک: قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی و... مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۰. قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳/۸/۳. ماده ۴۸ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱. ماده ۳۸ قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹. نیز ر.ک؛ مواد ۳۷ و ۳۸ و بند (ب) ماده ۴۴ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و ماده ۱۳ قانون جامع خدمات رسانی به

- ماده ۵۵.** خدمات درمانی موضوع این قانون به دو صورت انجام می‌گیرد:^۱
- الف) اولویت درمان به روش مستقیم داده می‌شود.
- ب) استفاده از روش درمان غیرمستقیم با اختیار و تشخیص وزارت بهداشت و بهزیستی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ظرف مدت ۱۵ روز پس از تصویب این ماده واحده تهیه و به مرحله اجرا در خواهد آورد.
- تبصره. ضوابط استفاده از روش‌های فوق طبق آیین‌نامه‌ای که ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و به تصویب شورای فنی سازمان «تأمین خدمات درمانی» خواهد رسید تعیین می‌گردد.
- ماده ۵۶.** به منظور توانبخشی، ترمیم و تجدید فعالیت بیمه‌شدگان آسیب‌دیده که قدرت کار اولیه خود را از دست داده‌اند سازمان «تأمین خدمات درمانی»^۲ برای اشتغال آنها به کارهای مناسب دیگر طبق آیین‌نامه‌هایی که از طرف شورای فنی سازمان مذکور پیشنهاد و به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید از طریق مؤسسات حرفه‌ای معلولین اقدام خواهد نمود.
- ماده ۵۷.** در صورتی که معالجه بیمار مستلزم انتقال او از روستا یا از شهرستان به شهرستان دیگر باشد ترتیب نقل و انتقال طبق ضوابطی خواهد بود که از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» پیشنهاد و به تصویب شورای فنی سازمان مذکور می‌رسد.^۳
- ماده ۵۸.** افراد خانواده بیمه شده که از کمک‌های مقرر در ماده ۵۴ این قانون استفاده می‌کنند عبارتند از:
۱. همسر بیمه شده.

اینارگران مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲

۱. بند الف و ب ماده ۵۵ به استناد لایحه قانونی اصلاح ماده ۵۵ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۷/۴ تغییر کرده است. متن قدیم عبارت بود از «الف) روش مستقیم برای بیمه‌شدگانی که از پزشک درمانگاه، بیمارستان‌ها و سایر امکانات درمانی متعلق به این سازمان استفاده می‌نمایند. ب) روش غیر مستقیم برای بیمه‌شدگانی که در انتخاب پزشک درمانگاه بیمارستان آزادی عمل خواهند داشت و سازمان تعهدات درمانی خود را از طریق خرید خدمات درمانی انجام می‌دهد.» نیز نک: قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر به پرداخت خسارات متفرقه مصوب ۸۵/۷/۱۶، دادنامه‌های ۴۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۴، ۱۳۸۰/۲۰۵ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۵، ۴۹۶ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در ارتباط با این ماده است.
۲. به موجب «قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای بند الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ اجرای این تعهدات به سازمان تأمین اجتماعی محول شده است.
۱. به موجب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱، این تعهدات به سازمان محول شده است.

۲. شوهر بیمه شده در صورتی که معاش او توسط بیمه شده زن تأمین می‌شود و سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده شناخته شود.

۳. فرزندان بیمه شده که دارای یکی از شرایط زیر باشند:^۱

الف) کمتر از هجده سال تمام داشته باشند و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصراً طبق گواهی یکی از مؤسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند.

ب) در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی سازمان تأمین خدمات درمانی قادر به کار نباشد.

۴. پدر و مادر تحت تکفل بیمه شده مشروط بر اینکه سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال متجاوز باشد و یا اینکه به تشخیص کمیسیون‌های پزشکی موضوع ماده ۹۱ از کارافتاده باشند و در هر حال از سازمان مستمری دریافت نمایند.

ماده ۵۹. بیمه‌شدگانی که تحت معالجه و یا درمان‌های توانبخشی قرار می‌گیرند و بنا به تشخیص سازمان تأمین خدمات درمانی موقتاً قادر به کار نیستند به شرط عدم اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق استحقاق دریافت غرامت دستمزد را با رعایت شرایط زیر خواهند داشت:

الف) بیمه شده بر اثر حوادث ناشی از کار و غیرناشی از کار یا بیماری‌های حرفه‌ای تحت درمان قرار گرفته باشد.

ب) در صورتی که بیمه شده به سبب بیماری و طبق گواهی پزشک احتیاج به استراحت مطلق یا بستری شدن داشته باشد و در تاریخ اعلام بیماری مشغول به کار بوده و یا در مرخصی استحقاقی باشد.^۲

ماده ۶۰. حوادث ناشی از کار حادثی است که در حین انجام وظیفه و به

۲. ر.ک؛ قانون اصلاح سن فرزندان ذکور ... مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۰. همچنین به موجب قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ «ز تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون کلیه محدودیت‌های مقرر در قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۹۲/۲/۲۶ و اصلاحات آن و سایر قوانین که براساس تعداد فرزند برای والدین شاغل یا فرزندان آنان ایجاد شده است لغو می‌شود». بنابراین اخذ حق سرانه از بیمه شده بابت ارائه خدمات درمانی به فرزند چهارم به بعد وجهی ندارد. همچنین به موجب بند ۳ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ «فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصراً در صورتی که معلول از کارافتاده نیازمند باشند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می‌گردند.

۱. نک: ماده ۷۴ قانون کار، قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۷۴/۳/۳۱، آیین‌نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از حوادث کار مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴؛ دادنامه‌های ۳۶۴ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۹، ۵۳۵-۵۳۶ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۹ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری.

سبب آن برای بیمه شده اتفاق می افتد. مقصود از حین انجام وظیفه تمام اوقاتی است که بیمه شده در کارگاه یا مؤسسات وابسته یا ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول کار باشد و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه عهده‌دار انجام مأموریتی باشد. اوقات مراجعه به درمانگاه و یا بیمارستان و یا برای معالجات درمانی و توانبخشی و اوقات رفت و برگشت بیمه شده از منزل به کارگاه جزء اوقات انجام وظیفه محسوب می‌گردد مشروط بر اینکه حادثه در زمان عادی رفت و برگشت به کارگاه اتفاق افتاده باشد حوادثی که برای بیمه شده حین اقدام برای نجات سایر بیمه‌شدگان و مساعدت به آنان اتفاق می‌افتد حادثه ناشی از کار محسوب می‌شود.^۱

ماده ۶۱. بیماری‌های حرفه‌ای به موجب جدولی که به پیشنهاد هیئت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید تعیین می‌گردد مدت مسؤولیت سازمان «تأمین خدمات درمانی» نسبت به درمان هر یک از بیماری‌های حرفه‌ای پس از تغییر کار بیمه شده به شرحی است که در جدول مزبور قید می‌شود.

ماده ۶۲. مدت پرداخت غرامت دستمزد ایام بیماری و میزان آن به شرح زیر می‌باشد:^۲

۱. غرامت دستمزد از اولین روزی که بیمه شده بر اثر حادثه یا بیماری حرفه‌ای و به موجب تشخیص سازمان «تأمین خدمات درمانی» قادر به کار نباشد پرداخت خواهد شد. در مواردی که عدم اشتغال به کار و معالجه به سبب بیماری باشد در صورتی که بیمار در بیمارستان بستری نشود غرامت دستمزد از روز چهارم پرداخت خواهد شد.

۲. پرداخت غرامت دستمزد تا زمانی که بیمه شده به تشخیص سازمان «تأمین خدمات درمانی» قادر به کار نبوده و به موجب مقررات این قانون از کارافتاده شناخته نشده باشد ادامه خواهد یافت.

۳. غرامت دستمزد بیمه شده‌ای که دارای همسر یا فرزند یا پدر و یا مادر تحت تکفل باشد به میزان سه چهارم آخرین مزد یا حقوق روزانه او پرداخت می‌گردد.

۲. حسب لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۸۰، ۸۱، ۸۲ و ۸۳ قانون تأمین اجتماعی درباره کلیه بیمه‌شدگانی که در جریان انقلاب اخیر دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه رفیع شهادت رسیده‌اند مصوب ۵۸/۶/۲۶، حوادث دوران انقلاب نیز از مصادیق ماده ۶۰ شناخته شده است، در این رابطه به قانون اصلاح لایحه فوق‌الذکر مصوب ۱۳۷۰/۵/۸ و نیز به قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۱۸ و قانون نحوه بازنشستگی جانبازان مصوب ۱۳۶۷/۹/۱ مراجعه شود.

۲. سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.

۴. به قانون پرداخت غرامت دستمزد معادل آخرین مزد یا حقوق روزانه به بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح ج ۱۱، مجروح شده یا می‌شوند مصوب ۱۳۶۷ و دادنامه‌های ۵۳۵ و ۵۳۶ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۹ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مراجعه شود.

۴. غرامت دستمزد بیمه شده‌ای که همسر یا فرزند یا پدر و یا مادر تحت تکفل نداشته باشد معادل دوسوم آخرین مزد یا حقوق روزانه او می‌باشد مگر اینکه بیمه شده به هزینه سازمان «تأمین خدمات درمانی» بستری شود که در این صورت غرامت دستمزد معادل یک‌دوم آخرین مزد یا حقوق روزانه وی خواهد بود.

۵. هرگاه سازمان «تأمین خدمات درمانی» بیمه شده‌ای را برای معالجه به شهرستان دیگر اعزام دارد و درمان او را به طور سرپایی انجام دهد علاوه بر غرامت دستمزد متعلق معادل صددرصد غرامت دستمزد روزانه هم بابت هزینه هر روز اقامت او پرداخت خواهد شد. در صورتی که به تشخیص پزشک معالج مادام که بیمار احتیاج به همراه داشته باشد علاوه بر مخارج مسافرت معادل پنجاه‌درصد حقوق یا دستمزد بیمه شده نیز به همراه بیمار از طرف سازمان پرداخت خواهد شد.^۱

ماده ۶۳. در مورد بیماری‌ها یا حوادث، آخرین مزد یا حقوق روزانه بیمه شده به منظور محاسبه غرامت دستمزد ایام بیماری عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه شده که به مآخذ آن حق بیمه دریافت شده است. در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم به روزهای کار و در مورد بیمه‌شدگانی که کارمزد دریافت می‌کنند آخرین مزد عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه شده که به مآخذ آن حق بیمه دریافت شده است در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم بر نود مشروط بر اینکه غرامت دستمزد این مبلغ از غرامت دستمزدی که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می‌گیرد کمتر نباشد. در صورتی که بیمه شده دریافت کننده کارمزد ظرف سه ماه مذکور مدتی از غرامت دستمزد استفاده کرده باشد متوسط دستمزدی که مبنای محاسبه غرامت دستمزد مذکور قرار گرفته است به منزله دستمزد روزانه ایام بیماری تلقی و در محاسبه منظور خواهد شد.

ماده ۶۴. در مواردی که کارفرمایان طبق قوانین و مقررات دیگری مکلف باشند حقوق یا مزد بیمه‌شدگان بیمار خود را پرداخت نمایند سازمان «تأمین خدمات درمانی» فقط عهده‌دار معالجه آنها طبق مقررات این قانون خواهد بود.

تبصره. در مواردی که کارفرمایان طبق قوانین دیگری مکلف باشند حقوق کارگران مسلول خود را پرداخت نمایند سازمان فقط عهده‌دار معالجه آنها طبق مقررات این قانون خواهد بود.^۲

۱. با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی، سازمان تأمین اجتماعی، جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.

۲. نک: قانون مربوط به حمایت کارمندان مسلول و پیشگیری بیماری سل مصوب ۱۳۳۳/۱۱/۱۸. در این ماده سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات

ماده ۶۵. در صورت وقوع حادثه ناشی از کار، کارفرما مکلف است اقدامات لازم اولیه را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده به عمل آورده و مراتب را ظرف سه روز اداری کتباً به اطلاع سازمان برساند. در صورتی که کارفرما بابت اقدامات اولیه مذکور متحمل هزینه‌ای شده باشد سازمان «تأمین خدمات درمانی» هزینه‌های مربوط را خواهد پرداخت.

ماده ۶۶. در صورتی که ثابت شود وقوع حادثه مستقیماً ناشی از عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاط لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان او بوده سازمان «تأمین خدمات درمانی» و سازمان هزینه‌های مربوط به معالجه و غرامات و مستمری‌ها و غیره را پرداخته و طبق ماده ۵۰ این قانون از کارفرما مطالبه و وصول خواهد نمود. تبصره ۱- مقصر می‌تواند با پرداخت معادل ده سال مستمری موضوع این ماده به سازمان از این بابت بری‌الذمه شود.

تبصره ۲- هرگاه بیمه شده مشمول مقررات مربوط به بیمه شخص ثالث باشد در صورت وقوع حادثه سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی و یا شخصاً کمک‌های مقرر در این قانون را نسبت به بیمه شده انجام خواهند داد و شرکت‌های بیمه موظفند خسارات وارده به سازمان‌ها را در حدود تعهدات خود نسبت به شخص ثالث بپردازند.^۱

ماده ۶۷. بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می‌تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده نماید. کمک بارداری دوسوم آخرین مزد یا حقوق بیمه شده طبق ماده ۶۳ می‌باشد که حداکثر برای مدت دوازده هفته جمعاً قبل و بعد از زایمان بدون کسر سه روز اول پرداخت خواهد شد.^۲

درمانی گردیده است.

۲. با توجه به انحلال سازمان خدمات درمانی، سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان خدمات درمانی می‌گردد. نیز ماده ۹۲ برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مقرر می‌دارد «ماده ۹۲- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است، نسبت به درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومین حوادث و سوانح رانندگی، در مراکز خدمات بهداشتی و درمانی اقدام کند. به منظور تأمین منابع لازم برای ارائه خدمات فوق، ده درصد ۱۰٪ حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد توسط شرکت‌های بیمه تجاری وصول و به حساب درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نزد خزانه داری کل واریز می‌گردد و هزینه‌های درمان کلیه مصدومان ترافیکی، جاده‌ای و رانندگی از محل وجوه واریز شده به این حساب و سایر منابع موجود پرداخت خواهد شد. توزیع این منابع براساس عملکرد هر یک از سازمان‌های بیمه گر پایه توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، هر شش ماه یک بار صورت خواهد گرفت. نیز نک: ماده ۸۵ و ۹۵ قانون کار.

۱. به موجب ماده واحده قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰

ماده ۶۸. بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک‌ها و معاینه‌های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهد کرد. سازمان «تأمین خدمات درمانی» بنا به درخواست بیمه شده می‌تواند به جای کمک‌های مذکور مبلغی وجه نقد به بیمه شده پرداخت نماید، مبلغ مزبور در آیین‌نامه‌ای که از طرف هیئت مدیره سازمان «تأمین خدمات درمانی» تهیه و به تصویب شورای عالی سازمان می‌رسد تعیین خواهد شد.^۱

ماده ۶۹. در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماری‌هایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان‌آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.

«از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون کلیه محدودیت‌های مقرر در قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۹۲/۲/۲۶ و اصلاحات آن و سایر قوانین که براساس تعداد فرزند برای والدین شاغل یا فرزندان آنان ایجاد شده لغو می‌شود». همچنین به موجب تبصره ۲ ماده واحده مزبور «به دولت اجازه داده می‌شود مرخصی زایمان مادران را به نه ماه افزایش دهد و همسر آنان نیز از دو هفته مرخصی اجباری (تشویقی) برخوردار شوند این قانون به مادرائی که سن فرزند آنان به نه ماهگی نرسیده است تسری می‌یابد و مادر می‌تواند تا سن نه ماهگی نوزاد از مرخصی زایمان استفاده کند».

۲. در این ماده سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است. کمک بارداری و مرخصی زایمان مرتبط هستند از این رو کمک بارداری به جای مزد دوران مرخصی اعطا می‌شود. در خصوص مرخصی زایمان، با عنایت به ماده ۷۶ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی، قانون ترویج تغذیه با شیر مادر مصوب سال ۱۳۸۰ می‌توان این گونه نتیجه گرفت که در فاصله ۱۳۶۹-۱۳۵۴ مدت مرخصی زایمان با توجه به ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی ۸۴ روز بوده است، در فاصله ۱۳۷۴-۱۳۶۹ زنان کارگر از ۹۰ روز مرخصی زایمان برخوردار بوده‌اند و در صورت زایمان توانان از ۱۰۴ روز، و در تمام مدت ۹۰ روز یا ۱۰۴ روز مستحق دریافت کمک بارداری بوده‌اند اما سایر مشمولین قانون تأمین اجتماعی و همسران بیمه شده مرد کارگر همچنان تحت شمول ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی هستند. در فاصله سال ۱۳۷۴ تاکنون مرخصی زایمان زنان بیمه شده شش ماهه ۴ ماه (۱۲۰) روز افزایش یافته و در تمام این مدت مستحق دریافت کمک بارداری هستند. زنان بیمه شده غیرشیرده یا همسران بیمه شده مرد حسب مورد تابع ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی یا ۷۶ قانون کار هستند؛ از سال ۱۳۸۰ تاکنون مدت مرخصی زایمان مادرائی که فرزند خود را شیر می‌دهند برای وضع حمل دوقلو ۵ ماه (۱۵۰) روز و برای زایمان ۳ قلو و بیشتر یکسال (۳۶۵) روز بوده و به موجب ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب ۳۷۴ و اصلاحی ۱۳۸۶ مرخصی زایمان برای مادرائی که فرزند خود را شیر می‌دهند در بخش‌های دولتی و غیردولتی ۶ ماه است و در تمام این مدت مستحق دریافت کمک بارداری هستند؛ به موجب قانون تنظیم خانواده مصوب ۷۲/۲/۲۶ مرخصی زایمان و بارداری برای فرزندان چهارم و بعد، تعلق نمی‌گیرد. به موجب قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۹ از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون کلیه محدودیت‌های مقرر در قانون تنظیم جمعیت و خانواده لغو می‌شود.

فصل ششم: از کارافتادگی^۱

ماده ۷۰. بیمه شدگانی که طبق نظر پزشک معالج غیر قابل علاج تشخیص داده می شوند پس از انجام خدمات توانبخشی و اعلام نتیجه توانبخشی یا اشتغال چنانچه طبق نظر کمیسیون های پزشکی مذکور در ماده ۹۱ این قانون توانایی خود را کلاً یا بعضاً از دست داده باشند به ترتیب زیر با آنها رفتار خواهد شد:

الف) هرگاه درجه کاهش قدرت کار بیمه شده شصت و شش درصد و بیشتر باشد از کارافتاده کلی شناخته می شود.

ب) چنانچه میزان کاهش قدرت کار بیمه شده بین سی و سه تا شصت و شش درصد و به علت حادثه ناشی از کار باشد از کارافتاده جزئی شناخته می شود.

ج) اگر درجه کاهش قدرت کار بیمه شده بین ده تا سی و سه درصد بوده و موجب آن حادثه ناشی از کار باشد استحقاق دریافت غرامت نقص مقطوع را خواهد داشت.^۲

ماده ۷۱. بیمه شده ای که در اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری حرفه ای از کارافتاده کلی شناخته شود بدون در نظر گرفتن مدت پرداخت حق بیمه استحقاق دریافت مستمری از کارافتادگی کلی ناشی از کار را خواهد داشت.

ماده ۷۲. میزان مستمری ماهانه از کارافتادگی کلی ناشی از کار عبارت است از یک سی ام $\frac{۱}{۳}$ مزد یا حقوق متوسط بیمه شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر اینکه این مبلغ از پنجاه درصد مزد یا حقوق متوسط ماهانه او کمتر و از صد درصد آن بیشتر نباشد. در مورد بیمه شدگانی که دارای همسر بوده یا فرزند یا پدر یا مادر تحت تکفل داشته باشند و مستمری استحقاقی آنها

۱. در مورد از کارافتادگی به قوانین زیر رجوع شود: لایحه قانونی راجع به برقراری حقوق وظیفه درباره کارکنان دولت و مشمولین قانون تأمین اجتماعی که در جریان انقلاب اسلامی ایران از کارافتاده یا به درجه شهادت نائل شده یا می شوند، مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۱، لایحه قانونی الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به برقراری حقوق وظیفه ... مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷؛ قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح، شهید یا معلول شده یا بشوند مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۱۸؛ قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل به جانبازان ... مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۲۵؛ قانون الحاق یک تبصره به ماده چهارم قانون برقراری ... مصوب ۱۳۶۳/۱۱/۱۶ - لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ... ۷۴ مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶؛ قانون اصلاح لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۱، ... مصوب ۱۳۷۰/۵/۱۸ ماده ۷۶ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و ... مصوب ۷۴/۱۲/۲۲ و تبصره الحاقی مصوب ۸۰/۱۲/۲۲ به همین ماده، قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۷۲/۲/۲۶ و بخشنامه شماره ۱/۶۱۸ فنی مورخ ۸۴/۹/۲۷ و قانون اصلاح قانون تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۹.

۲. ر.ک؛ بند (م) ماده ۴۴ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و آیین نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۹۱/۹/۲۹.

از شصت درصد مزد یا حقوق متوسط آنها کمتر باشد علاوه بر آن معادل ده درصد مستمیری استحقاقی به عنوان کمک مشروط بر آنکه جمع مستمیری و کمک از ۶۰٪ تجاوز نکند پرداخت خواهد شد.^۱

تبصره ۱- شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکفل بیمه شده محسوب می شوند:^۲

۱. سن شوهر از شصت سال متجاوز باشد و یا به تشخیص کمیسیون های پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده کلی بوده و در هر دو حالت به حکم این قانون مستمیری دریافت ننماید و معاش او توسط زن تأمین شود.

۲. فرزندان بیمه شده که حائز شرایط مذکور در بند ۳ ماده ۵۸ این قانون باشند.

۳. سن پدر از شصت و سن مادر از پنجاه و پنج سال بیشتر بوده یا اینکه به تشخیص کمیسیون های پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده باشند و معاش آنها توسط بیمه شده تأمین و در هر حال به موجب این قانون مستمیری دریافت ندارند.

تبصره ۲- مزد یا حقوق متوسط ماهانه بیمه شده موضوع این ماده عبارت است از جمع کل مزد یا حقوق او که به مأخذ آن حق بیمه دریافت گردیده ظرف هفتصد و بیست روز قبل از وقوع حادثه ناشی از کار یا شروع بیماری حرفه ای که منجر به از کارافتادگی شده است تقسیم بر روزهای کار ضرب در سی.

ماده ۷۳. به بیمه شده ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین سی و سه تا شصت و شش درصد توانایی کار خود را از دست داده باشد مستمیری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار پرداخت خواهد شد. میزان مستمیری عبارت است از حاصل ضرب درصد از کارافتادگی در مبلغ مستمیری از کارافتادگی کلی استحقاقی که طبق ماده ۷۲ این قانون تعیین می گردد.^۴

۱. به موجب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاقی دوتبصره به ماده ۷۶ مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی، عبارت (یک سی و پنجم) به (یک سی ام) به تغییر یافته است. نک: قانون راجع به افزایش مستمیری دریافت کنندگان مستمیری جزئی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی.

۲. نک: دادنامه شماره ۳۴۹ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱ هیئت عمومی دیوان عدالت، درخصوص ممنوعیت بررسی موضوع کفالت والدین بیمه شده، صرفاً در زمان حیات وی.

۳. به موجب بند ۳ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ «فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصرأ در صورتی که معلول از کارافتاده نیازمند بانند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمیری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می گردند».

۴. به موجب قانون راجع به افزایش مستمیری دریافت کنندگان مستمیری از کارافتادگی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵ افزایش مستمیری از کارافتادگی جزئی مشمولین قانون تأمین اجتماعی تابع ضوابط موضوع ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۷۴. بیمه شده‌ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین ده تا سی و سه درصد توانایی کار خود را از دست داده باشد استحقاق دریافت غرامت نقص عضو را خواهد داشت میزان این غرامت عبارت است از سی و شش برابر مستمری استحقاقی مقرر در ماده ۷۲ این قانون ضربدر درصد از کارافتادگی.

ماده ۷۵. بیمه شده‌ای که ظرف ده سال قبل از وقوع حادثه غیرناشی از کار یا ابتلا به بیماری، حداقل حق بیمه یک سال کار را که متضمن حق بیمه نود روز کار ظرف یک سال قبل از وقوع حادثه یا بیماری منجر به از کارافتادگی باشد پرداخت نموده باشد در صورت از کارافتادگی کلی حق استفاده از مستمری از کارافتادگی کلی غیرناشی از کار ماهانه را خواهد داشت.^۱ تبصره. محاسبه متوسط دستمزد و مستمری از کارافتادگی موضوع ماده فوق به ترتیب مقرر در ماده ۷۲ این قانون و تبصره ۲ آن صورت خواهد گرفت.

فصل هفتم: بازنشستگی^۲

۲. نک: دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مقام تشخیص شروع و نوع بیماری بیمه شده جهت اجرای ماده ۷۵ قانون تأمین اجتماعی و اعتبار نظر کمیسیون پزشکی در خصوص بیماری و نوع و تاریخ آن و دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص حذف قید تاریخ در دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ دیوان عدالت اداری. **در متن قانون مصوب سال ۱۳۵۴ ماده ۷۰ ذکر گردیده است لکن به نظر می‌رسد که با عنایت به اینکه؛ اولاً، متن ماده ۷۰ ارتباطی با تبصره مورد بحث ندارد و ثانیاً، ماده ۷۰ تبصره ندارد صحیح است که ماده ۷۲ آورده شود که موضوع مرتبط و واجد تبصره است.**

۳. در مطالعه مقررات این فصل توجه به مقررات ذیل نیز لازم است. لایحه قانونی نحوه انتقال کسور بازنشستگی کارکنان سازمان انرژی اتمی ایران به سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۷ - قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷/۹/۱ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۶۸/۵/۳۰ - قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازمندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می‌شوند. مصوب ۱۳۷۲/۶/۹ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۲۰ - ماده ۶ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۴/۳۱ - قانون اعطای تسهیلات مربوط به آزادگان به آن دسته از افراد که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی محکومیت سیاسی داشته‌اند. مصوب ۷۷/۲/۳۰ - قانون نحوه تأثیر سابقه منتقله به سازمان تأمین اجتماعی برای استفاده از مزایای مقرر در قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۶ و قانون استسفاریه آن مصوب ۱۳۸۳/۱/۱۷ - قانون بیمه بازنشستگی، فوت و از کارافتادگی بافندگان قالی، قالیچه، گلیم و زیلو مصوب ۱۳۷۶/۹/۱۱ - قانون اصلاح پارهای از مقررات مربوط به بازنشستگی بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی - قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کارافتاده و مفقودالامر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ - قانون اصلاح تبصره ۶ قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید... مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ - مواد ۱۴، ۲۱، ۲۳، ۳۱ و ۷۴ قانون کار ۱۳۶۹/۸/۲۹ - قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه‌های دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ مجلس شورای اسلامی (مواد ۱۸، ۹، ۱۰) - قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه

ماده ۷۶. مشمولین این قانون در صورت حایز بودن شرایط زیر حق استفاده از مستمری بازنشستگی را خواهند داشت.^۱

۱. حداقل ده سال حق بیمه مقرر را قبل از تاریخ تقاضای بازنشستگی پرداخته باشند. (حداقل حق بیمه مقرر در این ماده تغییر کرده است. نگاه کنید به جزء ۳ بند ب قانون اصلاح تبصره دو همین ماده).

۲. سن مرد به شصت سال تمام و سن زن به پنجاه و پنج سال تمام رسیده باشد. تبصره ۱- کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند.^۲

قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی - قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور مصوب (۱۳۶۸/۹/۱۳) ماده ۱، ۲، ۱۳، ۱۴ و ۲۶- قانون اصلاح بند «ب» تبصره ۱ ماده (۲) قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری، مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۶ ماده ۲۵ قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۶۷/۳/۵ و اصلاحات سال ۱۳۸۷؛ ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶ با اصلاحات بعدی،

۱. قانون استفساریه اصلاحیه تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰

موضوع استفساریه: ماده واحده - آیا کارگران شاغل در مشاغل سخت و زیان آور - مخل سلامت «مناطق بد آب و هوا» که به طور فصلی در این قبیل مشاغل کار می کنند، نظیر کارگران نی بر - کوره پزخانه ها، کارگران فصلی کارخانجات قند یا سایر موادغذایی و آن دسته از کارگرانی که بدون میل و اراده موقتاً کار خود را از دست می دهند ولیکن در ادامه کار، در همان کارگاه یا کارگاه های مشابه شاغل در مشاغل سخت و زیان آور می شوند با وجودانقطاع فصلی یا موقت مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می گردند یاخیر؟ نظر مجلس: بلی، مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می شوند. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۲/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

۲. این تبصره با قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی ... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ اصلاح شده است. متن سابق عبارت بود از: «تبصره - در مورد افرادی که قبل از تقاضای بازنشستگی حداقل مدت بیست سال متوالی یا بیست و پنج سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده اند و یا آنکه به کارهای سخت و مخل سلامتی (زیان آور) اشتغال داشته اند سن بازنشستگی پنجاه و پنج سال تمام خواهد بود. کسانی که سی سال تمام کار کرده و حق بیمه مقرر را به سازمان پرداخته باشند در صورت داشتن پنجاه و پنج سال تمام می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی کنند. مناطق بد آب و هوا و کارهای زیان آور به موجب آیین نامه مربوط مصوب هیئت وزیران تعیین خواهد شد.» نک: دادنامه شماره ۴۶۳ الی ۷۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۳ هیئت عمومی دیوان عدالت موضوع ابطال بند ۵ ماده ۱۴ تصویب نامه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ هیئت وزیران در خصوص تقاضای مستمری بازنشستگی در کارهای سخت و زیان آور، قانون الحاق تبصره ۲ به ماده ۱۴ قانون کار مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶ مقرر می دارد «آن دسته از بیمه شدگانی که مشمول اصلاحیه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند به شرط آنکه خدمت نظام وظیفه

تبصره ۲-الف) کارهای سخت و زیان آور کارهایی است که در آنها عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی و بیولوژیکی محیط کار، غیر استاندارد بوده و در اثر اشتغال کارگر تنشی به مراتب بالاتر از ظرفیت‌های طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد گردد که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن بوده و بتوان با بکارگیری تمهیدات فنی، مهندسی، بهداشتی و ایمنی و غیره صفت سخت و زیان آور بودن را از آن مشاغل کاهش یا حذف نمود.

۱. کارفرمایان کلیه کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که تمام یا برخی از مشاغل آنها حسب تشخیص مراجع ذیربط سخت و زیان آور اعلام گردیده یا خواهند گردید، مکلفند ظرف دو سال از تاریخ تصویب این قانون نسبت به ایمن سازی عوامل شرایط محیط کار مطابق حد مجاز و استانداردهای مشخص شده در قانون کار و آیین‌نامه‌های مربوطه و سایر قوانین موضوعه در این زمینه اقدام نمایند.

۲. کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی مکلفند قبل از رجوع کارهای سخت و زیان آور به بیمه‌شدگان، ضمن انجام معاینات پزشکی آنان از لحاظ قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با نوع کارهای رجوع داده شده (موضوع ماده ۹۰ قانون تأمین اجتماعی)، نسبت به انجام معاینات دوره‌ای آنان که حداقل در هر سال نباید کمتر از یک بار باشد، نیز به منظور آگاهی از روند سلامتی و تشخیص به هنگام بیماری و پیشگیری از فرسایش جسمی و روحی اقدام نمایند، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی مکلفند تمهیدات لازم را در انجام این بند توسط کارفرمایان اعمال نمایند.

ب) حمایت‌ها

خود را در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل طی نموده یا حضور داوطلبانه در جبهه داشته باشند سوابق خدمتی آنان جزو کارهای سخت و زیان آور محسوب می‌شود؛ نیز نک: به آیین‌نامه اجرایی این قانون مصوب ۱۳۸۴/۴/۸، نیز دادنامه‌های هیئت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۵۵۷ - ۵۵۴ مورخ ۱۳۸۵/۸/۷ در خصوص ابطال بخشنامه ۱/۴ کارهای سخت و زیان آور، شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ در خصوص مقام تشخیص شروع و نوع بیماری بیمه شده جهت اجرای ماده ۷۵ قانون تأمین اجتماعی و اعتبار نظر کمیسیون پزشکی در خصوص بیماری و نوع و تاریخ آن. شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ در خصوص حذف قید تاریخ در دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳، شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۳/۱۷ در خصوص تعیین تاریخ شروع از کارافتادگی، شماره ۲۶۷ مورخ ۱۳۶۸/۴/۱۳.

۱. نک: دادنامه شماره ۴۷۵ الی ۴۸۰ مورخ ۱۳۸۳/۹/۲۹ هیئت عمومی دیوان عدالت در خصوص اینکه تعطیل و انحلال کارگاه طبیعت و ماهیت کارهای سخت و زیان آور انجام شده در زمان دایر بودن کارگاه را منتفی نمی‌سازد، نیز نک: آیین‌نامه کارهای سخت و زیان آور موضوع ماده ۵۲ قانون کار مصوب ۱۳۷۱/۹/۲۹ مصوب وزرای کار و امور اجتماعی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی.

۱. افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. هر سال سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور یک و نیم سال محاسبه خواهد شد.

قانون استفساریه اصلاحیه تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰ (مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۰)

موضوع استفساریه:

ماده واحده - آیا کارگران شاغل در مشاغل سخت و زیان آور - مخل سلامت «مناطق بد آب و هوا» که به طور فصلی در این قبیل مشاغل کار می کنند نظیر کارگران نی بر کوره پزخانه ها، کارگران فصلی کارخانجات قند یا سایر مواد غذایی و آن دسته از کارگرانی که بدون میل و اراده موقتاً کار خود را از دست می دهند ولیکن در ادامه کار، در همان کارگاه یا کارگاههای مشابه شاغل در مشاغل سخت و زیان آور می شوند با وجود انقطاع فصلی یا موقت مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می گردند یا خیر؟

نظر مجلس:

بلی، مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می شوند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۲/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۹

موضوع استفساریه:

آیا مطابق جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۹ / ۱۱ / ۳۰ سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به هر میزان، قبل یا بعد از اشتغال در مشاغل عادی به ازاء هر سال سابقه یک و نیم (۱ / ۵) سال محاسبه خواهد شد؟

نظر مجلس:

بلی، سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به هر میزان، قبل یا بعد از اشتغال در مشاغل عادی به ازاء هر سال سابقه، یک و نیم (۱ / ۵) سال محاسبه خواهد شد.

تفسیر فوق در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و نهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۰/۷/۱۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

قانون تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی
موضوع استفساریه:

آیا مراد قانونگذار از عبارت «افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند» در جزء (۱) بند (ب) اصلاحیه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۳۰/۱۱/۱۳۷۹ مجلس شورای اسلامی داشتن حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال در یک یا چند شغل زیان آور در یک یا چند کارگاه است؟

پاسخ مجلس:

بلی، توالی اشتغال به قوت خود باقی است.

تفسیر فوق در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و نود و دو مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۱۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

۲. در صورتی که بیمه شدگان موضوع این تبصره قبل از رسیدن به سابقه مقرر در این قانون دچار فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان آور گردند با تأیید کمیسیون های پزشکی (موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی) با هر میزان سابقه خدمت از مزایای مندرج در این تبصره برخوردار خواهند شد.

۳. در مورد سایر بیمه شدگان حداقل سابقه پرداخت حق بیمه برای استفاده از مستمری بازنشستگی از تاریخ تصویب این قانون هر سال یک سال افزایش خواهد یافت تا آنکه این حداقل به بیست سال تمام برسد.

۴. از تاریخ تصویب این قانون جهت مشمولان این تبصره، چهاردرصد (۰.۴) به نرخ حق بیمه مقرر در قانون تأمین اجتماعی افزوده خواهد شد که آن هم در صورت تقاضای مشمولان قانون، به طور یکجا یا به طور اقساطی توسط کارفرمایان پرداخت خواهد شد.

۵. تشخیص مشاغل سخت و زیان آور و نحوه احراز توالی و تناوب اشتغال، نحوه تشخیص فرسایش جسمی و روحی و سایر موارد مطروحه در این تبصره به موجب آیین نامه ای خواهد بود که حداکثر ظرف مدت چهار ماه توسط سازمان تأمین اجتماعی و وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.^۱

۱. آیین نامه مذکور در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ به تصویب هیئت وزیران رسیده بود که با تصویب

۶ بیمه شدگانی که دارای سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به تاریخ قبل از تاریخ تصویب این قانون باشند می توانند با استفاده از مزایای این قانون درخواست بازنشستگی نمایند در این صورت با احراز شرایط توسط بیمه شده، کارفرمایان مربوطه مکلفند حق بیمه مربوطه و میزان مستمری برقراری را تا احراز شرایط مندرج در تبصره (۲) همچنین چهاردرصد (۰.۴) میزان مستمری برقراری نسبت به سنوات قبل از تصویب این قانون را یکجا به سازمان تامین اجتماعی پرداخت نمایند.^۱

قانون تعیین تکلیف تامین اجتماعی اشخاصی که ۱۰ سال و کمتر حق

بیمه پرداخت کرده اند مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۷

ماده واحده - سازمان تامین اجتماعی مکلف است به افرادی که حداقل ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه را دارند و به سن شصت سال برای مردان و پنجاه و پنج سال برای زنان رسیده اند یا به هر دلیلی به تشخیص کمیسیون های موضوع ماده (۹۱) قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و اصلاحات بعدی آن در سنین کمتر از موارد فوق از کارافتاده شده اند، ولی از حق مستمری برخوردار نمی شوند، متناسب با سنوات پرداخت حق بیمه، حقوق بازنشستگی پرداخت نماید.

افرادی که کمتر از ۱۰ سال حق بیمه پرداخت کرده اند، می توانند با پرداخت مابه التفاوت حق بیمه اعم از حق کارگر و کارفرما تا ۱۰ سال به نرخ سال جاری، از امتیاز بازنشستگی این حکم برخوردار شوند.

تبصره ۱: سازمان تامین اجتماعی مکلف است به فرزندان و همسران بیمه شده متوفی که زیر ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارد نسبت به سنوات، مستمری پرداخت نماید.

تبصره ۲: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است علاوه بر حق الثبت فعلی یک در ده هزار به قیمت منطقه ای بابت حق الثبت اموال غیرمنقول دریافت و به ردیف خاصی در خزانه داری کل واریز نماید.

آیین نامه جدید مصوب مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ هم اکنون آیین نامه اخیرالذکر مجری است. ۲. به موجب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تامین اجتماعی ... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ تبصره ۲ و ۳ به ماده ۷۶ الحاق شد که تبصره ۲ آن نیز به نوبه خود به موجب قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و ... اصلاح شده است و متن قبلی آن چنین بود: «تبصره ۲- افرادی که حداقل ۲۰ سال متوالی و ۲۵ سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده و یا آنکه به کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامتی) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. مناطق بد آب و هوا و کارهای سخت و زیان آور به موجب آیین نامه مربوطه خواهد بود. افزایش هزینه ناشی از این تبصره از کاهش هزینه سازمان ناشی از اجراء تبصره ۱ همین ماده تامین خواهد شد.» (آیین نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ به تصویب رسیده است).

دولت مکلف است اعتبار مورد نیاز برای اجرای این قانون را از محل درآمدهای موضوع این تبصره پیش‌بینی نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هفدهم مهرماه یکهزار و سیصد و نود و دو مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

تبصره ۳- بیمه‌شدگانی که دارای ۳۵ سال تمام سابقه پرداخت حق بیمه باشند می‌توانند بدون در نظر گرفتن شرط سنی مقرر در قانون تقاضای بازنشستگی نمایند.

تبصره ۴- زنان کارگر با داشتن (۲۰) سال سابقه کار و (۴۲) سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با (۲۰) روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند.

ماده ۷۷. میزان مستمری بازنشستگی عبارت است از یک سی‌ام متوسط مزد یا حقوق بیمه شده ضربدر سنوات پرداخت حق بیمه، مشروط بر آنکه از سی‌وپنج سی‌ام (۳۵٪) متوسط مزد یا حقوق تجاوز ننماید.

تبصره. متوسط مزد یا حقوق برای محاسبه مستمری بازنشستگی عبارت است از مجموع مزد یا حقوق بیمه شده که براساس آن حق بیمه پرداخت گردیده ظرف آخرین دو سال پرداخت حق بیمه تقسیم بر بیست و چهار. ماده ۷۸. کارفرما می‌تواند بازنشستگی بیمه‌شدگانی را که حداقل پنج سال پس از رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در این قانون به کار خود ادامه داده‌اند از سازمان تقاضا نماید.

تبصره. سازمان تأمین اجتماعی موظف است با درخواست کارفرمایان واحدهای صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری، بیمه‌شدگانی را که حایز شرایط مقرر در ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ باشند بازنشسته نماید. چگونگی تأمین منابع مربوط به هزینه‌های احتمالی ناشی از اجرای این تبصره به تصویب دولت خواهد رسید.

۱. اصلاحی حسب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ۷۶ قانون تأمین اجتماعی... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶.

۲. الحاقی به موجب ماده واحده مورخ ۱۳۷۶/۷/۱.. نیز ر.ک: بند (ز) ماده ۸۰ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۳. این ماده حسب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ تغییر کرده است. متن قدیم آن عبارت بود از: «میزان مستمری بازنشستگی عبارت است از یک سی‌وپنجم متوسط مزد یا حقوق بیمه شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر آنکه از صددرصد متوسط مزد یا حقوق تجاوز ننماید»، نیز نک: بند ب ماده ۳۹ قانون برنامه سوم توسعه/بند (ح) ماده ۹۶ قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۲/۶/۱۱ و ماده ۳۱ قانون برنامه پنجم توسعه مصوب سال ۱۳۸۹.

۴. این تبصره به موجب قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. مصوب

ماده ۷۹. در مورد مستخدمین شرکت‌های دولتی که به موجب قانون اکثریت سهام آنها متعلق به بخش خصوصی شده یا بشود به ترتیب زیر رفتار خواهد شد:^۱

۱. مستخدمین مشمول ماده ۳۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و مستخدمین شرکت‌های دولتی که مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص بوده‌اند تابع مقررات بازنشستگی و وظیفه مورد عمل خود خواهند بود.

۲. مستخدمین شرکت‌های دولتی که مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی هستند مشمول مقررات این قانون خواهند شد.

۳. سایر مستخدمین تابع مقررات قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت خواهند شد.^۲

۴. نحوه احتساب سوابق خدمت دولتی مستخدمین مذکور در بندهای ۱ و ۳ و میزان پرداخت کسور بازنشستگی توسط مستخدم و کارفرما و همچنین ترتیب تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین آنان به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط (وزارت رفاه اجتماعی) با همکاری سازمان اموراداری و استخدامی کشور به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی می‌رسد.^۳

فصل هشتم: مرگ

ماده ۸۰. بازماندگان واجد شرایط بیمه شده متوفی در یکی از حالات زیر

۱۳۸۲/۵/۲۶ اضافه شده است، نک: دادنامه شماره ۳۱۰ مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۳ هیئت عمومی دیوان عمومی دیوان عدالت اداری.

۲. نک: ماده ۲۷ قانون برنامه سوم توسعه و ماده ۹ قانون برنامه چهارم و قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۳، قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۲۷ و قانون نقل انتقال حق بیمه و بازنشستگی مصوب ۱۳۶۵/۳/۲۷، قانون مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی مصوب ۱۳۵۲/۳/۵.

۳. مشمولان قانون حمایت از کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت، به موجب قانون الغاء تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداشت و بهزیستی مصوب ۱۳۶۵/۱/۱۷ مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار گرفته‌اند. آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۵۶/۸/۲۲ تصویب شده است. نک: به لایحه قانونی راجع به شمول مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری به مستخدمین شرکت‌های دولتی مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۹/۱۰ مراجعه شود، ماده ۱۶ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجراء سیاست‌های کلی اصل ۴۴ مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۱. وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزارت رفاه اجتماعی شده است و آیین‌نامه مزبور در تاریخ ۵۶/۵/۲۲ به تصویب رسیده است. در این مورد قانون نقل و انتقال حق بیمه و بازنشستگی نیز به تاریخ ۱۳۶۵/۳/۲۷ و آیین‌نامه آن به تاریخ ۱۳۶۵/۱۱/۱۸ به تصویب رسیده است.

مستمری بازماندگان دریافت خواهند داشت:^۱

۱. در صورت فوت بیمه شده بازنشسته
 ۲. در صورت فوت بیمه شده از کارافتاده کلی مستمری بگیر.
 ۳. در صورت فوت بیمه شده‌ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یک سال کار، مشروط بر اینکه ظرف آخرین سال حیات، حق بیمه ۹۰ روز کار را پرداخت کرده باشد.^۲
- تبصره ۱- بیمه‌شدگان مشمول قانون تأمین اجتماعی که قبل از تصویب این ماده واحده فوت شده و به هر علت در مورد آنان مستمری برقرار نشده است، حسب مورد مشمول شرایط مقرر در این بند یا تبصره (۲) هستند.^۳

۲. نک: لایحه قانونی شمول مواد ۶۰-۷۰-۷۲-۷۳-۷۴-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، درباره کلیه بیمه‌شدگانی که در جریان انقلاب اخیر دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه شهادت رسیده‌اند مصوب ۵۸/۸/۲۶ و اصلاحیه آن مصوب ۷۰/۵/۸، لایحه قانونی راجع به برقراری حقوق وظیفه درباره کارکنان دولت و مشمولین قانون تأمین اجتماعی که در جریان انقلاب اسلامی از کارافتاده یا به درجه رفیع شهادت نائل شده یا می‌شوند مصوب ۵۸/۹/۲۱ و قانون الحاق یک تبصره به این قانون مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷؛ قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند مصوب ۶۰/۱/۱۸ قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهداء انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و پرداخت حقوق و مزایای مجروحین جنگ تحمیلی و انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۲۵، قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان انات مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲، دادنامه‌های ۱۷۰ و ۱۷۱ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷، ۱۳۸۱/۲/۲۹، ۱۳۸۱/۲/۱۸، ۱۳۸۲/۲/۱۸ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری.

۳. به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳ و ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۶/۷/۲۷، بند ۳ ماده ۸۰ اصلاح شده و ۳ تبصره به آن الحاق شده است. متن قدیم بند ۳ عبارت است از: «در صورت فوت بیمه شده‌ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یکسال کار را در آخرین سال حیات پرداخته باشد».

۴. به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۶/۷/۲۷، تبصره به ماده ۸۰ الحاق شده است، تبصره ۳ ماده ۸۰ به موجب شق ی بند(ج) ماده ۳۹ قانون برنامه سوم اقتصادی اجتماعی فرهنگی ج.ا.ا. مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مبنی بر اینکه «در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده ۱۱۱ قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده ۸۳ همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد» اصلاح شده بود. نک: دادنامه شماره ۱۷۱-۱۷۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص عدم جواز ذکر شرط استمرار پرداخت حق بیمه در ایام متصل به فوت شخصی بیمه شده؛ دادنامه شماره ۳۰۴ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۸ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص تعیین تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ برای فوت بیمه شده جهت برخوردار شدن بازماندگان وی از مستمری. به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۷، تبصره ۳ به ماده ۸۰ الحاق شده است، تبصره ۳ بند ۳ ماده ۸۰ به موجب شق ی بند(ج) ماده ۳۹ قانون

تبصره ۲- چنانچه بیمه شده فاقد شرایط مقرر در این بند باشد ولی حداقل (۲۰) سال حق بیمه مقرر را قبل از فوت پرداخت کرده باشد، بازماندگان وی از مستمری برخوردار خواهند شد. در تعیین متوسط مزد یا حقوق ماهانه مشمولان این تبصره برای محاسبه میزان مستمری، تبصره (۷۷) قانون تأمین اجتماعی ملاک عمل قرار می‌گیرد.

تبصره ۳- بیمه شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود و فاقد شرایط مقرر در این بند می‌باشد، چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او کمتر از (۲۰) سال و بیشتر از (۱۰) سال باشد، به بازماندگان وی در ازای هر سال سابقه پرداخت حق بیمه، غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.

۱. در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ده تا بیست سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد.

۲. بیمه شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او از یک سال تا ده سال باشد به بازماندگان وی در ازای هر سال سابقه پرداخت حق بیمه غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.

۳. در مواردی که بیمه شده بر اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری‌های حرفه‌ای

برنامه سوم اقتصادی اجتماعی فرهنگی ج.ا. مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مبنی بر اینکه «در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده ۱۱۱ قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده ۸۳ همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد» اصلاح شده بود، متعاقباً به موجب قانون اصلاح تبصره ۳ بند ۳ ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۸۶/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی و ۸۶/۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام اصلاح گردید.

همچنین نک: دادنامه شماره ۱۷۰-۱۷۱ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص عدم جواز ذکر شرط استمرار پرداخت حق بیمه در ایام متصل به فوت شخصی بیمه شده؛ دادنامه شماره ۳۰۴ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۸ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص تعیین تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱۱ برای فوت بیمه شده جهت برخورداری بازماندگان وی از مستمری.

۱. تبصره ۳ بند ۳ ماده ۸۰ به موجب مصوبه مورخ ۸۶/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۶/۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح مندرج در متن اصلاح گردیده است.
۲. در این خصوص قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی که ۱۰ سال کمتر حق بیمه پرداخت کرده اند در تاریخ ۹۲/۷/۱۷ به تصویب رسیده است.

فوت نماید.

تبصره الحاقی مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۸ - هرگاه مستمری بگیر بازنشسته یا از کارافتاده به مدت شش ماه مستمری بازنشستگی یا از کارافتادگی کلی خود را مطالبه ننماید بازماندگان واجد شرایط وی حق دارند موقتاً مستمری و یا حقوق وظیفه قانونی خود را تقاضا و دریافت کنند در صورتی که معلوم شود شخص مذکور در حال حیات است وضع مستمری او به حالت اول اعاده می گردد. بازنشستگان کلیه صندوق های بازنشستگی کشور نیز مشمول این تبصره خواهند بود.^۱

ماده ۸۱. بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از:

۱. عیال دایم بیمه شده متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده است.

تبصره. همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده اند (عقد دایم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد (۰.۳) کمک دولت به بیمه شدگان تأمین خواهد شد.

آیین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط سازمان تأمین اجتماعی پیشنهاد و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.^۲

۲. این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، ماده ۱۵۳ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۶ و ماده ۱۷۱ قانون مقررات استخدام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰، که در تاریخ ۱۳۸۷/۲/۱۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است ملحق گردیده است.

۳. این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۴/۶/۲۱ الحاق شده است و آیین نامه اجرایی آن در تاریخ ۱۳۷۵/۴/۶ تصویب شده و در تاریخ ۷۵/۱۲/۸ اصلاح شده است. در همین زمینه با توجه به ماده ۴۸ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ مجلس شورای اسلامی در تمامی صندوق های بازنشستگی شرایط برخورداری بازماندگان تغییراتی داشته است. ماده ۴۸ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱ مقرر می دارد: «میزان حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم متوفی و فرزندان و سایر وراث قانونی وی و نحوه تقسیم آن در تمام صندوق های بازنشستگی اعم از کشوری، لشکری، تأمین اجتماعی و سایر صندوق های خاص به ترتیب زیر است: ۱- زوجه دائم متوفی از حقوق وظیفه یا مستمری وی برخوردار می گردد و ازدواج وی مانع دریافت حقوق مذکور نیست و در صورت فوت شوهر بعدی و تعلق حقوق به زوجه در اثر آن، بیشترین مستمری ملاک عمل است.

تبصره - اگر متوفی چند زوجه دائم داشته باشد حقوق وظیفه یا مستمری به تساوی بین آنان و سایر وراث قانونی تقسیم می شود.

۲- دریافت حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی، مستمری از کارافتادگی یا بازنشستگی حسب مورد توسط زوجه متوفی مانع از دریافت حقوق وظیفه یا مستمری متوفی نیست.

۳- فرزندان اثاث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصراً در صورتی که معلول از کار افتاده نیازمند باشند یا اشتغال به

۲. فرزندان متوفی در صورتی که سن آنان کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصرأً به تحصیل اشتغال داشته باشند یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند.^۱

۳. پدر و مادر متوفی در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۲. بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد:

۱. شوهر مشروط بر اینکه اولاً تحت تکفل زن بوده ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند.

۲. فرزندان در صورت حایز بودن شرایط زیر:^۲
الف) پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد و از مستمری دیگری استفاده نکند.^۳

تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می گردند.

۴- حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم و فرزندان و سایر وراث قانونی کلیه کارکنان شاغل و بازنشسته مطابق ماده (۸۷) قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحات بعدی آن و با لحاظ ماده (۸۶) همان قانون و اصلاحیه های بعدی آن، تقسیم و پرداخت می گردد.

تبصره - مقررات این ماده در مورد افرادی که قبل از اجراء شدن این قانون فوت شده اند نیز لازم الاجراء است».

۵. شرایط فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث ... مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ مقرر گردیده است. نک: دادنامه شماره ۵۵ و ۵۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ در خصوص ارائه گواهی اشتغال به تحصیل جهت برقراری مستمری متعلق به فرزندان بیمه شده متوفی. نیز نک: قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی مصوب ۵۵/۱/۳ و قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۱۵.

۶. شرایط فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث ... مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ مقرر گردیده است. نک: دادنامه شماره ۵۵ و ۵۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ در خصوص ارائه گواهی اشتغال به تحصیل جهت برقراری مستمری متعلق به فرزندان بیمه شده متوفی. نیز نک: قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی مصوب ۵۵/۱/۳.

۱. همچنین ماده واحده قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق های بازنشستگی مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی مقرر می دارد: «ماده واحده - حقوق وظیفه مادران متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی اعم از سازمان تأمین اجتماعی و سایر صندوق های بازنشستگی با رعایت شرایط قانونی مربوط و همانند مردان مشمول در خصوص فرزندان شان (از محل کسورات

ب) سن آنها کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل و یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند.^۱

۳. پدر و مادر در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۳. سهم مستمری هریک از بازماندگان بیمه شده متوفی به شرح زیر می باشد:

۱. میزان مستمری همسر بیمه شده متوفی معادل پنجاه درصد مستمری استحقاقی بیمه شده است و در صورتی که بیمه شده مرد دارای چند همسر داریم باشد مستمری به تساوی بین آنها تقسیم خواهد شد.

۲. میزان مستمری هر فرزند بیمه شده متوفی معادل بیست و پنج درصد مستمری استحقاقی بیمه شده می باشد و در صورتی که پدر و مادر را از دست داده باشد مستمری او دو برابر میزان مذکور خواهد بود.

۳. میزان مستمری هر یک از پدر و مادر متوفی معادل بیست درصد مستمری استحقاقی بیمه شده می باشد. مجموع مستمری بازماندگان بیمه شده متوفی نباید از میزان مستمری استحقاقی متوفی تجاوز نماید هرگاه مجموع مستمری از این میزان تجاوز کند سهم هر یک از مستمری بگیران به نسبت تقلیل داده می شود و در این صورت اگر یکی از مستمری بگیران فوت شود یا فاقد شرایط استحقاقی دریافت مستمری گردد سهم بقیه آنان با توجه به تقسیم بندی مذکور در این ماده افزایش خواهد یافت و در هر حال بازماندگان بیمه شده از صد درصد مستمری بازماندگان متوفی استفاده خواهند کرد.

تبصره. منظور از مستمری استحقاقی بیمه شده متوفی مستمری حین فوت او می باشد. در مورد بیمه شدگانی که در اثر هر نوع حادثه یا بیماری فوت شوند،

بازنشستگی پرداختی توسط آنان) برقرار می شود.»

۲. نک: به قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق های بازنشستگی کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق ها در برخورداری از خدمات درمانی مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۵؛ ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت... مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲، ۳۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۳، ۲۲ مورخ ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیئت دیوان عدالت اداری و نیز ر.ک؛ توضیحات ذیل بند ۲ ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی.

۲. به موجب تبصره بند ۱ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ اگر متوفی چند زوجه دائم داشته باشد حقوق وظیفه یا مستمری به تساوی بین آنان و سایر وراثت قانونی تقسیم می شود.

مستمری استحقاقی عبارت است از مستمری که برای بیمه شده از کارافتاده کلی حسب مورد برقرار می‌شود.

ماده ۸۴. هرگاه بیمه شده فوت کند هزینه کفن و دفن او از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» پرداخت خواهد شد.^۱

فصل نهم: ازدواج و عائله‌مندی

ماده ۸۵. به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج می‌کند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرایط زیر به‌عنوان کمک ازدواج پرداخت می‌شود:

۱. در تاریخ ازدواج رابطه استخدامی او با کارفرما قطع نشده باشد.
 ۲. ظرف پنج سال قبل از تاریخ ازدواج حداقل حق بیمه هفتصدو بیست روز کار را به سازمان پرداخته باشد.
 ۳. عقد ازدواج، دایم بوده و در دفتر رسمی ازدواج به ثبت رسیده باشد.
- تبصره ۱- مزد یا حقوق متوسط موضوع این ماده عبارت است از جمع دریافتی بیمه شده ظرف دو سال قبل از ازدواج که به مأخذ آن حق بیمه پرداخت شده است تقسیم بر ۲۴.
- تبصره ۲- در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرایط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد.
- ماده ۸۶. کمک عائله‌مندی منحصراً تا دو فرزند بیمه شده پرداخت می‌شود مشروط بر آنکه:

۱. بیمه شده حداقل سابقه پرداخت حق بیمه هفتصدو بیست روز کار را داشته باشد.
۲. سن فرزندان او از هجده سال کمتر باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل یا در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. میزان کمک عائله‌مندی معادل سه برابر حداقل مزد روزانه کارگر ساده در مناطق مختلف برای هر فرزند در هر ماه می‌باشد.^۲

۱. مصوبه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی مقرر می‌دارد: «پیشنهاد شماره ۵۰۱۴/۱۹۲۷۳ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۴ سازمان در خصوص پرداخت هزینه کفن و دفن بابت فوت همسر مستمری بگیران بازنشسته و از کارافتاده کلی مطرح و شورا مقرر نمود که هزینه کفن و دفن برای بیمه شده اصلی و همسر وی معادل حداقل دستمزد ماهانه سال فوت هر یک از آنها پرداخت گردد». همچنین مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۳ شورای عالی تأمین اجتماعی مقرر می‌دارد: «در خصوص پرداخت هزینه کفن و دفن منظور از بیمه شده اصلی و همسر وی در این مصوبه اعم از بیمه‌شدگان، بازنشستگان و از کارافتادگان کلی و همسر هر یک از آنان می‌باشد.»

۱. به موجب ماده واحده قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰

ماده ۸۷. پرداخت کمک عائله‌مندی به عهده کارفرما می‌باشد و باید در موقع پرداخت مزد یا حقوق به بیمه شده پرداخت شود. تبصره. هرگاه در مورد پرداخت کمک عائله‌مندی اختلافی بین بیمه شده و کارفرما حاصل شود به طریق مذکور در فصل حل اختلاف قانون کار عمل خواهد شد.^۱

فصل دهم: مقررات کلی راجع به کمک‌ها

ماده ۸۸. انجام خدمات بهداشتی مربوط به محیط کار به عهده کارفرمایان است. بیمه‌شدگانی که در محیط کار با مواد زیان‌آور از قبیل گازهای سمی، اشعه و غیره تماس داشته باشند باید حداقل هر سال یک بار از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» معاینه پزشکی شوند.^۲

ماده ۸۹. افرادی که به موجب قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی یا به موجب این قانون بازنشسته و یا از کارافتاده شده یا می‌شوند و افراد بلافصل خانواده آنها همچنین افرادی که مستمری بازماندگان دریافت می‌دارند با پرداخت دودرصد از مستمری دریافتی از خدمات درمانی مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون توسط سازمان «تأمین خدمات درمانی» برخوردار خواهند شد. مابه‌التفاوت وجوه پرداختی توسط بیمه‌شدگان موضوع این ماده تا مبالغی که طبق ضوابط قانون تأمین درمان مستخدمین دولت باید پرداخت شود از طرف سازمان، تأمین خواهد شد.

ماده ۹۰. افراد شاغل در کارگاه‌ها باید قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با کارهای مرجوع داشته باشند. بدین منظور کارفرمایان مکلفند قبل از به کار گماردن آنها ترتیب معاینه پزشکی آنها را بدهند.

در صورتی که پس از استخدام مشمولین قانون معلوم شود که نامبردگان در حین استخدام قابلیت و استعداد کار مرجوع را نداشته و کارفرما در معاینه پزشکی آنها تعلل کرده است و بالنتیجه بیمه شده دچار حادثه شده و یا بیماریش شدت یابد سازمان «تأمین خدمات درمانی» و این سازمان

«از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون کلیه محدودیت های مقرر در قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۹۲/۲/۲۶ و اصلاحات آن و سایر قوانین که براساس تعداد فرزند برای والدین شاغل یا فرزندان آنان ایجاد شده است لغو می‌شود». همچنین به موجب بند ۳ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ «فرزندان انات در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصرأ در صورتی که معلول از کارافتاده نیازمند بانشد یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می‌گردند».

۲. مواد ۱۵۷ تا ۱۶۶ قانون کار (فصل نهم) به مراجع حل اختلاف اختصاص دارد.

۳. مواد ۸۵ تا ۹۵ قانون کار به حفاظت فنی و بهداشت کار اختصاص دارد.

مقررات این قانون را درباره بیمه شده اجرا و هزینه‌های مربوط را از کارفرما طبق ماده ۵۰ این قانون مطالبه و وصول خواهند نمود.^۱

ماده ۹۱. برای تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی تشکیل خواهد شد. ترتیب تشکیل و تعیین اعضا و ترتیب رسیدگی و صدور رأی براساس جدول میزان از کارافتادگی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد این سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی به تصویب شورای عالی می‌رسد.^۲

ماده ۹۲. به منظور نظارت بر حسن اجرای وظایف درمانی ناشی از اجرای این قانون سه نفر از کارشناسان بیمه درمانی به انتخاب «وزیر رفاه و تأمین اجتماعی» در شورای فنی سازمان تأمین خدمات درمانی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت عضویت خواهند یافت.^۳

ماده ۹۳. تغییر میزان از کارافتادگی در موارد زیر مستلزم تجدیدنظر در مبلغ مستمری می‌باشد:^۴

۱. به موجب لایحه قانون تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ عبارت «سازمان تأمین خدمات درمانی» منتهی است.

۲. به موجب لایحه قانون تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ عبارت «سازمان تأمین خدمات درمانی» منتهی است. نک: آیین‌نامه اجرایی کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۶/۳/۶ و اصلاحیه آن، مصوب ۱۳۶۷/۷/۶ و ۱۳۷۸/۵/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی، دادنامه شماره ۱۹۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۸ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ممنوعیت وضع مقررات خاص برای معرفی شدگان به کمیسیون‌های پزشکی و برخورداری آنان از مستمری از کارافتادگی توسط مراجع غیر صالح؛ دادنامه شماره ۸۵ مورخ ۶۹/۳/۲۹ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص عدم صلاحیت کمیسیون تجدیدنظر ویژه پزشکی جهت رسیدگی به تصمیمات اخذ شده از ناحیه کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی مقرر در ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی؛ دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ درخصوص اعتبار نظر کمیسیون پزشکی درخصوص بیماری و نوع و تاریخ آن، دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ درخصوص حذف قید «تاریخ» در دادنامه شماره ۶۱ همچنین آیین‌نامه این ماده در تاریخ ۱۳۶۶/۳/۶ به تصویب رسیده است.

۱. به موجب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی، مفاد ماده مزبور منتهی و فعلاً آیین‌نامه اجرایی قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی (مواد ۴ به بعد) جایگزین شده است.

۲. نک: قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵، تصویب‌نامه راجع به افزایش مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و جزئی و مجموع مستمری بازمندگان مصوب

۱. مستمری از کارافتادگی کلی در صورت از بین رفتن شرایط از کارافتادگی کلی به محض اشتغال مجدد مستمری بگير قطع می شود. در صورتی که تقلیل میزان از کارافتادگی ناشی از کار به میزان مندرج در مواد ۷۳ و ۷۴ این قانون باشد حسب مورد مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار یا غرامت نقص عضو پرداخت خواهد شد.

۲. مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار موضوع ماده ۷۳ این قانون ظرف پنجسال از تاریخ برقراری قابل تجدیدنظر می باشد. در صورتی که در نتیجه تجدیدنظر معلوم گردد که بیمه شده فاقد یکی از شرایط مقرر می باشد مستمری او قطع خواهد شد و در صورتی که مشمول ماده ۷۴ این قانون شناخته شود غرامت مذکور در آن ماده را دریافت خواهد نمود.

۳. هرگاه میزان از کارافتادگی جزئی ناشی از کار افزایش یابد و این تغییر نتیجه حادثه منجر به از کارافتادگی باشد مستمری از کارافتادگی جزئی حسب مورد به مستمری کلی ناشی از کار تبدیل و یا میزان مستمری از کارافتادگی جزئی افزایش خواهد یافت.

ماده ۹۴. هرگاه برای یک مدت دو یا چند کمک نقدی موضوع این قانون به بیمه شده تعلق گیرد فقط کمک نقدی که میزان آن بیشتر است پرداخت خواهد شد به استثنای کمک ازدواج و عائله مندی و نوزاد که دریافت آنها مانع استفاده از سایر کمک های مقرر نخواهد بود.

افراد تحت تکفل بیمه شدگان در ایام خدمت سربازی بیمه شده از مزایای قانونی بیمه های اجتماعی برخوردار خواهند بود. سازمان موظف است حق بیمه این افراد را طبق نرخ سازمان تأمین خدمات درمانی به سازمان مزبور پرداخت نماید.^۱

ماده ۹۵. مدت خدمت و وظیفه مشمولین این قانون پس از پایان خدمت و اشتغال مجدد در مؤسسات مشمول این قانون جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنها منظور خواهد شد.^۲

۱۳۷۲/۱۲/۱۵، تصویب نامه راجع به افزایش حقوق مستمری بگیران تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸، تصویب نامه در خصوص افزایش حقوق کلیه مستمری های بازنشستگی، از کارافتادگی، کلی و جزئی و مجموع مستمری بازماندگان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۶/۲/۳۱ هیئت وزیران.

۳. به موجب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۵۸/۹/۱۲ و تبصره ۲ ماده واحده قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۶۸/۸/۲۱، متن پایانی این ماده که عبارت بود از «سازمان موظف است حق بیمه این افراد را طبق نرخ سازمان تأمین خدمات درمانی به سازمان مزبور پرداخت نماید» منتفی شده است، نیز نک دادنامه ش ۲۴۷ مورخ ۸۵/۵/۱۸.

۱. همچنین نک: ماده ۱۴ قانون کار اصلاحی مورخ ۱۳۸۳/۱/۳۰، به موجب قانون استفساریه

ماده ۹۶. سازمان مکلف است میزان کلیه مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و مجموع مستمری بازمندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یک بار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیئت وزیران به همان نسبت افزایش دهد.^۱

فصل یازدهم: تخلفات - مقررات کیفری

ماده ۹۷. هر کس به استناد اسناد و گواهی‌های خلاف واقع یا با توسل به عناوین و وسایل تقلبی از مزایای مقرر در این قانون به نفع خود استفاده نماید یا موجبات استفاده افراد خانواده خود یا شخص ثالث را از مزایای مذکور فراهم سازد به پرداخت جزای نقدی معادل دو برابر خسارات وارده به سازمان تأمین خدمات درمانی یا این سازمان و در صورت تکرار به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا ششماه محکوم خواهد شد.^۲

ماده ۹۸. لغو شده است.^۳

ماده ۹۹. لغو شده است.^۴

مورخ ۱۳۸۵/۳/۲۸ مجلس، کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که حق بیمه به سازمان مذکور می‌پردازند نیز مشمول قانون مذکور هستند، نیز دادنامه‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۸ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۸، ۴۲۰ مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۸، ۱۱۳۰ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۲۰ و ۱۳۳۱ مورخ ۸۲/۷/۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری.

۲. با رعایت قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار مصوب ۶۲/۱۰/۱۵؛ دادنامه شماره ۶۷۱ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص عدم جواز افزایش مستمری افراد واجد شرایط به نسبت ماه‌های برقراری مستمری از حیث مغایرت با ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی (ابطال سطر آخر تصویب نامه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۶ هیئت وزیران)؛ دادنامه شماره ۲۸۸ مورخ ۱۳۸۲/۸/۴ در خصوص ممنوعیت تسری افزایش سنواتی موضوع ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی نسبت به یک سوم مکسوره به ماقبل از سال ۱۳۷۹ (از سال ۱۳۷۳ لغایت ۱۳۷۸)؛ دادنامه شماره ۴۰۹، ۴۱۰ و ۴۱۱ مورخ ۸۳/۱۲/۲۳ در خصوص عدم جواز افزایش مستمری افراد واجد شرایط به نسبت ماه‌های برقراری مستمری از حیث مغایرت با ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی.

۳. **به موجب ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حبس از نود و یک روز تا شش ماه جزء مجازات‌های تعزیری درجه هفت می باشد.**

۴. مواد ۹۸، ۹۹ و ۱۰۰ طبق قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳ لغو شده و قانون دریافت جرایم مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ با اصلاحات بعدی جایگزین گردیده است. متن ماده ۹۸ عبارت بود از: «کارفرمایانی که در موعد مقرر در این قانون حق بیمه موضوع قانون را پرداخت ننمایند علاوه بر تأدیه حق بیمه به پرداخت مبلغی معادل نیم در هزار مبلغ عقب افتاده برای هر روز تأخیر بابت خسارت تأخیر ملزم خواهند بود. این خسارت نیز به ترتیب مقرر در ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.»

۱. متن ماده ۹۹ عبارت بود از: «کارفرمایانی که ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون در مورد ترتیب پرداخت بدهی معوقه متعلق به قبل از فروردین ۱۳۵۴ خود با سازمان توافق نمایند از تأدیه خسارت تأخیر و جرایم معاف خواهند بود. همچنین ظرف مدت یکسال فوق کارفرمایانی که به تشخیص سازمان به پرداخت بدهی‌های سابق خود معترض می‌باشند و یا آنکه کارگران آنان عملاً امکان استفاده از قسمتی از کمک‌های قانونی مقرر

ماده ۱۰۰. لغو شده است.^۱

ماده ۱۰۱. سازمان مکلف است به صورت مزد ارسالی از طرف کارفرما ظرف ششماه از تاریخ وصول رسیدگی کند و در صورتی که از لحاظ تعداد بیمه شدگان یا میزان مزد یا حقوق یا کار اختلافی مشاهده نماید مراتب را به کارفرما ابلاغ کند در صورتی که کارفرما تسلیم نظر سازمان نباشد می تواند از هیئت های تشخیص موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تقاضای رسیدگی کند. هرگاه رأی هیئت مبنی بر تأیید نظر سازمان باشد کارفرما علاوه بر پرداخت حق بیمه به «تأدیه خسارتی معادل یک دوازدهم مابه التفاوت ملزم خواهد بود» که طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد.^۲

ماده ۱۰۲. در صورتی که کارفرما یا نماینده او از اقدامات بازرس سازمان جلوگیری نموده یا از ارایه دفاتر و مدارک مربوط و تسلیم رونوشت یا عکس آنها به بازرس خودداری کند به جزای نقدی از پانصد ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد. گزارش بازرسان سازمان در این خصوص در حکم گزارش ضابطین دادگستری است.^۳

نداشته اند می توانند به هیئت های تشخیص مطالبات مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ مراجعه نمایند. هیئت های مذکور به دلایل و مدارکی که از طرف کارفرما ابراز می شود رسیدگی نموده و تصمیم مقتضی اتخاذ خواهند کرد. در مورد بدهی های زاید بر دویست هزار ریال به تقاضای کارفرما و یا سازمان موضوع قابل رسیدگی مجدد در هیئت تجدیدنظر بوده و تصمیم متخذه قطعی و لازم الاجرا است. هیئت های فوق الذکر می توانند به درخواست کارفرما ترتیب پرداخت بدهی او را حداکثر در ۳۶ قسط ماهانه بدهند و در این مدت کارفرما باید به میزان ۱۲ درصد نسبت به مانده بدهی خود بهره به سازمان بپردازد. در مورد دیون قطعی اعم از اینکه قطعیت ناشی از انقضای مهلت اعتراض مقرر در قانون و یا صدور آراء هیئت های موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون بوده و مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۴ باشد، در صورتی که کارفرمای مربوط تا تاریخ تصویب این قانون ترتیب پرداخت اصل بدهی خود را داده باشد از تأدیه خسارت تأخیر که پرداخت نموده معاف خواهد بود. در مورد دیون مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۴ در صورتی که کارفرما از انجام تعهدات و اجرای ترتیب پرداخت بدهی خود که مورد موافقت سازمان قرار گرفته تخلف نماید کلیه جرایم و خسارات بخشوده شده قابل وصول خواهد بود.

۲. متن ماده ۱۰۰ عبارت بود از: «کارفرمایانی که از تنظیم صورت مزد یا حقوق به ترتیب مذکور در قانون و آیین نامه مربوط خودداری کنند و کارفرمایانی که در موعد مقرر در ماده ۳۹ صورت مزد بیمه شدگان را به سازمان ارسال ندارند یا به ترتیبی که با موافقت قبلی سازمان معین می شود در مورد ارسال صورت مزد عمل نکنند به پرداخت خسارتی معادل یک دوازدهم حق بیمه آن ماهی که صورت مزد ندادند ملزم خواهند بود، این خسارت طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد».

۱. خسارات موضوع این ماده طبق قانون منع دریافت خسارات مصوب ۶۸/۴/۱۳ حذف شده و قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان مصوب ۷۳/۹/۵ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن جایگزین شده است.

۲. در خصوص تعریف ضابطین دادگستری نک: ماده ۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری، نظریه

ماده ۱۰۳. کارفرمایانی که عمداً وجوهی زاید بر میزان مقرر در این قانون به‌عنوان حق بیمه از مزد یا حقوق و مزایای بیمه‌شدگان برداشت نمایند علاوه بر الزام به استرداد وجوه مذکور به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا شش ماه محکوم خواهند شد.^۱

ماده ۱۰۴. وجوه و اموال سازمان در حکم وجوه و اموال عمومی می‌باشد و هرگونه برداشت غیرقانونی از وجوه مذکور و تصرف غیرمجاز در اموال آن اختلاس یا تصرف غیرقانونی است و مرتکب طبق قوانین کیفری تعقیب خواهد شد.^۲

ماده ۱۰۵. کلیه کسانی که گواهی آنان مجوز استفاده از مزایای مقرر در این قانون می‌باشد در صورت صدور گواهی خلاف واقع علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا شش ماه محکوم خواهند شد.

ماده ۱۰۶. کلیه خسارات و وجوه حاصل از جرایم نقدی مقرر در این قانون به حساب سازمان واریز و جزء درآمدهای آن منظور خواهد شد.

ماده ۱۰۷. به شکایات و دعاوی سازمان در مراجع قضایی خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۰۸. کارفرمایانی که حق بیمه قطعی شده بیمه‌شدگان را ظرف یک ماه پس از ابلغ آن از طرف سازمان نپردازند یا ترتیب برای پرداخت آن با موافقت سازمان ندهند به دو برابر خسارت مذکور در ماده ۹۷ این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۱۰۹. در صورتی که کارفرما شخص حقوقی باشد، مسؤولیت‌های جزایی مقرر در این قانون متوجه مدیرعامل شرکت یا هر شخص دیگری خواهد بود که در اثر فعل یا ترک فعل او موجبات ضرر و زیان سازمان یا

شماره ۷/۷۶۹۴/۱۰۹/۱۳۸۰/۱۰۹ اداره حقوقی قوه قضاییه. همچنین به موجب ماده ۲۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ «کلیه مبالغ مزبور در این قانون و سایر قوانین از جمله مجازات نقدی به تناسب نرخ تورم اعلام شده از سوی بانک مرکزی هر سه سال یکبار به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب هیأت وزیران تعدیل و در مورد احکامی که بعد از آن صادر می‌شود لازم الاجرا می‌گردد.

۳. به موجب ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حبس از نود و یک روز تا شش ماه جزء مجازات‌های تعزیری درجه هفت می‌باشد.

۴. به موجب بندهای (ب) و (ز) تبصره ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ در جرائم اختلاس و تصویب غیرقانونی در اموال عمومی و دولتی در صورتی که میزان مال موضوع جرم ارتكابی یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا بیش از آن باشد انتشار حکم محکومیت قطعی الزامی است و در رسانه ملی یا یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار منتشر می‌شود. همچنین به موجب بند (ب) ماده ۱۰۹ قانون فوق‌الذکر جرائم مزبور مشمول مرور زمان تعقیب، صدور حکم و اجرای مجازات نمی‌شوند.

۳. به موجب ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حبس از نود و یک روز تا شش ماه جزء مجازات‌های تعزیری درجه هفت می‌باشد.

بیمه‌شدگان فراهم شده است.^۱

فصل دوازدهم: مقررات مختلف

ماده ۱۱۰. (ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی) سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و غیره و پرداخت هزینه دادرسی دعاوی معاف است.^۲

تبصره ۱- معافیت‌های موضوع این ماده شامل سازمان بیمه‌های اجتماعی سابق، سازمان تأمین اجتماعی سابق و صندوق تأمین اجتماعی سابق نیز خواهد بود.

۱. به موجب ماده ۲۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ «انحلال شخص حقوقی و مصادره اموال آن زمانی اعمال می‌شود که برابر ارتکاب جرم به وجود آمده یا با انحراف از هدف شروع نخستین، فعالیت خود یا منحصرأ در جهت ارتکاب جرم تغییر داده باشد.

۲. این ماده به موجب ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۱۳ تغییر کرده است. متن قدیم چنین بوده است: «سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از نوسازی و غیره و پرداخت هزینه تمبر دعاوی معاف است. همچنین سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی آن قسمت از داروها و تجهیزات و لوازم بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها که معافیت آنها قبلاً مورد تأیید وزارت اقتصادی و دارایی قرار گرفته است معاف خواهد بود»، بند ج ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم، نیز مقرر می‌دارد: «کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی صندوق‌های پس‌انداز بازنشستگی و سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تأمین اجتماعی و همچنین حق بیمه و حق بازنشستگی سهم کارکنان و کارفرما و جریمه‌های دریافتی مربوط توسط آنها از پرداخت مالیات معاف است»، نیز نک: ماده ۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه توسعه سوم مصوب ۸۲/۵/۲۶، بند «ی» تبصره یک قانون بودجه سال ۱۳۸۵ مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵، ماده ۳۷ قانون امور گمرکی، ماده واحده لغو ماده ۹۰ قانون محاسبات عمومی، و دادنامه شماره ۵۱ مورخ ۱۳۶۷/۳/۱۶ در خصوص ضرورت پرداخت عوارض توسط وزارتخانه‌ها، نهادها و شهرداری‌ها. در خصوص معافیت سازمان از پرداخت هزینه دادرسی، رویه قضایی عدم معافیت سازمان را پذیرفته است. اداره حقوقی قوه قضاییه در این مورد چنین نظر داده است «با توجه به ماده ۵۰۳ قانون آیین دادرسی مدنی هزینه دادرسی‌های تقدیمی به دادگاه به میزان مندرج در ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین تعیین شده است و طبق بند ۱ ماده ۵۳ قانون مذکور باید به هر دادخواست برابر قانون مورد بحث هزینه دادرسی الصاق می‌شود و چون طبق این قانون عام و کلی هیچ مرجعی اعم از دولتی و غیردولتی از پرداخت هزینه دادرسی معاف نشده و قوانین مغایر به موجب ماده ۵۲۹ این قانون منسوخ است. لذا دوایر و نهادهای دولتی و هیچ سازمان دیگری از پرداخت هزینه دادرسی معاف نیستند مگر اینکه به موجب قانون موخری معاف شوند»، با این وجود به نظر می‌رسد نظر به اینکه حکم مذکور در ماده ۱۱۰ قانون تأمین اجتماعی یک حکم خاص بوده و حکم بند ۳ ماده ۵۳ قانون آیین دادرسی مدنی، یک حکم عام است و مطابق قواعد اصولی، حکم خاص علی‌القاعده حکم عام را تخصیص می‌زند و اصولاً تعارضی بین خاص مقدم و عام موخر نیست، لذا باید گفت ماده ۱۱۰ قانون تأمین اجتماعی مشمول ماده ۵۲۹ قانون آیین دادرسی مدنی نخواهد بود.

تبصره ۲- کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود.

ماده ۱۱۱. مستمری از کارافتادگی کلی و مستمری بازنشستگی و مجموع مستمری بازماندگان در هر حال نباید از حداقل مزد کارگر عادی کمتر باشد.^۱

ماده ۱۱۲. بیمه شدگانی که به موجب این قانون مستمری یا کمک نقدی دیگری از سازمان دریافت می کنند نسبت به وجوه دریافتی از پرداخت هرگونه مالیات معاف می باشند.

ماده ۱۱۳. کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود. (تبصره ۲ ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی).^۲

ماده ۱۱۴. ضوابط سنی و مدت خدمت برای احتساب مستمری بازنشستگی کارکنان سازمان قبل از موعد مقرر تابع ضوابط و مقررات قانون استخدام کشوری و تغییرات و اصلاحات بعدی آن خواهد بود. حقوق بازنشستگی این افراد برابر با متوسط حقوق و مزایای دریافتی دوسال آخر خدمت که مأخذ پرداخت حق بیمه بوده است می باشد.^۳

ماده ۱۱۵. افرادی که تا تاریخ تصویب این قانون طبق قوانین سابق بیمه های اجتماعی مستمری در حق آنان برقرار شده است مستمری خود را از سازمان دریافت خواهند داشت. مفاد ماده ۹۶ در مورد مشمولین این ماده نیز رعایت خواهد شد.

ماده ۱۱۶. سوابق پرداخت حق بیمه افراد بیمه شده از نظر تعهدات مذکور در ماده یک این قانون نزد شرکت سهامی بیمه ایران، بنگاه رفاه اجتماعی صندوق تعاون و بیمه کارگران و سازمان بیمه های اجتماعی کارگران و سازمان بیمه های اجتماعی و همچنین افرادی که بیمه اختیاری بوده اند برای استفاده از مزایای مذکور در این قانون جزء سابقه آنان محسوب خواهد شد مشروط بر اینکه:

۱. کارگاه یا مؤسسه ای که بیمه شده در آن به کار اشتغال داشته است کارگران و کارمندان خود را نزد یکی از مؤسسات مذکور بیمه نموده باشد و اشتغال بیمه شده نیز در آن کارگاه یا

۱. در خصوص تعیین حداقل دستمزد نک: ماده ۴۱ قانون کار.

۲. به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۱۳ منسوخ گردیده است. متن آن عبارت بود از: «کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود»؛ تبصره ۲ ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی با همان متن سابق جایگزین این ماده گردیده است.

۳. نک: قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی مصوب ۶۶/۱۰/۲۷، قانون اصلاح مقررات بازنشستگی مصوب ۸۲/۱۳/۶ و اصلاحیه ۷۰/۱۰/۳۰ آن، قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸۶/۷/۸

مؤسسه مسلم باشد.

۲. کمک مورد تقاضا در قانونی که حق بیمه به موجب آن پرداخت گردیده پیش‌بینی شده باشد.

ماده ۱۱۷. میزان حق بیمه روستاییان مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان و ترتیب وصول آن و انواع کمک‌های قانونی و منابع مالی تأمین هزینه‌های مربوط به بیمه‌شدگان روستایی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به تصویب کمیسیون‌های مربوط مجلس می‌رسد. تا زمان تصویب آیین‌نامه مذکور مقررات و آیین‌نامه‌های موجود قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان به قوت خود باقی است.^۱

ماده ۱۱۸. از تاریخ اجرای این قانون، قانون بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۳۹ و اصلاحیه‌های آن و قانون افزایش مستمری‌های بعضی از مستمری بگيران مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی، قانون تأمین آموزش فرزندان کارگران و سایر قوانینی که با این قانون مغایرت دارد ملغی است.

تبصره ۱- کلیه تعهدات مالی و اموال و دارایی صندوق تأمین آموزش فرزندان کارگر به سازمان منتقل می‌شود.

تبصره ۲- کارکنان صندوق تأمین آموزش فرزندان کارگر به سازمان منتقل و تابع مقررات و نظامات استخدامی سازمان خواهند بود.

تبصره ۳- آیین‌نامه‌های اجرایی قانون سابق بیمه‌های اجتماعی که با این قانون مغایرت نداشته باشد تا زمان تنظیم و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون قابل اجرا است.

۱. نک: آیین‌نامه اجرایی بیمه روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۴ و اصلاحی مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲؛ تبصره ۲ ماده ۳ و بند «د» ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۳/۲۷، در این ماده وزیر رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزیر بهداشت شده و عبارت «مجلس» جایگزین «مجلسین» شده است.

آیین نامه های قانون تأمین اجتماعی

۱. آیین نامه بیمه و بازنشستگی کارکنان سازمان^۱

مصوب ۱۳۴۷/۲/۷

فصل اول: مضمولین آیین نامه

ماده ۱. کارکنان ثابت، قراردادی و روزمزد حکمی سازمان و همچنین افراد خانواده بلافاصل آنها به شرح مندرج در قانون بیمه های اجتماعی به ترتیب مقرر در این آیین نامه از مزایای بیمه های اجتماعی استفاده خواهند کرد.

تبصره. افراد دیگری که با استفاده از اعتبارات مربوطه در واحدهای سازمان به کار گمارده می شوند و همچنین افراد خانواده بلافاصل مشمول مقررات عمومی قانون بیمه های اجتماعی بوده و از طریق شعبه نمایندگی مربوطه مانند سایر بیمه شدگان سازمان از کمک های قانون استفاده خواهند کرد.

ماده ۲. کارکنان دولت که به سازمان منتقل یا مأمور خدمت می شوند مشمول مقررات بیمه جزئی قرار خواهند گرفت و خود و افراد خانواده بلافاصل آنان از کمک های درمانی که در این آیین نامه مقرر گردیده است استفاده خواهند کرد و در سایر موارد نیز مانند بیمه شدگان مرحله اول درباره آنان عمل خواهد شد.

ماده ۳. افراد زیر مشمول این آیین نامه نبوده و حق بیمه از حقوق یا حق الزحمه آنها کسر نخواهد شد:

الف) کارمندان رسمی دولت یا سایر مؤسسات که خدمت آنان در سازمان به صورت انتقال یا مأموریت نبوده و فقط فوق العاده سازمانی دریافت می دارند.

ب) افرادی که به موجب قرارداد خارج از واحدهای سازمان برای سازمان خدمت می نمایند.

ج) وکلای دعاوی سازمان

قسمت دوم: حق بیمه

ماده ۴. حق بیمه مضمولین ماده یک این آیین نامه عبارتست از هیجده درصد حقوق و مزایای بیمه شده که پرداخت پنج درصد آن به عهده بیمه شده می باشد و توسط سازمان هنگام پرداخت حقوق کسر خواهد شد و سیزده درصد آن به عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۵. حق بیمه مضمولین ماده دو این آیین نامه عبارتست از نه درصد حقوق و مزایای بیمه شده که پرداخت دو نیم درصد آن به عهده بیمه شده می باشد و توسط سازمان هنگام پرداخت حقوق کسر خواهد شد و شش و نیم درصد بقیه به عهده سازمان خواهد بود.

۱. نک: مواد ۶۴ به بعد آیین نامه جدید استخدامی سازمان مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸.

ماده ۶. حق بیمه به کلیه وجوه و فوق العاده‌هایی که به هر عنوان از طرف سازمان به مشمولین ماده یک و دو پرداخت می‌شود تعلق می‌گیرد به استثنای موارد زیر:

۱. پاداش

۲. عیدی

۳. هزینه سفر و فوق العاده انتقال و فوق العاده مأموریت

۴. حق التضمین و کسر صندوق

۵. حق اولاد

۶. وجوهی که بابت کمک‌های مقرر در این آیین نامه پرداخت می‌گردد

۷. هزینه ایاب و ذهاب

ماده ۷. وجوهی که به عنوان حق بیمه از حقوق و مزایای کارکنان سازمان بر طبق مقررات کسر می‌شود قابل استرداد نمی‌باشد ولو آنکه بیمه شده از کمک‌های مقرر استفاده نکرده باشد.

قسمت سوم: کمک‌های مربوط به حوادث و بیماری‌ها و حاملگی و

وضع حمل و ازدواج

ماده ۸. کارکنان مشمول این آیین نامه و افراد خانواده بلافصل آنان مخیر هستند که در صورت ابتلا به بیماری و یا وقوع حادثه برای معالجه یکی از دو طریق درمانگاهی یا پزشک آزاد را انتخاب نمایند.

در صورت انتخاب طریق درمانگاهی، استفاده کننده مانند سایر بیمه‌شدگان توسط واحدهای درمانی سازمان تحت درمان قرار خواهد گرفت و در این صورت کلیه هزینه‌های مربوط به عهده سازمان خواهد بود.

چنانچه استفاده کننده طریق پزشک آزاد را انتخاب نماید، موظف است به پزشکان و داروخانه‌ها و مؤسسات درمانی منتخب سازمان مراجعه و به هزینه شخصی تحت درمان قرار گیرد (در این صورت قسمتی از هزینه‌های انجام شده به ترتیب مقرر در این آیین نامه به بیمه شده پرداخت خواهد شد). تبصره. در حال حاضر کارکنان واحدهای تهران شمیران و شهرداری و افراد خانواده بلافصل آنها می‌توانند از طریق پزشک آزاد استفاده نمایند. تعمیم این طریق درباره کارکنان سایر واحدهای سازمان با در نظر گرفتن امکانات و مقتضیات محلی منوط به پیشنهاد اداره کل فنی و تصویب مدیرعامل سازمان خواهد بود.

ماده ۹. بیمه‌شدگان سازمان در هنگام مرخصی یا مأموریت و همچنین افراد خانواده بلافصل آنان در صورتی که به شهرستانی که طریق پزشک آزاد در آنجا اجرا شده است مسافرت نمایند، می‌توانند در مدت اقامت برای معالجه

یکی از دو طریق درمانگاهی یا پزشک آزاد را انتخاب و طبق مقررات مربوط تحت درمان قرار گیرند. در مورد بیماری که برای معالجه به نقاط فوق الذکر اعزام می شوند نیز به ترتیب فوق عمل خواهد شد.

ماده ۱۰. فهرست پزشکان، داروخانه‌ها، بیمارستان‌ها، متخصصین رادیولوژی، آزمایشگاه‌ها و سایر مؤسسات درمانی مورد احتیاج طریق پزشک آزاد از طرف اداره کل فنی با همکاری اداره کل بهداشتی تنظیم و به تصویب مدیرعامل سازمان خواهد رسید. تجدیدنظر در فهرست مزبور نیز به همین ترتیب انجام خواهد شد.

ماده ۱۱. هزینه معالجاتی که با استفاده از طریق پزشک آزاد صورت می گیرد به شرح زیر از طرف سازمان به بیمه شده پرداخت خواهد شد:

الف) $\frac{2}{3}$ بهای دارو

ب) $\frac{2}{3}$ حق‌العلاج پزشکان، هزینه‌های تخت روز بیمارستان، اعمال جراحی، رادیولوژی، آزمایشگاه دندانپزشکی و سایر هزینه‌های درمانی طبق تعرفه‌ای که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۱۲. در مورد بیمه‌شدگانی که برای انجام مأموریت یا استفاده از مرخصی به خارج از کشور عزیمت نموده و خود یا افراد خانواده آنها تحت درمان قرار گیرند باید مراتب را کتباً یا تلگرافی به سازمان اعلام نمایند. در صورتی که مدارک درمانی آنها به گواهی سفارت ایران رسیده مورد تأیید اداره کل فنی سازمان قرار گیرد هزینه درمان طبق تعرفه مذکور در ماده یازده قابل پرداخت خواهد بود و حکم معذوریت طبق مقررات صادر خواهد شد.

ماده ۱۳. بیمه‌شدگانی که طبق مقررات تحت درمان قرار گرفته و معذوریت داشته باشند در دوازده ماه متوالی فقط مدت شش ماه تمام حقوق و مزایای مستمر خود را به‌عنوان حقوق ایام معذوریت دریافت خواهند نمود و در صورتی که مدت معذوریت از شش ماه تجاوز نماید غرامت دستمزد ایام بیماری بر حسب مورد طبق ماده چهل و هفت یا ماده پنجاه و پنج بیمه‌های اجتماعی محاسبه و پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱. پرداخت حقوق معذوریت یا غرامت دستمزد موکول به رعایت مقررات این آیین‌نامه و تجویز استراحت توسط پزشک معالج و تأیید آن توسط اداره کل فنی سازمان در مرکز یا واحد مربوطه در شهرستان‌ها و صدور حکم معذوریت خواهد بود.

تبصره ۲. کارکنان مسلول از ماه هفتم به بعد حقوق ایام معذوریت دریافت خواهند نمود.

ماده ۱۴. کارکنان سازمان در صورتی که حائز شرایط مقرر در ماده چهل و پنج تبصره یک ماده پنجاه و یک قانون بیمه‌های اجتماعی باشند می‌توانند

مانند سایر بیمه‌شدگان سازمان از اعضای مصنوعی و وسایل مخصوص طبی (پروتز) استفاده نمایند.

ماده ۱۵. کارکنان زن که حداقل دارای پرداخت نود روز حق بیمه ظرف شش ماه قبل از وضع حمل باشند مجموعاً و حداکثر دوازده هفته قبل و بعد از وضع حمل حق استراحت و استفاده از کمک حاملگی را خواهند داشت و چنانچه بنا به تجویز پزشک معالج و تأیید پزشک معتمد سازمان به استراحت بیشتری احتیاج باشد طبق مقررات بیمه بیماری مقرر در قانون بیمه‌های اجتماعی با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۱۶. مشمولین این آیین‌نامه طبق شرایطی که در ماده پنجاه و هشت قانون بیمه‌های اجتماعی و آیین‌نامه مربوط مقرر شده است از کمک وضع حمل و لباس نوزاد استفاده خواهند نمود.

تبصره. در مورد انجام معاینات و دوران بارداری چنانچه زن باردار به پزشک متخصص منتخب سازمان مراجعه نماید، گواهی پزشک مذکور معتبر و ملاک عمل خواهد بود.

قسمت چهارم: از کارافتادگی و بازنشستگی و فوت

ماده ۱۸. مشمولین این آیین‌نامه عیناً به ترتیبی که در مورد سایر بیمه‌شدگان مقرر است از مزایای مندرج در مواد ۵۹ و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ و ۶۳ و ۶۴ قانون بیمه‌های اجتماعی بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۱۹. بازنشستگی مشمولین ماده یک این آیین‌نامه طبق مواد شصت و پنج - شصت و شش قانون بیمه‌های اجتماعی خواهد بود و سازمان می‌تواند هر یک از بیمه‌شدگان را که به سن بازنشستگی رسیده و دارای ده سال سابقه پرداخت حق بیمه نیز باشد با پرداخت مقرری که از نصف حقوق متوسط آنان کمتر نباشد بازنشسته نماید.

ماده ۲۰. در صورت فوت هر یک از مشمولین این آیین‌نامه بازماندگان آنها به ترتیبی که در مواد شصت و هشت و شصت و نه قانون بیمه‌های اجتماعی مقرر است از مستمری بازماندگان بهره‌مند خواهد شد.

ماده ۲۱. در صورت فوت هر یک از مشمولین این آیین‌نامه هزینه کفن و دفن به ترتیبی که در ماده هفتاد قانون بیمه‌های اجتماعی و آیین‌نامه مربوط به آن ذکر شده پرداخت خواهد شد.

قسمت پنجم: مقررات مختلفه

ماده ۲۲. در تهران و شهرستان‌هایی که از طریق پزشک آزاد اجرا می‌شود برای هر یک از کارکنان دفترچه بیمه مخصوص صادر خواهد شد که ملاک شناسایی بیمه شده و افراد خانواده بلافصل آنان و حاوی سر نسخه‌های دارویی بوده و به منزله پرونده درمانی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

تبصره. در شهرستان‌هایی که طریق پزشک آزاد اجرا نمی‌شود برای کارکنان سازمان مانند سایر بیمه‌شدگان کارت شناسایی بیمه‌های صادر خواهد شد. ماده ۲۳. کارکنانی که تا تاریخ تصویب این آیین‌نامه در سازمان استخدام شده و مشمول مقررات بازنشستگی کارکنان سازمان بوده‌اند مدت خدمت آنان در سازمان بیمه‌های اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران، صندوق تعاون و بیمه کارگران، شرکت سهامی بیمه ایران و دستگاه‌های دولتی و یا وابسته به دولت استفاده از مزایای مقرر در این آیین‌نامه جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنان منظور می‌شود مشروط بر آنکه:

۱. قبل از استخدام در سازمان بازنشسته نبوده باشند.
۲. حق بیمه سهم بیمه شده را به میزان ۲/۵ درصد حقوق و مزایای دریافتی ظرف تمام مدت خدمت در مؤسسات مذکور پرداخت نموده باشند.
۳. از شرکت بیمه ایران و یا دستگاه‌های دولتی یا وابسته به دولت بنا بر تقاضای سازمان و یا صندوق تعاون منتقل گردیده باشند.
تبصره. مشمول این ماده می‌توانند حق بیمه سنوات خدمت خود را در مؤسسات فوق‌الذکر حداکثر در سی و شش قسط ماهانه به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۲۴. سایر مقررات قانون بیمه‌های اجتماعی به جز در موارد مصرح در این آیین‌نامه در مورد کارکنان سازمان لازم‌الاجرا می‌باشد.
ماده ۲۵. از تاریخ اجرای این آیین‌نامه کلیه مقررات مربوط به بیمه بازنشستگی کارکنان سازمان که مغایر با این آیین‌نامه باشد، ملغی است. این آیین‌نامه که مشتمل بر بیست و پنج ماده و هشت تبصره می‌باشد باستناد تبصره نوزده قانون بیمه‌های اجتماعی در جلسه مورخ ۱۳۴۷/۲/۷ شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی به تصویب رسید که از تاریخ اول خرداد ماه ۱۳۴۷ به موقع اجرا گذارده شود.

۲. آیین‌نامه امور مالی سازمان بیمه‌های اجتماعی

مصوب ۱۳۴۷/۶/۲۷

فصل اول: کلیات

ماده ۱. عملیات مالی و نگاهداری کلیه حساب‌های سازمان وسیله اداره کل امور مالی و حسابداری واحدها طبق مقررات مندرج در این آیین‌نامه یا دستورالعمل‌هایی که از طرف مدیرعامل صادر می‌گردد انجام می‌گیرد.

ماده ۲. مدیرعامل سازمان در حدود قانون و مقررات و بودجه مصوب تصمیمات لازم در مورد هزینه و درآمد را اتخاذ نموده و این تصمیمات را به وسیله اداره کل امور مالی به کلیه واحدهای سازمان ابلاغ می‌نماید. مسؤلیت صحت اجرای

تصمیمات مذکور در سازمان مرکزی با مدیر مالی و در واحدها با رئیس و رئیس حسابداری می باشد.

ماده ۳. مدیر مالی در مورد صحت پرداخت‌های انجام شده در سازمان مرکزی و مطابقت آن با مقررات مربوط در مقابل مدیرعامل سازمان مسؤلیت مستقیم دارد.

رؤسای حسابداری‌های واحدها نیز همین مسؤلیت را در مقابل مدیر مالی سازمان دارا می باشند.

ماده ۴. کلیه عملیات مربوط به درآمد و هزینه با صدور سند انجام خواهد شد سند هزینه به امضاء مدیرعامل و مدیر مالی یا نمایندگان آنان قابل پرداخت می باشد در واحدها امضاء اسناد مذکور با رئیس واحد و رئیس حسابداری یا نمایندگان آنان که به تأیید سازمان مرکزی رسیده باشد خواهد بود.

ماده ۵. مدیرعامل، صاحبان امضاءهای مجاز اسناد درآمد و هزینه را تعیین خواهد نمود. در مورد رؤسای حسابداری واحدهای سازمان یا نمایندگان آنان این افراد بنا به پیشنهاد مدیر مالی تعیین خواهند شد.

ماده ۶. مدیر مالی یا رؤسای حسابداری‌ها و یا نمایندگان آنان به هیچ وجه مجاز نیستند که به نام مدیرعامل سازمان یا رؤسای واحدها اسناد پرداخت هزینه را امضاء نمایند.

ماده ۷. مدیر مالی یگانه مقامی است که در سازمان مرکزی مسؤلیت ثبت و نگهداری حساب درآمد و هزینه و دارائی و بدهی سازمان را به عهده دارد. در واحدها مسؤلیت مذکور به عهده رؤسای حسابداری‌ها می باشد.

ماده ۸. تنخواهگردان واحدهای سازمان متناسب با بودجه آن واحد بنا به پیشنهاد مدیر مالی و تصویب مدیرعامل تعیین خواهد شد.

ماده ۹. مدیر مالی یا رؤسای حسابداری‌ها مجازند به مسؤلیت خود اجازه دهند که متصدیان مربوطه به منظور پرداخت‌های نقدی حداکثر تا میزان تنخواهگردان نقدی از موجودی برداشت نمایند. صاحبان امضاءهای مجاز اسناد پرداخت و هزینه به هیچ وجه نمی بایست جزو گروه مذکور باشند مگر اینکه طبق احکام صادره شخصاً مسؤلیت پرداخت واحد مربوطه را به عهده داشته باشند.

ماده ۱۰. مدیر مالی، رؤسای حسابداری‌ها، تحویل‌داران، صندوق‌داران، کارپردازان و به طور کلی کسانی که موجودی نقدی در اختیار دارند قبل از شروع به کار موظفند به سازمان تضمین بسپارند این تضمین ممکن است نقدی، بانکی، ملکی و یا شخصی باشد. نوع و مبلغ تضمین مدیر مالی به تشخیص مدیرعامل و نوع و مبلغ تضمین سایرین بنا به پیشنهاد مدیر مالی و تصویب مدیرعامل و در حدود آیین‌نامه مزایا خواهد بود.

ماده ۱۱. هرگاه به عللی کارمندانی که ملزم به سپردن ضمانت می‌باشند تغییر سمت یافته یا از کار برکنار یا مستعفی گردند ضمانت آنان با نظر موافق مدیر مالی و اداره حقوقی سازمان از طرف مدیرعامل مسترد می‌گردد. در هر صورت به مدت سه ماه از تاریخ قطع کار، ضمانت در اختیار سازمان خواهد بود. در مورد مدیر مالی نظر موافق هیئت مدیره سازمان به منظور استرداد تضمین ضروریست ولی در هر صورت تضمین به مدت یک سال از تاریخ قطع کار در اختیار سازمان خواهد بود. استرداد تضمین مسؤولیت ذینفع را در طی مدت تصدی به کار از میان نخواهد برد و هر گاه تخلفی کشف گردد سازمان طبق قانون و مقررات متخلف را تعقیب خواهد نمود.

فصل دوم: مقررات مربوط به هزینه

ماده ۱۲. فقط مدیرعامل سازمان یا نمایندگان او و رؤسای واحدها و یا افرادی که با تأییدسازمان مرکزی از طرف آنان حق امضاء دارند مجازند که دستور پرداخت اسناد مربوط به هزینه را صادر نمایند.

ماده ۱۳. سند هزینه شامل مشخصات هویت گیرنده وجه و نیز اطلاعات ضروری برای ثبت به حساب مربوط خواهد بود. ضمناً کلیه مدارک مثبته می‌بایست به پیوست سند هزینه باشد.

ماده ۱۴. مدیر مالی و رؤسای حسابداری‌ها یا نمایندگان آنان موظفند که قبل از پرداخت در موارد ذیل دقت نمایند.

الف) صحت امضاء سند.

ب) وجود و صحت اوراق و مدارک ضمیمه.

ج) صحت محاسبه سند هزینه و مقایسه آن با مدارک پیوست.

د) وجود اعتبار برای هزینه‌ای که می‌بایست پرداخت شود.

ماده ۱۵. پس از بررسی فوق‌الذکر سند هزینه امضاء خواهد شد چنانچه ضمن بررسی اختلاف نظر پیش آید مدیر مالی موظف است مراتب را کتباً به اطلاع مدیرعامل سازمان برساند. مدیرعامل سازمان در صورتی که صلاح بداند کتباً دستور پرداخت صادر خواهد نمود. مدیر مالی دستور مذکور را ضمیمه سند پرداخت خواهد کرد.

چنانچه در امور پرداخت واحدها نیز اختلاف نظر پیش آید رئیس حسابداری مراتب را کتباً به اطلاع رئیس واحد مربوطه خواهد رسانید ضمناً پس از پرداخت طبق دستور صریح رئیس واحد، رئیس حسابداری واحد گزارشی برای مدیر مالی سازمان ارسال خواهد داشت.

مدیر مالی ضمن بررسی گزارش رئیس حسابداری و اظهارنظر مراتب را جهت صدور دستور لازم به مدیرعامل گزارش خواهد نمود.

ماده ۱۶. کلیه اسناد هزینه و نیز اوراق پیوست بدان با ذکر تاریخ پرداخت تنظیم خواهند شد.

ماده ۱۷. هزینه‌های نقدی با احراز هویت گیرنده و اخذ امضاء یا اثر انگشت گیرنده وجه پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۸. در سازمان مرکزی چک‌هایی که برای پرداخت هزینه‌ها صادر می‌شود به امضاء مدیرعامل یا افرادی که از طرف او تعیین خواهند شد و همچنین مدیر مالی خواهد رسید. در واحدها این گونه چک‌ها به امضاء رئیس و رئیس حسابداری واحد مربوطه و یا نمایندگان آنان که مورد تأیید سازمان مرکزی قرار گرفته باشند خواهد رسید.

فصل سوم: مقررات مختلف

ماده ۱۹. حساب‌های بانکی لازم برای واحدهای سازمان بنا به پیشنهاد مدیر مالی و تصویب مدیرعامل افتتاح خواهد شد.

ماده ۲۰. درآمد حاصله از حق بیمه و سایر درآمدهای سازمان به حساب بانکی مخصوص واریز می‌شود و در مواقع معین تحت شرایطی که به دستور مدیرعامل سازمان تعیین خواهد شد به حساب مخصوصی در مرکز منتقل می‌شود. واحدهای تابعه سازمان به هیچ وجه مجاز نمی‌باشند که از وجوه مذکور به هیچ عنوان برداشت نمایند.

تبصره. گرفتن وجه نقد یا چک در وجه حامل بابت حق بیمه و خسارات و جرائم قانونی و یا مطالبات دیگر سازمان ممنوع است.

ماده ۲۱. مدیر مالی در سازمان مرکزی و رؤسای حسابداری‌ها در واحدها مسؤول صحت و سقم اسناد و حساب‌های مالی و موجودی صندوق یا بانک و نیز حساب سپرده ثابت و سرمایه‌گذاری و ثبت آن در دفاتر می‌باشند.

ماده ۲۲. اسناد درآمد و هزینه به نسبت تقدم و تأخر در طی سال در دفاتر حسابداری ثبت و شماره گذاری خواهند شد و به نسبت شماره‌های مذکور طبقه‌بندی شده و برای مدت پنج سال بایگانی می‌شوند. مدیر مالی و رؤسای حسابداری‌ها مسؤول نگهداری اسناد مورد بحث می‌باشند.

ماده ۲۳. سال مالی سازمان از فروردین ماه هر سال شروع و در آخرین روز اسفند ماه همان سال پایان می‌پذیرد.

ماده ۲۴. حساب درآمد و هزینه سازمان در پایان هر سال بر اساس درآمدهای وصولی و هزینه‌های پرداختی تنظیم خواهد شد.

ماده ۲۵. هنگام تنظیم بیلان سالانه بنا به تشخیص هیئت مدیره سازمان تا حداکثر ۱۰٪ کل بدهکاران (در مورد بدهی غیر حق بیمه و خسارت) به‌عنوان مطالبات مشکوک الوصول ذخیره شده و به منظور تأمین بدهی‌های لاوصول مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۶. چنانچه با رعایت مقررات جاریه و دلایل کافی طلب سازمان از اشخاص (اعم از حقیقی یا حقوقی) غیر قابل وصول تشخیص داده شود این

مبالغ بایستی از حساب‌های مربوط برگشت شود. برگشت این قبیل مطالبات به ترتیب زیر عملی خواهد بود.

الف) تا مبلغ پنجاه هزار ریال بدهی بنا به دستور مدیرعامل سازمان.
ب) از پنجاه هزار و یک ریال بدهی تا مبلغ دویست هزار ریال بنا به تصویب هیئت مدیره سازمان.

ج) بیش از دویست هزار ریال بدهی بنا به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان.

تبصره. مدیرعامل و هیئت مدیره می‌توانند اختیارات خود را در مورد ماده فوق جزئاً یا کلاً به کمیسیون‌هایی با اختیار تام تفویض نمایند.

ماده ۲۷. حسابداری سازمان بر اساس دفتری مترادف (دو بل) اداره می‌شود و حساب‌ها همه روز در دفاتر ثبت خواهند شد. به طریقی که حداقل یک مرتبه در آخر هر ماه بتوان از کلیه حساب‌ها موازنه‌ای استخراج کرد.

ماده ۲۸. حساب درآمد و هزینه و بیلان سالیانه به وسیله مدیر مالی تنظیم شده و نتیجه به مدیرعامل سازمان گزارش خواهد شد.

ماده ۲۹. حساب‌های سالیانه و بیلان مندرج در ماده ۲۸ آیین‌نامه پس از تصویب هیئت مدیره جهت اظهار نظر هیئت نظارت و سپس برای تصویب شورای عالی سازمان ارسال می‌گردد.

ماده ۳۰. روش و سیستم حسابداری سازمان بنا به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۳۱. روش سیستم مالی به نحوی خواهد بود که بتواند اطلاعات زیر را در اختیار بگذارد.

الف) مبلغ درآمدها و هزینه‌های سازمان.

ب) مبلغ سپرده‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها.

ج) مبلغ درآمد و هزینه دارائی و بدهی سازمان.

د) حساب اموال و اثاثیه سازمان.

ماده ۳۲. در روش و سیستم پیشنهادی موارد زیر بایستی در نظر گرفته شود.
۱. طبقه‌بندی حساب‌ها.

۲. نحوه عملکرد حساب‌های مختلف.

۳. مدل صورت‌حساب درآمد و هزینه و ترازنامه پایان سال و سایر موارد مربوط به روش مالی.

ماده ۳۳. کلیه دستورالعمل‌های ضروری به منظور عملی کردن روش حسابداری و نحوه نگهداری حساب‌ها به پیشنهاد مدیرعامل سازمان و تصویب هیئت مدیره تهیه و تنظیم می‌گردد.

ماده ۳۴. دستورالعمل‌های مندرج در ماده ۳۳ شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. نحوه پرداخت هزینه‌های سازمان.

۲. دفاتر مورد لزوم و فرم آنها برای نگهداری حساب‌های سازمان.

۳. لیست سرفصل حساب‌های سازمان.
 ۴. نحوه ثبت دفاتر دریافت و پرداخت.
 ۵. نحوه ثبت دفاتر در حسابداری عمومی.
 ۶. نحوه تنظیم صورتحساب‌های ماهیانه و فرم‌های مورد لزوم.
 ۷. نحوه محاسبه هزینه استهلاک اموال منقول و غیرمنقول و دفاتر مربوطه.
 ۸. اجرای مکانیزه کردن حساب‌های سازمان وطرق نگهداری آنها به‌وسیله ماشین و تدوین مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه به منظور اطمینان از صحت نتیجه‌گیری و مکانوگرافی.
- این آیین‌نامه در اجرای ماده ۳۹ قانون سازمان بیمه‌های اجتماعی در ۳۴ ماده و ۲ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۷ به تصویب رسید و از تاریخ ۱۳۴۷/۸/۱ قابل اجرا می‌باشد.

۳. آیین‌نامه معاملات مصوب جلسه مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۷ شورای عالی تأمین اجتماعی با اصلاحات به عمل آمده به موجب مصوبات به شماره ۶۲۸۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۵ و ۵۵۱۳۱ مورخ ۱۳۷۱/۱۲/۲۷ و ۱۲۱۲۳۶ / ت ۱۷۵۰۶ ه / مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۱ و ۱۷۰۵۶/۵۴۴۲۱/۲۰۱ مورخ ۱۳۷۶/۲/۲۵ هیئت محترم وزیران موضوع ماده ۳ اساسنامه آیین‌نامه معاملات^۱ ضمیمه آیین‌نامه امور مالی

کلیات

- ماده ۱. هدف از تدوین این آیین‌نامه وضع مقررات و ضوابطی است که موجب تسهیل و بهبود معاملات سازمان گردد به نحوی که خدمات و کالاهای مورد نیاز سازمان با صرف حداقل وقت و هزینه به عادلانه‌ترین قیمت و با توجه به استانداردها و معیارهای موضوعه تهیه و در اختیار واحدهای سازمان قرار گیرد.
 - ماده ۲. منظور از معاملات مذکور در این آیین‌نامه خرید کالاها و یا خدمات و فروش اموال فرسوده و یا زائد بر احتیاج سازمان می‌باشد.
- تبصره. مقصود از خدمات هر گونه فعالیتی است که به دستور مراجع مسؤول

۱. نیز نک: لایحه قانونی منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس و کارمندان دولت در معاملات دولتی مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲، آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی مصوب ۱۳۸۲/۸/۴، قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۵، قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷، قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۸/۳/۱۹، قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵ آیین‌نامه مالی و معاملاتی مربوط به اعتبارات جاری مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۳۰

و یا طبق قراردادی برای سازمان انجام می شود (مانند نگهداری و تعمیرات اشیاء و اموال منقول و غیرمنقول - حمل و نقل و انجام کارهای ساختمانی و تأسیسات و غیره به استثنای خرید خدماتی که طبق آیین نامه استخدامی به عمل می آید).

قسمت اول: معاملات غیر ساختمانی

ماده ۳. معاملات غیر ساختمانی سازمان تأمین اجتماعی به چهار طریق زیر انجام می گردد:

(الف) استعلام بهای شفاهی.

(ب) استعلام بهای کتبی.

(ج) مناقصه.

(د) مزایده.

فصل اول: خرید

ماده ۴. حد نصاب هر یک از طرق مذکور در ماده ۳ به شرح زیر است:

(الف) چنانچه بهای کالا یا خدمت تا سه میلیون ریال باشد معامله از طریق استعلام بهای شفاهی بعمل خواهد آمد.

(ب) معاملات بیش از سه میلیون ریال تا شصت میلیون ریال از طریق استعلام بهای کتبی بعمل می آید.

(ج) معاملات بیش از شصت میلیون ریال بایستی از طریق انجام مناقصه بعمل آید.

تبصره ۱- هیئت مدیره می تواند عندالاجتضاء اجازه دهد که معاملات بیش از شصت میلیون ریال تا یکصد و پنجاه میلیون ریال نیز از طریق استعلام بهای کتبی انجام شود.

تبصره ۲- حدود اختیارات مسؤولین واحدهای اجرایی برای انجام معاملات از طریق استعلام شفاهی و استعلام کتبی به موجب دستورالعملی خواهد بود که توسط مدیرعامل سازمان ابلاغ می شود.

تبصره ۳- نصاب معاملات و حدود اختیارات انجام معامله در این آیین نامه حداقل هر سه سال یک بار با توجه به افزایش قیمت ها به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب وزرای عضو شورای عالی تأمین اجتماعی تعدیل خواهد شد.

مصوبات شورا در این خصوص با رعایت ماده ۱۹ آیین نامه داخلی هیئت دولت پس از تأیید رئیس جمهور قابل صدور می باشد.

ماده ۵. در مورد معاملات تا سه میلیون ریال موضوع بند «الف» از ماده ۴ که معامله از طریق استعلام شفاهی انجام خواهد گرفت مأمور خرید (کارپرداز) مکلف است پس از تحقیق کامل از قیمت جنس یا اجرت خدمت معامله را با رعایت صرفه و صلاح سازمان انجام داده و ذیل سند خرید را با قید اینکه معامله به حداقل بهای ممکنه انجام گرفته گواهی و امضاء نماید.

ماده ۶. در مورد معاملات بیش از سه میلیون ریال تا شصت میلیون ریال (موضوع بند «ب» از ماده ۴) مأمور خرید باید از فروشندگان کالا یا انجام‌دهندگان خدماتی که عده آنها کمتر از سه نفر نباشد روی ورقه‌های جداگانه (طبق فرم مشخصی) استعلام کتبی بعمل آورد. بدیهی است باید کلیه مشخصات جنس یا خدمت مورد نیاز اعم از موضوع و نوع کالا یا کالا، مدت و غیره و همچنین نشانی کامل فروشنده را در برگ استعلام درج نماید.

فروشنده کالا یا انجام‌دهنده کار باید حداقل قیمت را در برگ استعلام نوشته و با قید تاریخ امضاء کند. چنانچه فروشندگان جنس یا انجام‌دهندگان خدمت ضرب‌الاجلی برای قیمت پیشنهادی قائل شده باشند کارپرداز باید طوری اقدام کند که از تأخیر اجرای امر خسارتی متوجه سازمان نشود و همچنین چنانچه فروشنده یا انجام‌دهنده خدمت کمتر از سه نفر باشد باید مراتب در فرم استعلام قید گردد.

ماده ۷. مناقصه بر دو نوع است:^۱

الف) مناقصه عادی که باید از طریق انتشار آگهی تا دو برابر نوبت بر حسب اهمیت معامله در روزنامه رسمی کشور و حداکثر در روزنامه کثیرالانتشار طبق مفاد این آیین‌نامه بعمل آید.

ب) مناقصه محدود در مواردی است که مدیرعامل یا هیئت مدیره (بر حسب مورد) یا نمایندگان مجاز ایشان بنا به گزارش مسؤولین امر تشخیص دهند که فروشندگان کالا و یا انجام‌دهندگان خدمات مورد نیاز به عده معینی محدود می‌شوند که در این صورت می‌توان از انتشار آگهی صرفنظر نموده و شرایط مناقصه را برای همان عده محدود ارسال و آنها را برای شرکت در مناقصه دعوت نمود.

ماده ۸. در آگهی مناقصه با توجه به بند «الف» ماده ۸ باید نکات زیر ملحوظ شود.

الف) نوع خدمت، مقدار و نوع جنس، مدت و محل تحویل آن دقیقاً باید مشخص شود و در مواردی که معامله طبق نمونه با مشخصات معینی انجام می‌شود باید در آگهی صریحاً قید گردد که معامله طبق نمونه ممه‌ور با صورت مشخصات موجود در سازمان انجام خواهد شد.

ب) مدت قبول پیشنهادها در آگهی قید گردد این مدت حداقل بایستی برای خریدهای داخلی ده روز برای خریدهای خارجی یک ماه از تاریخ انتشار آگهی باشد.

۱. بند الف ماده ۲ قانون برگزاری مناقصات ۱۳۸۳/۱/۲۵: «مناقصه فرایندی است رقابتی برای تأمین کیفیت مورد نظر (طبق اسناد مناقصه) که در آن تعهدات موضوع معامله به مناقصه‌گری که کمترین قیمت متناسب را پیشنهاد کرده باشد واگذار می‌شود.»

پ) مبلغ سپرده‌ای که در صورت استنکاف پیشنهاددهنده از معامله به سود سازمان ضبط خواهد شد باید معین شود این سپرده باید در حدود دو تا پنج درصد تقریبی برآورد قیمت جنس یا اجرت خدمت به صورت واریز وجه نقد به حساب بانکی تعیین شده به وسیله سازمان یا ضمانت نامه بانکی یا اوراق خزانه یا اوراق قرضه دولتی باشد.

ت) در آگهی باید قید شود که سازمان در قبول یا رد یک یا تمام پیشنهادها مختار است.

ث) در آگهی باید قید شود که به پیشنهادهای مشروط و مبهم و فاقد سپرده و پیشنهادهایی که بعد از مدت مقرر در آگهی برسد مطلقاً ترتیب اثر داده نخواهد شد.

ج) در صورت موافقت با پیش پرداخت قبل از تحویل جنس و یا انجام خدمت باید میزان تقریبی و نحوه پرداخت و واریز آن ذکر شود. بدیهی است پرداخت مذکور موکول به اخذ ضمانتنامه بانکی حداقل معادل مبلغ پیش پرداخت خواهد بود.

چ) میزان سپرده حسن انجام کار که ده درصد (۱۰٪) کل مبلغ معامله است باید در آگهی قید شود این سپرده قبل از انعقاد قرارداد یا در طول مدت قرارداد به صورت وجه نقد یا ضمانتنامه بانکی، اوراق خزانه یا تضمین دیگری به تشخیص سازمان از فروشنندگان کالا و خدمات دریافت می‌شود. در صورتی که تحویل کالا یا انجام خدمت به موجب قرارداد در طول مدت معینی انجام می‌گردد مبالغی که علاوه بر سپرده فوق باید به تدریج از مطالبات پیمانکار در اقساط معینی کسر شود و همچنین ترتیب استرداد و یا ضبط تمام و یا قسمتی از آن سپرده در آگهی مناقصه قید شود.

ح) نکات دیگر از قبیل حداکثر مدت بررسی پیشنهادات - میزان مالیات و عوارض متعلقه به معامله هزینه‌های ثبتی - روز و ساعت قبول پیشنهادات - اجازه حضور پیشنهاددهندگان در جلسه و غیره نیز بر حسب موارد مختلف قید گردد.

خ) در مواردی که احتیاج به انعقاد قرارداد باشد باید طرح قرارداد و مشخصات به انضمام شرایط شرکت در مناقصه به داوطلبان تسلیم گردد.

د) در صورتی که شرایط شرکت در مناقصه مفصل باشد و درج آن در آگهی موجب هزینه زیاد گردد باید در آگهی مناقصه قید شود که شرایط مناقصه در دفتر اداره مربوطه موجود است. پیشنهاددهندگان باید یک نسخه از شرایط معامله را دریافت و امضاء نموده به پیشنهاد خود ضمیمه نمایند.

ماده ۹. در آگهی مناقصه باید قید شود که سازمان می‌تواند عنداللزوم تا ۱۰٪ از مقدار جنس یا کار مورد معامله را کسر و یا به آن اضافه نماید.

ماده ۱۰. در آگهی مناقصه تصریح شود که هزینه ثبت قرارداد (در صورتی که ثبت قرارداد در دفاتر اسناد رسمی ضروری باشد) و پرداخت هر نوع مالیات و هر گونه عوارض و هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه خواهد بود.

ماده ۱۱. برای بررسی و اظهار نظر در مورد پیشنهادات واصله کمیسیون مناقصه در تهران از افراد زیر:

۱. نماینده مدیرعامل که سمت ریاست کمیسیون را خواهد داشت.
۲. مدیر حسابرسی یا نماینده او.
۳. مدیر تدارکات یا نماینده او.
۴. مدیر مالی.
۵. مدیر حقوقی.

و در شهرستانها و واحدهای مستقل با شرکت رئیس شعبه - رئیس حسابداری - متصدی یا مسؤول تدارکات شعبه تشکیل خواهد شد. تبصره. عندالاقضاء کمیسیون می تواند افراد خبره دیگری را نیز به جلسه دعوت نماید و نظرات این افراد جنبه مشورتی خواهد داشت.

ماده ۱۲. تصمیمات کمیسیون مناقصه با اکثریت آراء معتبر خواهد بود در صورتی که عدهای در اقلیت واقع شوند باید نظر خود را با ذکر دلیل در ذیل صورت مجلس نوشته و امضاء نمایند.

اظهار نظر کمیسیون در مورد معاملات تا پانصد میلیون ریال پس از تأیید مدیرعامل و بیش از آن پس از تصویب هیئت مدیره قابل اجراء خواهد بود. تبصره ۱- مدیرعامل می تواند اختیار خود در این ماده را به کمیسیونی تحت عنوان کمیسیون معاملات در مرکز با ترکیب زیر تفویض نماید.

- معاون مدیرعامل در امور اداری و مالی یا نماینده وی با تأیید مدیرعامل که ریاست کمیسیون را به عهده خواهد داشت.

- مدیر کل خدمات عمومی و رفاه و در غیاب وی معاون او.

- سه نفر از کارکنان عالی رتبه سازمان به پیشنهاد مدیرعامل و تأیید هیئت مدیره که برای مدت سه سال انتخاب می شوند. این افراد باید واجد صلاحیت و دارای اطلاعات کافی در رشته های مالی، بازرگانی، حقوقی و فنی باشند.

- نماینده واحد ذیربط بر حسب مورد یا موارد مطروحه در کمیسیون.

- تصمیمات کمیسیون با حداقل (۴) رأی موافق معتبر خواهد بود. شرح وظایف و نحوه تشکیل جلسات کمیسیون بر طبق ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره می رسد، خواهد بود.

تبصره ۲- در هر یک از استانها یا واحدهای مستقل به پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیئت مدیره می توان کمیسیون معاملات با ترکیب مدیر کل استان یا واحد مستقل (رئیس کمیسیون)، رئیس امور مالی استان یا واحد مستقل و سه

نفر دیگر به پیشنهاد مدیرعامل و تأیید هیئت مدیره، تعیین نمود. سقف انجام معاملات توسط این کمیسیون‌ها حداکثر تا مبلغ پانصد میلیون ریال بنا به پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیئت مدیره تعیین خواهد شد. تشخیص واحد و واحدهای مستقل مذکور در این آیین‌نامه با هیئت مدیره می‌باشد.

تبصره ۳- کمیسیون معاملات علاوه بر تصویب معامله تا مبلغ سقف مجاز دارای وظایفی به شرح زیر است:

الف) تصویب شرایط قراردادها و مشخصات آن که از طرف واحد تدارکات تهیه و به کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

ب) تعیین برنده مناقصه، مزایده و به طور کلی تعیین شخص یا اشخاص جهت انجام معامله در مواردی که کمیسیون معاملات به تشخیص هیئت مدیره جایگزین کمیسیون‌های مناقصه و مزایده موضوع این آیین‌نامه می‌گردند.

تبصره ۴- هیئت مدیره می‌تواند عندالاجتضاء انجام معاملات تا مبلغ سه میلیارد ریال را به مدیرعامل به صورت مورد تفویض نماید در این صورت اتفاق آرای هیئت مدیره الزامی است.

ماده ۱۳. مدیریت تدارکات یا هر مرجع دیگری که طبق تشکیلات سازمان تأمین اجتماعی مسؤؤل تهیه احتیاجات سازمان خواهد بود موظف است قبل از جلسه رسیدگی به پیشنهادات قیمت عادلانه جنس را از بازار آزاد به همان ترتیب که در مورد استعلام بهای کتبی عمل می‌شود به دست آورده و در اختیار کمیسیون مناقصه قرار دهد.

ماده ۱۴. کمیسیون مناقصه موظف است در روز و ساعت تعیین شده جلسه خود را تشکیل داده پیشنهاد یا پیشنهادات رسیده را مفتوح و قرائت نموده و مشخصات عمده آنها را در صورت جلسه قید نماید. چنانچه پیشنهادات رسیده ۳ فقره یا زیادتر باشد پس از قرائت آنها و اطلاع از حداقل قیمت پیشنهادی و مقایسه آن با نرخ عادلانه کمیسیون برنده مناقصه را تعیین و صورت مجلس لازم تهیه خواهد نمود و در صورتی که پیشنهادی نرسیده و یا پیشنهادهای واصله کمتر از سه فقره باشد کمیسیون به یکی از طریق زیر اقدام خواهد نمود.

الف) در صورتی که پیشنهادی نرسیده یا قیمت‌های پیشنهادی عادلانه نباشد کمیسیون می‌تواند اظهار نظر نماید که معامله با توجه به نرخ عادلانه از طریق استعلام بهاء انجام گیرد.

ب) چنانکه پیشنهادهای واصله کمتر از سه فقره باشد و قیمت‌های پیشنهادها مساوی و یا کمتر از قیمت استعلام شده باشد معامله با حائز حداقل قیمت انجام خواهد گرفت در صورتی که قیمت‌های شرکت کنندگان در مناقصه بیشتر از قیمت استعلام شده باشد کمیسیون به طریق مذکور در بند «الف» این ماده اقدام خواهد کرد.

ج) در صورتی که میزان معامله بیش از سیصد میلیون ریال بوده و موضوع

فوریت داشته باشد کمیسیون نظر خود را دال بر انجام معامله از طریق استعلام بهای کتبی با تصویب مقامات مندرج در این آیین نامه (بر حسب مبلغ) اعلام ولی در صورتی که موضوع فوریت نداشته باشد کمیسیون نظر خود را دائر بر تجدید مناقصه ضمن تنظیم صورت مجلس اعلام خواهد داشت. چنانچه از مناقصه بار دوم هم نتیجه‌ای حاصل نشود معامله از طریق استعلام بهای کتبی انجام خواهد شد.

ماده ۱۵. در صورتی که آگهی مناقصه برای اجناس مختلف منتشر شد و قیمت یک یا چند قلم از پیشنهادی نسبت به پیشنهادی دیگر ارزانتر و چند قلم گرانتتر باشد چنانکه خرید اجناس مورد معامله از فروشندگان متعدد مقرون به صرفه و ممکن باشد بایستی معامله تفکیک و هر قلم از اجناس مزبور از فروشنده‌ای که نازلترین قیمت را پیشنهاد داده است خریداری گردد و در غیر این صورت معامله با فروشنده‌ای که من حیث المجموع از دیگران ارزانتر پیشنهاد داده است انجام خواهد شد.

ماده ۱۶. برنده یا برندگان مناقصه در صورتی که ظرف مدت مقرر از طرف سازمان از تحویل اجناس یا انجام خدمات مورد معامله خودداری نمایند یا حاضر به امضاء قرارداد نگردند و یا به هر طریق دیگری از انجام تعهد خودداری نمایند سپرده آنها به نفع سازمان ضبط خواهد شد. خرید جنس یا خدمت از نفر دوم در صورتی میسر خواهد بود که کمیسیون قیمت پیشنهادی وی را عادلانه تشخیص دهد.

تبصره. سپرده نفر دوم پس از انعقاد قرارداد با برنده مناقصه مسترد خواهد شد.

ماده ۱۷. در قراردادهای خرید کالا یا خدمات باید نکات زیر قید شود.
الف) نوع و مقدار جنس یا موضوع و میزان خدمات مورد نیاز با حداکثر مشخصات لازم.

ب) مدت انجام تعهد و محل تحویل و شرایط تحویل.

ج) درصد افزایش یا کاهش که لدی‌الاقضاء ممکن است در حجم کار یا کالا داده شود.

ه) بهای کل واحد کالا و خدمت مورد نیاز (بر حسب مورد).

و) میزان پیش پرداخت (در صورتی که لازم باشد) و در قبال تضمین کافی و نحوه استرداد آن.

ز) نحوه تحویل کالا یا خدمت مورد نیاز.

ح) میزان سپرده تضمین حسن انجام کار و نحوه کسر و استرداد آن و میزان سپرده حسن انجام کار نباید از ۱۰٪ مجموع بهای معامله کمتر باشد.

ط) تعهد پرداخت هر گونه مالیات و عوارض متعلقه از طرف پیمانکار.

ی) نحوه حل اختلاف.

ک) مشخصات کامل طرف معامله (اعم از آنکه شخصیت حقیقی یا حقوقی باشد).

تبصره ۱- سازمان می تواند لدی الاقتضاء نکات دیگری را نیز که لازم بداند در قرارداد قید کند.

تبصره ۲- چنانچه لازم باشد که جنس مورد احتیاج طبق نمونه خاصی تحویل گردد سازمان باید نمونه را قبلاً لاک و مهر نموده و ترتیبی فراهم آورد که شرکت کننده در مناقصه یا امضاء کننده پیمان قبولی بدون قید و شرط خود را بر اساس آن نمونه اعلام و محرز کند.

ماده ۱۸. در مورد خرید و فروش کالاهایی که جنس مورد معامله باید بلافاصله پس از توافق طرفین تحویل گردد و بهای آن هم نقداً پرداخت شود احتیاج به انعقاد پیمان نخواهد بود.

فصل دوم: موارد ترک مناقصه

ماده ۱۹. در موارد ذیل می توان معامله را بدون رعایت تشریفات مناقصه انجام داد.

الف) در مورد کالاها یا خدماتی که فروشنده یا انجام دهنده خدمت انحصاری دارند.

ب) در مورد خرید خون از هر قبیل و به هر اندازه که باشد.

ج) در مورد کالاها و خدماتی که بتوان آنها را از سازندگان و انجام دهندگان وابسته به دستگاه های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و شرکت های متعلق به سازمان تأمین اجتماعی خریداری کرد.

د) در مورد کالاهایی که تهیه آنها فوریت داشته باشد و مدیرعامل یا هیئت مدیره بنا به پیشنهاد مدیر مربوطه خرید یک یا چند نوع مخصوص را به صرفه و صلاح سازمان تشخیص دهد (از قبیل انواع پارچه، بعضی از لوازم اداری، ماشین تحریر، ماشین حساب و نظایر آنها).

ه) در مورد خرید مایحتاج غذایی فاسد شدنی روزانه بیمارستان ها مانند نان، گوشت، کره، میوه، سبزی و نظایر آنها.

و) در مورد ضرورت های ناگهانی و پیش بینی نشده به نحوی که نتوان تشریفات معموله را درباره آنها اعمال کرد.

ماده ۲۰. در مورد خرید دارو و تشخیص انواع لوازم پزشکی و خرید لوازم مذکور (اعم از داخل یا خارج از کشور) مدیرعامل می تواند با تصویب هیئت مدیره کمیسیون هایی را با اختیارات لازم تعیین نماید. حدود اختیارات کمیسیون های مذکور توسط هیئت مدیره تعیین و ابلاغ خواهد شد.

فصل سوم: فروش

ماده ۲۱. در مورد فروش اشیاء فرسوده یا زائد بر احتیاج سازمان تا مبلغ تخمینی شش میلیون ریال با تشخیص واحد مربوطه از طریق حراج اقدام به فروش خواهد شد.

فروش اشیاء و اموالی که قیمت تخمینی آنها بیش از شش میلیون ریال باشد از طریق مزایده انجام خواهد شد.

تبصره ۱- در آگهی مزایده بایستی اطلاعات کلی راجع به نوع و مقدار مشخصات اشیاء و محل رؤیت و همچنین محل و کیفیت تحویل آنها و نحوه پرداخت مالیات و عوارض ذکر شود.

تبصره ۲- کمیسیون مزایده از افرادی که برای کمیسیون مناقصه در این آیین نامه پیش بینی شده است تشکیل خواهد شد و نکات مربوط به مناقصه تا حدودی که در مورد مزایده صادق باشد بایستی مراعات گردد.

قسمت دوم: معاملات ساختمانی و تأسیس

فصل اول: نحوه انجام معامله

ماده ۲۲. معاملات غیرمنقول سازمان اعم از خرید و فروش، اجاره، استجاره، معاوضه، پایاپای، احداث، نوسازی، تعمیرات و نگهداری ساختمان و تأسیسات به یکی از طرق زیر انجام می شود:

الف) در قراردادهای نگهداری و نوسازی، تعمیرات و احداث در صورتی که:

۱. بهای معامله پانصد میلیون ریال یا کمتر برآورد شده باشد از طریق استعمال بهای کتبی.

۲. بهای معامله بیش از پانصد میلیون ریال برآورد شده باشد از طریق مناقصه محدود.

۳. بهای معامله در کارهای فوری و ضروری تا مبلغ پنج میلیارد ریال باشد به پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیئت مدیره و بیش از آن مبلغ بنا به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی از طریق ترک مناقصه.

ب) در امر خرید و فروش، اجاره، استجاره، معاوضه، و غیره با روش های زیر:

۱. قیمت کارشناسی رسمی در مورد خرید یا اجاره.

۲. در مورد معاملات پایاپای به طریقی که شورای عالی تأمین اجتماعی تعیین خواهد نمود.

۳. در سایر موارد به روش مناقصه یا مزایده.

ماده ۲۳. در معامله با مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و در مورد کالاهای ساختمانی و تأسیساتی و یا خدمات منحصر به فرد در صورتی که اجازه معامله از طرف مراجع صالحه صادره شده باشد احتیاج به انجام تشریفات استعمال بهاء یا مناقصه نیست.

ماده ۲۴. در مواردی که محل ایجاد ساختمان یا تأسیسات در خارج از تهران

بوده و مبلغ برآورد کمتر از دویست میلیون (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد مدیرعامل می‌تواند فردی را با اختیارات تام به محل مأمور نماید تا با استفاده از پیمانکاران محلی و راهنمایی دفتر فنی سازمان برنامه و بودجه آن استان، مبادرت به انجام مناقصه محدود نموده و پیمان مربوطه را تنظیم و امضاء نماید.

فصل دوم: نحوه انتخاب مهندسین مشاور و پیمانکاران^۱

الف) نحوه انتخاب مهندسین مشاور

ماده ۲۵. در مواردی که هیئت مدیره سازمان بنا به پیشنهاد مدیرعامل واگذاری تهیه طرح ساختمان یا تأسیساتی را به مهندس مشاور ضروری تشخیص دهد. انتخاب مهندس مشاور با تصویب هیئت مدیره سازمان و با توجه به مراتب زیر انجام خواهد گرفت.

- مهندس مشاور در رشته مورد نظر تخصص و صلاحیت لازم را داشته باشد.
- مهندس مشاور با توجه به کارهای در دست اجراء قدرت انجام کار مورد نظر را در مدتی که سازمان اعلام خواهد کرد داشته باشد.
- سوابق و نحوه خدمات قبلی مهندس مشاور مورد قبول سازمان باشد.
- از دعوت مهندسان مشاورى که کارهای ارجاعی سازمان را به خوبی انجام نداده‌اند خودداری گردد.

- از دعوت مهندسان مشاورى که به سبب بعضی اقدامات ناصواب مربوط به حرفه خود محکومیت جزایی پیدا کرده‌اند خودداری شود.
- سازمان مجاز نیست کارهای ساختمانی و تأسیساتی سازمان را منحصرأً به یک مهندس مشاور ارجاع نماید.

ماده ۲۶. قراردادهای منعقد شده با مهندسین مشاور طبق نمونه‌ای که به تصویب مدیرعامل خواهد رسید تنظیم می‌گردد.

ب) نحوه انتخاب پیمانکاران

ماده ۲۷. صورت پیمانکاران مورد نیاز که حداقل پنج و حداکثر ده نفر خواهد بود توسط کمیسیون انتخاب پیمانکاران حتی‌المقدور از بین پیمانکاران طبقه‌بندی شده سازمان برنامه تعیین خواهد شد و در مواردی که دعوت از پیمانکاران خارجی هم لازم باشد علاوه بر عده فوق‌الذکر تعدادی پیمانکار خارجی نیز به تشخیص کمیسیون انتخاب خواهد شد. کمیسیون انتخاب پیمانکاران عبارت خواهد بود از مدیرعامل سازمان یا نماینده منتخب مدیرعامل - مدیر ساختمان - مدیر حقوقی و مدیر تدارکات یا نمایندگان آنها و در صورت لزوم نماینده مهندس مشاور هم برای اداء توضیحات فنی در کمیسیون شرکت خواهد کرد.

۱. نیز نک: دستورالعمل نحوه تشخیص صلاحیت اشخاص حقیقی پیمانکار و نحوه ارجاع کار به آنها مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۴.

کمیسیون انتخاب پیمانکاران با توجه به نوع و مشخصات کار مورد مناقصه و یا استفاده از اطلاعات و سوابق موجود در مدیریت ساختمان و با توجه به عوامل زیر صورت قطعی پیمانکاران را انتخاب خواهد کرد.

- به هر پیمانکار بیش از توانایی مالی و فنی او کار داده نشود.

- کارها در دست پیمانکاران معین متمرکز نگردد.

- از پیمانکارانی که به علت عدم اجرای مقررات و دستورالعمل‌های مربوطه خواه از طرف سازمان و خواه از طرف سازمان برنامه از شرکت در مناقصه محروم شده‌اند دعوت بعمل نیاید.

- حتی‌المقدور از پیمانکارانی دعوت شود که در محل اجرای طرح دارای سابقه کار و تجربه کافی باشند.

- بیشتر از پیمانکارانی که در کار مورد نظر تجربه دارند دعوت شود.

ماده ۲۸. مدیریت ساختمان و مهندس مشاور مکلفند متن دعوتنامه‌ها را قبل از انتخاب پیمانکاران مربوطه حاضر نموده و طوری اقدام نمایند که حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت پس از اطلاع از قطعی شدن صورت پیمانکاران دعوتنامه‌های آنها را ارسال دارند. پیمانکارانی که اسناد مناقصه دریافت داشته و ظرف مهلت مقرر پیشنهاد کاملی تسلیم ننمایند برای مدت یک سال از شرکت در مناقصه‌های سازمان محروم خواهند شد مگر آن که ظرف یک هفته پس از دریافت اسناد انصراف خود را از شرکت در مناقصه به سازمان اطلاع دهند.

ماده ۲۹. هرگاه پیمانکارانی که ظرف مهلت مقرر مدارک مربوطه را دریافت داشته‌اند از تعداد ۵ نفر کمتر باشند بلافاصله پیمانکاران دیگری برای شرکت در مناقصه (با توجه به مفاد این آیین‌نامه) انتخاب و دعوت خواهند شد.

فصل سوم: تشریفات مناقصه و استعمال

الف) دعوتنامه و شرایط شرکت در مناقصه

ماده ۳۰. در معاملاتی که باید از طریق مناقصه محدود انجام شود در هر مورد از تعدادی شرکت‌های ساختمانی یا تأسیساتی به شرح مندرج در ماده ۲۷ دعوت بعمل خواهد آمد تا در صورت تمایل به سازمان مراجعه و با پرداخت مبلغی که در دعوتنامه قید خواهد شد اسناد مناقصه را دریافت دارند.

ماده ۳۱. در دعوتنامه که منضم به شرایط شرکت در مناقصه خواهد بود باید شرایط و نکات زیر درج گردد.

- نوع کار و محل اجرای آن.

- بهای اسناد مناقصه و نحوه پرداخت آن.

- محل و مهلت فروش اسناد مناقصه.

- مبلغ سپرده شرکت در مناقصه که حداقل دو تا پنج درصد مبلغ

پیشنهادی به تشخیص مرجع ذیربط بوده و به صورت وجه نقد ضمانتنامه بانکی یا رسید تودیع اسناد خزانه در صندوق سازمان یا یکی از بانکها خواهد بود که در صورت عدول برنده مناقصه از عقد پیمان به نفع سازمان ضبط خواهد شد.

- سازمان در رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادات مختار است.
- در صورتی که نفر دوم مناقصه هم حاضر به انعقاد قرارداد نشود سپرده شرکت در مناقصه او ضبط خواهد شد.

- ذکر اینکه سایر اطلاعات و جزئیات در اسناد مناقصه مندرج است.
ماده ۳۲. در متن دعوتنامه و شرایط مناقصه علاوه بر نکات و شرایط مندرج در ماده ۳۱ مفاد مواد ۲۸-۳۴-۳۶-۳۸ و ۳۹ این آیین نامه نیز باید قید شود.

ب) اعضا کمیسیون مناقصه و وظایف آنها

ماده ۳۳. کمیسیون مناقصه از افراد زیر تشکیل می شود:

- نماینده تام‌الاختیار مدیرعامل.
- مدیر حقوقی یا نماینده او.
- مدیر ساختمان یا نماینده او.
- مهندس مشاور یا نماینده او (در مواردی که کار از طریق مهندس مشاور انجام می گیرد).

تبصره ۱- کمیسیون مناقصه می تواند بنا به مقتضیات افراد خبره دیگری را نیز به جلسه دعوت کند لکن رأی آنها صرفاً جنبه مشورتی خواهد داشت.

تبصره ۲- تصمیمات کمیسیون با اکثریت آراء قطعی و قابل اجرا است و در مواردی که مدیریت ساختمان در اقلیت بوده و یا آراء مساوی باشد اتخاذ تصمیم با مدیرعامل خواهد بود در این قبیل موارد مدیریت ساختمان باید نظر و دلائل خود را در صورت جلسه قید نماید.

ماده ۳۴. پیمانکاران موظفند ظرف مدت تعیین شده در دعوت نامه اسناد مناقصه را دریافت داشته و پس از تکمیل در روز مقرر تسلیم نمایند.

ماده ۳۵. کمیسیون مناقصه با توجه به دعوتی که از طرف سازمان بعمل خواهد آمد در روز مقرر تشکیل جلسه داده و پیشنهادهای واصله را در صورتی که حداقل سه پیشنهاد باشد باز و قرائت خواهند نمود.

در صورتی که مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور بر اساس جدول مقایسه ارجاع کار را به حائز حداقل صلاح ندانند دلائل خود را مشروحاً به اطلاع کمیسیون مناقصه خواهند رسانید در این صورت مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور موظفند قبلاً از پیمانکار یا پیمانکارانی که قیمت پیشنهادیشان کمتر از قیمت قابل قبول است توضیحات لازم را بخواهند و چنین پیمانکارانی موظفند ظرف مدت معین پس از ابلاغ دلائل توضیحات

خود را ارائه دهند و در صورتی که مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور دلائل پیمانکاران مزبور را موجه ندانند نظر صریح خود را در مورد پیمانکار واجد شرایط به عنوان برنده مناقصه به کمیسیون مناقصه گزارش می دهند نظر کمیسیون پس از تصویب مدیر عال قابل اجراء است.

تبصره. در صورتی که تعداد پیشنهادهای واصله کمتر از سه پیشنهاد بوده و یا حداقل قیمت پیشنهادی بیش از برآورد مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور باشد کمیسیون موظف است مراتب را به مدیرعامل جهت طرح در هیئت مدیره گزارش نماید.

ماده ۳۶. در صورتی که برای کمیسیون مناقصه عدول پیشنهاددهنده ای از شرایط مناقصه (از قبیل عدم تسلیم ضمانتنامه قابل قبول و غیره) و عدم رعایت مشخصات و عدم صحت محاسبه محرز شود و پیشنهاد مورد بحث مردود گردد جریان را به مدیرعامل گزارش خواهد کرد چنین پیشنهاددهنده ای برای بار اول شش ماه و برای بار دوم سه سال از شرکت در مناقصه های سازمان محروم خواهد شد.

ماده ۳۷. در صورتی که کمیسیون به تبانی و مواضعه بین پیمانکاران و قوف حاصل نماید به پیشنهادهای آنان ترتیب اثر نخواهد داد و چنین پیمانکارانی برای مدت سه سال از شرکت در مناقصه های سازمان محروم خواهند شد.

ماده ۳۸. پیشنهاد هر گونه تخفیف و یا اصلاح در قیمت ها و یا تغییر در شرایط مناقصه پس از بازکردن پیشنهادات بلا اثر خواهد بود.

ماده ۳۹. هرگاه پیمانکاری پس از انعقاد پیمان بر خلاف مقررات پیمان رفتار کند علاوه بر اینکه ضمانت اجرای مقرر در پیمان درباره او اعمال می شود برای مدت سه سال از شرکت در مناقصه های سازمان محروم خواهد شد.

ماده ۴۰. کمیسیون مناقصه موظف است چنانچه پیشنهادی فاقد یکی از شرایط مذکور در دعوتنامه و شرایط مناقصه بوده و یا مغایر این آیین نامه یا سایر مقررات باشد بدان ترتیب اثر ندهد مگر در صورتی که شرط مفقود به تشخیص کمیسیون تأثیر اصلی و مهمی در انجام معامله نداشته باشد.

ماده ۴۱. چنانچه برنده مناقصه از انجام تعهد خودداری نماید ارجاع کار به نفر بعد در صورتی میسر است که اختلاف قیمت های پیشنهادی به نظر کمیسیون چندان زیاد نباشد که تصور تبانی به میان آید ملاک این تشخیص میزان سپرده شرکت در مناقصه نفر اول است.

ماده ۴۲. سپرده نفر یا نفرات دوم نباید قبل از انعقاد قرارداد با برنده مناقصه مسترد گردد.

پ) استعلام

ماده ۴۳. در مورد معاملات کمتر از پانصد میلیون ریال که بر اساس استعلام

بهای کتبی انجام می شود مدیریت ساختمان باید از اشخاص یا شرکتهایی که عده آنها کمتر از سه شخص یا شرکت نباشد (مگر در مواردی که انجام دهنده کار در محل کمتر باشد) ضمن ارائه اسناد و مدارک لازم و استعلام کتبی حداقل قیمت را به دست آورد. پیشنهاددهنده باید با توجه به مدارکی که به او ارائه خواهد شد ضمن امضاء آنها پیشنهاد خود را با ذکر آدرس و مشخصات خود کتباً تسلیم مدیریت ساختمان نماید.

تبصره ۱- در مواردی که انجام دهنده کار کمتر از سه شخص یا شرکت باشد مدیریت ساختمان مراتب را برای کسب تکلیف به مدیرعامل کتباً گزارش خواهد کرد.

تبصره ۲- در مواردی که انجام دهنده کار در پیشنهاد خود ضرب الاجلی معین کرده باشد رعایت ضرب الاجلی به منظور تأمین صرفه سازمان لازم است.

فصل چهارم: انعقاد پیمان

ماده ۴۴. در مورد معاملات ساختمانی و تأسیساتی و تعمیرات مربوطه و همچنین نگهداری تأسیسات و آسانسورها عقد پیمان پس از تصویب مراجع صلاحیتدار طبق نمونه هایی که بر حسب مورد و نوع کار از طرف مدیریت ساختمان پیشنهاد شده و به تصویب مدیرعامل خواهد رسید عمل خواهد شد. ماده ۴۵. در تنظیم پیمان به هر شکل که باشد باید به نکات زیر توجه شود:

- میزان ضمانتنامه انجام تعهدات و حسن انجام کار از ۵ درصد مبلغ قرارداد کمتر نباشد.

- مفاد دفترچه شرایط عمومی پیمان در نظر گرفته شود.
- دوره تضمین حسن انجام کارها از سه ماه کمتر نباشد.
- مدت و مبلغ پیمان و سایر مسائل مورد نظر از قبیل میزان جریمه تأخیر و نحوه وصول آن.
- درصد افزایش یا کاهش که لدی الاقتضاء ممکن است در حجم کار یا خدمت پیش آید و میزان پیشپرداخت و غیره دقیقاً در پیمان قید شود.
- در مورد استثنایی و کارهای کمتر از یکصد میلیون ریال می توان به جای ضمانتنامه انجام تعهدات و حسن انجام کار بهای قسمتی از کارهای انجام شده را به این عنوان قبول نمود.

فصل پنجم: ترتیب تحویل

ماده ۴۶. تحویل موقت و تحویل قطعی کارهای ساختمانی و تأسیساتی کمتر از یکصد میلیون ریال توسط نمایندگان مدیریت ساختمان و نمایندگان استفاده کننده از ساختمان یا تأسیسات و تحویل موقت و تحویل قطعی کارهایی که بهای آن بیش از این مبلغ است طبق مفاد دفترچه شرایط عمومی پیمان انجام می گیرد.

در مواردی که ساختمان یا تأسیسات مورد نظر هنگام تحویل فاقد استفاده کننده باشد به جای نماینده استفاده کننده از ساختمان نماینده مدیریت هزینه در تحویل شرکت خواهد کرد.

به هر حال تعیین اعضا کمیسیون تحویل موقت و قطعی کارهای ساختمانی و تأسیساتی که میزان آن بیش از یکصد میلیون ریال باشد بعهده مدیرعامل است.

قسمت سوم: مقررات مختلفه

ماده ۴۷. تنخواه گردان کارپردازان سازمان متناسب با میزان خرید هر یک از آنان بنا به پیشنهاد مدیر اداری یا مدیر تدارکات و تصویب مدیرعامل تعیین خواهد شد.

ماده ۴۸. کلیه کارکنان سازمان و افراد خانواده آنان در حدود قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی نمی‌توانند بطور مستقیم یا غیرمستقیم در معاملات با سازمان شرکت نمایند.

ماده ۴۹. به منظور انجام برخی پرداختها و معاملات اضطراری که به لحاظ ضرورت و فوریت موضوع، رعایت بعضی از مقررات این آیین‌نامه و سایر مقررات سازمان در مورد آنها میسر نمی‌باشد، سازمان مجاز است به میزان اعتباری که شورای عالی تأمین اجتماعی همه ساله در بودجه سازمان تصویب و موارد آن را مشخص می‌نماید که سقف اعتبار مصوب حداکثر از (۵٪) کل اعتبارات سالانه سازمان تجاوز نخواهد کرد بدون الزام به رعایت تشریفات استعلام کتبی، مناقصه و مزایده و سایر مقررات مربوط به پرداخت، تحت ضوابط ذیل اعتبار مربوط را هزینه کرده یا معاملات را انجام دهد.

الف) معاملات تا مبلغ یک میلیون ریال با مسؤولیت مأمور خرید (یا فروش).
ب) معاملات از یک میلیون و یک ریال تا پنج میلیون ریال با تأیید مأمور خرید (یا فروش) یا واحد تدارکاتی و تصویب بالاترین مقام واحد و یا مقام مجاز از طرف وی.

ج) معاملات بیش از پنج میلیون ریال و همچنین انجام سایر پرداختها به هر میزان با تأیید و مسؤولیت مدیرعامل سازمان و یا مقام مجاز از طرف وی.
د) میزان پیش پرداخت از (۴۰٪) تجاوز نخواهد کرد تنخواه گردان سپرده حسن انجام کار و نوع و میزان تضمینی که باید در قبال پیشپرداخت حسن انجام کار اخذ گردد، با تشخیص و مسؤولیت مدیرعامل و یا مقامات مجاز از سوی وی خواهد بود.

ه) در کلیه موارد اسناد هزینه مربوط با رعایت سایر مقررات این آیین‌نامه با امضای مدیر امور مالی و مدیرعامل سازمان و یا مقامات مجاز از سوی

آنان به حساب قطعی منظور می شود. تبصره. اعتباراتی که قبلاً با تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی بدون رعایت مقررات این آیین نامه مصرف شده در صورت انطباق با این ماده به هزینه قطعی منظور گردد.

ماده ۵۰. تغییرات تشکیلات اداری سازمان و عناوین شغلی در اجرای مفاد این آیین نامه موثر نبوده و واحدهای جایگزین و مسؤولان ذیربط موظف به اجرای مقررات این آیین نامه خواهند بود.

۴. آیین نامه استخدامی سازمان بیمه های اجتماعی

۱ (۱۳۴۸/۲/۱۳)

فصل اول: کلیات

ماده ۱. کلیه مستخدمین سازمان بیمه های اجتماعی مشمول مقررات این آیین نامه خواهند بود.

تبصره. اعضای شورای عالی و هیئت نظارت و هیئت مدیره و همچنین مدیرعامل سازمان هرگاه کارمند رسمی دستگاه دیگری باشند تابع مقررات استخدامی مربوط به خود خواهند بود.

هرگاه مستخدمین ثابت سازمان بیمه های اجتماعی بدین مقامات منصوب شوند مدت خدمت آنان در سمت های مذکور از هر لحاظ جزء سابقه خدمت ثابت آنان در سازمان بیمه های اجتماعی محسوب می شود.

ماده ۲. مستخدمین سازمان بیمه های اجتماعی غیر از شاغلین مشاغل کارگری از دو نوع خارج نخواهند بود.

ثابت و موقت

ماده ۳. مستخدم ثابت سازمان کسی است که به موجب حکم برای تصدی یکی از پست های ثابت سازمان استخدام شده و در یکی از رتبه های دوازده گانه استخدامی مندرج در این آیین نامه قرار گیرد.

تبصره. واگذاری پست های سازمانی به اشخاص غیر از مستخدمین ثابت ممنوع است ولی در صورتی که برای تصدی برخی از پست های تخصصی نتوان از مستخدمین ثابت استفاده نمود با تصویب هیئت مدیره می توان

۱. قانون سازمان بیمه های اجتماعی به موجب قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ ملغی گردیده است. به موجب ماده ۱۱۸ قانون تأمین اجتماعی آیین نامه های اجرایی قانون بیمه های اجتماعی که با قانون تأمین اجتماعی مغایرت نداشته باشد تا زمان تنظیم و تصویب آیین نامه های اجرایی این قانون قابل اجرا است؛ به آیین نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ رجوع کنید.

مستخدم مورد احتیاج را برای تصدی پست مزبور به طور موقت و مدت معین که در هر حال از سه سال تجاوز نخواهد کرد استخدام نمود.

ماده ۴. مستخدم موقت کسی است که به موجب قرارداد برای مدت معین و کار مشخص استخدام می‌شود.

تبصره. شرایط استخدامی این قبیل مستخدمین به موجب قراردادهای نمونه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

فصل دوم: ورود به خدمت سازمان و انتصابات

ماده ۵. استخدام داوطلبان به خدمت ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی از طریق امتحان و مسابقه به ترتیب مقرر از طرف هیئت مدیره انجام می‌شود.

ماده ۶. داوطلبان ورود به خدمت ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی باید واجد شرایط زیر باشند:

الف) داشتن ۱۸ سال تمام و نداشتن بیشتر از ۴۰ سال تمام.^۱
ب) تابعیت ایران.

ج) انجام خدمت زیرپرچم یا داشتن معافیت قانونی در صورت مشمول بودن.

د) نداشتن محکومیت جزایی مؤثر.

ه) عدم محکومیت به فساد عقیده و نداشتن معروفیت به فساد اخلاق و تجاهر به فسق و معتاد نبودن به مواد مخدر.

و) داشتن تحصیلات لازم برای شغل مورد نظر.

ز) داشتن صحت مزاج و توانایی انجام کار مربوط.

ماده ۷. کسانی که در مسابقه ورودی استخدام ثابت قبول می‌شوند قبل از پذیرفته شدن به خدمت ثابت یک دوره آزمایشی را طی خواهند کرد.

ماده ۸. مدت خدمت آزمایشی داوطلبان ورود به خدمت ثابت در هیچ مورد از شش ماه کمتر و از دوسال بیشتر نخواهد بود.

ماده ۹. افرادی که در ضمن دوره آزمایشی صالح برای ابقای در خدمت مورد نظر تشخیص داده نشوند بدون هیچگونه تعهد با صدور حکم برکنار خواهند شد.

۱. ماده ۴۱ قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، که در تاریخ ۸۴/۸/۱۵ به تصویب رسیده مقرر می‌دارد: «هر نوع بکارگیری افراد بازنشسته در وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و کلیه دستگاه‌های موضوع ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات و شرکت‌های وابسته و تابع آنها و هر دستگاهی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نماید جز با تصویب هیئت وزیران تحت هر عنوان ممنوع می‌باشد. ایثارگران قبل از سی سال خدمت از حکم این ماده مستثنی هستند کلیه قوانین عام و خاص مغایر با این ماده ملغی‌الاثراست.»

تبصره. به افرادی که طبق این ماده از خدمت برکنار می‌شوند حقوق مرخصی استحقاقی پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۰. کسانی که طبق ماده ۹ به خدمت ثابت پذیرفته نشوند تا یک سال از تاریخ برکناری حق شرکت مجدد در مسابقه ورودی استخدام سازمان بیمه‌های اجتماعی را نخواهند داشت.

ماده ۱۱. افرادی که در دوره آزمایشی لیاقت و کاردانی و علاقه به کار از خود نشان دهند در پایان دوره آزمایشی به موجب حکم در عداد مستخدمین ثابت منظور و از حقوق و مزایای قانونی آن برخوردار خواهند شد.

تبصره. حقوق دوره آزمایشی برابر حقوق اولین درجه رتبه مربوط خواهد بود و در صورتی که مستخدم به استخدام ثابت پذیرفته شود مدت خدمت آزمایشی جزء سابقه خدمت ثابت وی محسوب می‌گردد.

ماده ۱۲. ارتقای رتبه‌های مستخدمین ثابت با توجه به مفاد مواد ۱۸ و ۱۹ باید براساس لیاقت و شایستگی و کاردانی و استعداد و رشد فکری و تجارب آنان در مشاغل قبلی صورت گیرد و سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است طبق مقرراتی که به پیشنهاد هیئت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد رسید شایستگی و استعداد مستخدمین را مورد بررسی قرار داده و نتیجه را در پرونده استخدامی هر یک از آنها منعکس سازد.

این سنجش به نحوی صورت خواهد گرفت که به موجب ارشاد و ملاک استحقاق مستخدم برای ارتقای رتبه یا تغییر شغل و یا لزوم گذراندن دوره کارآموزی جدید باشد.

فصل سوم: حقوق و مزایای مستخدمین ثابت

ماده ۱۳. سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه کلیه مشاغل ثابت خود را براساس اهمیت وظایف و مسؤولیت‌ها و شرایط تصدی از لحاظ معلومات و تجربه و سایر شرایط کار طبقه‌بندی و به دوازده رتبه تخصیص داده و برای تأیید به سازمان اموراداری و استخدامی کشور پیشنهاد کند. سازمان اخیر مکلف است ظرف سه ماه نظر خود را در این خصوص به سازمان بیمه‌های اجتماعی اعلام نماید.

ماده ۱۴. استخدام ثابت فقط برای تصدی مشاغل پیش‌بینی شده در یکی از رتبه‌های دوازده‌گانه مذکور در ماده ۱۳ به عمل خواهد آمد و در هر مورد با توجه به شغلی که استخدام برای آن صورت می‌گیرد رتبه‌ای که مستخدم جدید در آن قرار خواهد گرفت تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵. حقوق ماهانه مستخدمین ثابت مشمول این آیین‌نامه بر مبنای عدد

صد (برای درجه یکم رتبه یک) تعیین و حداکثر از ۸ برابر آن (در آخرین درجه رتبه دوازده) تجاوز نخواهد کرد.

تبصره. جدول حقوق موضوع این ماده به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد رسید.

ماده ۱۶. ضریب جدول حقوق ماده ۱۵ در هر مورد به پیشنهاد هیئت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد رسید. لکن نمی‌تواند از میزان ضریبی که به ترتیب مندرج در ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری تعیین گردیده تجاوز نماید.

ماده ۱۷. مستخدم ثابت به اعتبار شغلی که برای آن استخدام می‌شود در درجه یک رتبه مربوط وارد به خدمت می‌شود و می‌تواند با رعایت شرایط مقرر در این آیین‌نامه تا آخرین درجه همان رتبه ترفیع یابد.^۱

ماده ۱۸. مستخدمین در صورت وجود شرایط زیر استحقاق ترفیع درجه در رتبه‌ای که خدمت می‌کنند خواهند داشت:

الف) توقف حداقل دو سال در درجه مادون.

ب) رضایتبخش بودن خدمات مستخدم در دو سال گذشته.

ماده ۱۹. در صورت وجود شرایط زیر می‌توان مستخدم را از یک رتبه به رتبه بالاتر ارتقاء داد:

الف) در رتبه جدید پست سازمانی بالاتری وجود داشته باشد.

ب) شرایط احراز پست جدید را دارا باشد.

ج) مسابقه مقرر را با موفقیت بگذراند.

د) در خدمات گذشته خود ابراز لیاقت و کاردانی نموده باشد.

ه) توقف حداقل دو سال در آخرین رتبه‌ای که خدمت می‌کرده است.

تبصره. مستخدمینی که ارتقاء رتبه می‌یابند همواره در درجه‌ای از رتبه جدید قرار خواهند گرفت که حقوق آن درجه با ارتقای اضافی به حقوقی که مستخدم در درجه رتبه قبلی می‌گرفته است نزدیکتر باشد.

ماده ۲۰. در صورتی که نوع کار و وظایف و مسؤولیت‌های بعضی از مشاغل سازمان بیمه‌های اجتماعی اقتضا نماید که مبالغی علاوه بحقوق به مستخدمین ثابت آن پرداخت شود مبلغی به‌عنوان فوق‌العاده شغل به شاغلین آن مشاغل پرداخت خواهد شد.

مشاغل مستحق دریافت فوق‌العاده مزبور و میزان این فوق‌العاده و همچنین ازدیاد یا حذف این فوق‌العاده در مورد مشاغل مختلف طبق طرحی خواهد بود که با پیشنهاد هیئت مدیره و تأیید سازمان اموراداری و استخدامی کشور به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی برسد.

تبصره. مبلغ فوق العاده شغل در هر رتبه نمی تواند از میزان حقوق آخرین درجه همان رتبه تجاوز کند.

ماده ۲۱. به مستخدمینی که وضع خدمت آنان ایجاب کند که علاوه بر ساعات اداری مشغول کار باشند فوق العاده اضافه کار متناسب با ساعات کار اضافی پرداخت خواهد شد.

مأخذ محاسبه فوق العاده اضافه کار حاصل ضرب $\frac{1}{160}$ حقوق ثابت و فوق العاده شغل ماهانه در ساعات کار اضافی خواهد بود و به یک نفر در یک ماه بیش از پنجاه ساعت فوق العاده اضافه کار پرداخت نخواهد شد.

ماده ۲۲. به مستخدمینی که برای انجام وظیفه خاصی به مأموریت اعزام می شوند و جهت انجام مأموریت به تشخیص سازمان بیمه های اجتماعی ناچار به توقف شبانه در محل مأموریت باشند فوق العاده روزانه پرداخت می گردد.

ماده ۲۳. پرداخت فوق العاده های روزانه، اشتغال خارج از مرکز خارج از کشور، کسر صندوق، تضمین و جبران هزینه های ایاب و ذهاب، سفر و نقل مکان به مستخدمین سازمان بیمه های اجتماعی تابع مقررات قانون استخدام کشوری می باشد.

ماده ۲۴. سازمان بیمه های اجتماعی می تواند به مستخدمینی که خدمت برجسته ای انجام دهند پاداش حسن خدمت پرداخت نماید.

جمع این نوع پاداش در هر سال نباید از مجموع حقوق و مزایای یک ماه مستخدم تجاوز نماید.

ماده ۲۵. سازمان بیمه های اجتماعی می تواند در صورت وجود اعتبار در بودجه مصوب و در صورت رضایت از طرز خدمت مستخدمین خود علاوه بر پاداش مقرر در ماده ۲۴ معادل یک ماه حقوق و مزایا با تصویب شورای عالی سازمان به آنها پرداخت نماید. در هر حال مجموع پاداش پرداختی به کارکنان به هیچ عنوان از دو ماه حقوق و مزایای سالیانه مستخدمین تجاوز نخواهد نمود.

فصل چهارم: امور رفاه

ماده ۲۶. مستخدمین ثابت سازمان بیمه های اجتماعی سالی ۳۰ روز حق مرخصی با استفاده از حقوق و مزایای ماهانه را طبق برنامه ای که از طرف سازمان تنظیم می شود خواهند داشت.

تبصره ۱- هرگاه اعطای مرخصی به مستخدم از لحاظ سازمان بیمه های اجتماعی مقدور نباشد مرخصی مستخدم برای استفاده در سال بعد ذخیره خواهد شد.

تبصره ۲- حداکثر مدت مرخصی ذخیره ۶۰ روز می باشد.

تبصره ۳- مرخصی ذخیره شده قبل از تصویب این آیین نامه مشمول

محدودیت فوق نخواهد بود.

طرز استفاده از این قبیل مرخصی تابع برنامه‌ای می‌باشد که از طرف سازمان بیمه‌های اجتماعی تنظیم می‌شود.

تبصره ۴- تعطیلات واقع در دوران مرخصی جزو ایام مرخصی محسوب می‌گردد.

تبصره ۵- کارکنان سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی استان‌ها که به علت شرایط خاص زمان جنگ از تاریخ ۵۹/۶/۳۱ از مرخصی استحقاقی خود استفاده ننموده‌اند و یا تا پایان جنگ نتوانند استفاده نمایند، همچنین کارکنانی که به علت ضرورت‌های اداری به تشخیص رئیس سازمان نتواند از مرخصی استحقاقی استفاده نماید مدت مرخصی استحقاقی استفاده نشده آنان مازاد بر مدت مذکور در تبصره ۲ ذخیره خواهد شد.^۱

ماده ۲۷. مستخدم ثابت می‌تواند با موافقت سازمان بیمه‌های اجتماعی در تمام مدت خدمت حداکثر تا دو سال از مرخصی بدون حقوق استفاده نماید. مدت خدمت مرخصی بدون حقوق به هیچ وجه جزء سابقه خدمت مستخدم محسوب نمی‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی به یکی از مقامات دولتی مذکور در ماده ۳ قانون استخدام کشوری منصوب و یا به نمایندگی مجلسین انتخاب یا منصوب شوند خدمت آنان در مدت تصدی مقامات مذکور یا نمایندگی مجلسین در حکم مرخصی بدون حقوق خواهد بود.

در صورتی که این قبیل مستخدمین حق بیمه سهم خود و کارفرما را پرداخت نمایند این مدت جزء سابقه بیمه آنان منظور خواهد شد.

تبصره ۲- حفظ پست سازمانی مستخدمینی که از مرخصی بدون حقوق استفاده می‌کنند الزامی نیست و در صورتی که پس از پایان این مرخصی پستی مناسب برای آنان موجود نباشد به حال آماده به خدمت درمی‌آیند.

ماده ۲۸. مستخدمین در صورت ابتلای به بیماری‌هایی که مانع اجرای وظایف آنان باشد از مرخصی استعلاجی با دریافت حقوق و مزایای ماهانه استفاده خواهند نمود.

حداکثر مدت استفاده از مرخصی استعلاجی با حقوق و مزایای ماهانه جز در مورد بیماری‌های صعب‌العلاج چهارماه در سال خواهد بود.

تبصره. به زنانی که مستخدم سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند در صورتی که باردار شوند با گواهی پزشک معتمد سازمان بیمه‌های اجتماعی ۶۰ روز مرخصی به‌عنوان مرخصی زایمان اعطا می‌شود.

این مرخصی جزو مرخصی استعلاجی مستخدم محسوب است و ابتدای آن

۱. این تبصره، در تاریخ ۱۳۶۵/۷/۸ به ماده ۱۲۴ الحاق شده است.

حداکثر ۳۰ روز قبل از زایمان و انتهای آن در هر حال از ۳۰ روز پس از آن تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۲۹. کیفیت و نحوه استفاده مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی از مقررات بیمه و بازنشستگی براساس قانون بیمه‌های اجتماعی به موجب آیین نامه خاصی خواهد بود که بنا به پیشنهاد هیئت مدیره و به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی برسد.

ماده ۳۰. سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند برای مستخدمینی که شغل آنان ایجاب کند لباس کار متناسب با محیط کار و وظایف آنان تهیه نماید.

فصل پنجم: تکالیف عمومی مستخدمین

ماده ۳۱. مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلفند طبق برنامه اوقات کار که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید در محل خدمت خود حضور یافته و وظایف محوله را انجام دهند.

ماده ۳۲. پرداخت حقوق و مزایا در مقابل انجام کار است. مقررات مربوط به حضور و غیاب مستخدمین سازمان به پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیئت مدیره تعیین خواهد شد.

ماده ۳۳. مستخدم سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است در حدود قوانین و مقررات احکام و دستورات رؤسای مافوق خود را انجام دهد. اگر مستخدم حکم یا دستور مقام مافوق را برخلاف قوانین و مقررات تشخیص دهد مکلف است کتباً مغایرت دستور را با قوانین و مقررات به مقام مافوق اطلاع دهد و در صورتی که بعد از این اطلاع مقام مافوق کتباً اجرای دستور خود را تأکید کرد مستخدم مکلف به اجرای دستور صادره خواهد بود.

ماده ۳۴. مستخدم سازمان بیمه‌های اجتماعی از هر نوع عملی که موجب ایجاد تفرقه در انجام وظایف و تعهدات سازمان بیمه‌های اجتماعی شود ممنوع است.

رسیدگی به تقصیر و تخلف اداری و یا قصور مستخدمین در انجام وظایف و تعیین مجازات آنها به عهده دادگاه اداری است. چگونگی تشکیل دادگاه اداری و رسیدگی به موجب آیین نامه دادرسی اداری موضوع تبصره ۱ ماده ۵۸ قانون استخدام کشوری خواهد بود.

ماده ۳۵. انواع مجازات‌های اداری به قرار زیر است:

الف) توبیخ کتبی با درج در پرونده خدمت.

ب) کسر حقوق و فوق‌العاده‌های ماهانه مستخدم تا یک سوم حداکثر تا سه ماه.
ج) کسر حقوق و فوق‌العاده‌های ماهانه مستخدم تا یک سوم از سه ماه تا

شش ماه.

(د) انفصال موقت حداکثر تا مدت یک سال.

(ه) انفصال دایم از خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی.

تبصره ۱- رؤسای ادارات، شعب، بیمارستان‌ها، واحدهای مستقل و مقامات معادل یا بالاتر از آنان می‌توانند به تشخیص خود و بدون مراجعه به دادگاه اداری کتباً و با ذکر دلیل مجازات مندرج در بند الف این ماده را در مورد مستخدم متخلف تابع خود معمول دارند.

تبصره ۲- مقامات مندرج در تبصره ۱ بدون مراجعه به دادگاه اداری و با تأیید مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌توانند کتباً و با ذکر دلایل مجازات مندرج در بند ب این ماده را در مورد مستخدم متخلف تابع خود معمول دارند.

تبصره ۳- مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند رأساً و بدون مراجعه به دادگاه اداری هر یک از مجازات‌های مندرج در بندهای الف، ب و ج را کتباً با ذکر دلیل در مورد مستخدم متخلف سازمان بیمه‌های اجتماعی اعمال نماید همچنین مجازات مندرج در بند (د) را با تأیید هیئت مدیره تا مدت یک ماه در مورد مستخدم متخلف معمول دارد.

فصل ششم: حقوق استخدامی مستخدمین

ماده ۳۶. مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌توانند در مورد تضييع حقوق استخدامی خود به هیئت رسیدگی شکایت کنند.^۱ هیئت رسیدگی مرکب از سه نفر که از طرف سازمان بیمه‌های اجتماعی تعیین می‌شوند.

تبصره. ترتیب تشکیل جلسات و نحوه رسیدگی و اخذ رأی در هیئت مذکور به موجب مقرراتی خواهد بود که به تصویب شورای عالی می‌رسد.

ماده ۳۷. رأی هیئت رسیدگی برای سازمان بیمه‌های اجتماعی لازم‌الاجرا

۱. دادنامه شماره ۱۴ مورخ ۱۳۷۰/۲/۱۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری: به صراحت بند ۳ ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۶۰/۱۱/۴ رسیدگی به شکایات قضات و مشمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها و مؤسسات مذکور در بند یک و مستخدمین مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشکری و کشوری از حیث تضييع حقوق استخدامی در صلاحیت اختصاصی دیوان عدالت اداری قرار گرفته و به موجب ماده ۲۴ قانون مزبور کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از تاریخ تشکیل دیوان منسوخ اعلام شده است در نتیجه جز مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما صلاحیت سایر مراجع اختصاصی اداری در زمینه رسیدگی به شکایات استخدامی مستخدمین دولت و از جمله هیئت رسیدگی به تخلفات کارکنان سازمان تامین اجتماعی موضوع ماده ۳۶ آیین‌نامه استخدامی سازمان تامین اجتماعی مصوب ۱۳۴۸ منتفی گردیده است بنابراین دادنامه شماره ۵۵۶ مورخ ۱۳۶۹/۹/۵ شعبه نهم دیوان عدالت اداری در پرونده کلاسه ۶۸/۱۰۶ که بر این مبنا صادر شده است موافق موازین قانونی تشخیص داده شده می‌شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری در موارد مشابه برای شعب دیوان و سایر مراجع لازم‌الاتباع است.

است و هرگاه مستخدم به رأی صادره معترض باشد می تواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی به دیوان عالی کشور شکایت کند.

ماده ۳۸. مستخدم ثابت سازمان بیمه های اجتماعی می تواند با دوماه اعلام قبلی از خدمت سازمان بیمه های اجتماعی استعفا کند. استعفای مستخدم رافع تعهدات او در برابر سازمان بیمه های اجتماعی نخواهد بود. استعفا از تاریخی تحقق می یابد که سازمان بیمه های اجتماعی کتباً با آن موافقت کند. سازمان بیمه های اجتماعی باید ظرف دوماه از تاریخ وصول استعفا رد یا قبول استعفا را کتباً اعلام دارد اگر در پایان دوماه مذکور رد یا قبول استعفا اعلام نگردد این امر در حکم قبول استعفا تلقی خواهد شد.

ماده ۳۹. استخدام مجدد مستخدم ثابت که طبق ماده ۳۸ این آیین نامه استعفا کرده است در صورت احتیاج به وجود او مانعی ندارد. سن این قبیل مستخدمین به شرط بودن شرایط استخدام نباید از چهل سال به علاوه مدتی که به صورت مستخدم ثابت در سازمان بیمه های اجتماعی خدمت کرده است تجاوز نماید.

تبصره ۱- سازمان بیمه های اجتماعی می تواند این قبیل افراد را از طی دوره خدمت آزمایشی موضوع ماده ۸ معاف کند.

تبصره ۲- چنانچه این افراد داوطلب خدمت در رتبه استخدامی سابق خود یا رتبه پایین تر باشند سازمان بیمه های اجتماعی می تواند آنان را از گذراندن امتحان معاف سازد.

ماده ۴۰. در صورتی که مستخدم ثابت مدت پانزده روز بدون عذر موجه در محل خدمت خود حاضر نشود از تاریخ ترک خدمت مستعفی شناخته شده و استخدام مجدد او به هر عنوان در سازمان بیمه های اجتماعی ممنوع است تشخیص عذر موجه با مدیرعامل سازمان بیمه های اجتماعی خواهد بود.

فصل هفتم: مقررات مختلف

ماده ۴۱. سازمان بیمه های اجتماعی جز در موارد مصرح در این آیین نامه نمی تواند مستخدم را از پست سازمانی برکنار کند مگر اینکه براساس مقررات این آیین نامه بلافاصله او را به پست سازمانی دیگر منصوب نماید.

تبصره. در صورتی که سازمان بیمه های اجتماعی مستخدم را به پستی که در رتبه پایین تر قرار دارد منصوب نماید در رتبه جدید حقوق دریافتی قبلی مستخدم به وی پرداخت می شود و دریافت اضافه حقوق بعدی مستخدم در رتبه جدید تابع مفاد ماده ۱۸ این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۴۲. در صورتی که به علت حذف پست سازمانی یا انحلال واحدی از تشکیلات سازمان بیمه های اجتماعی به وجود یک یا عده ای از مستخدمین ثابت احتیاج نباشد مستخدم یا مستخدمین مزبور به حال آماده به خدمت

در می آیند.

ماده ۴۳. مستخدمین آماده به خدمت در شش ماه اول کلیه حقوق درجه رتبه و پس از ششماه از نصف حقوق درجه رتبه خود استفاده خواهند نمود و مدت آماده به خدمت این مستخدمین در هر حال جزء سابقه خدمت آنان محسوب می شود.

در مورد مستخدمینی که بیش از یک سال آماده به خدمت باشند سازمان بیمه های اجتماعی بنا به تمایل و انتخاب مستخدم به یکی از دو ترتیب زیر عمل خواهد نمود.

الف) پرداخت وجهی بابت بازخرید سوابق خدمت که عبارت خواهد بود از یک ماه حقوق درجه رتبه مستخدم در ازای هر سال خدمت اضافه حقوق ایام مرخصی استحقاقی استفاده نشده مستخدم طبق ماده ۲۶ این آیین نامه. ب) موافقت با ادامه اختیاری بیمه طبق ماده ۶ قانون بیمه های اجتماعی و آیین نامه مربوط.^۱

ماده ۴۴. استخدام مجدد افرادی که خدمتشان باز خرید شده است طبق تبصره ۳ ماده ۱۲۰ قانون استخدام کشوری خواهد بود.^۲

ماده ۴۵. سازمان بیمه های اجتماعی مکلف است مادام که مستخدم آماده به خدمت در اختیار دارد برای پست هایی که جدیداً ایجاد می شود و یا بدون متصدی است از مستخدمین مزبور، به شرط واجد شرایط بودن استفاده نماید و در صورتی که بین آنها اشخاصی واجد شرایط یافت نشود نسبت به استخدام جدید یا تغییر رتبه مستخدمین دیگر اقدام نماید.

ماده ۴۶. مأموریت مستخدمین سازمان بیمه های اجتماعی و اعزام آنان برای طی دوره های آموزشی یا کارآموزی در داخل یا خارج کشور به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان به تصویب شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی برسد.

ماده ۴۷. مستخدمی که به خدمت زیر پرچم احضار شود مکلف است حداکثر ظرف دو ماه پس از خاتمه خدمت زیر پرچم خود را به سازمان بیمه های

۱. به موجب قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۴ قانون بیمه های اجتماعی منسوخ شده است. در خصوص بیمه اختیاری در حال حاضر براساس ماده ۸ قانون تأمین اجتماعی و آیین نامه مربوط مصوب ۱۳۸۵/۸/۱ عمل می شود.

۲. **تبصره ماده ۱۲۰.** استخدام مجدد افرادی که خدمتشان باز خرید شده است در وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی و مؤسسات و شرکت های موضوع بند ت ماده ۲ این قانون ممنوع است و در صورتی که ثابت شود افراد مزبور به خدمت یکی از مؤسسات و شرکت های مذکور در آمده اند کلیه وجوه پرداختی به ایشان به استثنای وجوه بازنشستگی پس گرفته خواهد شد و دولت در قبال سوابق خدمت آنان هیچگونه تعهدی نخواهد داشت.

اجتماعی معرفی و آمادگی خود را برای خدمت کتباً اعلام دارد و سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است مستخدم مذکور را به خدمت بگمارد و در صورتی که پست سازمانی مناسب برای ارجاع به مستخدم مذکور موجود نباشد به حال آماده به خدمت در خواهد آمد.

ماده ۴۸. مستخدم ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی که به حال تعلیق درآمد است پس از برائت قطعی از اتهام یا اتهامات منتسبه به خدمت گمارده خواهد شد و مدت تعلیق جزء سابقه خدمت او محسوب و حقوق مدت تعلیق وی پرداخت خواهد گردید ولی چنانچه برای مستخدم ثابت که از حال تعلیق خارج می‌شود پست ثابت سازمانی موجود نباشد به حال آماده به خدمت در خواهد آمد.

ماده ۴۹. مستخدم ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی که به طور موقت محکوم به انفصال از خدمت می‌گردد بعد از اتمام مدت انفصال به خدمت گمارده می‌شود ولی چنانچه پستی برای وی موجود نباشد به حال آماده به خدمت در می‌آید.

مدت انفصال موقت در هیچ حال جزء سابقه خدمت محسوب نخواهد شد.
ماده ۵۰. مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی نمی‌توانند در ساعات خدمت خود در سازمان هیچگونه شغل در مؤسسات دیگر داشته باشند.
قبول خدمت در غیر ساعات اداری نیز موقوف به اطلاع و موافقت قبلی سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌باشد و در صورت تخلف سازمان مذکور می‌تواند به خدمت مستخدم متخلف خاتمه داده و او را تحت تعقیب قانونی قرار دهد.

فصل هشتم: تطبیق وضع مستخدمین با مواد این آیین نامه

ماده ۵۱. سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است پس از اجرای ماده ۱۳ ظرف شش ماه وضع استخدامی مستخدمین خود را که در تاریخ تصویب این آیین نامه در خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند با مقررات آن تطبیق دهد.

ماده ۵۲. مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی که در تاریخ تصویب این آیین نامه به موجب حکم رسمی سازمان بیمه‌های اجتماعی در عداد کارکنان ثابت هستند مستخدم ثابت شناخته می‌شوند.

ماده ۵۳. مستخدمین پیمانی و روزمزد حکمی که تمام اوقات رسمی کار در استخدام سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌باشند به استثنای کارگران که در تاریخ تصویب این آیین نامه در استخدام سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند با رعایت شرایط زیر به مستخدم ثابت تبدیل وضع پیدا می‌کنند:

۱. واجد شرایط مذکور در ماده ۶ باشند و سن آنها در موقع شروع به خدمت یا روزمزدی بیش از ۴۰ سال نبوده باشد.
 ۲. در تشکیلات مصوب سازمان بیمه‌های اجتماعی پست سازمانی متناسب با وضع تحصیلی و تجربی آنان موجود باشد.
 ۳. در صورتی که سازمان بیمه‌های اجتماعی مقتضی بداند در آزمایش مربوط شرکت نموده و کسب موفقیت نمایند.
 ۴. در هیچ یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی شغل موظف نداشته و از هیچ گونه مقرری وظیفه بازنشستگی نیز استفاده ننمایند.
- تبصره. سوابق خدمت بلاانفصال مستخدمین موضوع این ماده در سازمان بیمه‌های اجتماعی جزء سوابق خدمت ثابت آنها محسوب خواهد شد مشروط بر اینکه در تمام اوقات رسمی کار در یکی از واحدهای سازمان بیمه‌های اجتماعی انجام وظیفه نموده و در هیچ یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی شغل موظف نداشته باشد.
- سوابق خدمت مستخدمینی که به طور نیمه وقت منحصرأ در خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی بوده‌اند با تصویب هیئت مدیره جزء سابقه خدمت ثابت آنان منظور و هر دو سال آن برابر با یک سال خدمت محسوب خواهد شد.
- ماده ۵۴.** مستخدمین دولت که با رعایت مقررات مواد ۱۴۳ و ۱۴۴ قانون استخدام کشوری به خدمت در سازمان بیمه‌های اجتماعی اشتغال دارند می‌توانند با موافقت سازمان بیمه‌های اجتماعی از خدمت دولت مستعفی گردیده و به‌عنوان مستخدم ثابت به خدمت خود در سازمان بیمه‌های اجتماعی ادامه دهند و سوابق خدمت خود در صورتی که کسور بازنشستگی مسترد شده طبق ماده ۶۶ قانون استخدام کشوری را کلاً و یکجا و بلافاصله به سازمان بیمه‌های اجتماعی بپردازند جزء سابقه خدمت ثابت در سازمان بیمه‌های اجتماعی محسوب می‌گردد.
- ماده ۵۵.** مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه در خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند و همچنین به

آیین‌نامه استخدامی سازمان تامین اجتماعی مصوب ۴۸/۲/۱۳ مبنی بر استخدام رسمی افراد در پست‌های ثابت سازمانی در درجه یک رتبه مربوط و عنایت به ماده ۵۳ آیین‌نامه مزبور در خصوص عدم جواز تطبیق وضع مضمولین قانون کار با آیین‌نامه فوق‌الذکر و اینکه منحصرأ سوابق خدمت مستخدمین ثابت و روزمزد حکمی به شرح تبصره ماده ۵۳ قابل احتساب بوده و احتساب سوابق خدمت کارگران مشمول قانون کار از حیث ارتقای درجه تجویز نگردیده است دادنامه شماره ۴۵۸-۱۳۷۰/۷/۲- شعبه نهم دیوان عدالت اداری مشعر بر عدم جواز احتساب سوابق خدمت کارگری موردبحث موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می‌شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.»

مستخدמיنی که براساس مقررات ماده ۵۳^۱ این آیین نامه به مستخدم ثابت سازمان بیمه های اجتماعی تبدیل وضع می یابند پس از اجرای ماده ۱۳ با توجه به مدارک تحصیلی و تخصص های حرفه ای لازم برای رتبه شغلی از نظر انطباق با جدول حقوق مندرج در این آیین نامه در یکی از رتبه های هفتگانه زیر قرار می گیرند و درجه آنان در رتبه مربوط با احتساب کلیه سنوات خدمت آنها که به عنوان خدمت سازمان بیمه های اجتماعی شناخته شده به ازای هر دو سال یک درجه تعیین می شود:

رتبه یک: مستخدمین جزء با هر قدر تحصیل.

رتبه دو: مستخدמיنی که دارای تحصیلاتی در حدود دوره اول متوسطه بوده و یا تخصص حرفه ای مورد قبول سازمان داشته باشند.

رتبه سه: مستخدמיنی که دارای تحصیلات دوره اول متوسطه یا تخصص حرفه ای مورد قبول سازمان باشند.

رتبه چهار: مستخدמיنی که دارای دیپلم کامل متوسطه یا مدارک تحصیلی دیگر که از نظر استخدام معادل آن شناخته شده است.

رتبه پنج: مستخدמיنی که دارای گواهینامه دوره کامل متوسطه بوده و یک دوره تخصصی گذرانده باشند که از طرف مراجع صالح فوق دیپلم یا عالی شناخته شده باشند.

رتبه شش: مستخدמיنی که دارای دانشنامه لیسانس هستند یا ارزش تحصیلی آنها لیسانس شناخته شده باشد.

رتبه هفت: مستخدמיنی که دارای دانشنامه فوق لیسانس یا دکتری باشند. ماده ۵۶. مستخدمین مذکور در ماده ۵۵ با توجه به شغل مورد تصدی در رتبه مربوط به آن شغل و در درجه ای از این رتبه شغلی قرار می گیرند که حقوق آن به حقوق درجه و رتبه تحصیلی و حرفه ای با تقریب اضافی نزدیکتر باشد.

تبصره. در صورتی که مستخدمین مذکور شرایط احراز شغل آن رتبه را نداشته باشند با تصویب مدیرعامل می توانند به عنوان کفیل در آن شغل یا مشاغل رتبه های فاصل ابقا شوند لکن مادام که واجد شرایط احراز شغل مورد تصدی نگردیده اند حقوق درجه های رتبه شغلی استحقاقی خود را دریافت نموده و به تناسب کمبود شرایط احراز شغل حداکثر تا ۸۰٪ فوق العاده شغل مربوط را دریافت خواهند داشت ولی در هر حال ارجاع پست هایی که از دو رتبه شغلی استحقاقی آنها بالاتر باشد ممنوع است.

ماده ۵۷. در صورتی که مبلغ حقوق هر یک از مستخدمین پس از تطبیق وضع استخدامی او با مقررات این آیین نامه از مجموع مبلغ حقوق و مدد

۱. به موجب اصلاحیه رئیس مجلس شورای ملی (۵۲) به (۵۳) تغییر یافته است.

معاش فرزند که طبق مقررات آیین نامه های قبلی استحقاق دریافت آن را داشته کمتر شود تفاوت این دو مبلغ را به عنوان تفاوت حقوق دریافت خواهد کرد تا آن که متدرجاً حقوق درجه و رتبه وی این تفاوت را کاهش داده و جبران نماید.

تبصره. تفاوت تطبیق مذکور در هر مورد از فوق العاده شغل مستخدمین کسر می گردد مگر آن که از مبلغ فوق العاده شغل بیشتر باشد که در این صورت مبلغ اضافی به مستخدم پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۸. از تاریخ تصویب طرح طبقه بندی و جدول حقوق این آیین نامه کلیه مقررات استخدامی سازمان بیمه های اجتماعی ملغی می گردد و پرداخت حقوق و هرگونه مزایا و هزینه های مربوط به مستخدمین باید براساس مقررات این آیین نامه صورت گیرد.

تبصره. سازمان بیمه های اجتماعی مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این آیین نامه طرح های اجرایی مندرج در این ماده را تهیه و تسلیم مقامات تصویب کننده نماید.

تا زمانی که هر یک از طرح های اجرایی مندرج در این آیین نامه به تصویب نرسیده است مقررات استخدامی سازمان بیمه های اجتماعی در آن مورد کماکان معتبر و قابل اجرا خواهد بود.

آیین نامه فوق مشتمل بر ۵۸ ماده و ۲۶ تبصره که در اجرای بند ح ماده ۲ لایحه قانونی استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ در جلسه ۱۳/۲/۱۳۴۸ به تصویب کمیسیون استخدام مجلس سنا رسیده بود در تاریخ روز شنبه سیزدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و چهل و هشت به تصویب کمیسیون امور استخدام و سازمان های اداری مجلس شورای ملی رسیده و صحیح است.

۵. آیین نامه وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی

(مصوب ۱۳۵۰/۶/۲۷ و ۱۳۵۰/۱۱/۲)^۱

ماده ۱. شورای عالی تأمین اجتماعی براساس قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت صورتی از انواع مؤسسات مشمول قانون مزبور تهیه خواهد نمود که به موجب آن امکان ایجاد صندوق های جداگانه و یا متمرکز با توجه به نوع کار مؤسسات و مشخصات اجتماعی افراد مورد حمایت پیش بینی گردد.

صورت مزبور حاوی مهلت هایی برای اقدام به ایجاد صندوق های حمایت

کارمندان انواع مؤسسات مشمول خواهد بود.

تبصره. شورای عالی تأمین اجتماعی ضوابط مربوط به ادامه کار صندوق های بازنشستگی کارمندان مؤسساتی را که در تاریخ تصویب قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت وجود داشته اند تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده ۲. شورای عالی تأمین اجتماعی به منظور نظارت بر حسن اجرای قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت صندوق های حمایت کارمندان را به وسیله بازرسی یا بازرسان خود مورد بازرسی قرار خواهد داد و در صورتی که نواقصی در کار آنها مشاهده شود ضمن صدور دستورالعمل های لازم مهلت مناسبی برای رفع نواقص مزبور تعیین خواهد نمود.

تبصره. بازرسی یا بازرسان برای انجام وظایف خود حق مراجعه به دفاتر و اسناد صندوق را دارند. مسوول صندوق موظف است مدارک و توضیحات مورد نیاز را در اختیار آنان قرار دهد.

ماده ۳. هر یک از صندوق ها که مقررات قانونی و یا دستورالعمل های شورای عالی تأمین اجتماعی را رعایت نکند شورا پس از رسیدگی و احراز اطمینان از این امر از وزارت کار و امور اجتماعی خواهد خواست که نماینده تام الاختیاری از طرف خود برای اداره صندوق تعیین نماید.

نماینده مذکور تا هنگامی که به تشخیص شورای عالی تأمین اجتماعی شرایط لازم و کافی برای اداره صندوق به نحو مطلوب فراهم نشود به کار خود براساس دستورالعمل مصوب شورای عالی تأمین اجتماعی ادامه خواهد داد.

ماده ۴. شورای عالی تأمین اجتماعی در مورد ترتیب استفاده از وجوه مذکور در ماده ۶ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت و یا انتقال این وجوه به صندوق مربوط و تعیین بهترین نحوه استفاده بیمه شدگان از مزایای مربوط همچنین برای تعیین مناسب ترین نحوه بهره برداری از منابع مالی صندوق های حمایت کارمندان مطالعات و بررسی های لازم را به عمل خواهد آورد.

ماده ۵. شورای عالی تأمین اجتماعی نسبت به تعمیم مقررات تأمین اجتماعی که شامل مقررات حمایتی مربوط به از کارافتادگی، پیری، فوت و سایر موارد تأمین اجتماعی است به افراد و طبقاتی که از آن برخوردار نیستند براساس گزارش کمیته های فنی بررسی نموده و تصمیمات لازم را اتخاذ خواهد نمود.

ماده ۶. شورای عالی تأمین اجتماعی هماهنگی لازم را بین سازمان هایی که به نحوی از انحاء در زمینه تأمین اجتماعی فعالیت دارند از نظر یکنواخت کردن حداقل های مربوط به میزان حق بیمه و شرایط بهره مندی از کمک ها

و میزان کمک‌ها ایجاد خواهد نمود و ترتیبی مقرر خواهد داشت تا انتقال بیمه‌شدگان از یک سازمان یا بخش به سازمان دیگر به سوابق بیمه آنان لطمه نزنند.

تبصره. منظور از بخش در این ماده بخش دولتی و بخش خصوصی است.
ماده ۷. شورای عالی تأمین اجتماعی علاوه بر وظایف و اختیارات مذکور در فوق دارای اختیارات و وظایف زیر نیز می‌باشد:
الف) بررسی و تصویب اساسنامه‌های نمونه برای انواع صندوق‌های حمایت کارمندان.

ب) بررسی و تصویب سازمان و مقررات استخدامی صندوق‌های حمایت کارمندان که به وسیله هیئت مدیره یا هیئت عامل صندوق‌ها تهیه و پیشنهاد می‌گردد.

ج) تعیین حسابرسی صندوق‌های حمایت کارمندان.

د) بررسی و تصویب حقوق و مزایا و یا حق‌الزحمه اعضای هیئت مدیره یا هیئت عامل یا مدیرعامل و حسابرس صندوق‌های حمایت کارمندان برحسب اینکه افراد مزبور موظف یا غیرموظف باشند بنا به پیشنهاد هیئت مدیره یا هیئت عامل صندوق‌ها.

ه) بررسی و تصویب بودجه سالانه و گزارش عملکرد و ترازنامه صندوق‌های حمایت کارمندان.

آیین‌نامه فوق مشتمل بر هفت ماده و سه تبصره در اجرای ماده ۳ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی وفوت پس از تصویب کمیسیون‌های کار و امور اجتماعی و دارایی مجلس سنا در جلسات ۱۳۵۰/۶/۲۷ و ۱۳۵۰/۱۱/۲ به ترتیب به تصویب کمیسیون‌های کار و امور اجتماعی و دارایی مجلس شورای ملی رسیده است.

۶. آیین‌نامه اجرایی ماده ۴۶ آیین‌نامه استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی

مصوب ۱۳۵۴/۲/۳۱

فصل اول: مأموریت مستخدمین

ماده ۱. در صورتی که وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و صندوق‌های حمایت کارمندان به وجود هر یک از مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی احتیاج داشته باشند سازمان می‌تواند با رضایت مستخدم او را به‌عنوان مأمور به مؤسسات مذکور اعزام دارد.

ماده ۲. حفظ پست سازمانی مستخدم مأمور حداکثر تا مدت شش ماه مجاز

است و سازمان می تواند حقوق و فوق العاده شغل او را طی مدت مذکور پرداخت نماید.

تبصره. پرداخت فوق العاده اضافه کار و مزایای دیگر این قبیل مستخدمین به عهده مؤسسه محل مأموریت آنان خواهد بود ولی در صورتی که مؤسسه محل مأموریت مؤسسه خیریه باشد سازمان می تواند اضافه کار این قبیل افراد را در مدت مأموریت به شرط انجام کار اضافی و بر اساس ماده ۲۱ آیین نامه استخدامی بیمه های اجتماعی پرداخت نماید.

ماده ۳. اعزام مأمور از سازمان بیمه های اجتماعی به مؤسسات مذکور ماده یک به مدت زائد بر شش ماه در صورتی که پرداخت حقوق و فوق العاده شغل و سایر مزایای مستخدم و حق بیمه سهم کارفرما و همچنین اضافات سنواتی مستخدم از طرف مؤسسه محل مأموریت تعهد گردد بلامانع می باشد در این صورت حفظ پست سازمانی مستخدم مأمور مجاز نیست و پس از پایان مأموریت چنانچه پست سازمانی مناسب موجود نباشد مستخدم به حال آماده به خدمت در می آید و مقررات مربوط به مستخدمین آماده به خدمت درباره او اجرا می شود.

تبصره. سازمان بیمه های اجتماعی می تواند با مأموریت هر یک از مستخدمین خود به شرکت های تعاونی کارمندان سازمان بدون رعایت محدودیت زمانی مندرج در ماده ۳ با حفظ پست سازمانی و پرداخت حقوق و مزایای آنان در مدت مأموریت موافقت نماید.

ماده ۴. چنانچه مستخدمین سازمان از طرف انجمن شهر یا قائم مقام انجمن شهر به سمت شهردار انتخاب شوند حقوق و مزایای آنان در مدت مأموریت مذکور بر اساس مقررات مؤسسه محل مأموریت منحصرأ از محل اعتبار مؤسسه مزبور پرداخت خواهد شد و حق بیمه سهم مستخدم به مأخذ دریافتی زمان شروع مأموریت و اضافه بعدی و احیاناً تغییر ضریب جدول حقوقی که بر اساس مقررات سازمان بیمه های اجتماعی پیش می آید. از حقوق مستخدم کسر و به انضمام حق بیمه سهم کارفرما که به مأخذ فوق الذکر از طرف مؤسسه محل مأموریت تأمین می شود به سازمان پرداخت خواهد شد.

ماده ۵. مدت خدمت مستخدمین مأمور در هر حال و از هر لحاظ جزو سابقه خدمت ثابت آنان در سازمان بیمه های اجتماعی محسوب می گردد.

فصل دوم: آموزش در داخل کشور

ماده ۶. سازمان می تواند به منظور تربیت کادر متخصص و تکمیل کادر تخصصی خود در رشته های مورد نیاز به مستخدمینی که در رشته های مورد نیاز سازمان پذیرفته می شوند کمک هزینه تحصیلی پرداخت نماید.

تبصره ۱- میزان کمک هزینه تحصیلی مشمولین ماده ۶ معادل حقوق ثابت درجه رتبه شغلی آنان در زمان شروع استفاده از کمک مزبور (با اعمال تغییرات ضریب جدول حقوق) خواهد بود. به کمک هزینه تحصیلی این قبیل مستخدمین در دوران تحصیل معادل ترفیع سنواتی که در صورت اشتغال به آنان تعلق می‌گرفت افزوده خواهد شد.

تبصره ۲- هیئت مدیره مجاز است در موارد خاصی که اقتضاء نماید علاوه بر حقوق ثابت تمام یا قسمتی از فوق‌العاده شغل این قبیل مستخدمین را پرداخت نماید.

ماده ۷. رشته‌های مورد نیاز سازمان با تصویب هیئت مدیره تعیین خواهد شد.
ماده ۸. کسانی که با دریافت کمک هزینه از سازمان با توجه به مقررات این آیین‌نامه به تحصیل اشتغال می‌ورزند باید تعهد خدمت و تضمین به شرح زیر به سازمان بسپارند.

الف) انجام خدمت در هر شهرستانی که سازمان تعیین نماید پس از فراغت از تحصیل معادل دو برابر مدت دریافت کمک هزینه تحصیلی.

ب) تضمین معادل دو برابر حقوق آخرین درجه رتبه شغلی مستخدم در زمان استفاده از کمک هزینه تحصیلی ضرب در ماه‌هایی که از کمک هزینه تحصیلی استفاده خواهد کرد.

ماده ۹. نوع تضمین مستخدم ضمانت نامه ملکی یا بانکی و یا اوراق بهادار می‌باشد. ولی در مورد مستخدمینی که در تاریخ استفاده از کمک هزینه تحصیلی دارای حداقل سه سال تمام سابقه خدمت هستند سازمان می‌تواند سند ذمه‌ای اخذ نماید.

ماده ۱۰. چنانچه مستخدم به هر علت (بجز در مورد فوت یا از کارافتادگی به نحوی که مانع از ادامه تحصیل باشد) تحصیلات خود را ناتمام گذارد و یا از مؤسسه آموزشی اخراج شود سازمان در مورد ناتمام گذاردن تحصیلات یا اخراج معادل دو برابر مبالغ پرداختی مشروط بر اینکه از مبلغ تضمین تجاوز ننماید و در صورت عدم انجام تعهدات پس از فراغت از تحصیل مبلغ تضمین را از مستخدم وصول خواهد نمود و در صورتی که قسمتی از خدمت مورد تعهد انجام شده باشد نسبت به بقیه آن متناسباً اقدام به وصول خواهد کرد.

ماده ۱۱. پرداخت کمک هزینه مستخدم از طرف سازمان برای مدتی خواهد بود که معمولاً جهت طی دوره‌های مربوط از طرف مؤسسه آموزشی در نظر گرفته شده است و در صورتی که مستخدم نتواند ظرف مدت معینه دوره مربوطه را با موفقیت طی نماید کمک هزینه تحصیلی وی قطع و حداکثر دو سال به مستخدم مهلت داده می‌شود که تحصیلات خود را با تمام برساند

و چنانچه در این مدت نیز موفق به گذراندن دوره تحصیلی نشود سازمان مجاز خواهد بود معادل مبالغ پرداخت شده بابت کمک هزینه تحصیلی از مستخدم مشروط بر اینکه از مبلغ تضمین تجاوز نکند وصول نماید.

تبصره ۱- چنانچه عدم توفیق مستخدم جهت گذراندن دوره تحصیل بنا به تشخیص سازمان به علت فورس ماژور یا بیماری باشد مشمول قسمت اخیر ماده ۱۱ نخواهد بود و در این حالت فقط معادل مدتی که مستخدم به علت فورس ماژور یا بیماری نتوانسته به تحصیل خود ادامه دهد به دوره تحصیلی وی با استفاده از کمک هزینه تحصیلی اضافه خواهد شد.

تبصره ۲- مستخدمین مشمول ماده ۱۱ آیین نامه که به علت عدم توفیق در گذراندن دوره تحصیلی خود کمک هزینه آنان قطع می شود می توانند با توجه به ماده ۲۶ آیین نامه استخدامی سازمان تقاضای مرخصی استحقاقی نمایند و چنانچه استحقاق مرخصی با استفاده از حقوق را نداشته باشند برای بقیه مدت تحصیل بر اساس ماده ۲۷ آیین نامه استخدامی بنا به درخواست مستخدم حکم مرخصی بدون حقوق صادر خواهد شد و در صورتی که واجد شرایط استفاده از این نوع مرخصی نیز نباشند سازمان به ترتیب مقرر در قسمت آخر ماده ۱۱ این آیین نامه با آنها رفتار خواهد نمود.

ماده ۱۲. چنانچه سازمان لازم بداند می تواند مستخدمین خود را به منظور کارآموزی به مؤسسات دولتی و وابسته به دولت بخش خصوصی اعزام دارد حقوق مدت کارآموزی تا شش ماه مشمول مقررات ماده ۲ و برای مدت زائد بر شش ماه تابع مقررات تبصره های ۱ و ۲ ماده ۶ این آیین نامه خواهد بود. مدت کارآموزی در هر حال از یک سال تجاوز نخواهد نمود.

فصل سوم: آموزش در خارج از کشور

ماده ۱۳. سازمان بیمه های اجتماعی به دو منظور می تواند مستخدمین خود را برای طی دوره های آموزشی و مطالعاتی به خارج از کشور اعزام دارد. الف) دوره های آموزشی دراز مدت به منظور گذراندن دوره های تخصصی ب) دوره های مطالعاتی یا کارآموزی کوتاه مدت به منظور تکمیل مطالعات و کسب اطلاعات جدید.

بخش اول: دوره آموزش دراز مدت

ماده ۱۴. دوره های دراز مدت برای تکمیل کادر فنی و تخصصی سازمان در رشته هایی است که نقص و کمبود آن محسوس بوده و امکان تربیت متخصص در رشته های مزبور در داخل کشور وجود نداشته یا محدود باشد.

ماده ۱۵. کسانی می توانند از فرصت و امکان مذکور در ماده ۱۴ استفاده نمایند که حائز شرایط زیر باشند.

الف) حداکثر ۳۵ سال سن^۱
ب) داشتن مدرک دیپلم یا بالاتر
ج) آشنائی کافی به زبان خارجی مورد لزوم
د) دارا بودن شرایطی که جهت ورود به مؤسسه آموزشی مربوطه که از طرف آن مؤسسه اعلام شده است.
ماده ۱۶. مدت دوره‌های آموزشی دراز مدت برابر است با سال‌های دوره آموزشی رشته تحصیلی مربوطه.

ماده ۱۷. مستخدمین موضوع ماده ۱۵ باید طبق مفاد بندهای الف و ب ماده ۸ و ۹ این آیین‌نامه تعهد خدمت و تضمین به سازمان بسپارند
تبصره ۱- حقوق و مزایا، هزینه‌ها و همچنین کمک‌های مورد نیاز مستخدمین موضوع ماده ۱۵ به عهده سازمان است که براساس مقررات و ضوابط مورد عمل بانک مرکزی ایران با تشخیص و تصویب هیئت مدیره پرداخت خواهد شد. ضمناً میزان تضمین معادل دو برابر وجوهی است که به هر عنوان به موجب این تبصره به مستخدم پرداخت می‌شود. چنانچه هنگام اخذ تضمین رقم قطعی در مورد برخی از هزینه‌ها مقدور نگردد میزان آن بنا به تشخیص هیئت مدیره تعیین می‌شود.^۲

تبصره ۲- مستخدمینی که دوره‌های تحصیلی درازمدت را در خارج از کشور می‌گذرانند در صورتی که در موعد مقرر موفق به گذراندن دوره تحصیلی نشوند و یا پس از خاتمه تحصیلات از انجام تعهدات خودداری نمایند مقررات مواد ۱۰ و ۱۱ این آیین‌نامه و تبصره‌های ذیل آن درباره آنان نافذ خواهد بود.

بخش دوم: دوره آموزشی کوتاه مدت

ماده ۱۸. سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند مستخدمین خود را برای کسب اطلاعات لازم در رشته‌هایی که به کار سازمان مربوط می‌شود در صورت دعوت مؤسسات خارجی که از طریق مراجع ذیصلاح کشور به سازمان اعلام می‌شود یا رأساً و مستقلاً حداکثر برای مدت یک سال به خارج از کشور اعزام دارد.
ماده ۱۹. کسانی می‌توانند از فرصت و امکان مذکور در ماده ۱۸ استفاده

۱. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۵۴/۳/۴ شورای عالی تأمین اجتماعی.
۲. تبصره ۱ به موجب مصوبه جلسه مورخ ۱۳۵۵/۳/۴ شورای عالی تأمین اجتماعی به شرح متن اصلاح شده است. متن قدیم آن عبارت بود از: «تعیین تضمین و میزان آن در مورد این قبیل مستخدمین می‌بایستی پس از تصویب در هیئت مدیره به شورای عالی سازمان پیشنهاد شود. هزینه گذرنامه، هزینه رفت و برگشت، هزینه ثبت نام، شهریه، هزینه سرپرستی و همچنین کمک هزینه تحصیلی به ترتیب مقرر در ماده ۶ این آیین‌نامه. چنانچه هنگام اخذ تضمین در مورد برخی از هزینه‌های اخیرالذکر تعیین مبلغ قطعی میسر نگردد میزان آن بنا به تشخیص هیئت مدیره معین می‌شود.»

نمایند که حائز شرایط زیر باشند:

الف) داشتن تخصص در رشته مورد نظر و یا دو سال تجربه عملی در رشته مربوطه و آشنائی کافی به زبان خارجی مورد لزوم

ب) دارا بودن شرایطی که مقامات واگذارکننده دوره‌های مطالعاتی اعلام می‌دارند.

ماده ۲۰. حفظ پست سازمانی مستخدمینی که برای طی دوره‌های مطالعاتی کوتاه مدت به خارج از کشور اعزام می‌شوند الزامی است و سازمان در طول این مدت حقوق و فوق‌العاده شغل مستخدم مربوطه به انضمام سایر هزینه‌های معموله (هزینه گذرنامه، هزینه رفت و برگشت، هزینه ثبت نام و شهریه) پرداخت خواهد کرد در صورتی که دوره آموزش بیش از یک سال باشد مقررات مربوط به بخش اول فصل سوم این آیین‌نامه از بدو شروع آموزش نافذ خواهد بود.

ماده ۲۱. در مواردی که تمام یا قسمتی از هزینه‌های استفاده کنندگان از دوره‌های آموزشی درازمدت یا مطالعاتی کوتاه مدت خارج از کشور توسط مؤسسه واگذارکننده بورس تأمین گردد سازمان بقیه هزینه‌های مربوطه را تا میزان مقرر در تبصره ماده ۱۷ و یا ماده ۲۰ آیین‌نامه (بر حسب مورد) پرداخت خواهد نمود.

فصل چهارم: مقررات مختلف

ماده ۲۲. سازمان در فواصل معین اطلاعات لازم را در مورد افرادی که در مؤسسات خارجی مشغول تحصیل و یا کارآموزی هستند از نقطه نظر پیشرفت تحصیل یا کارآموزی و همچنین رفتار افراد مذکور از مقامات خارجی و مؤسسات آموزشی یا مأمورین ایرانی مقیم محل کسب خواهد نمود.

مستخدمین اعزامی برای طی دوره‌های آموزشی یا مطالعاتی موظفند هر ترم یک بار نیز در پایان دوره آموزشی یا مطالعاتی گزارش جامعی از برنامه و نتیجه کار بانضمام ریز نمرات خود را به سازمان ارسال دارند.

ماده ۲۳. در صورتی که بر مبنای گزارش‌های واسله معلوم شود مستخدمی قادر به پیشرفت در تحصیل یا کارآموزی نیست سازمان حکم مربوطه او را لغو و در مورد جبران هزینه‌های مربوطه طبق مقررات این آیین‌نامه اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۴. استفاده مجدد از دوره‌های آموزشی یا کارآموزی در صورتی امکان‌پذیر است که نتیجه تحصیل یا کارآموزی در دوره پیشین رضایت‌بخش باشد. سازمان مکلف است که در این مورد اطلاعات لازم را از مؤسسه‌ای که در آن آموزش و یا کارآموزی به عمل آمده است اخذ نماید.

ماده ۲۵. مدت دوره‌های آموزشی و مطالعاتی مستخدمینی که به خارج از

کشور اعزام می شوند جزو سابقه خدمت آنان در سازمان محسوب می گردد و از کمک هزینه تحصیلی پرداختی به آنها حق بیمه مقرر کسر خواهد شد لکن به سال های تحصیلی یا کارآموزی مرخصی استحقاقی تعلق نمی گیرد. ماده ۲۶. مسائلی که در این آیین نامه پیش بینی نشده است تابع مقرراتی خواهد بود که در هر مورد به تصویب هیئت مدیره برسد.

۷. آیین نامه طرز تنظیم صورت مزد و حقوق و مواقع ارسال آنها به سازمان

(مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۱۹ شورای عالی تأمین اجتماعی)
(موضوع ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی)

ماده ۱. نظر به اینکه تنظیم لیست (صورت مزد یا حقوق) بیمه شدگان مستلزم شناسایی کامل کارگاه و کارگران شاغل در کارگاه و تعیین شماره مخصوص کارگاه و بیمه شدگان است، کارفرمایان کارگاه هایی که مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار می گیرند، باید حداکثر ظرف مدت پانزده روز پس از تاریخ شمول به سازمان مراجعه و با استفاده از فرم های چاپی که در اختیار آنان قرار خواهد گرفت، مشخصات کارگاه و کارگران خود را به نحوی که در فرم های مذکور مندرج است، تکمیل نموده و به واحدهای مربوطه در سازمان تأمین اجتماعی، تسلیم کنند.

تبصره ۱- کارفرمایان کارگاه هایی که بعد از شمول قانون ایجاد می شوند و کارفرمایانی که کارگاه مشمول قانون به آنان منتقل می شود، باید به ترتیب مذکور اقدام کنند.

تبصره ۲- کارفرمایان کارگاه های مشمول قانون که کارگر جدید استخدام می کنند، باید حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ استخدام برای نامنویسی و دریافت شماره انفرادی کارگر جدیدالاستخدام، اقدام کنند.

ماده ۲. کلیه کارفرمایانی که کارگر یا کارمند مشمول قانون تأمین اجتماعی در استخدام یا در اختیار دارند، صرف نظر از نوع قرارداد کار و ترتیب استخدام و نحوه پرداخت مزد یا حقوق، موظفند صورت مزد و حقوق، فوق العاده شغل و مزایای کارکنان خود را که باید از طرف کارفرما امضاء شده و حاوی مراتب زیر باشد، مرتباً و در موعد مقرر به واحدهای مربوط سازمان، ارسال دارند.

الف) نام و نام خانوادگی کارفرما (در صورتی که کارگاه به صورت شرکت اداره می شود، نام و مشخصات شرکت و نام و نام خانوادگی مدیرعامل) به علاوه شماره اختصاصی کارگاه (کد) که از طرف سازمان به کارفرما اعلام شده است.

ب) نام و نشانی دقیق و در صورت تعدد کارگاه‌ها، مشخصات کامل هر یک از کارگاه‌ها.

ج) نام ماه و تعیین روزهایی که صورت مزد یا حقوق برای آن مدت تهیه شده است.

د) شماره ردیف و نام و نام خانوادگی (منطبق با شناسنامه) بیمه شده و شماره اختصاصی که از طرف سازمان جهت هر بیمه شده تعیین و اعلام شده است.

ه) مبلغ حق بیمه سهم بیمه شده.

و) جمع مبلغ حق بیمه سهم کارفرما و بیمه شده.

تبصره ۱- مزایای نقدی مندرج در این ماده که باید حق بیمه از آن کسر شود عبارتست از:

فوق العاده‌های مربوط به اضافه کار، کار نوبتی، مزد ایام تعطیل و مرخصی، کار شب، فوق العاده انجام کارهای سخت و زیان‌آور و نظایر آن (به استثنای کمک عایله مندی و همچنین پرداخت‌های غیر مستمر از قبیل هزینه سفر، هزینه ایاب و ذهاب و غیره).

تبصره ۲- نوع مزایای غیر نقدی که نباید حق بیمه از آن کسر شود و تعیین ارزش آن بر طبق آیین‌نامه مربوطه خواهد بود.

ماده ۳- کارفرما مکلف است صورت مزد یا حقوق تنظیم شده را به امضاء بیمه‌شدگان برساند و در صورتی که بیمه شده سواد نداشته باشد، مهر یا اثر انگشت او کافی خواهد بود. در مواردی که صورت مزد بیمه‌شدگان به وسیله ماشین حسابگر تهیه می‌شود یا مزد آنان از طریق بانک پرداخت می‌گردد و همچنین در موارد دیگر که اخذ امضاء در صورت مزد یا حقوق از بیمه شده میسر نباشد، سازمان می‌تواند کارفرمایان مربوطه را از تشریفات امضاء صورت مزد یا حقوق از طرف بیمه‌شدگان معاف نماید، ولی به هر صورت کارفرما مسؤول صحت ارقام مندرج در صورت مزد یا حقوق می‌باشد.

ماده ۴- چنانچه بیمه شده‌ای بر اثر بیماری نتواند در کارگاه حضور یابد کارفرما مکلف است، ایام بیماری را با ذکر تاریخ در ستون ملاحظات صورت مزد ارسالی تعیین و اعلام دارد و همچنین در صورت ترک کار یا پایان خدمت بیمه شده کارفرما موظف است ظرف یک هفته تاریخ ترک کار یا پایان خدمت بیمه شده را کتباً به سازمان اعلام و هنگام تنظیم و ارسال صورت مزد یا حقوق موضوع را با ذکر تاریخ ترک کار یا پایان خدمت بیمه شده در ستون ملاحظات مقابل ردیف مربوط به آن بیمه شده، قید نماید.

ماده ۵- اوراق صورت مزد یا حقوق بیمه‌شدگان از طرف سازمان چاپ و به تعداد مورد نیاز به طور رایگان در اختیار کارفرمایان، گذاشته خواهد شد.

ماده ۶. کارفرما مکلف است صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را برای هر ماه تا آخرین روز ماه بعد به واحد مربوط در سازمان تسلیم نماید. سازمان می تواند به درخواست کارفرما آخرین لیست ارسالی کارگاه را صورت مزد یا حقوق شش ماهه یا یک ساله آتی آن کارگاه تلقی نماید و در چنین صورتی کارفرما مکلف است که تغییرات حاصله در آخرین صورت مزد یا حقوق ارسالی در هر ماه را در مهلت مقرر به سازمان اعلام نماید، تغییرات حاصله در صورت مزد یا حقوق ارسالی نیز به ترتیب مقرر در ماده ۲ این آیین نامه تنظیم و ارسال خواهد شد.

تبصره. سازمان بنا به درخواست مدلل و موجه کارفرما می تواند موافقت نماید که مدت مهلت ارسال صورت مزد یا حقوق تا یک ماه دیگر که جمعاً از دو ماه تجاوز ننماید تمدید گردد. بدیهی است در این صورت کارفرما باید حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به سازمان پرداخت نماید.

ماده ۷. کارفرما مکلف است صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را به واحد مربوطه سازمان که کارگاه در حوزه عمل آن واقع است بفرستد و در صورتی که کارفرمایی دارای کارگاه های متعدد باشد، صورت مزد بیمه شدگان مربوط به هر کارگاه را جداگانه تنظیم و به واحد مربوطه ارسال دارد.

ماده ۸. کارفرما باید به ضمیمه صورت مزد یا حقوق هر ماه برگ اظهارنامه را که از این سازمان دریافت خواهد داشت، تنظیم و به واحد مربوطه تسلیم نماید. این آیین نامه که مشتمل بر ۸ ماده و پنج تبصره می باشد در تاریخ ۱۳۵۴/۱۲/۱۹ به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی رسید.

۸. آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی

(مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۵ وزارتین دادگستری و بهداری و بهزیستی)^۱

فصل اول: صدور اجراییه

ماده ۱. مطالبات سازمان تأمین اجتماعی بابت حق بیمه، خسارات تأخیر و جریمه های نقدی ناشی از اجرای قانون تأمین اجتماعی یا قوانین سابق بیمه های اجتماعی و قانون بیمه های اجتماعی روستاییان و قانون تأمین آموزش فرزندان کارگران و مطالبات مندرج در مواد ۴۲، ۴۶، ۶۶، ۹۰، ۹۸، ۱۰۰، ۱۰۱ و ۱۰۸ قانون تأمین اجتماعی^۲ از طریق صدور اجراییه به وسیله

۱. نک: آیین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا مصوب ۱۳۸۷.

۲. به اضافه ماده ۱۹ آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ که مقرر می دارد: «در مواردی که بیمه شده بیکار تحت هر عنوان من غیر حق مبالغی را از صندوق

مسئولین و مأمورین اجرای سازمان قابل مطالبه و وصول می‌باشد.
ماده ۲. واحدی که در سازمان مسؤلیت عملیات اجرایی را به عهده خواهد گرفت و به اختصار اجرا نامیده می‌شود مرجع عملیات اجرایی موضوع ماده یک این آیین نامه می‌باشد.

ماده ۳. در صورتی که اشخاص حقیقی یا حقوقی مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی با اخطار کتبی سازمان ظرف مدت ۴۸ ساعت از تاریخ ابلاغ اخطاریه سازمان مطالبات قطعی شده را پرداخت نکنند یا ترتیب پرداخت آن را ندهند سازمان می‌تواند با رعایت مفاد این آیین نامه علیه آنها اقدام به صدور اجراییه بنماید.

تبصره ۱- فرم اخطاریه از طرف سازمان تهیه خواهد شد.

تبصره ۲- ابلاغ اخطاریه به وسیله مأمورین اجرای سازمان براساس مقررات این آیین نامه به عمل خواهد آمد.

ماده ۴. برگ اجراییه که فرم آن توسط سازمان تهیه می‌شود شامل نکات ذیل خواهد بود:

الف) نام واحد صادر کننده برگ اجراییه و محل اقامت آن و امضاء شخص مسؤل.

ب) نام و نام خانوادگی بدهکار و محل اقامت او و در صورت فوت بدهکار نام و نام خانوادگی وراث یا قیم یا ولی با تعیین اقامتگاه هر یک.

پ) موضوع و مبلغ اجراییه و شماره و تاریخ اخطاریه و تاریخ ابلاغ.

تبصره. برگ اجراییه به تعداد هریک از بدهکاران در دو نسخه تنظیم می‌گردد، یک نسخه به هر بدهکار تسلیم و نسخه ثانی با قید ابلاغ به وسیله مأمور اجرا به اجرا اعاده می‌گردد.

فصل دوم: ابلاغ^۱

بیمه بیکاری دریافت نموده باشد، ملزم به پرداخت وجوه دریافتی مذکور خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی با استفاده از اختیارات اجرایی ناشی از قانون تأمین اجتماعی نسبت به وصول وجوه موضوع این ماده اقدام می‌نماید.»

۱. بخشنامه شماره ۴ جدید حقوقی که جایگزین بخشنامه‌های شماره ۱۹ و ۱۹/۱ مشترک درآمد و حقوقی شده است مقرر می‌دارد: «به لحاظ اهمیت موضوع ابلاغ و تأثیر درست یا نادرست انجام یافتن آن در کلیه اقدامات سازمان برای وصول مطالبات، این بخشنامه با استفاده از مواد ۹۰ تا ۱۱۰ قانون آیین دادرسی مدنی، مواد ۱۴ تا ۱۹ آیین نامه اجرایی مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا و مواد ۵ تا ۱۱ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی تنظیم گردیده است. الف) ابلاغ به اشخاص حقیقی ۱- ابلاغ باید در محل تعیین شده در اوراق ابلاغی و در ساعات کار و فعالیت انجام گیرد ۲- اوراق ابلاغی در دو نسخه تنظیم و نسخه اول به کارفرما تسلیم و در نسخه دوم که به سازمان اعاده می‌گردد رسید لازم طبق مهر پیوست (نمونه شماره ۱) دریافت شود ۳- لازم است در تشخیص کارفرما مطابق مشخصات مندرج در اوراق ابلاغی و اطلاعات موجود در کارگاه وهمچنین

تاریخ ابلاغ (حروفی و عددی) و امضاء کارفرما دقت لازم به عمل آید تا اشکالی بر عملیات ابلاغ وارد نباشد ۴- در صورتی که کارفرما در محل حاضر، لیکن از دریافت اوراق ابلاغ خودداری نماید مأمور ابلاغ نسخه اول رابه درب کارگاه الصاق می نماید و مراتب را طبق مهر پیوست (نمونه شماره ۲) در نسخه دوم قید و آن را به شعبه اعاده می نماید ۵- چنانچه کارفرما در محل تعیین شده حاضر نباشد مأمور ابلاغ فرم اطلاعیه پیوست (دعوت از کارفرما برای دریافت اوراق ابلاغ در محل شعبه) را خطاب به کارفرما در دو نسخه تکمیل و نسخه اول را به درب کارگاه یا محل تعیین شده الصاق و نسخه دوم اطلاعیه را با اوراق مربوط به شعبه اعاده می نماید. در صورت عدم مراجعه کارفرما ظرف ۱۰ روز از تاریخ مراجعه اول به کارگاه، مأمور ابلاغ یکبار دیگر به نشانی تعیین شده مراجعه و حسب مورد، طبق بندهای ۲ یا ۴ این بخشنامه امر ابلاغ را انجام می دهد و در صورت عدم حضور کارفرما یا بسته بودن کارگاه به عنوان آخرین مراجعه نسخه اول را به درب کارگاه الصاق و مراتب طبق مهر (نمونه شماره ۲) در نسخه دوم قید می گردد ۶- در صورتی که در مواقع فعالیت عادی، کارگاه به هر علت تعطیل باشد، مأمور ابلاغ باید اطلاعیه (فرم موضوع بند ۵) مربوط را تکمیل و به درب کارگاه الصاق نماید و پس از گذشت مهلت و عدم مراجعه کارفرما یا مراجعه مجدد حسب مورد (حضور کارفرما و دریافت اوراق - حضور کارفرما و عدم دریافت اوراق - عدم حضور کارفرما یا بسته بودن کارگاه) اوراق مربوط را ابلاغ نماید. توضیح - در مورد ابلاغ دعوتنامه های هیئت های تشخیص مطالبات با توجه به تبصره ماده ۸ آیین نامه هیئت های تشخیص مطالبات که مقرر داشته است: «در هر حال عدم حضور کارفرما مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود»، نیازی به تکمیل اطلاعیه (موضوع بند ۴ و ۵) نبوده و در مراجعه اول به کارگاه یا نشانی تعیین شده حسب مورد (حضور کارفرما - خودداری از دریافت اوراق - عدم حضور - بسته بودن) باید دعوتنامه مربوط ابلاغ و نسخه اول اعاده گردد. ب - ابلاغ به اشخاص حقوقی ۱- اوراق باید به مدیر یا قائم مقام او یا افرادی که حق امضاء دارند تسلیم و طبق مهر پیوست (نمونه ۱) رسید دریافت گردد. در صورتی که مأمور ابلاغ نتواند اوراق مربوط را به اشخاص یاد شده ابلاغ نماید باید به مسؤول دفتر ابلاغ نماید. (مهر نمونه ۳۲) - چنانچه شخصیت حقوقی منحل شده باشد اوراق ابلاغ باید به مدیر یا مدیران تصفیه ابلاغ گردد ۳- در مورد وزارتخانه ها - ادارات - شرکتها - سازمان های دولتی و وابسته به دولت و مؤسسات مأمور خدمات عمومی و نیز مؤسساتی که سرمایه آن جزئاً یا کلاً متعلق به دولت است و همچنین شهرداری ها اوراق به رئیس دفتر مؤسسه مربوط یا قائم مقام او ابلاغ می گردد ۴- در صورت خودداری اشخاص مذکور در بندهای ۱، ۲ و ۳ این قسمت از گرفتن اوراق ابلاغی اوراق مذکور طبق بند ۴ قسمت الف به درب کارگاه یا مؤسسه الصاق و مراتب در نسخه دوم قید خواهد گردید گ - چنانچه ابلاغ در محل تعیین شده ممکن نگردد (نشانی شخص حقوقی تغییر کرده باشد) پس از اعلام موضوع از طرف مأمور ابلاغ و استعلام نشانی شخص حقوقی از اداره ثبت شرکتها اوراق ابلاغ به آخرین نشانی که از طرف ثبت شرکتها اعلام می شود ابلاغ خواهد شد. ج - سایر موارد ۱- در مورد کسانی که در خارج از کشور اقامت دارند مراتب به سازمان مرکزی اعلام تا طبق ماده ۹۵ قانون آیین دادرسی مدنی از طریق مأمورین سیاسی یا کنسولی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ لازم به عمل آید ۲- نشانی کارفرما آخرین نشانی موجود در پرونده می باشد و کارفرما مکلف است در صورت تغییر آن، نشانی محل جدید خود را اطلاع دهد. در غیر این صورت ابلاغ به همان نشانی موجود در پرونده به عمل می آید و قانونی است ۳- چنانچه هنگام مراجعه به نشانی کارفرما مشخص گردد که نامبرده در بازداشتگاه یا زندان است اوراق ابلاغی به وسیله اداره زندان به نامبرده ابلاغ خواهد شد ۴- در صورتی که نشانی قانونی کارفرما در حوزه عمل آن واحد نباشد اوراق

ماده ۵. اجرا مکلف است براساس تقاضانامه صدور اجراییه و برگ اخطاریه ابلاغ شده به بدهکار نسبت به صدور اجراییه اقدام نماید. تقاضاهای واصله ظرف ۲۴ ساعت در دفتر مخصوص اجرا ثبت و نسبت به تقاضاهای ثبت شده در دفتر مذکور به ترتیب اقدام خواهد شد. چنانچه بدهکار مقیم محل صدور اجراییه شد نام مأمور اجرا در برگ‌های اجرایی قید و برگ‌های مذکور برای ابلاغ به مأمور اجرا تسلیم خواهد شد. در صورتی که بدهکار در حوزه دیگر مقیم باشد برگ‌های اجرایی از طریق واحد سازمان در محل اقامت او ابلاغ و اقدام خواهد شد و در صورتی که در محل اقامت شخص مذکور سازمان فاقد شعبه و یا نمایندگی باشد برگ‌های اجرایی با ید ظرف مدت ۴۸ ساعت به شهرداری یا ژاندارمری و در مورد مقیمین در کشورهای خارجی به وسیله سازمان مرکزی به وزارت امور خارجه ارسال شود که طبق مقررات ابلاغ نمایند.

ماده ۶. اقامتگاه بدهکار همان است که در پرونده امر منعکس می‌باشد و مادام که بدهکار تغییر محل اقامت خود را به سازمان اعلام ننموده است برگ‌های اجرایی و سایر اوراق مربوط به محل سابق او ابلاغ خواهد شد. تبصره. بدهکار مکلف است محل اقامت جدید خود را به مرجع مربوط اطلاع دهد و دلیل اقامت خود را که عبارت خواهد بود از گواهی شهرداری یا ژاندارمری محل در داخل کشور و کنسولگری و یا مأمورین سیاسی در خارج از کشور به ضمیمه اطلاعیه خود ارسال نماید. در غیر این صورت به تغییر محل اقامت اعلام شده ترتیب اثر داده نخواهد شد و در هر حال ابلاغات قبلی به قوت قانونی خود باقی است.

ماده ۷. مأمور اجرا مکلف است ظرف ۴۸ ساعت یک نسخه از اجراییه را به

مربوط باید جهت ابلاغ به شعبه‌ای که نشانی تعیین شده در حوزه عمل آن است ارسال گردد ۵- چنانچه کارفرما یا افرادی که به موجب این بخشنامه اوراق مربوط باید به آنها ابلاغ شود بیسواد باشند اثرانگشت آنان ذیل اوراق ابلاغی به منزله امضاء خواهد بود ۶- چنانچه مأمور ابلاغ با بدهکار قرابت سببی یا نسبی تا درجه سوم از طبقه دوم داشته و یا بین آنها دعوی مدنی یا کیفری در دادگاه مطرح باشد و یا آنکه دعوی کیفری سابقاً مطرح بوده و در جنحه بیش از دو سال و در جنایی بیش از پنجسال از تاریخ ختم آن نگذشته باشد، مأمور نمی‌تواند متصدی امر ابلاغ شود ۷- احتساب مهلت‌های تعیین شده برای هر برگ ابلاغ بدین ترتیب است که طبق ماده ۶۱۴ قانون آیین دادرسی مدنی روز ابلاغ و اقدام جزء مدت محسوب نمی‌شود. به‌عنوان نمونه برای احتساب مهلت سی روز چنانچه بدهی در تاریخ ۱۰/۳/۷۳ به کارفرما ابلاغ شود کارفرما تا پایان وقت اداری روز ۱۰/۴/۷۳ می‌تواند اقدام لازم به عمل آورد ۸- برابر ماده ۶۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی، هرگاه روز پایانی موعود، با روز تعطیل ادارات مصادف شود آن روز که تعطیل است به حساب نمی‌آید و روز آخر موعود، روزی خواهد بود که ادارات پس از تعطیل باز می‌شوند ۹- شعب مکلفند کارهای ابلاغی خود را طوری ترتیب دهند که ظرف ۴۸ ساعت اوراق مربوط ابلاغ شود ۱۰- واحدها مکلفند به مأمورین ابلاغ و کارکنان واحدهای درآمد و اجرائیات درخصوص اجرای دقیق این بخشنامه آموزش لازم بدهند و در صورت وجود اشکال مراتب را به طور کتبی از دفتر حقوقی استعلام نمایند.

شخص بدهکار تسلیم و در نسخه دوم با ذکر تاریخ رسید بگیرد. در صورتی که بدهکار در محل حاضر نباشد به یکی از اهل خانه و یا کارگاه ابلاغ می‌شود، مشروط براینکه به نظر مأمورین سن ظاهری این اشخاص برای تمیز اهمیت برگ اجراییه کافی باشد و مشروط بر این که بین بدهکار و شخصی که برگ را دریافت می‌دارد تعارض منفعت نباشد و هرگاه اشخاص نامبرده نباشند و یا نخواهند رسید بدهند مأمور اجرا موظف است اجراییه را به اقامتگاه بدهکار الصاق نموده و مراتب را در نسخه ثانی قید نموده و به اجرا عودت دهد.

ماده ۸. احتساب مواعد طبق مقررات مندرج در آیین دادرسی مدنی است.^۱
ماده ۹. در صورتی که اجراییه علیه اشخاص حقوقی باشد اجراییه به مدیر و یا قائم مقام او و یا اشخاصی که حق امضاء دارند ابلاغ خواهد شد و چنانچه مأمور نتواند اجراییه را به اشخاص مذکور ابلاغ نماید به مسوول دفتر ابلاغ می‌نماید.
تبصره ۱- اجراییه علیه اشخاص حقوقی منحل شده به مدیر یا مدیران تصفیه ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲- چنانچه ابلاغ اجراییه علیه اشخاص حقوقی در محل تعیین شده ممکن نگردد برگ‌های اجرایی در آخرین محلی که به اداره ثبت شرکت‌ها معرفی شده ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۰. در صورتی که اجراییه علیه وزارتخانه‌ها و ادارات رسمی و سازمان‌های وابسته به دولت و مؤسسات مأمور به خدمت عمومی و شهرداری‌ها و مؤسساتی که سرمایه آن جزئاً یا کلاً متعلق به دولت است صادر گردد، اجراییه به رئیس دفتر مربوطه یا قائم مقام او ابلاغ می‌گردد.

۱. موادی از قانون آیین دادرسی مدنی مصوب سال ۱۳۷۹: فصل اول - تعیین و حساب مواعد: «ماده ۴۴۲ - مواعدی را که قانون تعیین نکرده است دادگاه معین خواهد کرد. موعد دادگاه باید به مقداری باشد که انجام امر مورد نظر در آن امکان داشته باشد. موعد به سال یا ماه یا هفته و یا روز تعیین خواهد شد. ماده ۴۴۳ - از نظر احتساب مواعد قانونی، سال دوازده ماه، ماه سی روز، هفته هفت روز و شبانه‌روز بیست و چهار ساعت است. ماده ۴۴۴ - چنانچه روز آخر موعد، مصادف با روز تعطیل ادارات باشد و یا به جهت آماده نبودن دستگاه قضایی مربوط امکان اقدامی نباشد، آن روز به حساب نمی‌آید و روز آخر موعد، روزی خواهد بود که ادارات بعد از تعطیل یا رفع مانع باز می‌شوند. ماده ۴۴۵ - موعدی که ابتدای آن تاریخ ابلاغ یا اعلام ذکر شده است، روز ابلاغ و اعلام و همچنین روز اقدام جزء مدت محسوب نمی‌شود. ماده ۴۴۶ - کلیه مواعد مقرر در این قانون از قبیل واخواهی و تکمیل دادخواست برای افراد مقیم خارج از کشور دو ماه از تاریخ ابلاغ می‌باشد. ماده ۴۴۷ - چنانچه در یک دعوا خواندگان متعدد باشند، طولانی‌ترین موعدی که در مورد یک نفر از آنان رعایت می‌شود شامل دیگران نیز خواهد شد. ماده ۴۴۸ - چنانچه در روزی که دادگاه برای حضور اصحاب دعوا تعیین کرده است مانعی برای رسیدگی پیش آید، انقضای موعد، روزی خواهد بود که دادگاه برای رسیدگی تعیین می‌کند. ماده ۴۴۹ - مواعدی که دادگاه تاریخ انقضای آن را معین کرده باشد در همان تاریخ منقضی خواهد شد»

ماده ۱۱. در موارد زیر مأمور اجرا نمی‌تواند متصدی امر ابلاغ و اجرا شود:
الف) مأموری که با بدهکار قرابت سببی و یانسبی تادرجه سوم از طبقه دوم داشته باشد.

ب) در صورتی که بین مأمور اجرا و بدهکار دعوی مدنی یا جزایی در دادگاه مطرح باشد و یا اینکه دعوی جزایی سابق مطرح بوده و در جرم جنبه بیش از دوسال و در جنایی بیش از پنج سال از تاریخ ختم آن نگذشته باشد.^۱

فصل سوم: ترتیب اجرا

ماده ۱۲. همین که اجراییه به بدهکار ابلاغ شد نامبرده مکلف است ظرف یک ماه بدهی خود را پرداخت نماید و یا ترتیبی برای پرداخت آن بدهد و یا مالی معرفی نماید که استیفای طلب از آن میسر باشد و در صورتی که بدهکار، خود را قادر به اجرای مفاد اجراییه نداند باید ظرف مهلت مذکور صورت جامعی از دارایی خود را به مسوول اجرا تسلیم کند و به هر صورت مشمول مقررات قانون منع بازداشت اشخاص در قبال مقررات و الزامات مالی مصوب آبان ماه سال ۱۳۵۲ خواهد بود.^۲

تبصره. قیمت مالی که برای فروش نشان داده می‌شود باید متناسب با دین بوده و تعلق آن به بدهکار محرز باشد.

ماده ۱۳. اجرا می‌تواند پس از ابلاغ اجراییه عندالاقضا قبل از انقضای مهلت مقرر در ماده ۱۲ از اموال بدهکار معادل مبلغ مورد اجرا به اضافه ۳۰ درصد بازداشت نماید.

ماده ۱۴. هرگاه بدهکار در حین اجرا فوت شود تا زمان تعیین ورثه یا قییم (در صورت صغیربودن ورثه) عملیات اجرایی متوقف می‌شود.

ماده ۱۵. هرگاه محل اقامت بدهکار معلوم نباشد و امکان ابلاغ اجراییه هم میسر نگردد ولی به اموال او دسترسی باشد مسوول اجرا در عین حال که برگ‌های اجراییه را صادر می‌کند اموال بدهکار را هم معادل بدهی او تحت توقیف احتیاطی در خواهد آورد.

فصل چهارم: بازداشت اموال منقول

ماده ۱۶. عدم حضور بدهکار مانع از بازداشت اموال او نخواهد بود و هرگاه محلی که مال در آن موجود است بسته یا قفل باشد و بدهکار یا کسان او از بازکردن آن امتناع نمایند باید با حضور نماینده دادر، یا شهرداری و یا ژاندارمری و یا دهبان محل باز شده و اموال او بازداشت گردد.^۳

۱. با عنایت به قانون مجازات اسلامی عناوین جنبه و جنایی منتفی است.

۲. قانون منع بازداشت مصوب سال ۱۳۵۲ به موجب قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۷۷/۸/۱۰ لغو گردیده است.

۳. قانون نحوه پرداخت «محکوم به» دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵/۷/۱۵ مقرر می‌دارد: «ماده واحده - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی که درآمد و

ماده ۱۷. مأمور اجرا در موقع بازداشت اموال یک نفر ارزیاب سازمان تأمین اجتماعی همراه خود خواهد داشت و از اموال بدهکار معادل مبلغ اجراییه به اضافه ۳۰ درصد بازداشت خواهد کرد و در صورتی که مورد بازداشت مال منقول غیرقابل تجزیه و بیش از میزان مقرر در این ماده ارزش داشته باشد تمام آن بازداشت خواهد شد.

تبصره. ارزیاب از طرف سازمان تعیین خواهد شد و چنانچه بدهکار به نظر ارزیاب معترض باشد می تواند با تودیع حق الزحمه ارزیابی طبق مقررات مربوط به دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری تقاضا کند که ارزیابی اموال به وسیله ارزیاب رسمی به عمل آید و در این صورت نظریه کارشناس رسمی از لحاظ بدهکار قطعی است.

مخارج آنها در بودجه کل کشور منظور می گردد، مکلفند وجوه مربوط به «محکوم به» دولت در مورد احکام قطعی دادگاهها و اوراق لازم الاجراء ثبتی و دفاتر اسناد رسمی و یا اجرای دادگاهها و سایر مراجع قانونی را با رعایت مقررات از محل اعتبار مربوط به پرداخت تعهدات بودجه مصوب سالهای قبل، منظور در قانون بودجه کل کشور و در صورت عدم وجود اعتبار و عدم امکان تأمین از محل های قانونی دیگر در بودجه سال بعد، منظور و پرداخت نمایند، اجرای دادگستری و ادارات ثبت اسناد و املاک و سایر مراجع قانونی دیگر مجاز به توقیف اموال منقول و غیرمنقول وزارتخانهها و مؤسسات دولتی که اعتبار و بودجه لازم را جهت پرداخت «محکوم به» ندارند تا تصویب و ابلاغ بودجه یک سال و نیم بعد از سال صدور حکم نخواهد بود. ضمناً دولت از دادن هرگونه تأمین در زمان مذکور نیز معاف می باشد، چنانچه ثابت شود وزارتخانهها و مؤسسات یاد شده با وجود تأمین اعتبار از پرداخت «محکوم به» استنکاف نموده اند مسؤول یا مسؤولین مستنکف و متخلف توسط محاکم صالحه به یک سال انفصال از خدمات دولتی محکوم خواهند شد و چنانچه متخلف به وسیله استنکاف سبب وارد شدن خسارت بر محکوم له شده باشد، ضامن خسارت وارده می باشد. تبصره ۱- دستگاه مدعی علیه با تقاضای مدعی باید تضمین بانکی لازم را به عنوان تأمین مدعی به دادگاه بسپارد. در صورتی که دعوی یا مقداری از خواسته رد شود، به حکم دادگاه تضمین یا مبلغ مانده به دستگاه مدعی علیه رد خواهد شد. تبصره ۲- تبصره ۵۳ قانون بودجه سال ۱۳۵۷ و تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۳۴ لغو می شود. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز پنجشنبه پانزدهم آبانماه یک هزار و سیصدوشصت و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۵/۸/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداریها مصوب ۱۳۶۱/۲/۱۴ مقرر می دارد: ماده واحده - وجوه و اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداریها اعم از اینکه در بانکها و یا در تصرف شهرداری یا نزد اشخاص ثالث و به صورت ضمانتنامه به نام شهرداری باشد قبل از صدور حکم قطعی قابل تأمین و توقیف نمی باشد. شهرداریها مکلفند وجوه مربوط به «محکوم به» احکام قطعی صادره از دادگاهها و یا اوراق اجرایی ثبتی یا اجرای دادگاهها و مراجع قانونی دیگر را در حدود مقررات مالی خود از محل اعتبار بودجه سال مورد عمل و یا در صورت عدم امکان از بودجه سال آتی خود بدون احتساب خسارت تأخیر تأدیه به محکوم له پرداخت نمایند. در غیر این صورت ذینفع می تواند برابر مقررات نسبت به استیفای طلب خود از اموال شهرداری تأمین و یا توقیف یا برداشت نماید. تبصره - چنانچه ثابت شود که شهرداری با داشتن امکانات لازم از پرداخت دین خود استنکاف نموده است شهردار به مدت یک سال از خدمت منفصل خواهد شد.»

ماده ۱۸. اشیای زیر از مستثنیات دین محسوب و توقیف نمی شود:
الف) لباس و اشیا و اسبابی که برای ایفای حوایج ضروری مدیون و خانواده او لازم است.

ب) اسناد مدیون به استثنای اوراق بهادار و سهام شرکتها.
پ) لباس رسمی و نیمه رسمی بدهکار و همچنین اسباب و آلات کشاورزی و صنعتی و ابزار کار که برای شغل مدیون لازم است.

ماده ۱۹. مأمور اجرا نمی تواند اموال بازداشت را به اقربای نسبی یا سببی خود تا درجه سوم از طبق دوم بسپارد. در مواردی که اشخاص معتبر و امین برای حفظ اموال توقیف شده حاضر نشوند اموال بازداشت شده به محلی که اجرا تعیین خواهد کرد ارسال و توسط اشخاصی که از طرف اجرا تعیین می شوند محافظت خواهد شد.

ماده ۲۰. مأمور اجرا رونوشت صورت اموال بازداشت را به حافظ اموال داده قبض رسید می گیرد و به تقاضای بدهکار رونوشت گواهی شده از صورت اموال را به او می دهد.

ماده ۲۱. در صورتی که حافظ اموال توقیف شده (غیر از کارکنان سازمان و سازمان «تأمین خدمات درمانی» که مجاز به مطالبه حق الحفظه نیستند) مطالبه حق الحفظه نماید میزان آن را اجرا معادل با میزان کرایه محلی که برای حفظ اموال بازداشت شده لازم است تعیین خواهد کرد اگرچه آن محل متعلق به خود حافظ باشد. میزان حق الحفظه را اجرا تعیین خواهد نمود.

ماده ۲۲. هرگاه حافظ از تسلیم اموال مورد حفاظت امتناع و یا نسبت به آن تعدی و تفریط نماید معادل آن از اموال شخصی او استیفا خواهد شد.

ماده ۲۳. هرگاه اموال بازداشت شده منافی داشته باشد حافظ اموال مزبور مسؤول منافع آن نیز می باشد.

ماده ۲۴. در صورتی که بخواهند قسمتی از اموال بدهکار را بازداشت نمایند و مدیون یا کسان او غایب باشند باید از بقیه اموالی که توقیف نشده است صورت جامعی با قید کلیه مشخصات تهیه نمایند و همچنین اگر بخواهند مال بازداشت شده را از محلی که اموال دیگر بدهکار در آنجا است خارج نمایند باید با حضور نماینده دادسرا یا شهربانی یا ژاندارمری و یا دژبان محل صورت مذکور را تهیه و اجرا شخص امینی را برای حفاظت سایر اموال مدیون تعیین نماید.

ماده ۲۵. بازداشت اموال ضایع شدنی ممنوع است و باید اموال مذکور به تدریج که به دست می آید فوراً بدون صدور آگهی به طریق مزایده حضوری فروخته شده و صورت آن برداشته شود.

ماده ۲۶. بازداشت اموال منقولی که در تصرف غیر است و متصرف نسبت به آن ادعای مالکیت می کند ممنوع است.

ماده ۲۷. قبل از بازداشت اموال باید صورتی تهیه شود که در آن اسامی کلیه اشیای بازداشت شده نوشته شود و در موقع لزوم کیل و وزن و عدد اشیای معین شود و در مورد طلا و نقره آلات هرگاه عیار آنها معین باشد در صورت مجلس قید گردد و در مورد جواهر عدد و اندازه و صفات و اسامی آنها معین شود، در کتب، اسم کتاب و مصنف و تاریخ طبع و در تصویر و پرده های نقاشی موضوع پرده طول و عرض آنها و اسم نقاش اگر معلوم باشد در مال التجاره نوع مال التجاره و تعداد عدل تصریح شود. در سهام و کاغذهای قیمتی عدد و قیمت اصلی و نوع آنها در صورت مجلسی معین شود و همچنین در صورت ریز اشیا نو و مستعمل بودن آنها باید قید گردد.

تبصره ۱- عدد و کیل و وزن باید با تمام حروف نوشته شود، صورت تنظیمی از اموال توقیف شده در صورتی که بیش از یک برگ باشد باید به یکدیگر ملصق و منگنه شده و به مهر مأمور اجرا برسد.

تبصره ۲- اگر در صورت ریز اشیا سهو و اشتباهی به عمل آید در آخر صورت تصریح و به امضاء مأمور اجرا می رسد. تراشیدن و پاک کردن و نوشتن بین سطرها ممنوع است.

تبصره ۳- صورت مجلس روی برگ های چاپی تهیه و تنظیم خواهد شد.

ماده ۲۸. هرگاه نسبت به اشیایی که بازداشت می شود اشخاص ثالث اظهار حقی نمایند مأمور اجرا اسم مدعی و چگونگی اظهار او را قید می کند.

ماده ۲۹. در مواردی که بدهکار و یا نماینده دادسرا و مأمورین ژاندارمری و شهربانی و دهبان حضور داشته باشند صورت ریز به امضای آنها می رسد.

ماده ۳۰. اشخاص مذکور در ماده قبل می توانند ایرادات خود را در باب صورت تنظیم شده به مأمور اجرا اظهار نمایند و مأمور اجرا اظهارات آنان را با جهات رد و قبول آن در صورت مجلس قید می کند.

ماده ۳۱. هرگاه اموال منقول توقیف شده در جای محفوظ و معینی باشد امور اجرا مدخل آنها را بسته و مهر و موم می نماید و هرگاه اشیا در جای محفوظ و معین نباشد به هر کدام از اشیای کاغذی الصاق کرده و مهر می نماید. بدهکار نیز می تواند پهلوی مهر مأمور اجرا مهر نماید.

ماده ۳۲. هرگاه طول مدت بازداشت باعث فساد بعضی از اشیای بازداشت شده شود از قبیل فرش و پارچه های پشمی و غیره اشیای مذکور را باید جدا کرده و طوری بازداشت نمایند که بتوان از آنها سرکشی و مراقبت نمود.

ماده ۳۳. چنانچه بدهکار در موقع عملیات بازداشت حاضر باشد و ایرادی نماید دیگر حق شکایت از اقدامات مأمور اجرا نخواهد داشت.

ماده ۳۴. هرگاه بدهکار یکی از زوجین باشد که در یک خانه زندگی می نماید از اثاث خانه آنچه عادتاً مورد استعمال زنانه است مال زن و آنچه

عادتاً مورد استعمال مرد است متعلق به شوهر و مابقی مشترک بین زوجین محسوب خواهد شد مگر اینکه خلاف ترتیب فوق ثابت شود.
ماده ۳۵. هرگاه مالی که بازداشت می شود بین بدهکار و شخص یا اشخاص دیگر مشاع باشد شرکت بین آنها به نحو تساوی فرض می شود مگر اینکه خلاف آن ثابت شود.

فصل پنجم: بازداشت اموال منقول بدهکار نزد اشخاص ثالث

ماده ۳۶. هرگاه معلوم شود که وجه نقد یا اموال منقول دیگری از بدهکار نزد اشخاص ثالث می باشد مراتب توقیف آن کتباً به شخص ثالث ابلاغ و رسید دریافت می شود و جریان امر کتباً به بدهکار نیز اعلام خواهد شد.

ماده ۳۷. ابلاغ بازداشتنامه شخص ثالث را ملزم می نماید که وجه یا اموال بازداشت شده را به صاحب آن ندهد والا اجرا معادل وجه نقد یا قیمت اموال را از او وصول خواهد کرد (این نکته در بازداشتنامه باید قید شود).

ماده ۳۸. هرگاه مال بازداشت شده در نزد شخص ثالث وجه نقد یا طلب حال باشد شخص مزبور باید آن را فوراً در قبال اخذ رسید به مأمور اجرا تأدیه نماید.

ماده ۳۹. هرگاه شخص ثالثی که مال یا طلب حال بدهکار نزد او بازداشت شده است از تأدیه آن خودداری نماید بازداشت اموال او مطابق مقررات این آیین نامه به عمل خواهد آمد.

ماده ۴۰. هرگاه شخص ثالث منکر وجود تمام یا قسمتی از وجه نقد یا اموال منقول بدهکار نزد خود باشد باید ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ بازداشتنامه مراتب را به اجرا اطلاع دهد والا خود مسوول پرداخت وجه یا تسلیم مال خواهد بود. (به دادنامه ۸۳۵ مورخ ۹۱/۱۱/۹ هیات عمومی دیوان عدالت اداری رجوع شود)

۱. این ماده به موجب دادنامه شماره ۸۳۵ مورخ ۹۱/۱۱/۹ هیات عمومی دیوان عدالت اداری به لحاظ مغایرت با موازین شرع مقدس اسلام ابطال شده است. متن رأی مزبور عبارت است از: «الف: با توجه به اینکه به موجب رأی شماره ۱۹۹-۱۳۸۹/۵/۱۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری مواد ۴۱ الی ۳۶ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی به لحاظ عدم مغایرت با موازین قانونی ابطال نشده است، بنابراین از این حیث رسیدگی به درخواست ابطال ماده ۴۰ آیین نامه مذکور مشمول قاعده امر مختوم است و موجبی برای اتخاذ تصمیم مجدد وجود ندارد.

ب: نظر به اینکه در خصوص ادعای مغایرت ماده ۴۰ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی با موازین شرع مقدس اسلام، قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۸۲۳۱-۹۱/۱۶/۹۱ اعلام کرده است که:

«ماده ۴۰ آیین نامه خلاف موازین شرع شناخته شد و انکار شخص ثالث ولو در خارج از مهلت ده روزه مذکور مؤثر است و در صورت ترافع مدعی باید به دادگاه صالحه مراجعه تا رسیدگی شود.»

بنابراین در اجرای مواد ۴۱ و ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری، ماده ۴۰ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی به لحاظ مغایرت با موازین شرع مقدس اسلام از تاریخ تصویب ابطال می شود.»

ماده ۴۱. در صورتی که شخص ثالث منکر وجود مال یا طلب بدهکار نزد خود باشد و ظرف مدت مقرر در ماده ۴۰ مراتب را به اجرا اطلاع دهد عملیات اجرایی نسبت به او متوقف شده و سازمان تأمین اجتماعی می تواند برای اثبات وجود وجه یا مال یا طلب بدهکار نزد شخص ثالث به دادگاه صالح مراجعه کند و یا از اموال دیگر بدهکار استیفای طلب نماید. تبصره. در مواردی که وجه و مال یا طلب نزد شخص ثالث به موجب سند رسمی محرز باشد صرف انکار شخص ثالث مانع از تعقیب عملیات اجرایی نسبت به او نمی باشد.

ماده ۴۲. چنانچه مورد و موضوع بازداشت نامه مال الاجاره اموال منقول یا غیرمنقول متعلق به بدهکار نزد مستأجر بوده باشد رعایت مقررات مواد فوق برای مستأجر (شخص ثالث) تا پایان استهلاك مبلغ اجرائیه لازم الرعایه می باشد.

ماده ۴۳. بازداشت وجوه زیر ممنوع است:

الف) بیش از یک چهارم حقوق یا مستمری بازنشستگی یا از کارافتادگی.
ب) بیش از یک چهارم حقوق یا دستمزد شاغلین متأهل.
پ) بیش از یک سوم حقوق یا دستمزد شاغلین مجرد.
ت) هزینه سفر و فوق العاده مأموریت کارکنان دولت و مؤسسات و شرکت های دولتی.

ث) حقوق کارکنان نیروهای مسلح که در جنگ هستند.
تبصره. در مورد این ماده پس از ابلاغ بازداشتنامه اداره یا مؤسسه متبوعه بدهکار مکلف است در کسر و ارسال مبلغ بازداشت شده به اجرا به طوری که تقاضا شده است اقدام نماید والا مسؤول خواهد بود (مراتب در بازداشتنامه باید قید شود).

فصل ششم: بازداشت اموال غیرمنقول^۱

ماده ۴۴. بازداشت اموال غیرمنقول به نحوی که در ماده ۱۶ و ۱۷ مقرر است به عمل می آید. مأمور صورتی که حاوی مراتب ذیل باشد روی نمونه چاپی برای اموال بازداشت شده ترتیب خواهد داد:

الف) تاریخ و مفاد اجرائیه که به موجب آن بازداشت به عمل می آید.
ب) محل وقوع مال غیرمنقول در شهرستان و بخش و کوی و کوچه و شماره آن اگر داشته باشد.

پ) در صورتی که ملک ثبت شده باشد شماره پلاک ثبتی ملک و در غیر این صورت مشخصات ملک و توصیف اجمالی آن از قبیل مساحت تخمینی زمین و زیربنا و سایر اوصاف ملک.

۱. در خصوص توقیف اموال دولتی و شهرداری ها نک: پاورقی فصل پنجم.

ت) در صورتی که ملک مزروعی باشد علاوه بر مراتب فوق باید متعلقات آن از قبیل ماشین آلات و توضیحات دیگری که در تسهیل فروش ملک مؤثر باشد در صورت مزبور قید شود.

ماده ۴۵. هرگاه حدود یا قسمتی از ملک مورد اختلاف باشد مراتب در صورت مجلس قید و در صورت امکان تصریح می شود که طرف اختلاف کیست و در چه مرجعی تحت رسیدگی می باشد.

ماده ۴۶. اجرا مکلف است فوراً بازداشت را به بدهکار و ثبت محل اطلاع داده و صورت وضعیت و جریان ثبتی ملک مورد بازداشت را از اداره ثبت بخواهد و اداره مزبور در صورتی که ملک ثبت شده باشد در ستون ملاحظات دفتر املاک بازداشت را یادداشت می نماید و اگر ملک به موجب دفتر املاک متعلق به غیر باشد ثبت محل فوراً مراتب را به اجرا اطلاع می دهد و اجرا از آن رفع بازداشت می کند.

ماده ۴۷. چنانچه ملک مورد بازداشت ثبت شده نباشد در این صورت مطابق شقوق ذیل رفتار خواهد شد:

الف) هرگاه ملک مزبور از طرف بدهکار تقاضای ثبت شده و یا اینکه مجهول المالک باشد بازداشت در دفتر بازداشت ها قید و در پرونده ثبتی یادداشت می شود.

ب) هرگاه نسبت به ملک از طرف شخصی دیگر تقاضای ثبت شده و یا اینکه اساساً مورد بازداشت جزء نقاطی باشد که مقررات ثبت عمومی املاک به مورد اجرا گذارده نشده است مراتب به اجرا اطلاع داده می شود. **ماده ۴۸.** پس از ابلاغ بازداشتنامه به صاحب مال نقل و انتقال از طرف صاحب مال نسبت به مال بازداشت شده ممنوع است و نسبت به انتقال مزبور مادام که بازداشت باقی است ترتیب اثر داده نمی شود، مگر با اجازه اجرا و یا ترتیب پرداخت بدهی از ناحیه بدهکار.

ماده ۴۹. بازداشت اموال غیرمنقول ثبت شده که در تصرف غیر است بلامانع می باشد و ادعای شخص ثالث اگرچه متصرف هم باشد مسموع نیست ولی بازداشت اموال غیرمنقول ثبت نشده که در تصرف مالکانه غیر است ولو اینکه بدهکار مدعی مالکیت آن باشد مادام که حکم قطعی از مراجع صلاحیتدار صادر نشده ممنوع است.

ماده ۵۰. بازداشت مال غیرمنقول موجب بازداشت منافع آن نیست مگر اینکه مورد تقاضای اجرا بوده و اصل ملک و سایر دارایی بدهکار کفاف تأدیه بدهی و هزینه اجرایی را ننموده و یا خود بدهکار رضایت به بازداشت منافع بدهد.

تبصره. در صورتی که تقاضای بازداشت منافع از طرف اجرا نشده باشد از تاریخ بازداشت به بعد بدهکار حق انتقال منافع را زاید بر یک سال نخواهد داشت.

ماده ۵۱. در بازداشت محصول املاک مزروعی دخالت مأمور اجرا در محصول

تا موقع برداشت و تعیین سهم بدهکار ممنوع است ولی مأمور اجرا باید برای جلوگیری از تفریط نظارت و مراقبت نماید.

ماده ۵۲. بدهکار می تواند در ظرف مدت بازداشت مال منقول و یا غیرمنقول بازداشت شده را با اطلاع اجرا بفروشد و یا رهن بدهد مشروط بر اینکه قبلاً یا در حین وقوع معامله بدهی مورد اجرا و هزینه های اجرایی مربوط را پرداخت نماید.

ماده ۵۳. مال غیرمنقول بعد از بازداشت موقتاً در تصرف بدهکار باقی می ماند و نامبرده مکلف است مال مورد بازداشت را طبق صورتی که تحویل گرفته تحویل دهد.

ماده ۵۴. در صورتی که منافع مال غیرمنقول بازداشت شده باشد منافع حاصله و محصول املاک مزروعی به امینی که اجرا و بدهکار به تراضی تعیین خواهند کرد سپرده می شود. در صورتی که بدهکار ظرف مدت یک هفته نسبت به تعیین امین توافق ننماید اجرا رأساً امین تعیین خواهد کرد در این صورت بدهکار حق اعتراض نخواهد داشت.

فصل هفتم: ارزیابی

ماده ۵۵. پس از بازداشت مال طبق مواد ۱۶ و ۱۷ نتیجه ارزیابی به بدهکار ابلاغ و اعلام می شود که چنانچه به نتیجه ارزیابی معترض است اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف) دستمزد کارشناس تجدیدنظر را به میزان تعیین شده از طرف اجرا در صندوق اجرا تودیع نماید.

ب) قبض صندوق را ضمیمه لایحه اعتراضی حداکثر ظرف ۵ روز از تاریخ ابلاغ به اجرا تسلیم نماید.

ماده ۵۶. اجرا در صورت وصول لایحه اعتراض و قبض صندوق در مهلت مقرر روز و ساعت انتخاب کارشناس را با توجه به دفتر اوقات تعیین و به بدهکار ابلاغ می کند که در وقت مقرر برای انتخاب کارشناس حاضر گردد. تبصره ۱- انتخاب کارشناس رسمی به قید قرعه انجام خواهد گرفت. و در صورت توافق در انتخاب کارشناس استقرا ضرورت ندارد.

تبصره ۲- عدم حضور بدهکار مانع انتخاب کارشناس رسمی نخواهد بود در این صورت اجرا ضمن تنظیم صورت مجلس از بین سه نفر کارشناس رسمی یک نفر را به قید قرعه انتخاب خواهد نمود.

ماده ۵۷. در صورتی که بدهکار در مدت مقرر در ماده ۵۵ دستمزد کارشناس را تودیع ننماید و یا لایحه اعتراضی تسلیم نکند نتیجه ارزیابی قطعی تلقی شده و آگهی مزایده به همان میزانی که ارزیاب نخستین تعیین کرده است منتشر می شود و در صورتی که دستمزد کارشناس تودیع شده

باشد عیناً مسترد می‌گردد.

ماده ۵۸. پس از انجام ارزیابی توسط کارشناس رسمی و تسلیم نظریه کارشناس مذکور به اجرا آگهی مزایده منتشر خواهد شد. تبصره. اموال منقولی که دارای نرخ ثابت از طرف دولت است محتاج به ارزیابی نیست.

ماده ۵۹. کارشناس رسمی برحسب مورد مکلفند ارجاعات اجرا را قبول و طبق مقررات انجام وظیفه نمایند هرگونه تخلف از ناحیه کارشناس رسمی تابع مقررات انتظامی کارشناسان رسمی وزارت دادگستری می‌باشد.

فصل هشتم: آگهی مزایده

ماده ۶۰. آگهی مزایده به قیمتی که ارزیاب سازمان یا کارشناس رسمی دادگستری (در صورت تجدیدنظر) تعیین کرده است در یکی از روزنامه‌های محلی و در صورتی که در محل، روزنامه منتشر نشود در یکی از جراید کثیرالانتشار مرکز منتشر خواهد شد.

ماده ۶۱. در آگهی مزایده مال منقول باید نکات ذیل تصریح شود:

(الف) نوع اموال بازداشت شده و توصیف اجمالی آن.

(ب) روز و ساعت و محل فروش و ختم مزایده.

(پ) قیمتی که مزایده از آن شروع می‌شود.

ماده ۶۲. در آگهی مزایده نسبت به مال غیرمنقول باید نکات ذیل تصریح شود:

(الف) نام و نام خانوادگی مالک.

(ب) محل و حدود و توصیف اجمالی مال مورد مزایده.

(پ) تعیین اینکه در اجاره است یا نه و در صورت اول میزان اجاره‌بها و آخر مدت اجاره.

(ت) تعیین اینکه مال مورد مزایده ثبت شده است یا نه.

(ث) در صورتی که مال مورد مزایده در اجاره است با اجاره‌بها واگذار می‌شود یا نه.

(ج) تصریح به آنکه تمام مال غیرمنقول فروخته می‌شود و یا قسمتی از آن و توضیح اینکه مشاع است یا مفروز.

(چ) محل فروش و روز و ساعت شروع و ختم مزایده.

(ح) تذکر اینکه بدهی مربوطه به آب لوله کشی و برق و تلفن و گاز اعم از حق انشعاب و یا حق اشتراک و مکالمه و مصرف در صورتی که مورد مزایده دارای آب لوله کشی و برق و تلفن و گاز باشد و همچنین بدهی مالیات و عوارض شهرداری تا تاریخ واگذاری و انتقال اعم از اینکه رقم قطعی آنها معلوم شده باشد یا نشده باشد به عهده برنده مزایده است.

تبصره. سازمان‌های آب و برق و تلفن و شهرداری و سایر سازمان‌های مربوط مکلفند نسبت به استعلام اجرا در مورد میزان بدهی مورد مزایده که از

طریق شرکت کنندگان در مزایده به عمل خواهد آمد فوراً پاسخ دهند.
ماده ۶۳. روز مزایده را باید به طریقی در آگهی تعیین نمود که فاصله بین روز آخر آگهی مزایده و روز مزایده در مورد اموال منقول کمتر از هفت روز و در مورد اموال غیرمنقول کمتر از چهارده روز نباشد.

ماده ۶۴. علاوه بر انتشار آگهی مزایده در روزنامه باید آگهی به قدر کفایت به محل مال یا ملک مورد مزایده و در معابر بزرگ و اماکن عمومی و محل اجرا الصاق گردد. در صورت مراجعه مشتری اجرا باید قبل از مزایده اموال مورد مزایده را به او ارایه دهد.

ماده ۶۵. آگهی فروش باید سه مرتبه با فاصله ۱۵ روز انتشار یابد. بدهکار می تواند به هزینه خود آگهی مزبور را در همان روزنامه با رعایت ماده ۶۳ این آیین نامه منتشر نماید.

تبصره. اموال منقولی که قیمت ارزیابی آنها بیش از یکصد هزار ریال (۱۰۰,۰۰۰) نباشد محتاج به انتشار آگهی در روزنامه نیست و فقط الصاق آگهی به شرح مذکور در ماده ۶۴ کافی خواهد بود.

ماده ۶۶. در صورتی که آگهی فاقد یکی از نکات مندرج در مواد ۶۱ و ۶۲ باشد آگهی به دستور اجرا تجدید می شود.

ماده ۶۷. چنانچه بدهکار بیمه بودن مال مورد مزایده را قبل از انتشار آگهی به اجرا اعلام نموده باشد باید مراتب در آگهی مزایده قید شود و هرگاه بیمه بودن مال پس از انتشار آگهی اعلام گردد موضوع در روز جلسه مزایده به اطلاع خریداران خواهد رسید.

پس از انتقال مال مورد مزایده به برنده مراتب از طرف اجرا به بیمه گر نیز اعلام خواهد شد.

فصل نهم: فروش اموال منقول و غیرمنقول

ماده ۶۸. محل حراج در جایی خواهد بود که در مرئی و منظر عموم باشد و اجرا می تواند برای حراج محل مخصوص تعیین و تهیه کند و در صورت لزوم می تواند محل آن را تغییر دهد.

تبصره. در صورت اقتضا اجرا می تواند با موافقت بدهکار اموال بازداشت شده را در محل بازداشت به فروش برساند.

ماده ۶۹. اجرا برای حراج دارای دفاتر زیر خواهد بود:

۱. دفتر ثبت اموالی که حراج می شود (دفتر اموال منقول و غیرمنقول از یکدیگر منفک می باشد).
۲. دفتر اوقات حراج.
۳. دفتر انبار.

ماده ۷۰. اجرا باید وقت حراج را که در پیشنویس آگهی مزایده تعیین شده با قید روز و

ساعت در دفتر اوقات جهت پرداخت کند.

ماده ۷۱. اجرا باید وجه حاصل از فروش را همه روزه به حسابداری تحویل نموده و قبض رسید آن را با صورت فروش ضمیمه پرونده نماید.

ماده ۷۲. حراج در حضور نماینده دادسرا یا دادگاه بخش و در صورت فقدان آنها نماینده بخشداری محل و مأمور اجرا به عمل می آید و صورتجلسه حراج باید به امضای آنها رسیده و در پرونده امر بایگانی شود. بدهکار می تواند مثل سایرین در حراج شرکت نماید ولی مباشرین فروش و کارمندان سازمان و ارزیاب و نمایندگان دادسرا و قائم مقام آنها حق شرکت در حراج به طور مستقیم یا غیرمستقیم نخواهند داشت.

ماده ۷۳. حق حراج مطابق تعرفه ذیل گرفته می شود:

از اموال منقول تا ده هزار ریال ۵ درصد.

از ده هزارو یک ریال تا صد هزار ریال ۴ درصد.

از صد هزارو یک ریال به بالا ۳ درصد.

از اموال غیرمنقول تا ده هزار ریال ۳ درصد.

از ده هزارو یک ریال به بالا ۲ درصد.

ماده ۷۴. وجوه حاصل از حق حراج به حساب درآمدهای متفرقه سازمان واریز و منظور خواهد شد.

ماده ۷۵. کسی که در نتیجه دادن بالاترین قیمت خریدار واقع می شود باید تمام قیمت را نقداً بپردازد و در صورت خودداری در همان جلسه به دیگری فروخته می شود.

ماده ۷۶. هرگاه مال مورد مزایده معرفی شده از طرف بدهکار به قیمتی که مزایده شروع می شود خریدار نداشته باشد اجرا باید ظرف مدت یک ماه از روز مزایده مال دیگری از بدهکار بازداشت و آن را به مزایده بگذارد و یا بدهکار خود مال دیگری معرفی نماید که به نظر اجرا فروش مال معرفی شده آسان تر باشد در این صورت طبق مقررات بازداشت و یا به طریق مزایده فروخته خواهد شد، معرفی مال دیگر از طرف اجرا و بدهکار فقط برای یک نوبت مجاز است.

ماده ۷۷. درخواست بدهکار نسبت به تقدیم و تأخیر فروش نسبت به بعضی اشیا پذیرفته می شود و هر موقع که وجوه حاصله از فروش برای استیفای مبلغ مورد اجرا و هزینه های اجرایی و حق الاجاره تکافو کند از فروش بقیه اموال خودداری خواهد شد.

ماده ۷۸. در وقت فروش مأمور اجرا قیمت مال مورد مزایده را اعلام می کند و چنانچه کسی حاضر به خرید آن با قیمت بیشتر باشد باید بالاترین قیمت پیشنهادی به وسیله بلندگو و یا وسایل دیگر اعلام و در تابلو اعلانات به خط درشت منعکس گردد و به همین ترتیب تا آخر ساعت مقرر برای حراج

اقدام شود تا یقین حاصل گردد که خریدار دیگری نیست و سپس آخرین قیمت سه بار اعلام شود و چنانچه خریدار دیگری پیدا نشود مال به شخصی واگذار می گردد که بالاترین قیمت را پیشنهاد نموده است.

ماده ۷۹. تاریخ فروش و شماره مال فروخته شده و نام و شهرت خریدار در دفتر اجرا نوشته شده و به امضاء ی خریدار می رسد و اگر نتواند امضاء کند اثرانگشت وی منعکس می شود.

ماده ۸۰. در موارد زیر فروش از درجه اعتبار ساقط شده باید با رعایت مواد فوق آگهی فروش تجدید شود.

۱. هرگاه فروش در غیر روز و ساعت و یا محلی که در آگهی تعیین شده به عمل آید.

۲. هرگاه کسی را بدون جهت قانونی مانع از خرید شوند و یا بالاترین قیمتی را که پیشنهاد کرده است رد نمایند.

۳. در صورتی که مزایده بدون حضور نماینده دادسرا یا جانشین او به ترتیب مذکور در ماده ۷۲ به عمل آید.

۴. در صورتی که مباشرین فروش و کارمندان سازمان در خرید شرکت نموده باشند.

ماده ۸۱. در مورد مال غیرمنقول که از طریق مزایده به فروش می رسد اجرا باید ظرف مدت سه روز پرونده امر را برگ شماری و منگنه نموده و به پیوست گزارش برای صدور سند انتقال نزد رئیس اداره ثبت محل بفرستد.

ماده ۸۲. هرگاه بعد از تنظیم صورتمجلس فروش مال غیرمنقول و اخطار اجرا بدهکار ظرف مدت ۵ روز پس از ابلاغ برای امضاء ی سند انتقال حاضر نشود اداره ثبت اسناد محل مطابق اعلام اجرا به نمایندگی از طرف بدهکار (مالک) سند انتقال را امضاء خواهد کرد و مطابق مقررات در دفتر اسناد رسمی و دفتر املاک ثبت می شود.

تبصره. چنانچه بدهکار قبل از صدور سند انتقال ترتیب پرداخت بدهی خود را بدهد و هزینه های اجرایی و بدهی خود را بپردازد از صدور سند انتقال خودداری می شود.

ماده ۸۳. در مواردی که برای ملک مورد مزایده خریداری پیدا نشود بر حسب مورد با پیشنهاد سازمان و تصویب شورای عالی می توان سند ملک مزبور را به نام سازمان انتقال داد در این صورت ترتیب انتقال طبق ماده قبل داده خواهد شد. چنانچه قیمت ملک بیش از مبلغ مندرج در برگ اجراییه و هزینه های مربوط باشد مابه التفاوت آن به بدهکار پرداخت می گردد.

ماده ۸۴. پس از انجام فروش مال مورد مزایده اجرا باید آن را تحویل خریدار داده رسید دریافت نماید.

فصل دهم: اعتراض شخص ثالث

ماده ۸۵. هرگاه نسبت به مال منقول یا وجه نقد بازداشت شده، شخص ثالث اظهار حقی نماید چنانچه اظهار حقی مستند به سند رسمی بوده که تاریخ آن مقدم بر تاریخ بازداشت باشد به دستور اجرا از وجه یا مال منقول رفع بازداشت می‌شود. در غیر این صورت عملیات اجرایی تعقیب و مدعی حقی می‌تواند برای جلوگیری از عمل اجرا به دادگاه مراجعه نماید. در چنین مواردی اجرا مخیر است از مال مورد بازداشت صرفنظر نموده اموال دیگر بدهکار را بازداشت نماید.

ماده ۸۶. هرگاه نسبت به مال غیرمنقولی که به مزایده گذارده می‌شود ثالثی قبل از جلسه مزایده اظهار حقی نسبت به تمام مورد مزایده یا قسمتی از آن بنماید چنانچه مورد ادعای شخص ثالث در دفتر املاک به نام مدیون ثبت شده یا مدت اعتراض نسبت به آن گذشته باشد خودداری از مزایده وقتی به عمل می‌آید که ادعای شخص ثالث مستند به سند رسمی منتسب به مالک باشد.

در غیر این صورت اگر اظهار شخص ثالث با صورت وضعیت مورد مزایده مطابقت داشته باشد در موارد ذیل موقتاً از مزایده خودداری می‌شود:

۱. هرگاه شخص ثالث مدعی باشد که نسبت به مورد بازداشت بین او و بدهکار دعوی در دادگاه مطرح بوده و بعد از تقاضای ثبت گواهی دادگاه را مبنی بر طرح دعوی در وقتی که هنوز مدت اعتراض باقی بوده به اجرا داده است.

۲. چنانچه شخص ثالث اظهار کند مورد مزایده در جریان ثبت بوده و به آن اعتراض شده است.

۳. اگر شخص ثالث اظهار کند در نتیجه شکایت او بر جریان ثبت مورد مزایده قضیه قابل طرح در شورای عالی ثبت شناخته شده است.

۴. هرگاه شخص ثالث اعلام کند که مورد مزایده در جریان ثبت بوده و مدت حق اعتراض نسبت به آن باقی است و در مهلت مقرر اعتراض به ثبت خواهد کرد.

ماده ۸۷. هرگاه بعد از خودداری از مزایده در موارد مذکور در ماده قبل در مورد بند یک شخص ثالث گواهی در دادگاه ارایه ندهد که دعوی خود را دو ماه متوالی مسکوت نگذارد و یا در بند ۲ گواهی ندهد. که عرض حال اعتراض در مدت قانونی تقدیم شده است و در مورد بند ۳ گواهی تسلیم نکنند که موضوع قابل طرح در شورای عالی ثبت شناخته شده است و در مورد بند ۴ گواهی تسلیم ننماید که قبل از انقضای مدت اعتراض از طرف او اعتراض بر ثبت مورد مزایده شده است عملیات اجرایی تعقیب می‌شود مدت مقرر جهت تقدیم گواهی‌های مذکور در این ماده به اجرا یک ماه پس

از اعلام ادعا می باشد.

ماده ۸۸. نسبت به املاکی که نه در دفتر املاک ثبت شده و نه در جریان ثبت باشد چنانچه دعوی شخص ثالث مستند به سند رسمی که تاریخ آن مقدم بر تاریخ بازداشت باشد ارائه نماید از مورد بازداشت رفع بازداشت می گردد. در غیر این صورت مدعی حق می تواند برای جلوگیری از مزایده به دادگاه مراجعه نماید.

تبصره. در مورد مذکور در ماده ۸۸ و شق سه ماده ۸۶ هرگاه شخص ثالث اظهار کند که پس از وصول صورت وضعیت ملک نسبت به ملک مورد مزایده تقاضای ثبت شده یا موضوع قابل طرح در شورای عالی ثبت تشخیص شده اجرا مجدداً وضعیت ملک را استعلام خواهد کرد و طبق مفاد ماده ۸۶ عمل خواهد نمود.

ماده ۸۹. در تمام مواردی که از مزایده خودداری می شود اجرا می تواند با صرف نظر کردن از مال مورد مزایده اموال دیگر بدهکار را بازداشت نماید.

فصل یازدهم: حق الاجرا

ماده ۹۰. حق اجرای عملیات اجرایی معادل نیم عشر مبلغ مندرج در برگ اجراییه می باشد که پس از ابلاغ اجراییه به بدهکار تعلق می گیرد. وصول حق الاجرا به همان ترتیبی است که برای وصول بدهی مقرر شده است.

ماده ۹۱. چنانچه بدهکار ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ اجراییه ترتیب پرداخت بدهی خود را بدهد نصف حق الاجرا از او دریافت خواهد شد.

فصل دوازدهم: رسیدگی به شکایات از عملیات اجرایی

ماده ۹۲. ابطال شده است.

ماده ۹۳. ابطال شده است.^۲

۱. اشخاصی که نسبت به عملیات اجرایی شکایت داشته باشند می توانند شکایات خود را با توضیح موضوع آن مدارکی که دارند به اجراء بدهند. اجراء فوراً به شکایات رسیدگی می نماید. هرگاه اجراء شکایت را وارد تشخیص دهد دستور متقاضی برای رفع شکایت صادر می کند و اگر شکایت را وارد نداند آن را رد می نماید. در هر صورت اجراء نظریه خود را ظرف مدت یک هفته به شاکی اعلام می دارد و شاکی می تواند ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ تقاضای تجدید رسیدگی نماید. (به موجب دادنامه شماره ۲۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ابطال شده است)

۲. به موجب دادنامه شماره ۲۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۸ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، مواد ۹۲ و ۹۳ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰، ابطال شده است. متن دادنامه به این شرح است: «قانونگذار به شرح اصل ۵۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با تثبیت تفکیک و استقلال قوای عالی کشور و تعیین وظایف و اختیارات اساسی هر یک از قوای حاکمه حسب دو اصل ۶۱ و ۱۵۹ قانون مذکور مسؤلیت امر خطیر قضا را به قوه قضاییه محول و دادگاه های دادگستری را در حدود قوانین عادی مرجع عام رسیدگی به شکایات و تظلمات و حل و فصل اختلافات و دعاوی قلمداد کرده است. نظر به اینکه تاسیس و یا تشکیل مراجع شبه قضایی به منظور رسیدگی به برخی از دعاوی و اختلافات و صدور

ماده ۹۴. پس از انقضای ده روز از خاتمه یافتن مزایده اعم از اینکه مزایده راجع به مال منقول یا غیرمنقول باشد و همچنین در صورتی که عملیات اجرایی منتهی به وصول وجه نقد از بدهکار شود دیگر هیچگونه شکایتی از اشخاص مسموع نیست.

فصل سیزدهم: مقررات مختلفه

ماده ۹۵. عملیات اجرایی راجع به بدهی متوفی در مدت تحریر ترکه معلق می ماند.

ماده ۹۶. اجرا می تواند مورد اجرا را در صورتی که قبلاً تقسیط نشده باشد حداکثر در سی و شش قسط ماهانه با احتساب ۱۲٪ بهره تقسیط نماید. در این صورت چنانچه بدهکار هریک از اقساط را در موعد مقرر پرداخت نکند بقیه اقساط تبدیل به حال می گردد و تجدید تقسیط بدهی مزبور مقدور نخواهد بود.

ماده ۹۷. تقسیط بدهی بیش از سی و شش قسط با پیشنهاد اجرا حسب مورد به هیئت مدیره سازمان و تصویب شورای عالی سازمان امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۹۸. چنانچه هریک از مسوولین و مأمورین اجرا رعایت مقررات مربوط را ننموده و تخلف نمایند حسب مورد طبق مقررات اداری سازمان با وی رفتار خواهد شد.

ماده ۹۹. چنانچه اجرا بدهی بدهکاران را پس از صدور اجراییه تقسیط نماید وثیقه کافی از آنها اخذ خواهد نمود (وثیقه در این مورد به تشخیص اجرا عبارت از ضمانت نامه بانکی اموال غیرمنقول یا سایر وثایق به تشخیص سازمان می باشد).

تبصره. در مورد بدهکارانی که میزان بدهی کلیه برگ های اجرایی آنان در موقع تقسیط تا سیصد هزار ریال باشد اجرا می تواند با دریافت تأمین کافی به تشخیص خود بدهی بدهکاران مذکور را تقسیط نماید.

ماده ۱۰۰. چنانچه بدهکار از پرداخت اقساط در موعد مقرر خودداری نماید مطابق مقررات مندرج در این آیین نامه از طریق صدور اجراییه نسبت به وصول آن اقدام خواهد شد.

رای قطعی در جهت حل و فصل و تعیین تکلیف آنها منوط به حکم یا اذن صریح قانونگذار است، مادتین ۹۲ و ۹۳ آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی که متضمن وضع قاعده آمره مبنی بر تاسیس مراجع شبه قضایی بدوی و تجدیدنظر با عضویت قضات دادگستری در هیئت تجدیدنظر به منظور رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی و صدور رأی قطعی در این زمینه می باشد، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.»

ماده ۱۰۱. چنانچه اجرا بخواهد مازاد اموال بدهکاران را که قبلاً از طریق مراجع قانونی دیگر بازداشت شده توقیف نماید می تواند اصل وجه طلب بستانکاران مقدم و اجور و خسارت مربوط را در صندوق ثبت دادگستری یا مراجع مربوط سپرده و رفع بازداشت اموال را از مراجع مذکور بخواهد در این مورد مرجع بازداشت کننده مقدم و پس از احراز تودیع کلیه طلب و خسارات قانونی مال مورد بازداشت را فک نموده و اجرای سازمان نسبت به مزایده مال مورد بحث اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۰۲. چنانچه مازاد مال مورد بازداشت از طرف اجرای سازمان از طریق اجرای ثبت و یا مراجع قضایی و مراجع قانونی دیگر بازداشت گردد مطابق مقررات این آیین نامه اجرای سازمان مال مورد بازداشت را از طریق مزایده به فروش رسانیده مازاد آن را حسب مورد به ترتیب بازداشت به مراجع مذکور پرداخت خواهد کرد.

ماده ۱۰۳. در صورتی که بدهکاران متعدد باشند و تاریخ ابلاغ اجرائیه به آنها متفاوت باشد برای هر یک از بدهکاران تاریخ ابلاغ مؤخر مبدء احتساب مواعد مزایده خواهد بود.

ماده ۱۰۴. چنانچه اجرا مقتضی نداند که عملیات اجرایی طبق ماده ۱۰۱ انجام شود سازمان نیز جزو طلبکاران مال بازداشت شده محسوب و پس از آن که مال مورد بازداشت از طریق اجرای ثبت و یا اجرای مراجع دیگر به فروش رسید مازاد آن از طریق اجرای مربوط به اجرای سازمان ارسال خواهد شد.

ماده ۱۰۵. مأمورین انتظامی مکلفند در مواقعی که اجرا به وجود آنها نیازمند است همکاری لازم را با مأمورین اجرا جهت انجام وظایف آنها به عمل آورند. این آیین نامه مشتمل بر ۱۰۵ ماده و ۲۴ تبصره در تاریخ ۱۳۵۵/۱۰/۲۵ به تصویب وزارتین دادگستری و بهداری و بهزیستی رسیده و از تاریخ اول بهمن ماه ۱۳۵۵ قابل اجرا است.

۹. آیین نامه اجرایی موضوع ماده ۷۹ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۶/۸/۲۲ شورای عالی تأمین اجتماعی

ماده ۱. سوابق خدمت دولتی مشمولان بندهای ۱ و ۳ ماده ۷۹ در تاریخ تغییر وضع شرکت دولتی به غیردولتی به موجب مقررات حاکم در آن تاریخ مشخص و به حساب سوابق مستخدم محسوب می شود.

ماده ۲. مستخدمین شرکت های دولتی که قبل از تاریخ ۱۳۵۵/۳/۳۱ در استخدام شرکت بوده و در تاریخ ۱۳۵۲/۳/۵ فاقد مقررات بازنشستگی و

وظیفه بوده‌اند با رعایت مقررات این آیین‌نامه از لحاظ کسور و حقوق بازنشستگی از کارافتادگی و فوت تابع ماده ۳۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی خواهند بود.

ماده ۳. کسور بازنشستگی مستخدمین موضوع ماده ۲ بر اساس حقوق و مزایای مستخدم مشروط بر اینکه از حداکثر حقوق جدول حقوق موضوع ماده ۱۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی تجاوز ننماید محاسبه و به صندوق موضوع ماده ۳۳ مقررات استخدامی مذکور واریز خواهد شد.

کارفرما موظف است همه ماهه کسور بازنشستگی سهم خود و مستخدم را طبق ضوابط مربوط به صندوق پرداخت نماید.

ماده ۴. حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و فوت مستخدمین موضوع ماده ۲ با در نظر گرفتن حداکثر حقوق جدول حقوق ماده ۱۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و شرایط مربوط به مقررات بازنشستگی و وظیفه تعیین خواهد شد.

ماده ۵. مستخدمین شرکت‌های دولتی که در تاریخ ۱۳۵۲/۳/۵ بر اساس مقررات استخدامی قبلی مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص بوده‌اند با رعایت مقررات این آیین‌نامه از لحاظ کسور و حقوق بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت تابع مقررات بازنشستگی مربوط به خود خواهند بود.

ماده ۶. کسور بازنشستگی مستخدمین موضوع ماد ۵ این آیین‌نامه بر اساس حقوق و مزایای مستخدم مشروط بر این که از حداکثر حقوق جدول حقوق موضوع ماده ۱۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی تجاوز ننماید، محاسبه و به صندوق بازنشستگی همان شرکت واریز خواهد شد کارفرما موظف است همه ماهه کسور بازنشستگی سهم خود و مستخدم را طبق ضوابط مربوط به صندوق مذکور پرداخت نماید.

ماده ۷. حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و فوت مستخدمین موضوع ماده ۵ با در نظر گرفتن حداکثر حقوق جدول حقوق ماده ۱۴ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و شرایط مربوط به مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص شرکت تعیین خواهد شد.

ماده ۸. مستخدمین مشمول ماده ۳۴ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و مستخدمین شرکت‌های دولتی که در موقع خود تابع مقررات قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت بوده‌اند تا تاریخ ۱۳۵۵/۴/۱۶ تابع مقررات مربوط بوده و از تاریخ مذکور به بعد به ترتیب مقرر در ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی مشمول قانون تأمین اجتماعی خواهند بود.

ماده ۹. سوابق خدمت مستخدمین موضوع ماده ۸ این آیین‌نامه در شرکت‌های مربوط از لحاظ استفاده از حمایت‌های مقرر با رعایت ترتیبات

زیر در حکم سابقه پرداخت حق بیمه مستخدم محسوب خواهد شد.
الف) حق بیمه سوابق خدمت مربوط به قبل از ۱۳۵۱/۶/۱ معادل ۲۱٪ حقوق و مزایای مستخدم در شهریور ماه ۱۳۵۱ تعیین و محاسبه خواهد شد. (۷٪ سهم بیمه شده و ۱۴٪ سهم کارفرما)
ب) حق بیمه سوابق خدمت مربوط به بعد از تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱ تا تاریخ ۱۳۵۵/۴/۱۶ برابر ۲۱٪ حقوق و مزایای دریافتی مستخدم محاسبه و تعیین خواهد شد (۷٪ سهم بیمه شده و ۱۴٪ سهم کارفرما) چنانچه کارفرما در مورد پرداخت حق بیمه موضوع بندهای الف و ب این ماده از نظر سهم خود با بیمه شده توافق ننماید بیمه شده می تواند کلیه حق بیمه را شخصاً و حداکثر در ۱۲۰ قسط مساوی ماهانه پرداخت نماید. هر گاه مستخدم قبل از پرداخت کلیه اقساط مذکور بازنشسته، از کارافتاده یا فوت شود سوابق او به نسبت مبالغ حق بیمه پرداخت شده محسوب خواهد شد.

۱۰. آیین نامه شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۸ قانون تأمین اجتماعی

مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ و ۱۳۶۷/۳/۴ شورای عالی سازمان تأمین اجتماعی

ماده ۱. جلسات شورای عالی تأمین اجتماعی در سازمان تأمین اجتماعی و یا محل دیگری که بر حسب مورد با نظر ریاست شورای عالی تأمین اجتماعی تعیین خواهد شد تشکیل می گردد.

ماده ۲. جلسات عادی شورای عالی تأمین اجتماعی هر ماه یک بار به دعوت رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی تشکیل می گردد. جلسات فوق العاده در صورت ضرورت به دعوت رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی تشکیل خواهد شد.

ماده ۳. جلسات شورا با حضور نه نفر از اعضا رسمیت می یابد. اخذ رأی در جلسات علنی بوده و تصمیمات آن با اکثریت آراء مشروط بر اینکه از هفت رأی کمتر نباشد اتخاذ می گردد.

تبصره. هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی در جلسات شورای عالی شرکت خواهند کرد و در صورت لزوم مدیران و کارشناسان سازمان با نظر مدیرعامل می توانند در جلسات حضور داشته باشند.

ماده ۴. رئیس شورای عالی می تواند از کارشناسان، اعضای کمیته ها و مدیران سازمان و افراد ذی صلاحیت دیگر دعوت به عمل آورد که بدون داشتن حق رأی جهت تبادل نظر در جلسات شورا شرکت نمایند.

ماده ۵. صورتجلسات شورای عالی پس از تصویب به امضاء اعضای حاضر در

جلسه خواهد رسید و یک نسخه از آن همراه با دعوتنامه جلسه بعد، یا قبل از تشکیل جلسه بعد جهت کلیه اعضا ارسال خواهد شد.

ماده ۶. دبیر شورا از طرف رئیس شورا با تأیید شورای عالی منصوب و سمت سرپرستی دبیرخانه را خواهد داشت.

ماده ۷. محل دبیرخانه شورای عالی در سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۸. تهیه و تنظیم دستور جلسات و همچنین صورت جلسات، پاسخ دادن به نامه‌ها و ترتیب ارسال دعوتنامه‌ها برای اعضای شورایی، جمع آوری پیشنهادهای و آمار مورد نیاز شورا و ترتیب تنظیم امور دفتری دبیرخانه از وظایف دبیر شورا است.

ماده ۹. تشکیلات مورد نیاز دبیرخانه شورایی، از طرف سازمان تأمین اجتماعی پیش‌بینی و کارکنان مربوط به آن، وسیله سازمان، تأمین خواهد شد.

ماده ۱۰. کمیته‌های تخصصی شورای عالی (موضوع تبصره ماده ۹ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی) در رشته‌های مورد نیاز به پیشنهاد ریاست شورا و تصویب شورای عالی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۱. رئیس کمیته به پیشنهاد رئیس شورا و تأیید شورای عالی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲. اعضای هر کمیته از بین افراد صاحب‌نظر و مطلع توسط رئیس هر کمیته انتخاب و برای تأیید به شورا پیشنهاد خواهد شد و کمیته‌ها با توجه به احتیاج و ضرورت بنا به دعوت رئیس کمیته و یا دبیر شورای عالی تشکیل جلسه خواهند داد و نظر مشورتی خود را کتباً اعلام خواهند نمود.

ماده ۱۳. این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۳ ماده و یک تبصره به استناد تبصره ماده ۹ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰ هیئت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی به تصویب رسیده است.

۱۱. آیین‌نامه اجرایی کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی

مصوب (۱۳۶۶/۳/۶ و اصلاحات ۱۳۶۷/۷/۶، ۱۳۷۱/۵/۱۹ و ۱۳۷۸/۵/۲)

ماده ۱. تشکیل کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر به عهده سازمان تأمین اجتماعی که در این آیین‌نامه سازمان نامیده می‌شود خواهد بود.

ماده ۲. کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر بر حسب فراهم بودن امکانات در یکی از واحدهای سازمان و یا یکی از مراکز درمانی بنا به تشخیص سازمان

تشکیل می‌گردد.

ماده ۳. چنانچه امکان تشکیل کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر با توجه به شرایط مندرج در این آیین‌نامه فراهم نباشد لازم است سازمان بیمه شده را به یکی از نزدیکترین کمیسیون‌های متشکله در سایر شهرستان‌ها معرفی نماید.

ماده ۴ (اصلاحی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹). کمیسیون‌های پزشکی بدوی با حضور افراد زیر تشکیل می‌گردد:

الف) یک نفر پزشک متخصص جراحی عمومی به‌عنوان عضو و رئیس کمیسیون به پیشنهاد مدیر درمان و تصویب معاونت درمان با ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی پزشکی^۱.

ب) یک نفر پزشک متخصص داخلی به‌عنوان عضو ثابت به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی پزشکی.

ج) یک نفر پزشک متخصص در رشته بیماری مربوطه به‌عنوان عضو به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی و پزشکی.

د) مشاور با پیشنهاد اداره کل تأمین اجتماعی استان و ابلاغ معاونت درمان.
ه) منشی با ابلاغ مدیر درمان که وظیفه تهیه و تنظیم و تایپ صورتجلسات را عهده‌دار خواهد بود.

تبصره ۱ (الحاقی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹). بررسی پرونده‌های بیمه‌شدگان و اظهارنظر درباره نوع کار، محل کار، ساعت کار، و تعیین درصد از کارافتادگی، ادامه درمان و ادامه کار از وظایف کمیسیون‌های پزشکی بدوی می‌باشد.

تبصره ۲ (الحاقی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹). دعوت از پزشک متخصص طب کار به منظور مشاوره بدون حق رأی در کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر بلامانع بوده و در شهرستان‌هایی که پزشک متخصص طب کار وجود نداشته باشد، دعوت از کارشناسان بهداشت حرفه‌ای جهت مشاوره مجاز می‌باشد.

ماده ۵ (اصلاحی، مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹). کمیسیون‌های پزشکی تجدیدنظر با حضور افراد زیر تشکیل می‌گردد^۲:

۱. به موجب آیین‌نامه مصوب ۱۳۷۸/۵/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی، اصلاحیه‌ای به مواد ۴ و ۵ اضافه شده است: «از پزشکانی (تمامی رشته‌های تخصصی) به‌عنوان رئیس کمیسیون پزشکی بدوی و تجدیدنظر استفاده خدمت به عمل می‌آید که ضمن علاقه‌مندی به امور کمیسیون‌ها، آشنایی با قوانین و مقررات داشته و ترجیحاً از کادر رسمی سازمان باشند».

۲. به موجب آیین‌نامه مصوب ۱۳۷۸/۵/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی، اصلاحیه‌ای به مواد ۴ و ۵ اضافه شده است: «از پزشکانی (تمامی رشته‌های تخصصی) به‌عنوان رئیس کمیسیون پزشکی بدوی و تجدیدنظر استفاده خدمت به عمل می‌آید که ضمن علاقه‌مندی به امور کمیسیون‌ها، آشنایی با قوانین و مقررات داشته و ترجیحاً از کادر رسمی سازمان باشند».

الف) یک نفر پزشک متخصص جراحی عمومی به پیشنهاد معاونت درمان و تصویب مدیرعامل سازمان با ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون های فنی پزشکی به عنوان عضو و رئیس کمیسیون.

ب) یک نفر پزشک متخصص داخلی به عنوان عضو ثابت به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون های فنی پزشکی.

ج) یک نفر پزشک متخصص در رشته بیماری مربوطه به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون های فنی و پزشکی.

د) مشاور به پیشنهاد اداره کل تأمین اجتماعی استان و ابلاغ معاونت درمان. ه) منشی با ابلاغ مدیر درمان که وظیفه تهیه و تنظیم و تایپ صورتجلسات را عهده دار خواهد بود.

تبصره ۱- پزشکان عضو کمیسیون های بدوی مادام که عضویت یک کمیسیون بدوی را دارند نمی توانند به عضویت کمیسیون پزشکی تجدیدنظر منصوب شوند.

تبصره ۲- برای هر یک از اعضای شرکت کننده در کمیسیون های پزشکی افرادی با شرایط ذکر شده در این آیین نامه به عنوان عضو علی البدل تعیین می گردد.

تبصره ۳- ترتیب تشکیل کمیسیون ها و دعوت اعضا و بیمه شدگان طبق ضوابط و مقررات این آیین نامه با هماهنگی رئیس کمیسیون به عهده دبیر مربوطه می باشد.

تبصره (الحاقی به ماده ۵ مصوب سال ۱۳۶۶). بررسی و اظهار نظر نهایی درباره کلیه آراء صادره کمیسیون های پزشکی بدوی که مورد اعتراض بیمه شده یا سازمان قرار می گیرد از وظایف کمیسیون های پزشکی تجدیدنظر می باشد و نحوه اعتراض سازمان مشابه نحوه اعتراض بیمه شده موضوع ماده ۹ خواهد بود. «از پزشکانی (تمامی رشته های تخصصی) به عنوان رئیس کمیسیون پزشکی بدوی و تجدیدنظر استفاده خدمتی به عمل آید که ضمن علاقمندی به امور کمیسیون ها، آشنایی با قوانین و مقررات داشته و ترجیحاً از کادر رسمی سازمان باشند». (الحاقی مورخ ۱۳۷۸/۵/۲)

ماده ۶. پرونده پزشکی بیمه شده که شامل کلیه مدارک کلینیکی و پاراکلینیکی، نظریه پزشک معالج و همچنین شرح و سابقه بیماری با قید تاریخ شروع آن و تشخیص فعلی بیماری و خلاصه درمان های انجام شده با ذکر نتیجه آن در مدت درمان و اظهار نظر نهائی درباره بیماری می باشد، با انعکاس علت ارجاع پرونده به کمیسیون بدوی توسط دبیر کمیسیون در دستور کار قرار می گیرد.

ماده ۷. تاریخ تشکیل کمیسیون های پزشکی جهت حضور بیمه شده به وی

اعلام خواهد گردید چنانچه در شهرستان مربوطه امکان تشکیل کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر با توجه به شرایط مندرج در این آیین‌نامه فراهم نباشد، در صورت اعزام بیمه شده به شهرستان دیگر هزینه سفر و اقامت بیمار و همراه (در صورت نیاز به داشتن همراه) در شهرستان محل تشکیل کمیسیون با رعایت مقررات عام قانون تأمین اجتماعی و از محل سهم درمان موضوع ماده ۲۹ قانون مزبور پرداخت خواهد گردید.

ماده ۸. کمیسیون پزشکی بدوی با توجه به مدارک موضوع ماده ۶ و اقداماتی که لزوماً بر اساس ضوابط قانونی به عمل می‌آورد مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

تبصره. آراء کمیسیون‌های پزشکی بدوی که جهت ادامه درمان صادر شده باشد قابل اعتراض نخواهد بود.

ماده ۹. رأی کمیسیون‌های پزشکی بدوی توسط کمیسیون مربوطه به بیمه شده حاضر در جلسه ابلاغ خواهد شد و در صورتی که بیمه شده به رأی صادره معترض باشد می‌تواند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ اعتراض کتبی خود را به شعبه تأمین اجتماعی مربوطه تسلیم نماید و در صورت عدم حضور بیمه شده در کمیسیون پزشکی واحد تأمین اجتماعی مربوطه موظف است مراتب را رأساً به بیمه شده ابلاغ نماید.

تبصره ۱- اعتراض بیمه شده همراه با مدارک لازم از طرف شعبه تأمین اجتماعی به کمیسیون تجدیدنظر ارسال و کمیسیون مزبور با توجه به مفاد ماده ۸ این آیین‌نامه اقدام به صدور رأی می‌نماید.

تبصره ۲ (الحاقی مورخ ۱۳۶۷/۷/۶) در مواردی که سازمان نسبت به آراء صادره از طرف کمیسیون بدوی و تجدیدنظر (اعم از اینکه به استناد آیین‌نامه قبلی یا آیین‌نامه فعلی صورت گرفته) مشکوک یا معترض باشد مراتب در کمیسیون تجدیدنظری که زیر نظر مدیرعامل سازمان در تهران تشکیل می‌گردد مطرح و نظر این کمیسیون قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.^۱

۱. (الحاقی مورخ ۱۳۶۷/۷/۶) (با لحاظ دادنامه شماره ۸۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۶۹/۳/۲۹ این تبصره در حال حاضر در سازمان تأمین اجتماعی اجرا نمی‌شود. متن رأی مزبور بدین شرح است؛

«با توجه به این که در ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی برای تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیون‌هایی تحت عنوان کمیسیون بدوی و تجدیدنظر پیش‌بینی گردیده که علی‌الاصول و همچنین طبق ماده ۹ آیین‌نامه اجرایی ماده فوق‌الذکر، آرای کمیسیون‌های تجدیدنظر پزشکی قطعی و لازم‌الاجرا بوده لذا تعیین کمیسیون رسیدگی غیر از موارد مذکور در قانون تحت عنوان کمیسیون تجدیدنظر ویژه پزشکی و رسیدگی به تصمیمات اخذ شده از ناحیه کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی از موقعیت قانونی برخوردار نبوده و در نتیجه دادنامه‌های شماره ۵۴۲ - ۱۳۶۸/۴/۲۵ و ۶۵۷ - ۱۳۶۸/۷/۱۸ و ۶۶۵ - ۱۳۶۸/۷/۱۹ صادره از شعبه چهارم دیوان

ماده ۱۰. کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر با حضور کلیه اعضاء تشکیل خواهد شد و آراء کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر به اتفاق آراء معتبر خواهد بود.

ماده ۱۱. آراء صادره از طرف کمیسیون‌های پزشکی بدوی در صورتی که از طرف بیمه شده ظرف مدت مقرر در این آیین‌نامه مورد اعتراض قرار نگیرد و آرای کمیسیون‌های پزشکی تجدیدنظر قطعی و لازم الاجرا است. تبصره. آرای کمیسیون‌های پزشکی می‌بایست قابل انطباق با موازین قانونی صریح و فاقد هرگونه ابهام باشد و به منظور جلوگیری از سرگردانی بیمه‌شدگان حتی‌المقدور از توصیه تغییر شغل در آرای صادره توسط کمیسیون‌ها خودداری گردد.

ماده ۱۲ (اصلاحی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹). به شرکت کنندگان در کمیسیون‌های پزشکی حق حضوری برابر ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره سازمان می‌رسد پرداخت خواهد گردید.

تبصره. اعتبار مورد نیاز جهت انجام هزینه‌های فوق از محل اعتبارات موضوع ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی تأمین خواهد شد.

این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۲ ماده و ۷ تبصره در یکصد و هشتاد و ششمین جلسه شورای عالی تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۶۶/۳/۶ تصویب و از تاریخ ۱۳۶۶/۳/۶ لازم‌الاجرا است و آیین‌نامه قبلی از این تاریخ ملغی تلقی می‌گردد.

۱۲. آیین‌نامه داخلی هیئت نظارت سازمان تأمین اجتماعی

مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۴

ماده ۱. هیئت نظارت سازمان تأمین اجتماعی که در این آیین‌نامه هیئت نامیده خواهد شد، لاقلاً هفته‌ای یک بار تشکیل جلسه خواهد داد.

ماده ۲. تاریخ تشکیل هر یک از جلسات قبلاً از طرف خود هیئت تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۳. هیئت از بین اعضاء خود یک نفر را به‌عنوان رئیس برای مدتی که عضویت هیئت را خواهد داشت انتخاب خواهد نمود و ابلاغ تصمیمات هیئت به عهده او می‌باشد.

ماده ۴. جلسات هیئت با حضور لاقلاً دو نفر رسمیت خواهد داشت.

ماده ۵. تصمیمات با اکثریت در رأی معتبر خواهد بود و نظر مخالف ذیلاً یادداشت خواهد شد.

ماده ۶. اجرای تصمیمات هیئت و اداره امور دفتری و سایر امور مربوط به دبیرخانه هیئت به عهده دبیر هیئت خواهد بود که طبق مفاد ماده ۷ از طریق هیئت انتخاب خواهد شد.

ماده ۷. هیئت به منظور امکان انجام وظایف و اعمال اختیارات قانونی خود افرادی را که در امور مالی و درآمد و فنی و حقوقی سابقه و تخصصی داشته باشند از بین کارکنان شاغل سازمان و با توجه به تشکیلات مصوب هیئت انتخاب و به مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی معرفی خواهد نمود که با صدور ابلاغ در اختیار هیئت قرار گیرند. نحوه عمل و ساعات کار و امور کارگزینی آنان مطابق با سایر کارکنان سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

تبصره. کارکنان مذکور با پیشنهاد هیئت و حکم مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی، حق مراجعه به شعب نمایندگی‌ها و دفاتر و اسناد سازمان تأمین اجتماعی به منظور تحصیل مدارک و اطلاعات مورد احتیاج را خواهند داشت.

ماده ۸. هیئت جهت اجرای مفاد ماده ۱۷ اساسنامه سازمان می‌تواند از خدمات سازمان حسابرسی استفاده نماید.

ماده ۹. تهیه موجبات و ترتیب انجام فوری مأموریت‌های موضوع ماده ۸ آیین‌نامه از نظر تأمین وسائل و هزینه‌های لازم با سازمان تأمین اجتماعی بوده و مدیرعامل سازمان بدین منظور اعتبارات لازم را در بودجه سازمان تأمین اجتماعی پیش‌بینی و پرداخت خواهد نمود.

ماده ۱۰. افراد یا اعضاء مؤسساتی که به منظور انجام وظایف و اعمال نظارت و اختیارات قانونی هیئت در موارد خاصی که به ایشان مأموریت داده می‌شود در حکم حسابرسان و بازرسان سازمان تلقی خواهند شد و کلیه کارفرمایان و یا افراد مشمول قانون تأمین اجتماعی همچنین مسؤولین سازمان تأمین اجتماعی و واحدهای تابعه و سازمان‌های وابسته مکلفند اسناد و مدارک مورد نیاز را در اختیار افراد و یا اعضاء مؤسسات موضوع این ماده قرار دهند.

ماده ۱۱. بودجه مربوط به هیئت نظارت توسط سازمان با نظر هیئت تهیه و ضمن بودجه کل سازمان تأمین اجتماعی منظور خواهد شد.

ماده ۱۲. صورت جلسات هیئت در دفتر مخصوصی که برای این منظور تهیه می‌شود درج و به امضاء اعضاء هیئت خواهد رسید.

ماده ۱۳. این آیین‌نامه در سیزده ماده و یک تبصره براساس ماده ۱۹ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۶۲/۴/۱۴ در هیئت نظارت تصویب و از همین تاریخ قابل اجرا است.

۱۳. آیین نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح‌های عمرانی

مصوب ۱۳۶۳/۱۲/۸ شورای عالی تأمین اجتماعی
و اصلاحیه مصوب ۱۳۶۴/۶/۶

فصل اول: قراردادهای پیمانکاران

ماده ۱. حق بیمه کارکنان شاغل در پیمان‌هایی که براساس فهرس پایه وزارت برنامه و بودجه منعقد شده یا می‌شوند و تمام یا قسمتی از اعتبار آن از محل اعتبارات عمرانی تأمین می‌گردد مشمول این آیین‌نامه خواهد بود.
ماده ۲. پیمانکاران مشمول این آیین‌نامه مکلفند طبق مقررات ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه مربوطه، صورت مزد ماهانه کارکنان شاغل در هر پیمان را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد تهیه و پس از تأیید ناظر مقیم یا دستگاه نظارت یا دستگاه اجرایی به واحدهای سازمان تأمین اجتماعی تسلیم و رسید مورد نیاز جهت ارائه به کارفرما موضوع تبصره این ماده را دریافت نمایند.

تبصره ۱- تأیید صورت مزد ماهانه توسط دستگاه نظارت و دستگاه اجرایی رافع مسؤولیت پیمانکار در مورد صحت و سقم صورت مزد از نظر تعداد و مبلغ و دستمزد روزهای کارکرد نخواهد بود.

تبصره ۲- صدور دستور پرداخت توسط دستگاه اجرایی و پرداخت هر صورت وضعیت به پیمانکار موقوف به تسلیم رسید دریافت صورت مزد ماه‌های قبل کارکنان شاغل پیمانکار توسط سازمان تأمین اجتماعی و رعایت سایر مقررات این آیین‌نامه می‌باشد.^۱

تبصره ۳- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است پس از دریافت صورت مزد موضوع ماده ۲ بلافاصله رسید لازم را تهیه و تحویل پیمانکار نماید.

ماده ۳. حق بیمه پیمان‌هایی که از تاریخ ۱۳۶۴/۴/۱۶ منعقد شده یا می‌شوند مقطوعاً به میزان ۶٪ کارکرد پیمانکار تعیین می‌گردد که به شرح ماده ۴ توسط ذی‌حسابی‌ها به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌شود.^۲

ماده ۴. از هر صورت وضعیت معادل ۱/۶ درصد بابت حق بیمه سهم کارکنان پیمانکار کسر و معادل ۴/۴ درصد مبلغ صورت وضعیت نیز بابت حق بیمه سهم کارفرما از محل اعتبار طرح مربوطه برداشت شده و مجموعاً مبالغ مربوط بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌گردد.

ماده ۵. پیمان‌هایی که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ تحویل موقت گردیده و تا

۱. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

تاریخ ابلاغ این آیین نامه مفصاحساب مربوط به آن صادر شده است، کسر ۳/۲ درصد از صورت وضعیت های پیمانکار و پرداخت آن در وجه سازمان تأمین اجتماعی به منزله رقم قطعی حق بیمه قرارداد تلقی می گردد.

تبصره. استرداد مابه التفاوت رقم ۳/۲٪ تا ۵٪ (۱/۸٪) مکسوره از صورت وضعیت های پیمانکار موکول به تسلیم صورت های مزد کارکنان شاغل در دوره اجرای پیمان به سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۶. حق بیمه پیمان هایی که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ منعقد و کاراجرای آن از تاریخ مزبور ادامه داشته است برای صورت وضعیت های تسلیم شده تا تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ به میزان ۳/۲ درصد کارکرد پیمانکار و جهت صورت وضعیت های از تاریخ مذکور به میزان ۶٪ (شش درصد) کارکرد پیمانکار مقطوعاً تعیین می گردد که به شرح زیر توسط ذی حسابی ها به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می شود.

الف) حق بیمه ۳/۲ درصد مذکور در این ماده از هر صورت وضعیت پیمانکار کسر و در وجه سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می گردد.

ب) بابت حق بیمه ۶ درصد مذکور در این ماده از هر صورت وضعیت پیمانکار معادل ۳/۲ درصد کسر و معادل ۲/۸ درصد مبلغ صورت وضعیت نیز از محل اعتبار طرح مربوط برداشت شده و مجموعاً مبالغ مربوط، بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می گردد.

ماده ۷. قراردادهایی که در فاصله ۱۳۶۳/۴/۱۶ تا تاریخ ابلاغ بخشنامه شماره ۱۰۵۵/۵۴/۲۵۱۰-۱ وزارت برنامه و بودجه با ضرایب بالاسری متفاوت با ضرایب تعیین شده در بخشنامه مذکور منعقد گردیده و پیمانکار فرم موضوع بند ۷ بخشنامه شماره ۲۵۱۰ را تأیید نموده است، پیمان با همان ضریب مندرج در قرارداد ادامه یافته و بر حسب آنکه ضریب بالاسری براساس بخشنامه شماره ۱۶۵۲۰/۵۴/۶۹۰۰ - ۱ مورخ ۱۳۶۰/۱۲/۲۰ وزارت برنامه و بودجه و یا غیر از آن تعیین شده باشد به ترتیب مشمول بند «ب» ماده ۶ یا ماده ۳ و همچنین سایر مفاد این آیین نامه خواهند بود.

ماده ۸. پرداخت هر یک از صورت وضعیت های آتی موضوع ماده ۶ موکول به اجرای مقررات ماده ۲ آیین نامه خواهد بود.

تبصره. در مورد کارکردهای قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶، پیمانکاران بایستی حداکثر ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ ابلاغ آیین نامه صورت های مزد گذشته خود را تهیه (در صورتی که قبلاً تهیه نموده اند) و در صورت عدم دسترسی به ناظر مقیم وقت مستقیماً صورت های مزد مذکور را به سازمان تأمین اجتماعی تسلیم نموده و ظرف همین مدت تکلیف پرداخت حق بیمه صورت وضعیت های گذشته را روشن نمایند.

در هر حال پرداخت دومین صورت وضعیت ارسالی پیمانکار بعد از تاریخ ابلاغ این آیین نامه از طرف ذی حسابی ها موکول به رعایت موارد زیر خواهد بود:
الف) تسلیم رسید به سازمان تأمین اجتماعی در مورد دریافت صورت های مزد گذشته از طرف پیمانکار.

ب) مشخص نمودن وضعیت کسورات حق بیمه صورت وضعیت های گذشته توسط ذی حسابی و در صورت عدم پرداخت، تادیه آن به سازمان تأمین اجتماعی.

ماده ۹. پرداخت صورت وضعیت قطعی پیمان های فصل اول این آیین نامه موکول به تسلیم گواهی سازمان تأمین اجتماعی مبنی بر دریافت صورت های مزد ارسالی پیمانکار و همچنین وصول حق بیمه های مکسوره از صورت وضعیت ها خواهد بود.

سازمان تأمین اجتماعی مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام ذی حسابی ها گواهی فوق را تهیه و صادر نماید. چنانچه مدارک لازم برای صدور گواهی مذکور به سازمان تسلیم نشده باشد سازمان مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام فوق موضوع را به ذی حسابی اعلام نماید. عدم پاسخ در انقضای مدت مزبور به منزله صدور گواهی فوق تلقی شده و پرداخت صورت وضعیت قطعی پیمانکار بلا مانع است.

تبصره. میزان حق بیمه مکسوره در مواد ۳ و ۴ و ۵ و ۶ به عنوان حق بیمه قطعی هر قرارداد بوده و با پرداخت آن و رعایت سایر شرایط این آیین نامه (به استثنای آن قسمت از حق بیمه هایی که پرداخت آن به عهده وزارت برنامه و بودجه محول گردیده) به عنوان مفصاحساب هر قرارداد تلقی می گردد.^۱

ماده ۱۰. پیمانکاران موضوع این فصل مکلفند صورت مزد کارکنان دفتر مرکزی خود را کماکان طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی تهیه و به انضمام حق بیمه مربوط و به طور جداگانه به شعبه تأمین اجتماعی حوزه عملکرد دفتر مرکزی تسلیم و پرداخت نمایند.

ماده ۱۱. قراردادهایی که بدون استفاده از فهارس پایه و یا از محل اعتبارات جاری و یا سایر منابع تأمین و منعقد می گردند مشمول مفاد این آیین نامه نبوده و پرداخت حق بیمه طبق مقررات سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

فصل دوم: قراردادهای مهندسان مشاور

ماده ۱۲. حق بیمه کارکنان شاغل مهندسان مشاور و کارشناسان در پیمان های موضوع طرح های عمرانی که تمام یا قسمتی از اعتبار آن از محل اعتبارات عمرانی تأمین و قرارداد آن براساس ضوابط طرح های عمرانی منعقد شده یا می شوند مشمول مقررات این فصل از آیین نامه خواهد بود.

ماده ۱۳. مهندسان مشاور و کارشناسان مشمول این آیین نامه مکلفند طبق ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی و آیین نامه مربوطه، صورت مزد ماهانه کارکنان شاغل در دفتر مرکزی و همچنین نظارت کارگاهی در هر قرارداد را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد تهیه و پس از تأیید کارفرما (در مورد کارکنان نظارت کارگاهی) به سازمان تامین اجتماعی ارائه و رسید مورد نیاز را جهت تسلیم به کارفرما دریافت دارند.

صدور دستور پرداخت توسط دستگاه اجرایی و پرداخت صورت حساب هر ماه یا هر قسط به مهندس مشاور و کارشناس موکول به تسلیم رسید صورت مزد کارکنان شاغل در قرارداد منعقده برای مدت مذکور می باشد.^۱

ماده ۱۴. حق بیمه قراردادهای مهندسان مشاور و یا کارشناسان که بعد از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ منعقد شده و یا می شوند مقطوعاً به میزان ۱۴٪ حق الزحمه مهندسان مشاور و یا کارشناسان تعیین که به شرح ماده ۱۵ توسط ذی حسابی ها به حساب سازمان تامین اجتماعی واریز می شود.^۲

ماده ۱۵. از هر صورت حساب مهندس مشاور و یا کارشناس معادل ۳/۶ درصد بابت حق بیمه سهم کارکنان مهندس مشاور و یا کارشناس کسر و معادل ۱۰/۴ درصد نیز بابت حق بیمه سهم کارفرما از محل اعتبار طرح مربوط برداشت و مبالغ مربوط مجموعاً بلافاصله به حساب سازمان تامین اجتماعی واریز می گردد.

ماده ۱۶. حق بیمه قراردادهای مهندسان مشاور و یا کارشناسان که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ منعقد گردیده اند و تا تاریخ ابلاغ این اصلاحیه مفاد حساب آن صادر نشده است به شرح زیر به حساب سازمان تامین اجتماعی واریز می گردد.^۳

الف) حق بیمه مربوط به صورت حساب هایی که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ تسلیم گردیده باشد برای عملکرد قبل از فروردین ماه ۱۳۵۷ طبق مقررات تامین اجتماعی و برای عملکرد از فروردین ماه ۱۳۵۷ به بعد مقطوعاً به میزان ۳ درصد صورت حساب تعیین می گردد که از هر صورت حساب مهندس مشاور و یا کارشناس کسر و در وجه سازمان تامین اجتماعی پرداخت می شود و در مورد پرداخت مابه التفاوت موضوع بند ۳ مصوبه شماره ۱۷۱۵ ش ف مورخ ۱۳۵۷/۳/۲۰ شورای تامین اجتماعی نیز مطابق قسمت آخر ماده ۴۴ آیین نامه عمل خواهد شد.

ب) حق بیمه مربوط به صورت حساب هایی که از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ تسلیم

۱. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۳. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

شده و یا می شوند مقطوعاً به میزان ۱۴ درصد صورت حساب تعیین می گردد که از هر صورت حساب مهندس مشاور و یا کارشناس معادل ۳ درصد کسر و معادل ۱۱ درصد صورت حساب نیز توسط ذی حسابی ها از اعتبار طرح برداشت و مجموعاً بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می گردد.

ماده ۱۷. میزان حق بیمه مذکور در مواد ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ به عنوان حق بیمه هر قرارداد بوده و با پرداخت آن و رعایت سایر شرایط این آیین نامه (به استثنای آن قسمت از حق بیمه هایی که پرداخت آن به عهده وزارت برنامه و بودجه محول گردیده است) به عنوان مفاحساب هر قرارداد تلقی می گردد.^۱

ماده ۱۸. پرداخت آخرین صورت حساب یا قسط هر قرارداد مهندسان مشاور یا کارشناسان موكول به گواهی سازمان تأمین اجتماعی مبنی بر دریافت صورت های مزد ارسالی و همچنین وصول حق بیمه های مکسوره از صورت حساب ها خواهد بود.

سازمان تأمین اجتماعی مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام ذی حسابی گواهی فوق را تهیه و صادر نماید. چنانچه مدارک لازم برای صدور گواهی مذکور به سازمان تسلیم نشده باشد سازمان مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام فوق موضوع را به ذی حسابی ها اعلام نماید. عدم پاسخ در انقضای مدت مزبور به منزله صدور گواهی فوق تلقی شده و پرداخت آخرین صورت حساب یا قسط مهندس مشاور یا کارشناس بلا مانع بوده است.^۲

فصل سوم: سایر موارد

ماده ۱۹. مقررات مربوط به قراردادهای بیست میلیون ریال و کمتر موضوع مصوبات مورخ (۱۳۶۱/۸/۱۸ و ۱۳۶۲/۱۱/۵ شورای عالی تأمین اجتماعی) (بخشنامه شماره ۱۲۴ و ۱۲۴/۱ درآمد) برای کارکردهای تا پایان سال ۱۳۶۳ معتبر و از اول سال ۱۳۶۴ مشمول مقررات این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۲۰. دستگاه های اجرایی مکلفند یک نسخه از قراردادهای منعقد شده را بلافاصله جهت واحدهای سازمان تأمین اجتماعی ارسال نمایند.

ماده ۲۱. قراردادهایی که قبل از ابلاغ بخشنامه شماره ۱۷۲۵۴/۲۷ - ۳ مورخ ۶۳/۱۰/۱۷ وزارت امور اقتصادی و دارایی براساس مفاد ماده ۱۰ مصوبه ۸۹۱۲ مورخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ هیئت وزیران نسبت به آنها تسویه حساب به عمل آمده عیناً معتبر می باشد.

ماده ۲۲. قراردادهایی که پیمانکار و یا مشاور آن خارجی باشد از شمول

۱. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

ضوابط این آیین نامه مستثنی بوده و تابع مقررات سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۲۳. مفاد این ماده مربوط به تعداد فصول و مواد و تاریخ تصویب آن در شورای عالی تأمین اجتماعی می باشد.

ماده ۲۴. در صورتی که مابه التفاوت ناشی از افزایش حق بیمه صورت وضعیت و یا صورت حساب های تسلیم شده به کارفرما، در فاصله زمانی ۱۳۶۳/۴/۱۶ لغایت ۱۳۶۳/۱۲/۲۹ (که به موجب آیین نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح های عمرانی ایجاد و پرداخت آن می بایستی از محل اعتبار طرح صورت گیرد). تا تاریخ ابلاغ این اصلاحیه پرداخت نشده و یا اصولاً پرداخت آن به تشخیص مجری طرح مربوط میسر نباشد، پرداخت آن به عهده وزارت برنامه و بودجه خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی مابه التفاوت موضوع این ماده را در سال های آتی هنگام تنظیم بودجه به وزارت برنامه و بودجه جهت پیش بینی اعتبار در لایحه بودجه منعکس می نماید.^۱

ماده ۲۵. واریز حق بیمه های موضوع آیین نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح های عمرانی و این اصلاحیه به حساب سازمان تأمین اجتماعی و تعهد وزارت برنامه و بودجه (موضوع ماده ۲۴ و قسمت آخر بند الف ماده ۱۶) با رعایت سایر شرایط آیین نامه مذکور و اصلاحیه آن در حکم مفاصاحساب بوده و نگهداری ۵ درصد و آخرین قسط موضوع ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی موردی ندارد.^۲

۱۴. آیین نامه تعیین حق بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد

موضوع تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی

(۱۳۵۶/۱۱/۵) مجلس سنا

ماده ۱. کلیه صاحبان حرف و مشاغل آزاد (کسانی که در استخدام کارفرما نبوده و در مقابل کار حقوق یا دستمزد از کارفرما دریافت نمی کنند) مانند افراد صنفی و بازرگانی و اشخاص حقیقی صاحب صنعت و بهره برداران معادن به استثنای گروه هایی که مقررات خاص در این مورد دارند مشمول این آیین نامه می باشند.

ماده ۲. میزان حق بیمه مشمولین این آیین نامه برای تمام موارد مذکور در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی به مأخذ ۳۰٪ درآمدهایی است که طبق ماده

۱. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲. اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۳۱ قانون مذکور توسط شورای عالی تأمین اجتماعی برای هر حرفه یا طبقه تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- مشمولین این آیین‌نامه می‌توانند منحصراً استفاده از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی را درخواست نمایند در این صورت نرخ حق بیمه معادل ۹٪ درآمدهای مذکور در این ماده خواهد بود.

تبصره ۲- حق بیمه مقرر برای سایر موارد مذکور در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی به مأخذ ۲۱٪ درآمدهای پیش‌بینی شده در این ماده محاسبه خواهد شد.

ماده ۳- تغییر گروه هر بیمه شده در یک شغل به یک گروه دیگر در صورت درخواست وی و موافقت صندوق تأمین اجتماعی هر سه سال یک بار میسر خواهد بود.

تبصره. درآمدهای ماهانه موضوع ماده ۲ این آیین‌نامه متناسب با تغییر شاخص هزینه زندگی بنا به پیشنهاد صندوق تأمین اجتماعی و تأیید شورای عالی تأمین اجتماعی و تصویب هیئت وزیران قابل تغییر خواهد بود. ماده ۴- شخص بیمه شده مسوول پرداخت تمام حق بیمه متعلقه می‌باشد و موظف است در موعد مقرر در قانون تأمین اجتماعی و یا به ترتیبی که از طرف صندوق تأمین اجتماعی تعیین می‌شود پرداخت نماید. در صورت عدم پرداخت به ترتیب مقرر در قانون تأمین اجتماعی نسبت به وصول آن اقدام خواهد شد و در هر حال استفاده بیمه شده از مزایای مقرر منوط به پرداخت حق بیمه خواهد بود.

آیین‌نامه فوق مشتمل بر چهار ماده و سه تبصره به استناد تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی پس از تصویب کمیسیون‌های بهداشتی و بهزیستی و امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای ملی در جلسات روزهای شنبه و دوشنبه ۱۴ و ۲۳ آبان‌ماه ۲۵۳۶ به ترتیب در جلسات روز سه شنبه بیست و هفتم دی‌ماه و روز چهارشنبه پنجم بهمن ماه دوهزار و پانصد و سی و شش به تصویب کمیسیون‌های بهداشتی و بهزیستی و اموراتصادی و دارایی مجلس سنا رسیده است.

۱۵. آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح بند «ب» و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی

(مصوبه جلسه ۱۳۶۶/۷/۲۹ هیئت وزیران)

ماده ۱- صاحبان حرف و مشاغل آزاد در این آیین‌نامه به افرادی اطلاق می‌شود که برای انجام حرف و شغل مورد نظر با داشتن کارگر (کارفرما) یا خود به تنهایی (خویش فرما) به استناد مجوز اشتغال صادره از سوی مراجع

ذیصلاح یا به تشخیص هیئت مدیره سازمان تأمین اجتماعی (که منبهد سازمان تأمین اجتماعی در این آیین نامه سازمان نامیده می شود) به کار اشتغال داشته و مشمول مقررات حمایتی خاص (مشابه موارد موضوع این آیین نامه) نباشند.

ماده ۲. مشمولین این آیین نامه عبارتند از:

۱. افراد موضوع ماده یک این آیین نامه.
۲. اتباع ایرانی اعم از شاغل و یا غیرشاغل در فعالیت های مختلف در خارج از کشور که بیمه آنان با مقررات قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن مغایرت نداشته باشد.

تبصره. آن دسته از متقاضیان که دارای سابقه پرداخت حق بیمه به مأخذ کامل به مدت ۳۶۰ روز یا بیشتر می باشند با رعایت تبصره ماده ۵ این آیین نامه مشمول مقررات این آیین نامه قرار می گیرند.

ماده ۳. اجرای مقررات این آیین نامه با رعایت مقررات ماده ۷ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۴. مشمولین این آیین نامه با پرداخت حق بیمه مقرر می توانند به ترتیب زیر از حمایت های مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۵۴ و تغییرات بعدی آن برخوردار گردند

الف) بیمه بازنشستگی با نرخ حق بیمه ۱۲ درصد.

ب) بیمه بازنشستگی و فوت با نرخ حق بیمه ۱۴ درصد.

ج) بیمه بازنشستگی و از کارافتادگی و فوت با نرخ حق بیمه ۱۸ درصد.

تبصره ۱- بیمه شدگان موضوع ماده ۲ این آیین نامه می توانند علاوه بر پرداخت حق بیمه با نرخ های تعیین شده در فوق، با پرداخت حق بیمه به میزان مشخص شده در ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن از حمایت های موضوع بندهای «الف» و «ب» ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی استفاده نمایند. تأمین اعتبار دفترچه درمان بیمه شدگان هر سه ماه یک بار و با ارایه رسید پرداخت حق بیمه مقرر انجام خواهد گرفت.

تبصره ۲- پرداخت دو درصد (۰.۲٪) حق بیمه مربوط به حمایت های موضوع بندهای «الف» یا «ب» یا «ج» و نیز یک درصد (۰.۱٪) حق بیمه موضوع تبصره یک این ماده (جمعاً ۳ درصد) براساس ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به عهده دولت خواهد بود.

تبصره ۳- درخواست متقاضیان حمایت های بند «ج» این ماده در صورتی پذیرفته خواهد شد که از سوی مراکز درمانی اعلام شده توسط این سازمان از کارافتاده کلی شناخته نشوند.

تبصره ۴- اتباع ایرانی خارج از کشور تا فراهم نمودن امکانات لازم از سوی

سازمان منحصرأ مخیر به استفاده از مزایای مندرج در بندهای «الف» و «ب» و تبصره یک این ماده در کشور ایران خواهند بود.

تبصره ۵- تشخیص حوادث ناشی از کار منجر به فوت یا از کارافتادگی کلی در مورد مشمولین بند یک ماده ۲ این آیین نامه به عهده کمیسیون مرکب از مسوول واحد کار و امور اجتماعی محل، مسوول و بازرس واحد تأمین اجتماعی مربوط خواهد بود و همچنین در صورت فراهم شدن امکانات مورد نظر در تبصره ۴ این ماده، حوادث ناشی از کار در مورد اتباع ایرانی خارج از کشور موضوعیت نداشته و کلیه حوادث، غیرناشی از کار تلقی خواهد گردید.

ماده ۵. مأخذ کسر حق بیمه ماهانه مشمولین این آیین نامه به اختیار متقاضی بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی خواهد بود. بیمه شده می تواند هر بار با دارا بودن ۲ سال سابقه پرداخت حق بیمه موضوع این آیین نامه از تاریخ ثبت درخواست کتبی ۱۰ درصد میزان آن را افزایش دهد. چنانچه بیمه شده مدتی پس از انقضای موعد مقرر (دو سال) درخواست افزایش مأخذ حق بیمه را بنماید در این حالت نیز نسبت افزایش همان ۱۰ درصد خواهد بود و برای مدت اضافی زاید بر دو سال افزایشی صورت نخواهد گرفت و افزایش های بعدی نیز موقوف به گذشت دو سال پرداخت حق بیمه موضوع این آیین نامه از تاریخ آخرین افزایش خواهد بود.

تبصره. مأخذ کسر حق بیمه افرادی که به نحوی از انحاء دارای سابقه پرداخت حق بیمه بوده و مشمول این آیین نامه قرار می گیرند توسط وی به اختیار انتخاب می شود مشروط بر اینکه مبلغ انتخابی افزایشی بیش از ۱۰ درصد متوسط مبنای ماهانه کسر حق بیمه یک سال آخر نداشته باشد.

ماده ۶. بیمه مشمولین واجد شرایط از تاریخ ثبت تقاضا در هر یک از شعب سازمان شروع می شود. سازمان مکلف است ظرف مدت ۲ (دو) ماه استحقاق متقاضی را احراز و بلافاصله ضمن تعیین نرخ و میزان حق بیمه ماهانه مراتب را به متقاضی اعلام نماید و متقاضی نیز ظرف یک ماه فرصت پرداخت حق بیمه به واحد سازمان را خواهد داشت در غیر این صورت موضوع درخواست مزبور منتفی اعلام می گردد.

ماده ۷. چگونگی بیمه اتباع ایرانی شاغل یا غیرشاغل در کشورهای خارجی به ترتیب زیر خواهد بود:

۱. متقاضی درخواست خود را طبق فرم مخصوصی که توسط سازمان تهیه می گردد، به نمایندگی های سیاسی جمهوری اسلامی ایران تسلیم و نمایندگی های سیاسی موظفند ظرف ۱۵ روز از تاریخ وصول این قبیل درخواست ها ضمن تأیید تابعیت ایرانی متقاضیان، درخواست آنها را به انضمام فتوکپی مدارک شناسایی متقاضیان و افراد خانواده موضوع ماده ۵۸ قانون تأمین اجتماعی به سازمان ارسال دارند.

۲. سازمان مکلف است ظرف مدت یک ماه استحقاق متقاضی را احراز و ضمن تعیین نرخ و میزان حق بیمه ماهانه از طریق نمایندگی‌های سیاسی بلافاصله مراتب را به متقاضی اعلام نماید.
۳. متقاضیان حق بیمه مربوط را به حساب بانکی که به نام سازمان تأمین اجتماعی توسط نمایندگی‌های سیاسی افتتاح خواهد شد پرداخت و رسید پرداخت را به نمایندگی‌های مزبور ارسال نمایند.
۴. نمایندگی‌های سیاسی مکلفند همه ماهه موجودی حساب مزبور را به حسابی که بانک مرکزی مشخص می‌نماید واریز و صورت‌وضعیت بانکی و رسیدهای پرداخت حق بیمه را به سازمان تأمین اجتماعی ارسال دارند.
۵. نحوه بیمه این قبیل افراد در سایر موارد تابع مواد این آیین‌نامه می‌باشد و پرداخت حق بیمه مقرر مشمولین این ماده بایستی به پولی صورت گیرد که در قرارداد فیما بین سازمان و متقاضی توافق گردیده است.
۶. نمایندگی‌های سیاسی جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارجی موظف به ابلاغ مفاد این آیین‌نامه به نحو مقتضی به اتباع ایرانی خواهند بود.
- ماده ۸.** در صورتی که پرداخت حق بیمه از طرف بیمه شده متوقف گردد و بین تاریخ قطع پرداخت حق بیمه و پرداخت مجدد بیش از ۳ ماه فاصله ایجاد نشده باشد بیمه شده می‌تواند حق بیمه معوقه را به سازمان پرداخت نماید در غیر این صورت ارتباط بیمه شده با سازمان قطع و ادامه بیمه وی موکول به تسلیم درخواست مجدد و موافقت سازمان خواهد بود که در این صورت مبنای کسر حق بیمه این قبیل متقاضیان همان مبنای قبلی خواهد بود.
- ماده ۹.** شرایط برقراری و میزان مستمری‌های بازنشستگی و بازماندگان از کارافتادگی کلی و همچنین استفاده از خدمات درمانی و بهداشتی عیناً به ترتیب تعیین شده در قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن خواهد بود.
- ماده ۱۰.** در صورتی که مشمولین این آیین‌نامه پس از شروع بیمه به نحوی از انحاء از شمول مقررات این آیین‌نامه خارج و یا طبق قانون تأمین اجتماعی یا سایر قوانین مربوطه می‌بایست حق بیمه خود را براساس مقررات دیگری پرداخت نمایند، موظفند مراتب را کتباً به آگاهی سازمان برسانند تا نسبت به قطع بیمه آنان اقدام گردد. در صورت عدم اقدام بیمه شده در این زمینه و ادامه پرداخت حق بیمه، حق بیمه‌های دریافتی پس از کسر هزینه‌های انجام شده مسترد خواهد شد.

۱۶. آیین نامه اجرایی قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی (ارديبهشت ۱۳۶۹)

فصل اول: کلیات

ماده ۱. انجام تعهدات بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی به عهده سازمان تأمین اجتماعی که در این آیین نامه سازمان نامیده می شود می باشد، سازمان مکلف است مطابق فصول و مواد این آیین نامه طوری عمل نماید که انجام تعهدات موضوع قانون تحقق یابد.

ماده ۲. تعهدات قانونی طبق قانون تأمین اجتماعی و قانون الزام عبارتند از: الف) انجام کلیه خدمات کلینیکی، پاراکلینیکی، بیمارستانی اعم از پزشکی و دندانپزشکی برای بیماران مشمول قانون تأمین اجتماعی.

ب) انجام کمکها و معاینات طبی و معاملات قبل، حین و بعد از زایمان با پرداخت وجه نقد به جای کمکهای مذکور بنا به درخواست بیمه شده طبق ضوابط مقرر.

ج) توانبخشی و تجدید فعالیت بیمه شدگان آسیبدیده که قدرت کار خود را از دست داده اند و اقدام بر اشتغال به کارهای مناسب آنان.

د) تحویل وسایل کمک پزشکی (پروتز و اورتز) که به منظور اعاده سلامت یا برای جبران نقص جسمانی و یا تقویت یکی از حواس به کار می روند. و) سایر تعهدات مندرج در قانون تأمین اجتماعی با تغییرات و اصلاحات بعدی آن و مصوبات شورای عالی تأمین اجتماعی در رابطه با درمان.

ماده ۳. سازمان موظف است تعهدات مندرج در ماده «۲» جهت مشمولین تأمین اجتماعی را از امکانات واحدهای بهداشتی درمانی تحت مالکیت و استیجاری خود و یا آنها که در آینده بدین منظور ایجاد می شود، و یا بخش دولتی و در صورت نیاز از بخش خصوصی براساس تعرفه های رسمی مصوب مورد عمل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فراهم و هزینه های مربوط به آن را از محل سهم درمان موضوع ماده «۲۹» قانون تأمین اجتماعی و سایر منابع مالی مندرج در آیین نامه تأمین و پرداخت نماید.

تبصره ۱- حداکثر تا میزان ۲۰٪ از ظرفیت تخت های بیمارستانی تحت مالکیت سازمان با احتساب تخت های اشغالی توسط بیماران اورژانس غیر تأمین اجتماعی بی بضاعت، به بیماران غیر بیمه خانواده محترم شهدا، اسرا، مفقودین و جانبازان و بیماران غیر بیمه بی بضاعت به صورت رایگان اختصاص دارد.

تبصره ۲- منظور از بیماران بی بضاعت آن عده از مددجویان کمیته امداد

امام و سازمان بهزیستی مهاجرین جنگ تحمیلی (غیرخودکفا) که دارای کارت درمان رایگان از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های ذیربط می‌باشد و همچنین سایر بیمارانی است که با تشخیص رئیس بیمارستان معرفی می‌گردند.

تبصره ۳- در شهرهایی که بیمارستان‌های تحت مالکیت سازمان تأمین اجتماعی منحصر به فرد می‌باشد این‌گونه بیمارستان‌ها مکلفند با اولویت پذیرش مشمولین تأمین اجتماعی و با رعایت تبصره‌های یک و دو سایر بیماران نیازمند به درمان را به موجب ارجاع پزشک معالج و در ازای دریافت هزینه‌های درمان طبق تعرفه‌های مصوب مورد پذیرش قرار دهند.

تبصره ۴- در صورتی که بیمار غیر بیمه شده تأمین اجتماعی که به طور اورژانس بستری شده است و قادر به پرداخت کل هزینه بیمارستان نباشد به میزان هزینه پرداخت نشده با تأیید رئیس بیمارستان به شرط آن که بیش از ۲۰٪ تخت‌های بیمارستانی اشغال نشده باشد به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده با ارایه صورتحساب از محل مطالبات این وزارت تأمین و تصفیه خواهد شد.

فصل دوم: ارکان اجرایی

ماده ۴. انجام تعهدات مقرر در ماده «۲» این آیین‌نامه طبق ارکانی به شرح ذیل توسط سازمان عملی خواهد بود:

۱. ستاد نظارت بر درمان مشمولین تأمین اجتماعی.

۲. هیئت مدیره سازمان.

ماده ۵. اعضای ستاد نظارت عبارتند از:

- رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان که ریاست ستاد را به عهده خواهد داشت.

- معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

- معاون وزیر کار و امور اجتماعی. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

- نماینده بیمه‌شدگان در شورای عالی تأمین اجتماعی.

- نماینده رئیس سازمان برنامه و بودجه.

- نماینده وزیر امور اقتصادی و دارایی.

ماده ۶. جلسات ستاد حداقل با ۴ نفر از اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آن با اکثریت رأی موافق معتبر می‌باشد نحوه تشکیل جلسات ستاد به موجب آیین‌نامه داخلی است که پس از تصویب ستاد اجرا خواهد شد.

ماده ۷. وظایف و اختیارات ستاد نظارت به شرح ذیل است:

الف) رسیدگی و اظهارنظر نسبت به عملکرد سازمان در امور درمان و نظارت

بر امور درمان واحدهای بهداشتی و درمانی و بیمارستان‌های سازمان. (ب) اتخاذ تصمیم در سایر وظایفی که شورای عالی تأمین اجتماعی در ارتباط با قانون الزام و این آیین‌نامه اعم از تشکیلات، بودجه و اعتبارات مراکز درمانی و دفاتر اسناد پزشکی به ستاد نظارت محول می‌نماید. تبصره. به منظور بررسی و حل مشکلات درمانی مشمولین تأمین اجتماعی کمیسیون نظارت بر درمان در هر استان زیر نظر ستاد نظارت و متشکل از افراد زیر تشکیل می‌شود.

- مدیرعامل سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان استان.
- مدیرکل کار و امور اجتماعی استان.
- مدیرکل سازمان تأمین اجتماعی استان.
- نماینده درمانی سازمان.
- نماینده بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی به انتخاب شوراهای اسلامی کار یا معرفی اداره کل کار و امور اجتماعی استان.

ماده ۸. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان مسؤول اجرای مفاد این آیین‌نامه و مصوبات ستاد نظارت و هیئت مدیره سازمان می‌باشد، به منظور تحقق کامل تعهدات مقرر در این آیین‌نامه و نظارت بر اجرای آن موظف است حوزه معاونت درمان مشمولین تأمین اجتماعی را در تشکیلات سازمان ایجاد و فردی را به سمت معاون مدیرعامل در امور درمان مشمولین تأمین اجتماعی منصوب نماید. حدود وظایف و اختیارات و همچنین تشکیلات مورد نیاز این معاونت توسط هیئت مدیره سازمان تعیین و تدوین و پس از تصویب ستاد نظارت جهت اجرا ابلاغ خواهد شد. ضمناً رؤسای واحدهای درمانی و بیمارستان‌های تحت مالکیت و استیجاری سازمان به پیشنهاد معاون مدیرعامل در امور درمان مشمولین تأمین اجتماعی با تأیید و حکم مسوولین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منصوب خواهند شد.

فصل سوم: منابع مالی

ماده ۹. منابع مالی برای انجام تعهدات مقرر در ماده ۲ این آیین‌نامه عبارتند از: الف) ۹٪ از مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور در ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی. ب) درآمدهای ناشی از ارائه خدمات به غیربیمه‌شدگان تأمین اجتماعی. ج) ذخیره درمان.

د) کمک و هدایای اشخاص حقیقی و یا حقوقی برای امور درمان.

فصل چهارم: نحوه انجام تعهدات

ماده ۱۰. تعهدات درمانی موضوع ماده ۲ این آیین‌نامه به دو صورت انجام می‌گیرد:

الف) روش درمان مستقیم با استفاده از کلیه امکانات درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین

مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستانی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و ارگان‌های دولتی طرف قرارداد.

ب) روش درمانی غیرمستقیم از طریق خرید خدمات پزشکان، گروه‌های پزشکی بیمارستان‌های بخش خصوصی.

تبصره ۱- بیماران مشمول تامین اجتماعی که از امکانات روش درمان مستقیم استفاده می‌کنند و همچنین مشمولینی که با معرفی سازمان طبق ضوابط مقرر به بخش خصوصی طرف قرارداد مراجعه می‌نمایند از پرداخت هرگونه هزینه درمانی معاف خواهند بود.

تبصره ۲- بیماران مشمول تامین اجتماعی که رأساً به بخش خصوصی طرف قرارداد مراجعه می‌نمایند موظف به پرداخت فرانشیز می‌باشند.^۱

تبصره ۳- کل هزینه درمان مشمولین تامین اجتماعی که به طور اورژانس به بخش خصوصی مراجعه می‌نمایند پس از تأیید اورژانس بودن طبق ضوابط شورای عالی تامین اجتماعی به عهده سازمان می‌باشد.

تبصره ۴- مشمولین تامین اجتماعی در صورتی که با تأیید شورای عالی پزشکی برای انجام درمان به کشورهای خارجی اعزام شوند پس از مراجعه و ارائه اسناد مثبت، هزینه‌های ریالی مربوط براساس مصوبه ارزی شورای عالی پزشکی توسط سازمان پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱. سازمان مکلف است برای عقد قرارداد خدمت با پزشکان و مؤسسات درمانی تشخیص بخش دولتی و خصوصی و همچنین بررسی مدارک و اسناد پزشکی مشمولین تامین اجتماعی دفاتر رسیدگی به اسناد پزشکی در تهران و استان‌ها و شهرستان‌هایی که نیاز باشد، ایجاد نمایند.

ماده ۱۲. کلیه واحدهای درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند بیماران مشمول تامین اجتماعی را بدون دریافت وجهی پذیرفته و هزینه‌های انجام شده را براساس تعرفه‌های رسمی خود با ارائه اسناد و مدارک مثبت از سازمان دریافت دارند.

۱. دادنامه شماره ۲۰۵ مورخ ۸۳/۵/۲۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مقرر می‌دارد: «طبق بند (د) ماده واحده قانون الزام سازمان تامین اجتماعی به اجرای بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸ کلیه واحدهای درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند نسبت به پذیرش بیماران بیمه شده تامین اجتماعی اقدام و هزینه‌های انجام شده را براساس تعرفه‌های مصوب از سازمان تامین اجتماعی دریافت نمایند.» نظر به تکلیف مقرر در بند مذکور و جواز استفاده از خدمات پزشکی بخش خصوصی از طریق عقد قرارداد با آنها و الزام سازمان تامین اجتماعی به پرداخت هزینه‌های مربوط براساس تعرفه‌های مصوب مورد عمل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تبصره ۲ ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی قانون فوق‌الذکر که مقرر داشته «بیماران مشمول تامین اجتماعی که رأساً به بخش خصوصی طرف قرارداد مراجعه می‌نمایند موظف به پرداخت فرانشیز می‌باشند» مغایرتی با قانون ندارد.

تبصره. سازمان با توجه به عملکرد واحدهای درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رابطه با درمان مشمولین تأمین اجتماعی می تواند در مقاطعی مبلغی را به صورت علی الحساب در وجه واحدهای درمانی ذیربط پرداخت و از محل مطالبات آنان تصفیه نماید. این قبیل واحدها موظفند حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ دریافت وجه نسبت به ارائه اسناد مثبته هزینه و تصفیه حساب قطعی اقدام نمایند.

ماده ۱۳. کلیه واحدهای آموزشی موجود سازمان و بیمارستان‌هایی که در آینده دارای توان آموزشی می شوند براساس برنامه ریزی آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با اولویت در پذیرش مشمولین تأمین اجتماعی و رعایت این آیین نامه به خدمات آموزشی خود ادامه خواهند داد.

فصل پنجم: مقررات اداری و مالی

ماده ۱۴. سازمان مکلف است هزینه تعهدات مقرر در ماده «۲» این آیین نامه را همه ساله تحت عنوان سهم درمان براساس ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی و ذخیره درمان در بودجه خود منظور نماید.

ماده ۱۵. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان مکلف است کل هزینه واحدهای درمانی و بیمارستانی تحت مالکیت سازمان و همچنین هزینه درمان مستقیم در رابطه با واحدهای دولتی طرف قرارداد و هزینه درمان غیرمستقیم با بخش خصوصی طرف قرارداد را به مأخذ سهم درمان موضوع ماده ۱۴ در قالب بودجه درمان مشمولین تأمین اجتماعی تهیه، جهت تأیید به هیئت مدیره سازمان و تصویب به ستاد نظارت ارائه نماید.

ماده ۱۶. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان بودجه هریک از واحدهای درمانی را همراه با ضوابط اجرایی ابلاغ خواهد نمود. واحدهای درمانی مکلفند طبق بودجه و ضوابط ابلاغی عمل نمایند.

ماده ۱۷. سازمان مکلف است حقوق و مزایای شغلی آن دسته از مستخدمین شاغل در شبکه های درمانی متعلق به خود را که تابع آیین نامه استخدامی سازمان می باشند و ردیف تشکیلات سازمانی دارند را با ضوابطی که برای کارکنان خود جاری است تطبیق و از اول سال ۱۳۶۹ به مرحله اجرا درآورد.

تبصره ۱- سازمان موظف است حقوق و مزایای مستخدمین دارای ردیف تشکیلات سازمانی غیرتابع آیین نامه استخدامی سازمان را مادامی که در شبکه های درمانی متعلق به سازمان شاغل می باشند با سایر کارکنان مورد تطبیق قرار داده و به صورت تفاوت تطبیق پرداخت نماید.

تبصره ۲- پرداخت فوق العاده اضافه کار به کارکنان شاغل در واحدهای درمانی طبق آیین نامه استخدامی سازمان و همچنین پرداخت سایر مزایای غیرمستمر براساس مقررات فعلی مانند کارکنان سازمان خواهد بود.

ماده ۱۸. تصمیمات لازم در مورد پرداخت حقوق و مزایای مستخدمین

مأمور به طور اعم در شورای عالی تأمین اجتماعی اتخاذ خواهد شد.
ماده ۱۹. امین سازمان در واحدهای درمانی تحت عنوان صاحب جمع اموال و مسوول امور مالی با انتخاب و پیشنهاد مدیرعامل سازمان و تأیید مقام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با حکم سازمان منصوب و زیر نظر ریاست واحد درمانی و تحت نظارت اداره کل امور مالی سازمان و براساس ضوابط مقرر انجام وظیفه نموده و اهم وظایف آن به شرح زیر است:

۱. اداره امور مالی واحد درمانی.

۲. حفظ و نگهداری اموال، حساب اموال.

۳. حفظ اسناد دفاتر مالی.

۴. نگهداری و تنظیم حسابها طبق دستورالعمل نگهداری حسابها.

۵. نگهداری و تحویل وجوه نقدینهها، سپردهها، اوراق بهادار و سایر داراییها.

۶. نظارت بر کلیه خریدها و احراز صحت و سلامت آنها.

۷. پیشنهاد انتصاب و انتقال ابواب جمعی تحت سرپرستی.

۸. انجام و پرداخت هزینهها طبق بودجه مصوب ابلاغی و کنترل اعتبارات.

۹. تهیه و ارسال به موقع صورت حساب ماهانه به سازمان و همچنین تهیه ترازنامه پایان سال مالی.

۱۰. تهیه و تنظیم به موقع بودجه سالیانه واحد مربوط طبق دستورالعملهای صادره سازمان.

ماده ۲۰. کلیه حسابهای بانکی لازم اعم از حساب پرداخت و درآمد از طریق سازمان و طبق آیین نامه مالی سازمان افتتاح خواهد شد.

ماده ۲۱. کلیه چکهای صادره از حسابهای بانکی پرداخت حداقل با دو امضاء یکی با امضاء ثابت صاحب جمع اموال و رئیس امور مالی به اتفاق امضاء رئیس بیمارستان و یا امضاء کسی که رئیس بیمارستان تعیین خواهد نمود قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۲۲. رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان مکلف است دستورالعمل نگهداری حساب درمان مستقیم و غیرمستقیم و نحوه پرداخت تنخواه گردان را هماهنگ با سیستم مالی سازمان، ظرف یک ماه از تاریخ تصویب این آیین نامه تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۲۳. شرح وظایف اجرایی صاحب جمع اموال و مسوول امور مالی واحدهای درمانی و واحدهای تحت سرپرستی با توجه به ماده ۱۹ این آیین نامه پس از تأیید هیئت مدیره سازمان و تصویب ستاد نظارت بر درمان مشمولین تأمین اجتماعی توسط سازمان ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۴. سازمان مکلف است حساب جداگانه غیرقابل برداشتی تحت عنوان حساب درآمد حاصله از ارائه خدمات درمانی به غیر بیمه شدگان تأمین

اجتماعی در هر یک از مراکز درمانی افتتاح و مانده حساب‌های مذکور طبق دستورالعمل مربوط در پایان هرماه به حساب متمرکز اختصاصی تحت عنوان درآمد حاصله از درمان غیر بیمه‌شدگان که در بانک عامل سازمان مفتوح می‌گردد منتقل خواهد شد.

ماده ۲۵. وجوه متمرکز در حساب درآمد حاصله از درمان غیر بیمه‌شدگان موضوع ماده ۲۴ این آیین‌نامه به منظور ساخت و تعمیر و نگهداری و توسعه و تجهیز بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های تحت مالکیت و استیجاری مورد مصرف قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۶. مانده حساب درآمد حاصله از درمان غیر بیمه‌شدگان و همچنین مانده حساب سهم درمان مصوب و مابه‌التفاوت سهم درمان مصوب و سهم درمان به میزان وصولی در پایان هر سال مالی در ترازنامه سازمان در حسابی تحت عنوان حساب ذخیره درمان منظور و در سال مالی بعد و یا سال‌های آتی به تشخیص سازمان در رابطه با مفاد ماده «۲» این آیین‌نامه و ساخت و تجهیز و توسعه بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها و خرید زمین مورد نیاز برای ساخت بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها مصرف خواهد شد، اتخاذ هرگونه تصمیم دیگر در این حساب با شورای عالی تأمین اجتماعی است.

تبصره. مابه‌التفاوت سهم درمان مصوب با سهم درمان به میزان وصولی حسب مورد با تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی و یا به هنگام تهیه ترازنامه سازمان تعیین خواهد گردید.

ماده ۲۷. خرید زمین و ساختمان جهت واحدهای درمانی تحت مالکیت از محل سهم درمان تا حد بودجه مصوب طبق مقررات سازمان می‌باشد.

ماده ۲۸. پرداخت هزینه‌های مربوط به پروتز و اورتز و یا تحویل این وسایل طبق ضوابطی خواهد بود که با پیشنهاد سازمان به تصویب ستاد نظارت خواهد رسید.

تبصره. واحد درمانی تجویزکننده در سیستم درمان مستقیم (ملکی و استیجاری) بر حسب مورد مکلف به تحویل یا پرداخت وجه این وسایل به بیماران منطقه خود می‌باشند.

ماده ۲۹. مادامی که آیین‌نامه معاملات جدید سازمان تصویب و ابلاغ نشده مقررات فعلی مراکز درمانی تحت مالکیت قابل عمل خواهد بود. لکن واحدهای درمانی از نظر مقررات مالی تابع آیین‌نامه مالی سازمان می‌باشند.

ماده ۳۰. بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان مکلف هستند نسبت به تأمین کلیه نیازهای خود اعم از استخدام پرسنل یا خرید اثاثیه و تجهیزات درمانی و غیره براساس بودجه مصوب ابلاغی و دستورالعمل‌های صادره از سازمان رأساً اقدام نمایند.

فصل ششم: سایر مقررات

ماده ۳۱. چنانچه تجهیزات پزشکی و اقلام دارویی واحدهای تحت مالکیت سازمان که در روش فعلی نظیر واحدهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تأمین می‌گردد تکافوی نیاز واحدها را ننماید سازمان می‌تواند رأساً از منابع داخلی با رعایت ماده ۱۱۰ قانون تأمین اجتماعی از خارج تأمین نماید.

ماده ۳۲. طرح‌های درمانی خودکفایی و پرکیس و... در واحدهای درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان به منظور ارایه خدمات هرچه بهتر به مشمولین تأمین اجتماعی زیر نظر ستاد نظارت برحسب دستورالعمل‌های مربوط به مورد اجرا گذاشته خواهد شد و هزینه ناشی از اجرای این طرح‌ها از بودجه مصوب واحدهای درمانی تأمین می‌گردد.

ماده ۳۳. سازمان ملزم است به منظور ارشاد بیماران مشمولین تأمین اجتماعی سیستم ارجاع بیماران در بین مراکز درمانی خود را به وجود آورد.

ماده ۳۴. سازمان متعهد است درخصوص اجرای هرچه سریعتر و بهتر مواد ۶۱ و ۸۸ قانون تأمین اجتماعی برنامه‌ریزی و اقدامات اجرایی را معمول دارد.

ماده ۳۵. سازمان با همکاری وزارتین کار و امور اجتماعی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مشارکت کارفرمایان نسبت به توسعه و تأمین شبکه‌های بهداشت کارگری اقدام می‌نماید. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

ماده ۳۶. مراکز درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان (به استثنای شهرهایی که سازمان دارای بیمارستان‌های منحصر به فرد است) می‌توانند در صورت دارا بودن امکانات لازم و با رعایت اولویت پذیرش مشمولین تأمین اجتماعی و با رعایت تبصره یک ماده «۳» این آیین‌نامه سایر بیماران متقاضی را در قبال اخذ هزینه‌های درمانی براساس تعرفه‌های مصوب بپذیرد.

تبصره. چنانچه در رابطه با تبصره «۳» ماده «۳» و همچنین این ماده بیماران متقاضی بیمه‌شدگان خدمات درمانی دولت و یا سایر بیمه‌های درمانی باشند بنابه پیشنهاد مدیریت واحدهای درمانی و تصویب ستاد نظارت این‌گونه واحدهای درمانی می‌توانند براساس قراردادهای منعقد شده با مؤسسات ذیربط نسبت به پذیرش بیماران آنها اقدام نماید هزینه درمان این نوع بیماران طبق ضوابط مقرر در قرارداد و براساس تعرفه‌های مصوب وصول و عیناً به حساب غیرقابل برداشت درآمد واریز خواهد شد.

ماده ۳۷. در محل‌هایی که مراکز بهداشتی درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در موارد ارایه خدمات درمانی سربایی به بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی قادر به تهیه و تدوین صورتحساب نیستند نحوه پرداخت خدمات ارایه شده بنا به پیشنهاد معاونت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پس از تصویب ستاد نظارت در چهارچوب تعرفه‌های مصوب به‌صورت تعرفه ثابت

تعیین خواهد شد.

ماده ۳۸. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیازهای بهداشتی و درمانی مراکز تحت مالکیت و استیجاری و خانه‌های بهداشت از قبیل دارو، لوازم و ابزار پزشکی، آزمایشگاهی، پرتونگاری و نظایر آنها را و همچنین ارز مورد نیاز در این رابطه را همانند سایر مراکز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تأمین و در اختیار سازمان قرار دهد.

ماده ۳۹. این آیین‌نامه به موجب تبصره یک ماده واحده قانون الزام سازمان به اجرای بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی در ۶ فصل و ۳۹ ماده (۱۵ تبصره) در اردیبهشت ماه ۱۳۶۹ به تصویب رسید.

۱۷. آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی

مصوب ۱۳۵۴ (۱۳۷۳/۳/۱۸)

ماده ۱. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه‌های اجتماعی سابق مکلفند کلیه مطالبات سازمان تأمین اجتماعی (که در این آیین‌نامه به اختصار سازمان نامیده می‌شود) از مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاور را برابر مفاد ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ - پس از درخواست سازمان از محل (۰.۵٪) کل کارکرد و آخرین قسط نگهداری شده، به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۲. کلیه کارفرمایان مشمول این آیین‌نامه مکلفند حداکثر ظرف مدت (۳) ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه فهرست کامل پیمان‌های موضوع ماده یک (که از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد آنان یک سال گذشته است) را با مشخص نمودن شماره و تاریخ پیمان، نام پیمانکار و مهندسین مشاور، به سازمان تأمین اجتماعی ارایه نمایند و در مورد اعلام مبلغ کل کارگر پیمان (شامل ارزی و ریالی)، میزان (۰.۵٪) و آخرین قسط موضوع مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه‌های اجتماعی سابق نگهداری شده نزد کارفرما تا تاریخ شروع و خاتمه یا فسخ یا تعلیق پیمان، محل اجرای کار و شرح مختصری از موضوع پیمان، نحوه تهیه مصالح (به عهده کارفرما، پیمانکار و یا هر دو) و آخرین اقامتگاه قانونی پیمانکار و مهندسین مشاور با سازمان همکاری نمایند. در مورد قراردادهایی

که پس از ابلاغ این آیین نامه خاتمه می یابند یا تعلیق یا فسخ می گردند در صورت عدم ارایه مفاصا حساب از سوی پیمانکار ظرف یک سال از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد، کارفرما مکلف است مراتب را ظرف یک ماه به سازمان اعلام نماید.

ماده ۳. سازمان مکلف است در مورد قراردادهای موضوع ماده یک این آیین نامه به ترتیب زیر اقدام نماید:

الف) در مورد قراردادهایی که حق بیمه آنها طبق قانون و براساس آرای هیئت تجدیدنظر موضوع ماده (۴۴) قانون تأمین اجتماعی قطعی شده است، بدهی حق بیمه را مجدداً به پیمانکار یا مهندسین مشاور ابلاغ و چنانچه حداکثر ظرف (۲۰) روز از تاریخ ابلاغ مجدد، آن را به سازمان پرداخت نکند سازمان بدهی را کتباً به کارفرما اعلام نماید.

ب) در مورد قراردادهایی که حق بیمه آنها قطعی نشده است، پس از قطعیت بدهی بایستی طبق بند «الف» اقدام شود.

ماده ۴. کارفرمایان مکلفند بدهی قطعی شده موضوع ماده (۳) این آیین نامه مربوط به پیمانکاران و مهندسین مشاور را که توسط سازمان اعلام می شود حداکثر ظرف مهلت (۲۵) روز از تاریخ ابلاغ، از محل (۵/۱) و آخرین قسط موضوع مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه های اجتماعی سابق تأمین و به حساب سازمان واریز نمایند.

ماده ۵. سازمان مجاز است جهت اخذ اطلاعات مربوط به قراردادها، به اسناد و مدارک در اختیار کارفرمایان مراجعه نماید و کارفرمایان در خصوص ارایه مدارک و اسناد مورد نیاز سازمان، همکاری نمایند.

۱۸. آیین نامه هیئت های تشخیص مطالبات

مصوب (۱۳۷۳/۵/۲۴) شورای عالی تأمین اجتماعی^۱

۱. دادنامه شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درباره ابطال بند ماده ۵ این آیین نامه مقرر می دارد: الف - نظر به اینکه حکم مقنن به شرح مقرر در ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و اصلاحیه های بعدی آن مفید ضرورت تشکیل هیئت های تشخیص مطالبات حق بیمه با تعداد مشخصی از نمایندگان اشخاص حقیقی و حقوقی مندرج در ماده مذکور است، بند یک ماده ۵ آیین نامه مورد اعتراض به لحاظ تقلیل در تعداد اعضاء هیئت های مذکور مغایر حکم صریح قانونگذار در این خصوص است. بنابراین با استناد به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد. ب) نظر به اینکه قراردادهای غیررسمی در باب نقل و انتقال کارگاه های مشمول قانون به شرح ماده ۳۷ بدون هیچ گونه قید و شرطی نافذ و معتبر اعلام گردیده است مفاد بند ۲-۳ قسمت ب بخشنامه ۱۳۷ در آمد که اعتبار قراردادهای غیررسمی را منوط به تحقق شرایط و قیود خاص کرده است مخالف اطلاق ماده فوق الذکر تشخیص داده می شود و به

در اجرای ماده ۴۵ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیر ماه ۱۳۵۴ نحوه تسلیم اعتراض و درخواست تجدیدنظر و ترتیب رسیدگی و صدور رأی و ابلاغ و تشکیل جلسات هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات موضوع مواد ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ قانون مذکور به شرح مواد این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۱. نحوه تسلیم اعتراض کارفرمایان به میزان حق بیمه و متفرعات آن جهت رسیدگی در هیئت بدوی به شرح زیر خواهد بود:

۱. پس از ابلاغ مورد مطالبه به کارفرما از سوی سازمان، در صورتی که کارفرما به میزان آن معترض باشد می‌تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ مورد مطالبه، اعتراض خود را در فرم اعتراض به میزان حق بیمه (فرم شماره یک ضمیمه) درج و مبلغ ۶۰۰۰ ریال بابت هزینه رسیدگی به واحد اجرایی پرداخت و رسید آن را همراه با فرم تکمیل شده، به شعبه یا نمایندگی ذیربط تسلیم نماید.^۱

۲. شعب و نمایندگی‌های سازمان مکلفند اعتراض مندرج در فرم را در دفتر نامه‌های وارده ثبت نموده و ضمن تعیین وقت رسیدگی در ذیل فرم شماره ۱، یک نسخه از آن را به کارفرما ابلاغ نمایند. حضور کارفرما، وکیل یا نماینده وی در جلسه رسیدگی بلامانع است.

در صورتی که کارفرما کلاً یا جزئاً ذیحق تشخیص داده شود حق‌الزحمه رسیدگی به حساب پرداخت حق بیمه وی منظور و یا مسترد خواهد شد.^۲

تبصره. کارفرما می‌تواند اعتراض خود را به وسیله تلگراف یا پست سفارشی دو قبضه به واحد مربوطه سازمان ارسال دارد. در این صورت تاریخ قبض پستی یا تاریخ قبض مخابره تلگراف، تاریخ اعتراض به مورد مطالبه سازمان محسوب می‌شود.

ماده ۲. کلیه مراحل موضوع این آیین‌نامه در خصوص تکالیف و اختیارات کارفرما می‌تواند توسط وکیل یا نماینده او صورت گیرد مشروط بر اینکه این حق در وکالتنامه یا برگ نمایندگی تصریح شده باشد. به هر حال رسیدگی به پرونده توسط هیئت‌ها موکول به احراز هویت کارفرما یا وکیل یا نماینده او خواهد بود.

ماده ۳. ترکیب هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات مطابق مواد ۴۳ و ۴۴ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود. مدت نمایندگی هر یک از اعضا سه سال و معرفی مجدد آنان بلامانع می‌باشد. دبیر هیئت‌ها را سازمان رأساً تعیین می‌نماید.

ماده ۴. تعداد جلسات هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر توسط رئیس هیئت

استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد».

۱. پرداخت هزینه به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد منتفی گردیده است.

۲. پرداخت هزینه به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد منتفی گردیده است.

مدیره و مدیرعامل تعیین خواهد شد.

ماده ۵. نحوه تشکیلات جلسات هیئت‌ها و ترتیب رسیدگی و صدور رأی به شرح زیر خواهد بود.

۱. جلسات هیئت‌های بدوی با حضور حداقل ۳ نفر و هیئت‌های تجدیدنظر با حضور حداقل ۴ نفر از اعضاء رسمیت می‌یابد. سازمان مکلف است زمان تشکیل جلسات را به اطلاع کلیه اعضا برساند.^۱

۲. هر یک از اعضا در صورت عدم امکان حضور در جلسه باید مراتب را در رابطه با هیئت‌های بدوی به شعبه یا نمایندگی‌ها و در رابطه با هیئت‌های تجدیدنظر به دبیر هیئت مربوطه به نحوی اطلاع دهند که امکان حضور جانشین در جلسه هیئت میسر باشد.

۳. در صورت عدم حضور هر یک از اعضای اصلی جلسات با شرکت عضو جانشین تشکیل خواهد شد.

۴. در صورتی که هر یک از اعضا هیئت‌ها سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در سال بدون عذر موجه از حضور در جلسات هیئت‌ها خودداری نماید سازمان تقاضای جانشین او را از مراجع مربوطه خواهد نمود.

۵. عدم حضور غیرموجه هر یک از اعضا هیئت‌ها طبق گزارش دبیر هیئت پس از کسب نظر رئیس هیئت به شعبه یا نمایندگی (در مورد هیئت‌های بدوی) و اداره هیئت‌های تشخیص مطالبات (در مورد هیئت‌های تجدیدنظر) با رعایت بند ۴ این ماده جهت تعیین جانشین اعلام خواهد شد.
۶. تصمیمات هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر با اکثریت آراء اعضا حاضر نافذ خواهد بود.^۲

۱. بند ۱ ماده ۵ به موجب «دادنامه شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۸۷/۷/۱۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، که در ذیل عنوان این آیین‌نامه آمده است ابطال شده است». متن رأی مزبور بدین شرح است:

«الف - نظر به اینکه حکم مقنن به شرح مقرر در ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و اصلاحیه‌های بعدی آن مفید ضرورت تشکیل هیأت‌های تشخیص مطالبات حق بیمه با تعداد مشخصی از نمایندگان اشخاص حقیقی و حقوقی مندرج در ماده مذکور است، بند یک ماده ۵ آیین‌نامه مورد اعتراض به لحاظ تقلیل در تعداد اعضاء هیأت‌های مذکور مغایر حکم صریح قانونگذار در این خصوص است. بنابراین با استناد به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

ب - نظر به اینکه قراردادهای غیررسمی در باب نقل و انتقال کارگاه‌های مشمول قانون به شرح ماده ۳۷ بدون هیچگونه قید و شرطی نافذ و معتبر اعلام گردیده است مفاد بند ۲-۳ قسمت ب بخشنامه ۱۳۷ در آمد که اعتبار قراردادهای غیررسمی را منوط به تحقق شرایط و قیود خاص کرده است مخالف اطلاق ماده فوق‌الذکر تشخیص داده می‌شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد».

۲. این بند به موجب دادنامه شماره ۱۰۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۷۹/۳/۸ به لحاظ احراز مغایرت با ماده ۴۳ ابطال شده است. متن رأی مزبور بدین

۷. صورتجلسه رسیدگی و رأی یا قرار صادره باید به امضاء کلیه اعضا حاضر در جلسه برسد. در صورتی که رأی یا قرار به اکثریت صادر شود در نسخه‌ای که در سازمان نگهداری می‌شود نظر اقلیت به طور مشروح و مستدل نوشته خواهد شد و در سایر نسخ نظر اقلیت درج نشده فقط امضاء اقلیت با ذکر کلمه اقلیت رأی را امضاء خواهند کرد.

۸. در صورتی که پس از امضاء پیش‌نویس رأی اعضا هیئت تجدیدنظر تغییر کند عضو جدید موظف است پانویس رأی را به جای عضو سابق با ذکر کلمه «علی‌الاصول» امضاء نماید.

ماده ۶. گردش کار پرونده‌ها برای طرح در هیئت‌ها به شرح زیر می‌باشد:
۱. کارفرما می‌تواند تا قبل از طرح پرونده در هیئت‌ها، مدارک و اسناد خود را به واحد اجرایی ذیربط جهت ضبط در پرونده تسلیم نماید.

۲. اعتراضات وارده به ترتیب تاریخ ثبت آنها در دفتر هیئت رسیدگی و در صورت ضرورت تسریع در تعیین تکلیف، حسب تشخیص سازمان، پرونده مورد نظر خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

ماده ۷. وظایف و اختیارات و ترتیب رسیدگی هیئت بدوی به شرح زیر است:
۱. هیئت بدوی از وظایف و اختیارات مصرحه در مواد ۴۳ و ۴۵ قانون تأمین اجتماعی تبعیت می‌نماید.

۲. هیئت بدوی با توجه به اعتراض کارفرما و بررسی و مطالعه محتویات پرونده و در صورت حضور کارفرما پس از استماع توضیحات وی مبادرت به صدور رأی یا قرار خواهد نمود.

۳. شعبه یا نمایندگی موظف است حداکثر ظرف یک ماه با توجه به قرار صادره به پرونده رسیدگی و نتیجه امر را کتباً به همراه پرونده مربوطه به هیئت بدوی ارسال نماید.

۴. هنگام ابلاغ رأی هیئت بدوی بایستی در ورقه ابلاغ رأی، مراتب قطعیت یا امکان اعتراض صراحتاً ذکر شود.

ماده ۸. نحوه تسلیم اعتراض کارفرمایان و سازمان به رأی هیئت بدوی جهت

شرح است؛

«به موجب رأی شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۱ هیأت عمومی دیوان بند یک ماده ۵ آیین‌نامه هیأت‌های تشخیص مطالبات مصوب ۱۳۷۳/۵/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع تقلیل اعضای هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات حق بیمه به لحاظ احراز مغایرت آن با ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ ابطال شده است. بنا به جهات فوق‌الذکر و عنایت به اینکه مفاد بند ۶ ماده ۵ آیین‌نامه مذکور هم در خصوص اعتبار رأی اکثریت امضاء حاضر هیأت‌های مزبور که معطوفاً به بند یک آن ماده تنظیم و تصویب شده مغایر حکم صریح ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی است بنابراین به استناد ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری حکم به ابطال بند ۶ ماده ۵ آیین‌نامه فوق‌الاشعار صادر می‌شود.»

رسیدگی در هیئت تجدیدنظر به شرح زیر خواهد بود:

۱. پس از ابلاغ رأی هیئت بدوی در صورتی که مورد مطالبه بیش از ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال^۱ بوده و کارفرما، سازمان و یا هر دو به میزان مورد مطالبه معترض باشند بایستی ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ رأی، «فرم اعتراض به رأی هیئت بدوی» (فرم شماره ۲ ضمیمه) را تکمیل و به واحد ابلاغ کننده رأی تسلیم نمایند.

۲. در صورتی که اعتراض به رأی هیئت بدوی از سوی کارفرما صورت گرفته باشد کارفرما بایستی ۱۲/۰۰۰ ریال بابت "هزینه رسیدگی" در هیئت تجدیدنظر به واحد اجرایی پرداخته و رسید آن را همراه با تکمیل قسمت (الف و ب) فرم شماره ۲ به واحد مزبور تسلیم نماید.^۲

۳. در صورتی که اعتراض به رأی هیئت بدوی از سوی سازمان صورت گیرد سازمان مکلف است دلایل خود را مشروحاً در قسمت (ب) فرم شماره «۲» ذکر و قسمت (الف) فرم را نیز تکمیل نماید. سازمان مکلف است با دعوت از کارفرما نسبت به طرح اعتراض سازمان در هیئت تجدیدنظر اقدام نماید.

۴. در صورتی که هم کارفرما و هم سازمان به رأی هیئت بدوی معترض باشند هر یک فرم شماره «۲» را جداگانه تکمیل خواهند نمود.

۵. تاریخ اعتراض کارفرما و یا سازمان، تاریخ ثبت «فرم اعتراض به رأی هیئت بدوی» در سازمان با رعایت تبصره ماده (۱) خواهد بود.

۶. تاریخ ابلاغ رأی به سازمان همان تاریخ صدور فرم اعلام رأی هیئت بدوی خواهد بود.

ماده ۹. وظایف و اختیارات هیئت تجدیدنظر و ترتیب رسیدگی آن به شرح زیر است:

۱. هیئت تجدیدنظر از وظایف و اختیارات مصرحه در مواد ۴۴ و ۴۵ قانون تأمین اجتماعی تبعیت می نماید.

۲. هیئت تجدیدنظر با توجه به اعتراض کارفرما به رأی هیئت بدوی و مطالعه و بررسی محتویات پرونده و استماع توضیحات معترض یا معترضین در صورت حضور، مبادرت به صدور رأی یا قرار خواهد نمود.

۳. قرارهای صادره توسط هیئت تجدیدنظر به سازمان ابلاغ و سازمان مکلف است حداکثر ظرف ۲ ماه از تاریخ ابلاغ، قرار را اجرا و به هیئت مربوطه همراه با پرونده اعاده نماید.

۱. از ۲۰۰/۰۰۰ ریال به ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال افزایش یافته. به ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی و بخشنامه ۲/۹ جدید درآمد رجوع شود.

۲. به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد منتفی است و صرفاً تکمیل قسمت (الف و ب) فرم شماره ۲ انجام می شود.

ماده ۱۰. تجدیدنظر در میزان هزینه رسیدگی (موضوع بند ۱ ماده ۱ و بند ۲ ماده ۸ این آیین نامه) توسط هیئت مدیره انجام خواهد گرفت.^۱

ماده ۱۱. در مواردی که شخص حقوقی از ارائه اسناد و مدارک خودداری و یا از انجام بازرسی جلوگیری کند و سازمان حق بیمه مربوطه را طبق مواد ۳۹ و ۴۰ قانون تأمین اجتماعی تعیین و مطالبه نماید، در صورت احراز موضوع توسط هیئت های تشخیص مطالبات، بدهی جزئاً یا کلاً قابل تغییر نخواهد بود.

ماده ۱۲. آراء صادره توسط هیئت ها باید دارای خصوصیات زیر باشد.

۱. رأی هیئت ها باید موجه و مدلل بوده و قاطع اختلاف باشد.
۲. در مواردی که رأی هیئت ها مبهم تشخیص داده شود مراتب به هیئت های صادرکننده رأی منعکس و هیئت ها مکلفند به موضوع رسیدگی نمایند.
۳. هرگاه در تنظیم رأی اشتباه در حساب یا سهو قلم و یا سایر اشتباهات بین رخ دهد هیئت می بایست رأی را اصلاح نماید.

ماده ۱۳. رأی هیئت ها باید شامل نکات و موارد زیر باشد:

۱. شماره و تاریخ صدور رأی.
۲. نام و نشانی و مشخصات کامل کارفرما یا کارفرمایان.
۳. نام وکیل یا نماینده کارفرما (در صورت ارائه برگ وکالت یا نمایندگی).
۴. نام و مشخصات کامل کارگاه با ذکر نوع فعالیت آن.
۵. نام واحد سازمانی ارجاع کننده پرونده به هیئت.
۶. مشخصات هیئت صادرکننده رأی.
۷. خلاصه جریان پرونده و مفاد اعتراض کارفرما یا سازمان.
۸. شماره و تاریخ صدور برگ اعلام بدهی و تاریخ ابلاغ آن به کارفرما و تاریخ ثبت فرم اعتراض کارفرما یا سازمان در دفترنامه های وارده واحد اجرایی.

ب) تصمیم هیئت

تصمیم هیئت که در قسمت آخر نوشته می شود باید حاوی نکات زیر باشد:

۱. تصمیم قطعی در مورد حق بیمه.
 ۲. تصمیم قطعی در مورد جرائم و خسارات تأخیر.
- ماده ۱۴.** نحوه ابلاغ آراء هیئت ها به شرح زیر است:
۱. آراء صادره باید به سازمان و کارفرما ابلاغ گردد. در موقع ابلاغ باید یک نسخه از رأی به کارفرما تسلیم و نسخه دوم که به رؤیت رسیده است جهت اقدام به سازمان اعاده شود.
 ۲. ابلاغ رأی به کارفرما به وسیله مأمور ابلاغ سازمان یا به وسیله نیروهای انتظامی و بر اساس ضوابطی که در قانون آیین دادرسی مدنی برای ابلاغ

- حکم محاکم مقرر گردیده است، انجام خواهد گرفت.^۱
- ماده ۱۵.** در موارد زیر به اعتراض کارفرما رسیدگی نخواهد شد:
۱. در مواردی که «فرم اعتراض» فاقد نام و نام خانوادگی، امضاء یا مهر یا اثر انگشت کارفرما و تاریخ باشد.
 ۲. در مواردی که ادعای وکالت یا نمایندگی معترض قابل احراز نباشد.
- این آیین نامه که مشتمل بر ۱۵ ماده و یک تبصره می باشد در دویست و شصت و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی به تصویب رسید و آیین نامه مصوب مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۷ از تاریخ ابلاغ این آیین نامه به واحدهای اجرایی سازمان ملغی می گردد.

۱۹. آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی

مصوب (۷۵/۴/۶) و اصلاحی (۱۳۷۵/۱۲/۸)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۴/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۵۱/۲۰۰۰۳ مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۲ سازمان تأمین اجتماعی و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۷۴ - آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱. همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً از دواج دایم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می شوند.

تبصره. مستمری آن دسته از همسران بیمه شدگان متوفی که مشمول قانون تأمین اجتماعی بوده و شوهر دوم آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون فوت کرده است، در صورتی که شوهر دایم دیگری اختیار نکرده باشند، حسب درخواست کتبی ایشان از تاریخ فوت شوهر دوم پرداخت می شود.^۲

ماده ۲. مستمری موضوع این آیین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی شود. ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است.

ماده ۳. بار مالی ناشی از اجرای این قانون صرفاً از محل سه درصد (۰.۳٪) حق بیمه سهم دولت تأمین می شود و سازمان برنامه و بودجه موظف است حق

۱. نک: مواد ۶۷-۸۳ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱.

۲. به موجب اصلاحیه مصوب ۷۵/۱۲/۸، عبارت «از تاریخ مراجعه و ارائه درخواست کتبی» به عبارت «حسب درخواست کتبی ایشان از تاریخ فوت شوهر دوم» تغییر یافته است

بیمه‌های سهم دولت را همه ساله و به طور علی‌الحساب در بودجه کل کشور منظور و به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز کند.

۲۰. آیین‌نامه ضوابط و نحوه اعمال ماده ۴۰ قانون تأمین اجتماعی در مورد اشخاص حقوقی که دفاتر قانونی ارائه نمی‌دهند مصوب ۱۳۷۸/۴/۵ شورای عالی تأمین اجتماعی

ماده ۱. اشخاص حقوقی که از ارائه دفاتر قانونی به سازمان خودداری و در تمام یا برخی از ماه‌های هر سال مالی صورت مزد و حقوق و حق بیمه کارکنان خود را به سازمان ارسال و پرداخت نکرده باشند، مشمول اعمال ماده ۴۰ قانون منحصراً برای سال مالی و یا ماه‌های مذکور قرار می‌گیرند.

ماده ۲. دستمزد کارکنان اشخاص حقوقی مذکور موجود در حوزه‌های مالیاتی که براساس آن مالیات تکلیفی تعیین و دریافت گردیده است در هر سال مالی مبنای محاسبه و مطالبه حق بیمه آنان به صورت علی‌الرأس قرار می‌گیرد. تبصره. در مواردی که دستمزد مبنای پرداخت مالیات تکلیفی در حوزه مالیاتی موجود نباشد و یا امکان دسترسی به آن وجود نداشته باشد، هزینه‌های حقوق و دستمزد و سایر هزینه‌های مرتبط با آنها مندرج در اظهارنامه مالیاتی شخص حقوقی موجود در حوزه مالیاتی مربوط به سال مالی مورد نظر، مبنای محاسبه و مطالبه حق بیمه به صورت علی‌الرأس قرار می‌گیرد.

ماده ۳. در کلیه مواردی که امکان دسترسی به هزینه‌های دستمزد از طرق مندرج در ماده ۲ و تبصره آن میسر نگردد، سازمان تأمین اجتماعی مجاز است با بررسی‌های کارشناسی و با در نظر گرفتن پروانه بهره‌برداری کارگاه، تعداد کارکنان آن در سال یا ماه‌هایی که صورت مزد و حقوق و حق بیمه ارسال و پرداخت نموده است و عنداللزوم با استفاده از تعداد کارکنان شاغل در فعالیت‌های مشابه، تعداد کارکنان شخص حقوقی را تعیین نماید. در این حالت دستمزد مبنای محاسبه حق بیمه به صورت علی‌الرأس از رابطه زیر به دست می‌آید.

«جمع حداقل و حداکثر دستمزد ماهانه مشمول کسر حق بیمه زمان محاسبه ضرب در ۲، نتیجه آن تقسیم بر سه سپس ضرب در تعداد کارکنان برآورد شده و تعداد ماه‌های مورد نظر سال مالی»

ماده ۴. این آیین‌نامه مشتمل بر ۴ ماده یک تبصره در دو بیست و نود و نهمین جلسه شورای عالی تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۷۸/۴/۵ به تصویب رسید.

۲۱. آیین نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله نامه شماره (۱۹) سازمان بین المللی کار

مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۴ بنا به پیشنهاد شماره ۵۲/۲۸۶۰۸ مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۷ سازمان تأمین اجتماعی و به استناد تبصره الحاقی به لایحه قانونی اصلاح ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۷۸ - آیین نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله نامه شماره (۱۹) سازمان بین المللی کار را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱. کلیه اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله نامه شماره (۱۹) سازمان بین المللی کار که طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند در مقابل حوادث ناشی از کار تحت پوشش حمایت های زیر قرار می گیرند:

(الف) خدمات درمانی تا بهبود حادثه دیده.

(ب) غرامت دستمزد.

(پ) غرامت نقص عضو.

(ت) از کارافتادگی جزئی.

(ث) از کارافتادگی کلی ناشی از کار.

(ج) فوت در اثر حادثه ناشی از کار.

تبصره. وزارتخانه های امور خارجه و کار و امور اجتماعی مکلفند کشورهای ملحق شده به مقاوله نامه شماره (۱۹) سازمان بین المللی کار را به سازمان تأمین اجتماعی - که از این پس در این آیین نامه سازمان نامیده می شود - معرفی نمایند.

(وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

ماده ۲. در صورت وقوع حادثه ناشی از کار، کارفرما مکلف است اقدامات اولیه را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده به عمل آورد و مراتب را ظرف سه روز اداری به صورت کتبی به اطلاع سازمان برساند. در صورتی که کارفرما بابت اقدامات اولیه متحمل هزینه ای شده باشد سازمان هزینه های یاده شده را طبق تعرفه های جاری خود پرداخت می نماید.

تبصره. در صورتی که ثابت شود وقوع حادثه ناشی از کار در اثر عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاطی لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان کارفرما بوده است سازمان هزینه های مربوط به معالجه، غرامات، مستمری ها و غیره را می پردازد و طبق ماده (۶۶) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - هزینه های یاد

شده را از کارفرما وصول می نماید.

ماده ۳. کارفرمایانی که اتباع کشورهای موضوع ماده یک این آیین نامه را به کار می گمارند مکلفند نسبت به نام نویسی کارکنان یاد شده نزد سازمان اقدام و مادامی که اتباع خارجی نزد آنان اشتغال دارند حق بیمه آنان را همه ماهه طبق ماده (۴) این آیین نامه پرداخت نمایند.

ماده ۴. نرخ حق بیمه مشمولان این آیین نامه (۳٪) حقوق و مزایای پرداخت شده به آنان است که هر ماه توسط کارفرما از حقوق و مزایای تبعه بیگانه کسر و به سازمان پرداخت می شود.

۲۲. آیین نامه ادامه بیمه به طور اختیاری موضوع تبصره ماده ۸ قانون تأمین اجتماعی

مصوب ۱۳۸۵/۶/۲۶

و اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی

ماده ۱. افرادی که به عللی غیر از علل مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب اردیبهشت ۱۳۳۹ و قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ از ردیف بیمه شدگان خارج شده یا بشوند در صورتی که طبق قوانین فوق الذکر مشمول بیمه بازنشستگی باشند، با دارا بودن حداقل ۳۰ روز سابقه پرداخت حق بیمه می توانند با توجه به مقررات این آیین نامه بیمه خود را به صورت اختیاری ادامه دهند.^۱

ماده ۲. سهم حق بیمه متقاضیان موضوع این آیین نامه برای استفاده از تعهدات موضوع قانون تأمین اجتماعی بابت بیمه بازنشستگی، فوت و از کارافتادگی و همچنین بابت حمایت های موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ قانون برابر تبصره ماده ۸ قانون مجموعاً ۲۶٪ می باشد.

تبصره ۱- پرداخت سه درصد (۳٪) حق بیمه مربوط به حمایت های موضوع این ماده براساس ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به عهده دولت خواهد بود.
تبصره ۲- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است ترتیب معاینه پزشکی کلیه متقاضیان بیمه اختیاری را قبل از انعقاد قرارداد بدهد.^۲

تبصره ۳- کلیه متقاضیان بیمه اختیاری که در تاریخ تقاضا بیش از ۹ ماه فاصله در پرداخت حق بیمه آنان به هر دلیل به وجود آمده باشد، بدو مورد

۱. به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی عبارت ۳۰ روز جایگزین ۳۶۰ روز شده است.

۲. به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ عبارت «به موجب ماده ۹۰ قانون» قبل از متن تبصره حذف شده است.

معاینه پزشکی قرار می گیرند.

تبصره ۴- بیمه شدگانی که طبق گواهی پزشک معتمد سازمان قبل از درخواست بیمه اختیاری از کارافتاده تشخیص داده می شوند، نمی توانند از حمایت مربوط به از کارافتادگی بهره مند شوند.^۱

تبصره ۵- چنانچه متقاضی در بدو قرارداد به بیماری یا عارضه خاصی مبتلا باشد در صورتی می تواند از مستمری از کارافتادگی کلی برخوردار گردد که به بیماری یا عارضه یا نقص عضو دیگری علاوه بر بیماری، عارضه یا نقص عضو اولیه دچار شده باشد.

تبصره ۶- متقاضیان بیمه اختیاری و افراد تحت تکفل آنان در استفاده از خدمات درمانی باید بدو با معرفی سازمان مورد معاینه پزشکی قرار گیرند. سازمان هیچگونه تعهدی در قبال درمان بیماری هایی که مربوط به قبل از انعقاد قرارداد می گردد، نخواهد داشت. کسانی که حداقل ۵ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند و کمتر از ۲ سال از تاریخ قطع ارتباط آنان با سازمان گذشته باشد و همچنین کسانی که ۱۰ سال تمام سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند از شمول این تبصره مستثنی می باشند.

ماده ۳. مبنای پرداخت حق بیمه مشمولین این آیین نامه برای کسانی که بیش از ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند عبارت است از میانگین مبنای پرداخت حق بیمه آخرین ۳۶۰ روز قبل از تاریخ ثبت تقاضای ادامه بیمه به طور اختیاری مشروط بر اینکه مبلغ مزبور کمتر از حداقل دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه زمان تقاضا نباشد. مبنای پرداخت حق بیمه مشمولینی که کمتر از ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند به انتخاب متقاضی بین حداقل و حداکثر دستمزد شاغلین خواهد بود.^۲

تبصره. از ابتدای هر سال به میزان درصدی که طبق مقررات مصوب شورای عالی کار به سطوح دستمزد شاغلین اضافه می گردد، مبنای کسر حق بیمه، بیمه شدگان افزایش می یابد.

در هر حال مبنای پرداخت حق بیمه از حداقل دستمزد کمتر و از حداکثر دستمزد مصوب شورای عالی تامین اجتماعی بیشتر نخواهد بود.

ماده ۴. سازمان تامین اجتماعی حداکثر ظرف ۲ ماه از تاریخ ثبت درخواست متقاضی در دفتر شعبه یا نمایندگی مکلف است استحقاق یا عدم استحقاق وی جهت استفاده از بیمه اختیاری را مشخص و مراتب را کتباً به متقاضی

۱. به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ عبارت «طبق نظر کمیسیون پزشکی» پیش از عبارت «قبل از درخواست...» حذف شده است و به جای آن عبارت «طبق گواهی پزشک معتمد سازمان» جایگزین آن شده است.

۲. عبارت اخیر از «مبنای پرداخت حق بیمه» .. به موجب مصوبه ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ الحاق گردیده است.

اعلام نماید.

ماده ۵. متقاضی از تاریخ اعلام موافقت سازمان به وی حداکثر ۲۰ روز فرصت دارد جهت انعقاد قرارداد بیمه اختیاری به شعبه‌ای که تقاضای خود را به آن تسلیم نموده است مراجعه و با امضاء قرارداد حق بیمه مربوطه را پرداخت نماید. تاریخ شروع بیمه اختیاری حداکثر از تاریخ ثبت تقاضا در دفتر شعبه یا نمایندگی می‌باشد.

ماده ۶. بیمه شده اختیاری مکلف است، بعد از انعقاد قرارداد، حق بیمه مربوطه را ماهانه پرداخت نماید، در غیر این صورت قرارداد منعقدہ باطل و ادامه بیمه موکول به ارائه درخواست مجدد و انعقاد قرارداد جدید با رعایت کلیه شرایط مقرر در این آیین‌نامه خواهد بود. در صورتی که متقاضی خارج از موعد مقرر نسبت به پرداخت حق بیمه اقدام نموده باشد مبلغ پرداختی پس از کسر هزینه اداری مسترد خواهد شد.

تبصره. در صورتی که پرداخت حق بیمه از طرف بیمه شده متوقف گردد و بین تاریخ قطع پرداخت حق بیمه و پرداخت مجدد بیش از ۳ ماه فاصله ایجاد نشده باشد، بیمه شده می‌تواند حق بیمه معوقه را به سازمان پرداخت نماید در غیر این صورت ارتباط بیمه شده با سازمان قطع و ادامه بیمه وی موکول به تسلیم درخواست مجدد و موافقت سازمان خواهد بود.

ماده ۷. شرایط برقراری هر یک از تعهدات مورد قرارداد و میزان آن عیناً به ترتیب تعیین شده در قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن خواهد بود. تعهدات کوتاه مدت (غرامت دستمزد، کمک بارداری و کمک ازدواج و...) در این نوع بیمه (با در نظر گرفتن میزان حق بیمه به مأخذ ۲۶ درصد) مورد تعهد نمی‌باشد.

تبصره ۱- حداکثر سن پذیرش تقاضای متقاضی بیمه اختیاری برای مردان و زنان ۵۰ سال تمام در تاریخ ثبت تقاضا خواهد بود.^۱

در صورتی که سن متقاضی در زمان ثبت تقاضا بیش از سنین مذکور باشد پذیرش درخواست وی منوط به داشتن سابقه پرداخت حق بیمه قبلی معادل مدت مازاد سنی مقرر خواهد بود.

تبصره ۲- کلیه بیمه‌شدگان متقاضی بیمه اختیاری که یک بار در اجرای آیین‌نامه‌های مربوطه و این آیین‌نامه قرارداد تنظیم و حق بیمه پرداخت نموده باشند، حداکثر تا سه مرتبه مجاز می‌باشند بدون رعایت شرط سنی و با رعایت سایر مقررات این آیین‌نامه، قرارداد مجدد تنظیم نمایند.

۱. به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ عبارت «برای مردان و زنان ۵۵ سال» جایگزین «برای مردان ۴۵ سال و برای زنان ۴۰ سال» تمام شده است. مجدداً به موجب بند ۳ سیزدهمین جلسه هیئت امنای صندوق تأمین اجتماعی مورخ ۸۹/۱۱/۱۱ حداکثر سن ۵۰ سال تعیین شده است.

تبصره ۳- کلیه بیمه شدگان متقاضی که حداقل ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند، از اعمال شرط سنی معاف خواهند بود.

ماده ۸- بیمه شدگان اختیاری که در کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی یا سایر صندوق‌های حمایتی بیمه‌ای اشتغال می‌یابند قرارداد بیمه اختیاری آنان ملغی و ادامه پرداخت بیمه اختیاری منوط به انعقاد قرارداد جدید خواهد بود.

ماده ۹- بیمه اختیاری بیمه شدگانی که قبل از اجرای این آیین‌نامه طبق مقررات آیین‌نامه‌های مصوب ۱۳۶۴/۸/۸ و ۱۳۸۰/۱۰/۸ شورای عالی تأمین اجتماعی و یا به نحوی از انحاء برقرار گردیده است، طبق مقررات این آیین‌نامه از اول سال ۱۳۸۶ تطبیق و بیمه آنان ادامه می‌یابد.

ماده ۱۰- این آیین‌نامه در ۱۰ ماده و ۱۱ تبصره در تاریخ ۸۵/۶/۲۶ به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی رسیده و از تاریخ ۱۳۸۵/۸/۱ قابل اجرا می‌باشد.

۲۳. آیین‌نامه اجرایی بند ۵ جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶)

مصوب ۱۳۷۱ - مصوب ۱۳۸۰ (مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲۶)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۸۵/۱۲/۲۶ بنا به پیشنهاد مشترک شماره ۷۷۱۹۷ مورخ ۸۵/۶/۲۸ وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تأمین اجتماعی و به استناد بند (۵) جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ مصوب ۱۳۸۰ آیین‌نامه اجرایی بند یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود: (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

ماده ۱- کارهای سخت و زیان‌آور کارهایی است که در آن عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی، بیولوژیکی محیط کار غیر استاندارد بوده و در اثر اشتغال بیمه شده تنشی به مراتب بالاتر از ظرفیت‌های طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد می‌شود که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن باشد.

مشاغل سخت و زیان‌آور موضوع این ماده به دو گروه تقسیم می‌شوند:
الف) مشاغلی که صفت سخت و زیان‌آور با ماهیت شغلی وابستگی دارد اما

می‌توان با به کارگیری تمهیدات بهداشتی، ایمنی و تدابیر فنی مناسب توسط کارفرما سختی و زیان‌آوری آنها را حذف نمود.

ب) مشاغلی که ماهیتاً سخت و زیان‌آور بوده و با به کارگیری تمهیدات بهداشتی، ایمنی و تدابیر فنی توسط کارفرما، سخت و زیان‌آوری آنها کاهش یافته ولی کماکان سخت و زیان‌آوری آنها حفظ می‌گردد.

تبصره. کارگران موضوع قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین سخت و زیان‌آور - مصوب ۱۳۶۷ - و اصلاحات بعدی آن و قانون حفاظت در برابر اشعه - مصوب ۱۳۶۸ - که شاغل در دستگاه‌های اجرایی (وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها، بانک‌ها و سازمان‌هایی که شمول حکم بر آنها مستلزم ذکر نام است) می‌باشند، در مورد بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور مشمول این آیین‌نامه خواهند بود. اجرای این تبصره در مورد نیروهای مسلح منوط به اذن مقام معظم فرماندهی کل قوا می‌باشد.^۱

ماده ۲. تعیین سخت و زیان‌آور بودن مشاغل موضوع ماده (۱) و نوع آن گروه «الف» و گروه «ب» حسب درخواست کارگر، کارفرما، تشکل‌ها، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی در هر کارگاه با بررسی سوابق، انجام بازدید و بررسی شرایط کار توسط کارشناسان بهداشت حرفه‌ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بازرسان کار وزارت کار و امور اجتماعی و با تأیید توسط کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی موضوع این آیین‌نامه انجام می‌گیرد.

(وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

تبصره. در موارد مشمول بند «الف» ماده (۱) این آیین‌نامه که استاندارد حدود تماس شغلی عوامل بیماری‌زا و سخت‌وزیان‌آور وجود دارد اتخاذ تصمیم قطعی در کمیته‌ها مستلزم اندازه‌گیری و اظهار نظر کارشناسان بهداشت حرفه‌ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا سایر مراکز دارای مجوز از وزارتخانه یاد شده است.

ماده ۳. کارفرمایان کارگاه‌های دایر که از تاریخ تصویب این آیین‌نامه تمام یا برخی از مشاغل آنها در کمیته بدوی و تجدید نظر استانی یا شورای عالی حفاظت فنی، سخت و زیان‌آور شناخته شده یا می‌شود مکلفند ظرف دو

۱. این تبصره به موجب بند ۱ تصویب نامه مورخ ۱۳۸۹/۴/۲۷ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک اصلاح شده که متن قدیم آن عبارت بود از: «تبصره - مشمولین قانون «نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷، و اصطلاحات بعدی آن» و همچنین مشمولین قانون «حفاظت در برابر اشعه؛ مصوب ۱۳۶۸ و اصلاحات بعدی آن» تابع قوانین و مقررات مربوط خواهند بود.»

سال از تاریخ ابلاغ تصمیم قطعی کمیته یا شورا حسب مورد نسبت به ایمن سازی عوامل و شرایط محیط کار مطابق حد مجاز و استانداردهای مشخص شده در قانون کار و آیین نامه های مربوط (مصوب شورای عالی حفاظت فنی) و سایر قوانین موضوعه در این زمینه اقدام و صفت سخت و زیان آوری مشاغل موضوع بند «الف» ماده (۱) را حذف و نتیجه را کتباً به کمیته بدوی موضوع ماده (۸) این آیین نامه برای بررسی و تأیید گزارش نمایند.

تبصره ۱- در مورد کارگاه هایی که پس از تصویب قانون یادشده ایجاد می گردد، کارفرمایان مربوط مکلفند به منظور اخذ گواهی لازم از وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر رعایت ایمنی و بهداشت و استاندارد بودن آنها طبق قانون وزارت کار تقاضای خود را ارائه نمایند. وزارتخانه های یادشده موظفند ظرف یک ماه از طریق سامانه الکترونیکی مراتب تأیید یا عدم تأیید رعایت استانداردها را به متقاضیان اعلام و در صورت عدم تأیید، مراتب را برای رفع نقص به متقاضیان اعلام نمایند. به هر حال اجازه فعالیت این قبیل کارگاه ها مشروط به اخذ گواهی یادشده می باشد.^۱ (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

تبصره ۲- وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند کارگاه هایی که مشاغل آنها سخت و زیان آور شناخته شده است و یا طبق این آیین نامه سخت و زیان آور تعیین می گردد پس از گذشت مهلت مقرر در این ماده بازدید و نتیجه را کتباً به کمیته بدوی استان گزارش نمایند. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

ماده ۴. کارفرمایان مکلفند شاغلین در کارهای سخت و زیان آور را حداقل سالی یک بار به منظور آگاهی از روند سلامتی و تشخیص به هنگام بیماری و پیشگیری از فرسایش جسمی و روحی آنان توسط مراکز بهداشتی و درمانی مورد معاینه قرار داده و نتیجه را در پرونده های مربوط ضبط و یک نسخه از آن را به سازمان تامین اجتماعی ارائه نمایند.

تبصره ۱- تغییر شغل بیمه شده که در معرض فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان آور باشد بر اساس مقررات پیش بینی شده در قانون کار صورت می گیرد.

تبصره ۲- معاینات قبل از استخدام طبق ماده (۹۰) قانون تامین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - انجام می گیرد.

تبصره ۳- در صورت عدم انجام تکالیف مقرر در بند (۲) جزء «الف» ماده واحده

۱. به موجب بند ۲ تصویب نامه مورخ ۱۳۸۹/۴/۲۷ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک تبصره (۱) به ماده (۳) اضافه و عنوان تبصره ماده یادشده به تبصره (۲) اصلاح می شود.

قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶)، مصوب ۱۳۷۱- مصوب ۱۳۸۰- سازمان تأمین اجتماعی ضمن انجام تعهدات قانونی نسبت به بیمه شده هزینه‌های وارده را مطابق ماده (۹۰) قانون تأمین اجتماعی از کارفرمای مربوطه وصول خواهد نمود.

ماده ۵. به استناد تبصره (۱) ماده (۹۶) قانون کار مقررات و ضوابط انجام معاینات پزشکی موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه اعم از قبل از استخدام و ادواری اختصاصی و هر گونه معاینه پزشکی دیگر در این ارتباط مطابق با دستور العمل و آیین‌نامه‌های جاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

تبصره. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است تمهیدات لازم برای اعلام نتایج معاینات موضوع این ماده را متناسب با شرح وظایف سازمان‌های ذی‌ربط به عمل آورد.

ماده ۶. کمیته بدوی استان موظف است حسب گزارش کارشناسان موضوع ماده (۲) بررسی و در صورت تأیید، حذف یا کاهش صفت سخت و زیان‌آور به ترتیب در مشاغل بند «الف» و «ب» ماده یک مراتب را برای خروج کارگاه از شمول این آیین‌نامه به مراجع ذی‌ربط ابلاغ نماید و در صورت عدم حذف صفت سخت و زیان‌آوری محیط کار در مشاغل بند «الف» ظرف مهلت مقرر، مطابق قانون کار از سوی وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی از طریق مراجع ذی‌صلاح اقدام لازم به عمل می‌آید. **(وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)**

تبصره. در صورتی که گزارش کارشناسان موضوع این ماده پس از تأیید کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی حسب مورد حاکی از عدم کاهش یا حذف عوامل زیان‌آور و بیماری‌زای محیط کار ظرف مهلت مقرر در قانون باشد اقدامات لازم بر حسب مورد مطابق قانون کار از سوی وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عمل خواهد آمد. **(وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)**

ماده ۷. سیاست‌گذاری کشوری کارهای سخت و زیان‌آور موضوع این آیین‌نامه و رسیدگی به درخواست کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی موضوع ماده (۸) و همچنین نظارت و هماهنگی بر فعالیت کمیته‌های مذکور در این آیین‌نامه به عهده شورای عالی حفاظت فنی است.

دستورالعمل اجرایی نحوه فعالیت کمیته‌های مذکور و نظارت بر آنها به پیشنهاد وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی به تصویب شورای عالی حفاظت فنی خواهند بود. **(وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)**

تبصره. مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی یا معاون وی یا معاون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با حق رأی در زمینه کارهای سخت و زیان آور موضوع این آیین نامه عضو شورای عالی حفاظت فنی خواهند بود. ماده ۸. به منظور تطبیق و تشخیص مشاغل سخت و زیان آور بر اساس ضوابط و سیاست گذاری های شورای عالی حفاظت فنی و مقررات مربوط، کمیته های بدوی و تجدیدنظر استانی هر کدام با پنج عضو اصلی و پنج عضو علی البدل به شرح زیر برای مدت سه سال منصوب می شوند و انتصاب مجدد آنان بلا مانع است. الف) کمیته بدوی مرکب از اعضای زیر می باشد:

۱. معاون روابط کار سازمان کار و امور اجتماعی استان و یا نماینده وی به عنوان رئیس جلسه.

۲. معاون امور بیمه های اداره تأمین اجتماعی استان و یا نماینده وی.

۳. کارشناس مسؤؤل بهداشت حرفه ای معاونت بهداشتی دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی ذی ربط.

۴. نماینده کارگران حسب معرفی تشکل حائز اکثریت استان بنا به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان.

۵. نماینده کارفرمایان حسب معرفی کانون انجمن های صنفی کارفرمایی استان.

۶ معاون اداره کل مطبوعات و خبرگزاری های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تعیین مصادیق خبرنگاری و مباحث مرتبط با این حرفه.^۱

تبصره ۱- جلسات کمیته های بدوی و تجدیدنظر استانی در سازمان کار و امور اجتماعی استان تشکیل و با حضور چهار نفر از اعضای اصلی و یا علی البدل رسمیت می یابد و تصمیمات جلسه با اکثریت آراء حاضرین معتبر و لازم الاجرا می باشد.

تبصره ۲- در استان هایی که دانشکده علوم پزشکی و خدمات درمانی مستقل وجود دارد در صورت طرح پرونده های مرتبط با منطقه تحت پوشش، کارشناس مسؤؤل بهداشت حرفه ای معاونت بهداشتی دانشکده مزبور، جایگزین کارشناس مسؤؤل بهداشت حرفه ای معاونت بهداشتی دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۳- با تصویب کمیته استانی دعوت از افراد صاحب نظر و اساتید مربوط جهت شرکت در جلسات بدون حق رأی بلا مانع می باشد.

تبصره ۴- در صورتی که مجمع و کانون های استانی تشکل های کارگری و کارفرمایی موضوع بندهای (۴) و (۵) ایجاد نشده باشند، نمایندگان مزبور از بین اعضای تشکل های حائز اکثریت به تشخیص سازمان کار و امور

۱. این بند به موجب مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی دولت که در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۷ به تأیید ریاست جمهوری رسیده، الحاق شده است.

اجتماعی استان و با انتخاب تشکل ذی ربط استان معرفی می شوند. تبصره ۵- رأی کمیته بدوی ظرف پانزده روز اداری از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظر خواهی است و در صورتی که هر یک از طرفین (کارگر و کارفرما) به رای بدوی اعتراض داشته باشند درخواست تجدیدنظر خود را کتباً به سازمان کار و امور اجتماعی محل تسلیم می نماید.

تبصره ۶- هیچ یک از اعضای کمیته های بدوی هم زمان نمی توانند عضو کمیته تجدیدنظر باشند. همچنین اعضای مذکور نمی توانند در جلسه تجدیدنظر پرونده هایی که در هنگام رسیدگی بدوی به آن رأی داده اند با حق رأی شرکت نمایند.

ب) کمیته تجدید نظر استان مرکب از اعضای زیر می باشد:

۱. رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان به عنوان رئیس کمیته.

۲. مدیر کل تأمین اجتماعی استان

۳. معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ذی ربط.

۴. نماینده کارگران حسب معرفی تشکل حائز اکثریت استان بنا به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان.

۵. نماینده کارفرمایان با معرفی کانون انجمن های صنفی کارفرمایی استان.

۶. مدیر کل مطبوعات و خبرگزاری های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تعیین مصادیق خبرنگاری و مباحث مرتبط با این حرفه.^۱ تبصره ۱- رأی کمیته تجدیدنظر استان از تاریخ ابلاغ قطعی و لازم الاجرا می باشد.

تبصره ۲- در صورتی که مجمع و کانون های استانی تشکل های کارگری و کارفرمایی موضوع بندهای (۴) و (۵) ایجاد نشده باشند، نمایندگان مزبور از بین اعضای تشکل های حائز اکثریت به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان و با انتخاب تشکل ذی ربط استان معرفی می شوند.

تبصره ۳- در صورت تساوی آراء (موافق و مخالف) اعم از بدوی و تجدید نظر، جلسه بعدی با حضور همه اعضا تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴- کمیته های استانی موظفند در آراء صادره نوع سخت و زیان آوری مشاغل را که در زمره مشاغل بند «الف» یا «ب» این آیین نامه می باشد تعیین نمایند.

تبصره ۵- در استان هایی که دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی مستقل وجود دارد در صورت طرح پرونده های مرتبط با منطقه تحت پوشش، معاونت بهداشتی دانشکده علوم بهداشتی جایگزین معاونت

۱. این بند به موجب مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک که در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۷ به تأیید رئیس جمهور رسیده، الحاق شده است.

بهداشتی دانشگاه می شود.

ج) با تصویب کمیته استانی دعوت از افراد صاحب نظر، اساتید و کارشناسان مربوطه جهت شرکت در جلسات بدون حق رأی بلامانع می باشد.

د) کارفرمایان کارگاهها مکلفند با کارشناسان موضوع ماده (۲) و کمیته های موضوع ماده (۸) این آیین نامه همکاری و مدارک مورد نیاز را در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۹. وظایف کمیته های بدوی و تجدید نظر استانی به شرح زیر تعیین می شود:

الف) وظایف کمیته های بدوی استانی به شرح زیر می باشد:

۱. بررسی، تطبیق و تشخیص مشاغل سخت و زیان آور با مواد این آیین نامه که توسط بیمه شده، کارفرما، وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی و تشکل ها به عنوان مشاغل سخت و زیان آور معرفی شده و اعلام نتیجه به متقاضی و سازمان ذی ربط از سوی رئیس کمیته بدوی. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

۲. رسیدگی مواردی که با اتخاذ تدابیر لازم حالت سخت و زیان آوری شغل یا مشاغل از بین رفته و در زمره مشاغل عادی درآمده اند و اعلام آن به مراجع ذی ربط به منظور حفظ امتیازاتی که به کار سخت و زیان آور تعلق گرفته است.

۳. اجرای سیاستها و مصوبات شورای عالی حفاظت فنی.

ب) وظایف کمیته های تجدیدنظر استانی عبارت است از رسیدگی، اظهارنظر و تصمیم گیری در خصوص اعتراض به آراء کمیته های بدوی استانی موضوع ماده (۸) این آیین نامه که توسط بیمه شده یا کارفرما درخواست گردیده است و اعلام نتیجه به متقاضی و سازمان های ذی ربط از سوی رئیس کمیته تجدیدنظر.

ماده ۱۰. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تغییرات حدود تماس شغلی آلاینده های محیط کار و عوامل بیماری زا را به شورای عالی حفاظت فنی اعلام و شورای عالی مذکور مراتب را به کمیته های استانی، کارهای سخت و زیان آور برای اجرا ابلاغ می نماید.

ماده ۱۱. علاوه بر کارهای سخت و زیان آور مشخص شده طبق مصوبات شورای عالی حفاظت فنی و موارد تأیید شده توسط کمیته های استانی، موارد زیر نیز سخت و زیان آور شناخته می شوند.

۱. مشاغلی که در ندامتگاهها و زندانها مستقیماً با زندانی ارتباط دارند.

۲. مشاغلی که مستقیماً در مراکز روان درمانی با بیماران روانی مرتبط هستند.

۳. خبرنگاری.

تبصره. مصادیق خبرنگاری با تأیید کمیته بدوی موضوع ماده (۸) تعیین می‌شود.

ماده ۱۲. نحوه توالی و تناوب اشتغال در مشاغل سخت و زیان‌آور به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱. ایام زیر چنانچه در فواصل اشتغال به کارهای سخت و زیان‌آور واقع شود، به‌عنوان سابقه اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور محسوب می‌گردد.

الف) تعطیلات هفتگی

ب) تعطیلات رسمی

ج) ایام استفاده از مرخصی استحقاقی

د) ایام استفاده از مرخصی بابت ازدواج یا فوت همسر، پدر، مادر و فرزندان به مدت ۳ روز با دریافت دستمزد در مورد مشمولان قانون کار.

ه) ایام استفاده از مرخصی استعلاجی یا استراحت پزشکی اعم از اینکه حقوق ایام مزبور توسط کارفرما پرداخت شود و یا اینکه بیمه شده از غرامت دستمزد ایام بیماری استفاده کرده باشد.

و) تمام یا قسمتی از خدمت نظام وظیفه در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل یا حضور داوطلبانه در جبهه.

ز) دوران اسارت یا محکومیت سیاسی که بیمه شده بر اساس آن به‌عنوان آزاده شناخته شده باشد حسب تقاضای وی.

۲. ایام و موارد زیر چنانچه در فواصل اشتغال بیمه شده به کارهای سخت و زیان‌آور واقع شود موجب زایل شدن توالی اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور نمی‌گردد.

الف) ایام خدمت وظیفه سربازی (دوران ضرورت و احتیاط) مشروط بر اینکه بیمه شده حداکثر تا دو ماه پس از پایان خدمت به کار سابق خود برگشته و یا اینکه در کار دیگری که سخت و زیان‌آور شناخته شده مشغول به کار شده باشد.

ب) دوران توقیف بیمه شده در صورتی که منتهی به محکومیت وی نگردد و یا اینکه کارفرما بر اساس تکلیف قانونی حقوق دوران مزبور را به بیمه شده پرداخت نماید.

ج) ایام حالت تعلیق که به واسطه عوامل قهریه طبیعی و یا حوادث مخاطرات اجتماعی (مانند سیل، زلزله، جنگ و آتش سوزی) که خارج از اراده کارفرما و بیمه شده بوده و در نتیجه آن کارگاه به طور موقت تعطیل می‌گردد.

د) ایام استفاده از مقرری بیمه بیکاری مشروط بر اینکه بیمه شده قبل از برقراری بیمه بیکاری در مشاغل سخت و زیان‌آور اشتغال به کار داشته و در حین مقرری بگیری و یا حداکثر تا دو ماه پس از اتمام دوره مزبور در مشاغل سخت و زیان‌آور شناخته شده مشغول به کار شده یا طبق این آیین‌نامه

بتواند بازنشسته شود.

ه) ایام خدمت در جبهه که با تأیید مراجع ذیصلاح رسیده باشد.
و) دوران اسارت یا محکومیت سیاسی که بیمه شده بر اساس آن به موجب قانون آزاده شناخته شده باشد.

ز) ایام بلا تکلیفی بیمه شده که مستند به آرای صادره از سوی مراجع حق اختلاف و یا سایر مراجع قانونی منجر به صدور رای بازگشت به کار یا پرداخت حقوق ایام مزبور شده باشد.

ح) ایام استفاده از غرامت دستمزد ایام بیماری که در فاصله زمانی ۵۹/۱/۱۴ تا ۸۴/۵/۱۰ واقع شده باشد.

ط) غیبت غیر موجه حداکثر به مدت ده (۱۰) روز در سال در مورد کارگاه‌های غیر مشمول قانون کار یا بر اساس مقررات انضباطی، تخلفاتی و یا استخدامی مربوط در کارگاه‌های غیر مشمول قانون کار که منجر به اخراج، انفصال موقت و یا دایم نشده باشد.

ی) مدت یک ماه استفاده از مرخصی بدون حقوق موضوع ماده (۶۷) قانون کار.
۳. ایام و موارد زیر چنانچه در فواصل اشتغال بیمه شده به کارهای سخت و زیان‌آور واقع شود توالی اشتغال او را از بین برده و موجب تناوب اشتغال وی می‌گردد.

الف) استفاده از مرخصی بدون حقوق به مدت بیش از دو ماه به هر منظور و تحت هر عنوان علاوه بر مرخصی مندرج در بند «ی» ردیف (۲) این ماده.
ب) اخراج، استعفا، انفصال و باز خریدی مشروط بر اینکه حداکثر تا دومه ماه در مجموع پس از تاریخ موارد مزبور در مشاغلی که سخت و زیان‌آور شناخته شده مشغول به کار نشده یا طبق این آیین‌نامه نتواند بازنشسته شود.

ج) اشتغال در کارها و مشاغل عادی به مدت یک ماه.

د) اشتغال در حرف و مشاغل آزاد به مدت یک ماه.

ه) بیکاری بدون دریافت مقرری بیکاری بیش از دو ماه.

ز) سایر موارد مشابه.

ماده ۱۳. شرایط بازنشستگی در کارهای سخت و زیان‌آور به شرح زیر می‌باشد:

۱. بیمه‌شدگانی که حداقل ۲۰ سال سابقه کار متوالی یا بیست و پنج سال سابقه کار متناوب و پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان‌آور را داشته باشند بدون شرط سنی می‌توانند در خواست بازنشستگی از سازمان تأمین اجتماعی نمایند.

۲. چنانچه کمیسیون‌های پزشکی موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی قبل از رسیدن بیمه شده شاغل در کارهای سخت و زیان‌آور به سابقه مقرر در بند (۱) فوق، فرسایش جسمی و روحی وی را ناشی از اشتغال به

کارهای سخت و زیان آور تشخیص و تأیید نمایند.

۳. این قبیل بیمه شدگان به صرف ارائه درخواست بازنشستگی مجاز به ترک کار نبوده و می باید احراز شرایط و استحقاق آنها جهت بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان آور رسماً از سوی سازمان تأمین اجتماعی به آنها ابلاغ و سپس ترک کار نمایند.

۴. چنانچه بیمه شده شرایط استفاده از بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان آور را طبق این آیین نامه احراز کند سازمان تأمین اجتماعی مکلف است نسبت به برقراری مستمری وی از تاریخ ترک کار اقدام نماید.

۵. افرادی که حداقل بیست (۲۰) سال متوالی یا بیست و پنج (۲۵) سال متناوب سابقه پرداخت حق بیمه در مشاغل سخت و زیان آور مربوط به قبل از تاریخ تصویب قانون را داشته باشند و یا در آینده شرایط مذکور را احراز نمایند می توانند درخواست بازنشستگی خود را با رعایت بند (۱) این ماده به سازمان تأمین اجتماعی تسلیم نمایند.

ماده ۱۴. کارفرما مکلف است پس از احراز شرایط بازنشستگی بیمه شده شاغل در کارگاه وی، طبق این آیین نامه معادل چهار درصد (۴٪) میزان مستمری برقراری بیمه شده نسبت به سنوات اشتغال او در مشاغل سخت و زیان آور را که توسط سازمان تأمین اجتماعی محاسبه می گردد به طور یکجا به سازمان یاد شده پرداخت نماید.

ماده ۱۵. آثار محدودیتها و مزایای مندرج در قانون برای مواردی که بازنشستگی به موجب این آیین نامه ایجاد می شود منحصر به همان کارگاه خاص بوده و قابل تسری و تعمیم در دیگر شغل های مشابه در سایر کارگاهها نمی گردد.

ماده ۱۶. اجرای این آیین نامه در مورد آن دسته از مشمولین قانون تأمین اجتماعی که در مشاغل سخت و زیان آور وزارت دفاع و پشتیبانی و نیروهای مسلح و شرکتها و سازمان های تابعه آن به صورت خرید خدمت مشغول خدمت می باشند با رعایت مقررات و ضوابط نیروهای مسلح و با هماهنگی سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

۲۴. آیین نامه جدید استخدامی سازمان

مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱. سازمان تأمین اجتماعی: در اجرای قانون فهرست نهادها و مؤسسات

عمومی غیردولتی مصوب سال ۱۳۷۳ در عداد مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی است در این آیین نامه به اختصار «سازمان» و شورای عالی تأمین اجتماعی «شورای عالی» نامیده می شود.

ماده ۲. استخدام: پذیرفتن شخص حقیقی جهت خدمت در سازمان طبق ضوابط و مقررات این آیین نامه که شامل دو حالت زیر می باشد:
الف) استخدام ثابت: پذیرفتن شخص حقیقی جهت انجام خدمت مستمر تمام وقت که به موجب حکم رسمی در یکی از پست های سازمانی منصوب می گردد.

ب) استخدام موقت: پذیرفتن شخص حقیقی جهت انجام خدمت غیرمستمر تمام وقت برای مدت معین که به موجب حکم قراردادی در یکی از پست های سازمانی منصوب می گردد.

تبصره. کارکنان موقت به جز محدودیت مدت استخدام، از هر لحاظ مشمول مقررات این آیین نامه می باشند. مفاد و مدت قرارداد، تمدید یا فسخ آن در مورد کارکنان مزبور طبق ضوابطی است که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۳. حکم: دستور کتبی مقامات صلاحیت دار سازمان است که با رعایت مفاد این آیین نامه و سایر مقررات مربوط صادر شده باشد که مشتمل بر دو حالت رسمی و قراردادی می باشد.

ماده ۴. خدمت: اشتغال به کاری است که کارکنان به موجب حکم رسمی یا قرارداد مکلف به انجام آن می باشند.

ماده ۵. ساختار سازمانی: بیانگر روابط متقابل که شامل تعیین نقش ها، روابط بین افراد، فعالیت ها، سلسله مراتب، اهداف و سایر ویژگی های سازمان در قالب تشکیلات و نمودار تشکیلاتی می باشد:

الف) تشکیلات: نمایانگر مجموعه سیستم ها و روش ها، رویه های انجام کار، تعیین حدود وظایف، شرح وظایف در قالب پست های سازمانی با رعایت ضوابط سازماندهی می باشد که به تأیید هیئت مدیره خواهد رسید.

ب) نمودار سازمانی: بیانگر ترکیب رسمی سازمان مبتنی بر تشکیلات سازمان که متضمن روابط، حدود اختیارات، سلسله مراتب و سطوح فرماندهی و تقسیم و توزیع وظایف میان واحدها جهت انجام امور سازمان می باشد.

تبصره. ضوابط کلی ساختار و نمودار کلان سازمان به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی و تشکیلات تفصیلی و شرح وظایف به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۶. پست سازمانی: جایگاهی در تشکیلات تفصیلی برای تصدی کارکنان جهت انجام وظایف و مسؤولیت های مشخص می باشد.

ماده ۷. شغل: مجموعه ای از وظایف و مسؤولیت های مرتبط و مشخص است

که به عنوان کار واحد شناخته شده باشد.

ماده ۸. ارتقاء: ارجاع پست سازمانی یا سطح شغلی بالاتر به کارکنان براساس ضوابط طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل.

ماده ۹. انتصاب: گماردن کارکنان در پست سازمانی طبق ضوابط مصوب هیئت مدیره.

ماده ۱۰. تنزل: ارجاع پست سازمانی یا سطح شغلی پایین‌تر به کارکنان براساس ضوابط طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل.

ماده ۱۱. انتقال: جابجایی محل خدمت کارکنان با صدور حکم رسمی به شرح ذیل در صورت تأیید شورای موضوع ماده ۱۳ مجاز است:
انتقال داخل سازمان: جابجایی محل خدمت کارکنان با صدور حکم رسمی در واحدهای سازمانی.

انتقال به خارج از سازمان و بالعکس: جابجایی محل خدمت کارکنان تا سطح کارشناسی همراه با قطع دائم رابطه اداری استخدامی با سازمان به منظور اشتغال در سایر مؤسسات، دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی غیردولتی و بالعکس با رعایت مقررات موضوعه.

ماده ۱۲. مأموریت: عبارت است از محول شدن وظیفه‌ای موقت یا اعزام برای مدت مشخص به خارج از محل خدمت اصلی جهت انجام وظیفه با رعایت مقررات مربوطه یا اعزام به وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و بالعکس یا برای طی دوره‌های آموزشی مقرر در این آیین‌نامه.

تبصره ۱- با کارکنانی که به سازمان مأمور شده یا می‌شوند در مدت مأموریت طبق مقررات این آیین‌نامه رفتار خواهد شد. لکن چنانچه به موجب احکام کارگزینی، حقوق و فوق‌العاده‌های آنان در دستگاه متبوع کمتر از حقوق و فوق‌العاده‌های تعیین شده در سازمان باشد، مابه‌التفاوت مربوط به آن پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲- سازمان می‌تواند کارکنان خود را به مؤسسات و شرکت‌های تابعه مأمور نماید. مدت مأموریت این گونه کارکنان جزء سوابق خدمت آنان در سازمان محسوب می‌گردد.

ماده ۱۳. هیئت مدیره می‌تواند به منظور نظارت بر حسن اجرای مقررات این آیین‌نامه و پیشنهادات اصلاحی و تهیه و تدوین آیین‌نامه و دستورالعمل‌های مورد نیاز شورایی تحت عنوان «شورای برنامه‌ریزی اداری و استخدامی» متشکل از افراد ذیل تشکیل دهند:

- معاونت اداری و مالی عضو و رییس شورا
- مدیر کل بودجه و تشکیلات عضو شورا

- مدیر کل امور اداری عضو شورا
- ۲ نفر کارشناس متخصص از حوزه مربوطه به انتخاب رییس شورا دبیر شورا توسط رییس شورا تعیین می گردد. پیشنهادات شورا پس از تأیید و تصویب هیئت مدیره عملیاتی خواهد شد.

فصل دوم: شرایط ورود به خدمت و انتصابات

ماده ۱۴. ورود به خدمت افراد در سازمان از طریق آزمون کتبی و مصاحبه، گزینش و براساس اصل شایستگی صورت می گیرد. ضوابط برگزاری آزمون و گزینش به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

تبصره. ورود به خدمت افراد در مشاغل یا مناطق خاص با تصویب هیئت مدیره از طریق مصاحبه و گزینش صورت خواهد پذیرفت.

ماده ۱۵. شرایط ورود به خدمت برای افراد در سازمان به شرح زیر است:

الف) تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

ب) اعتقاد به نظام جمهوری اسلامی ایران و دین مبین اسلام یا یکی از ادیان مصرح در قانون اساسی.

پ) دارا بودن حداقل ۲۰ و حداکثر ۳۵ سال تمام. در مورد مشاغل یا مناطق خاص با تصویب هیئت مدیره حداکثر سن ۴۰ سال می باشد.

ت) دارا بودن تحصیلات و دانش تخصصی و توانایی های لازم برای انجام وظایف و مسؤولیت های شغل مورد نظر.

ث) دارا بودن برگ پایان خدمت زیر پرچم (دوره ضرورت) یا معافیت دائم برای مردان.

ج) داشتن سلامت جسمی و روانی و عدم اعتیاد به مواد مخدر.

چ) نداشتن سابقه محکومیت جزایی موثر.

ماده ۱۶. استخدام افرادی که در اجرای قانون رسیدگی به تخلفات اداری یا آراء قانون مراجع ذیصلاح به مجازات های اخراج، بازنشستگی، بازخرید خدمت و انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم شده اند ممنوع است.

ماده ۱۷. فردی که به استخدام دائم پذیرفته می شود حداقل ۶ ماه و حداکثر ۲ سال به طور آزمایشی خدمت خواهد نمود و در صورتی که نحوه کار و رفتار وی رضایت بخش باشد حکم استخدام قطعی وی صادر خواهد شد.

ماده ۱۸. مستخدم در مدت خدمت آزمایشی مشمول کلیه مقررات مربوط به کارکنان ثابت به استثنای موارد زیر می باشد:

الف) انتقال و مأموریت به وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی.

ب) استفاده از مرخصی بدون حقوق و خدمت نیمه وقت بانوان.

پ) تغییر شغل.

ث) اعزام به مأموریت‌های آموزشی بلند مدت که منجر به اخذ مدرک تحصیلی گردد.

تبصره. کارکنان آزمایشی موظفند دوره‌های آموزشی بدو خدمت که در نظام آموزشی سازمان پیش‌بینی شده است را حداکثر تا پایان دوره آزمایشی با موفقیت طی نمایند در غیر این صورت از خدمت برکنار خواهند شد، چنانچه امکان برگزاری دوره آموزشی بنا به دلایلی میسر نگردد سازمان موظف است دوره آموزشی مربوطه را تا قبل از ارتقاء بعدی کارکنان موصوف بر گزار نماید.

ماده ۱۹. فردی که در دوره خدمت آزمایشی برای استخدام ثابت مناسب تشخیص داده نشود بدون هیچگونه تعهد و قید و شرط از خدمت سازمان برکنار خواهد شد. در این حالت حقوق و فوق‌العاده‌های مرخصی استحقاقی استفاده نشده به وی پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۰. سازمان می‌تواند انجام بخشی از خدمات مورد نیاز خود را به صورت خرید خدمت به اشخاص حقیقی یا حقوقی (در چارچوب اساسنامه و آیین‌نامه معاملاتی سازمان) واگذار نماید و با انعقاد قرارداد حق‌العمل کاری، مقاطعه کاری، کارشناسی مشاوره‌ای و ساعتی از خدمات افراد متخصص یا مؤسسات و شرکت‌های تخصصی استفاده نماید. این نوع خدمت مشمول ضوابط این آیین‌نامه نبوده و سازمان هیچ‌گونه تعهد و رابطه استخدامی با این افراد نخواهد داشت و به جز بهای خدمات آنان در چارچوب قرارداد منعقد مزایای دیگری تعلق نمی‌گیرد. دستورالعمل و میزان پرداخت به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

تبصره. وظایف خدمات پشتیبانی با تصویب هیئت مدیره از طریق عقد قرارداد مشخص با یکی از مؤسسات یا شرکت‌های رسمی و معتبر انجام می‌گیرد.

فصل سوم: وضع استخدامی کارکنان

ماده ۲۱. کارکنان سازمان از لحاظ وضع استخدامی در یکی از حالات زیر قرار می‌گیرند:

الف) اشتغال: وضع کارکنانی است که مشغول انجام وظایف مربوط به پست سازمانی مورد تصدی می‌باشند.

ب) آزمایشی: وضع کارکنانی است که آزمون یا مصاحبه سازمان را با موفقیت طی نموده است و قبل از صدور حکم قطعی، در حال گذراندن دوره آزمایشی می‌باشند.

پ) کارآموزی یا آموزش: وضع کارکنانی است که برای مدت معینی مشغول طی دوره کارآموزی یا آموزشی برای احراز آمادگی جهت انجام خدمت باشند.

ت) مأموریت: وضع کارکنانی است که به طور موقت از طرف سازمان جهت کارآموزی یا خدمت به واحد یا سایر مؤسسات اعزام شده باشند.

ث) مأموریت آموزشی: وضع کارکنانی است که جهت آموزش به یکی از مراکز آموزشی داخل یا خارج از کشور اعزام شده باشند.

ج) مرخصی: وضع کارکنانی است که از مرخصی استحقاقی یا بدون حقوق و سایر مواردی که در این آیین نامه قید شده است، استفاده نمایند.

چ) معذورت: وضع کارکنانی است که در صورت بیماری یا زایمان از مرخصی استعلاجی حسب مورد استفاده نمایند.

ح) بازنشستگی: وضع کارکنانی است که طبق ضوابط و مقررات قانونی و به موجب حکم رسمی بازنشسته گردیده و از مستمری بازنشستگی استفاده می نمایند.

خ) از کارافتادگی: وضع کارکنانی است که بنا به تشخیص پزشک معالج و تأیید کمیسیون پزشکی مربوط توانایی کارکردن را از دست داده و طبق مقررات از کارافتاده گردیده‌اند و از مستمری از کارافتادگی استفاده می نمایند.

د) انفصال دائم: وضع کارکنانی است که به موجب احکام دادگاه و آراء قانونی مراجع ذیصلاح اصالتاً و تبعاً از خدمت سازمان محروم می گردند.

ذ) انفصال موقت: وضع کارکنانی است که به موجب احکام دادگاه یا آراء قانونی مراجع ذیصلاح اصالتاً و تبعاً برای مدت معین از اشتغال در سازمان محروم می گردند.

ر) تعلیق: وضع کارکنانی است که طبق حکم مقامات صلاحیتدار تا تعیین تکلیف وی به موجب احکام دادگاه و آراء مراجع قانونی ذیصلاح به طور موقت از ادامه خدمت در سازمان و مؤسسات تابعه محروم شده باشند.

ز) بازخریدی: وضع کارکنانی است که طبق مقررات این آیین نامه رابطه خدمتشان با سازمان قطع و سوابق خدمت آنان بازخرید می گردد.

ژ) استعفاء: وضع کارکنانی است که به درخواست خود از ادامه خدمت در سازمان معاف می گردند.

س) اخراج: وضع کارکنانی است که در اجرای احکام هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری یا آراء قانونی مراجع ذیصلاح به خدمت آنان در سازمان به طور دائم خاتمه داده شود.

ش) غیبت موجه: وضع کارکنانی است که به عللی خارج از حدود قدرت و اختیار خود نتوانند در محل خدمت حاضر شوند و موجه بودن عذر آنان برای سازمان محرز گردد.

ص) غیبت غیرموجه: وضع کارکنانی است که بدون مجوز یا ارائه عذر موجه در محل خدمت خود حاضر نگردند.

ض) قطع موقت خدمت: وضع کارکنانی است که به موجب مفاد این آیین نامه در یکی از حالات زیر برای مدتی مشخص در سازمان به کار اشتغال نداشته باشند:

۱. انتخاب به نمایندگی مجلس شورای اسلامی، انتصاب به مقامات براساس مقررات موضوعه.

۲. پس از اخذ مدرک تحصیلی بالاتر از بدو استخدام مشمول خدمات قانونی پزشکان و پیراپزشکان باشد.

ط) آمادگی به خدمت: وضع کارکنانی است که طبق مفاد این آیین نامه به شرح زیر در انتظار تعیین تکلیف و ارجاع وظیفه می باشند:

۱. حذف پست سازمانی.

۲. فقدان پست سازمانی با شرایط مستخدم.

۳. عدم رضایت مستخدم به هنگام ارجاع شغلی در سطح پایین تر.

۴. مواردی که هر یک از کارکنان به هر دلیل در خدمت سازمان نبوده و پس از مراجعت، پست بلا تصدی مناسبی برای ارجاع به آنان وجود نداشته باشد.

ماده ۲۲. کارکنان ثابتی که در حالت قطع موقت خدمت به سر می برند، پس از اتمام دوران قطع خدمت و اعلام آمادگی جهت ادامه خدمت در سازمان به یکی از پست های سازمانی که واجد شرایط باشد منصوب می گردند و هر گاه پست سازمانی بلا تصدی مناسب موجود نباشد، آماده به خدمت خواهند شد.

ماده ۲۳. استفاده از کارکنان آماده به خدمت در پست هایی که ایجاد می شود یا بدون متصدی است مشروط به آن است که پست های مزبور از لحاظ رسته، سطح شغلی و شرایط احراز یا سایر عوامل موثر در انتصاب متناسب با شرایط هر یک از کارکنان و از نظر سلسله مراتب اداری حداقل همتر از آخرین پست مورد تصدی کارکنان مزبور باشد مجاز است.

ماده ۲۴. در صورتی که پست سازمانی بلا تصدی براساس شرایط ماده (۲۳) برای ارجاع به کارکنان آماده به خدمت موجود نباشد، ارجاع پست در سطح پایین تر موکول به رضایت کارکنان ذی ربط خواهد بود، در غیر این صورت برابر ماده (۲۶) این آیین نامه با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۲۵. حقوق کارکنان آماده به خدمت بدون فوق العاده پرداخت خواهد شد لکن در هر مورد کمتر از میزان حداقل حقوق تعیین شده در مورد کارکنان شاغل نخواهد بود.

ماده ۲۶. حداکثر مدت آمادگی به خدمت یک سال است و در صورتی که کارکنان تا پایان مهلت مذکور اشتغال مجدد نیابند در صورت داشتن شرایط بازنشستگی، بازنشسته و در غیر این صورت سوابق خدمتی آنان بر اساس ضوابط این آیین نامه باز خرید می گردد.

تبصره. سازمان می تواند در طول دوران آمادگی به خدمت بنا به تقاضای کارکنان در صورتی که شرایط بازنشستگی را داشته باشند، بازنشسته و در

غیر این صورت باز خرید نماید.

ماده ۲۷. سازمان نمی تواند به جز حکم مراجع ذیصلاح کارکنان ثابت را از پست سازمانی آنان برکنار کند مگر آنکه بلافاصله به پست سازمانی دیگری منصوب نماید.

فصل چهارم: ارزشیابی و بهسازی نیروی انسانی

ماده ۲۸. سازمان مکلف است حداقل یک بار در سال عملکرد و استعداد کارکنان را از نظر بازدهی، لیاقت و شایستگی براساس عملکرد، تلاش و رفتار (شغلی - اخلاقی)، تعهد و احساس مسؤلیت و کاردانی در جهت افزایش کارایی و توسعه دانش از طریق به کارگیری معیارهای مرتبط با شغل، عینی، قابل سنجش با استفاده از منابع ارزشیابی متعدد از طریق ایجاد ارتباط بین نظام ارزشیابی در زمینه های آموزشی، بهسازی و تشویق و تعیین مسیر شغلی کارکنان (انتصاب، ارتقاء، تغییر شغل و ادامه خدمت در پست های مدیریت) با توجه به ضوابط و ساز و کارهایی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید، ارزیابی نماید.

ماده ۲۹. سازمان می تواند جهت بالا بردن سطح تخصص و مهارت های فنی، حرفه ای، مدیریتی، معلومات عمومی کارکنان و افزایش کارایی آنان برنامه های آموزشی و کارآموزی تنظیم و رأساً و یا از طریق مؤسسات و مراکز آموزشی ذی صلاح به مورد اجرا گذارد:

الف) آموزش پودمانی

ب) آموزش های عمومی

ج) آموزش های بهبود مدیریت

تبصره ۱- آموزش یا کارآموزی موضوع این ماده مأموریت آموزشی تلقی می گردد.

تبصره ۲- اعزام کارکنان موقت جهت طی دوره های آموزشی در خارج از کشور ممنوع است.

ماده ۳۰. اعطای مأموریت آموزشی کوتاه مدت در داخل و خارج از کشور با رعایت شرایط زیر امکان پذیر است:

الف) مرتبط بودن دوره آموزشی با وضعیت شغلی حسب نیاز سازمان.

ب) اخذ تعهد خدمت و تضمین لازم از کارکنان.

تبصره ۱- اعطای مأموریت آموزشی خارج از کشور موقوف به آن است که انجام دوره آموزشی در داخل کشور امکان پذیر نباشد.

تبصره ۲- ضوابط پرداخت مأموریت آموزشی داخل و خارج از کشور توسط شورا (موضوع ماده ۱۳) تعیین خواهد شد.

ماده ۳۱. نظامنامه آموزشی سازمان: شامل دستورالعمل‌های مربوط به اهداف، نیازهای آموزشی کارکنان، کمیت و کیفیت آموزش از باب اجرایی و محتوایی در داخل و خارج از کشور، چگونگی اعطای تسهیلات آموزشی با عنایت به آموزش‌های مورد نیاز مشاغل سازمان، نحوه اجرای برنامه‌های آموزشی و کارآموزی و سایر موارد مربوطه حسب ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید، می‌باشد.

فصل پنجم: طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل و نظام پرداخت^۱

۱. فصل پنجم به موجب نامه ۲۰۰/۴۴۵۹ مورخ ۹۰/۳/۱ معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور اصلاح شده است و اجرای آن از تاریخ ۸۸/۱/۱ می‌باشد. متن مواد آیین نامه استخدامی مصوب ۱۳۸۶ عبارت است از:

ماده ۳۲. طرح طبقه‌بندی مشاغل شامل رشته‌ها، رشته‌های شغلی، سطوح و مراتب مختلف شغلی می‌باشد.

تبصره ۱- رشته شامل مجموعه رشته‌های شغلی است که از لحاظ وظایف و مسؤولیت‌ها، وابستگی و تجانس مشابهت‌های نزدیک داشته و حرفه‌ای خاص را تشکیل می‌دهد.

تبصره ۲- رشته شغلی شرح کلی از وظایف و مسؤولیت‌ها و خصوصیات کلی پست‌هایی است که در آن تخصیص می‌یابد. هر رشته شغلی حاوی عنوان، شماره، تاریخ تصویب، امتیاز شغل، نمونه وظایف و مسؤولیت‌ها، عوامل اثرگذار، شرایط احراز و پست‌های قابل تخصیص در آن می‌باشد.

تبصره ۳- رتبه شغلی براساس گسترش افقی وظایف و مسؤولیت‌های مشاغل و سنوات خدمت کارکنان تعیین می‌گردد.

تبصره ۴- شرایط احراز مهارت‌ها و تحصیلات لازم برای انجام وظایف و مسؤولیت‌های مترتب با رشته شغلی می‌باشد.

تبصره ۵- عوامل اصلی ارزشیابی مشاغل سازمان عبارتست از مجموع «عوامل افرادی» و «عوامل شغلی» برابر طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل سازمان.

تبصره ۶- کارکنان سازمان در طول خدمت و در صورت رضایت‌بخش بودن خدمات آنان و ارزشیابی عملکرد در صورت واجد شرایط بودن می‌توانند به رتبه‌های شغلی بالاتر ارتقاء یابند.

تبصره ۷- در صورت تغییر شغل هر یک از کارکنان طبق ضوابط مربوط امتیاز شغل جدید تخصیص داده می‌شود لکن رتبه کارکنان مزبور تغییر نخواهد یافت.

تبصره ۸- دستورالعمل اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۳۳. مبنای پرداخت حقوق و مزایای کارکنان عبارتست از حاصل ضرب مجموع امتیازات حاصل از عوامل ارزشیابی شغل و شاغل، رتبه و سایر ویژگی‌های مذکور در مواد آتی در ضریب ریالی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط به ارزشیابی مشاغل که به صورت ماهیانه قابل پرداخت است.

تبصره ۱- ضریب ریالی حقوق کارکنان مطابق سیاست‌های سازمان هر سال متناسب با افزایش هزینه زندگی و ضریب حقوق کارکنان دولت، توسط شورا تعیین می‌گردد. در سال اول اجرای این آیین‌نامه ضریب مزبور (۵۰۰) می‌باشد.

تبصره ۲- عوامل اصلی خصوصیات شغلی نظیر اهمیت و پیچیدگی وظایف و مسؤولیت‌ها، ویژگی‌های شغلی، خطرات ناشی از شغل که مجموعاً ۵۷٪ از امتیاز

کل عوامل ارزشیابی شغل و شاغل معادل حداکثر ۹۰۰۰ امتیاز به آن اختصاص یافته است، که حداقل امتیاز مکتسبه از عوامل مزبور ۲۰۰۰ می باشد.

تبصره ۳- کلیه شاغلین براساس عواملی نظیر تحصیلات، دوره های آموزشی، سنوات خدمت ارزشیابی می شوند که مجموعاً ۴۳٪ امتیاز کل عوامل ارزشیابی شغل و شاغل معادل حداکثر ۶۷۵۰ امتیاز به آن اختصاص یافته است، که حداقل امتیاز مکتسبه از عوامل مزبور ۱۵۰۰ می باشد.

تبصره ۴- مبالغ پرداختی ناشی از امتیازات متعلقه حسب تبصره ۲ و تبصره ۳ ماده ۳۳، ماده ۳۴، و تبصره ۱ و ۲ ماده ۳۴، ماده ۳۸، ماده ۴۱، ماده ۴۲ حقوق و مزایای مستمر (حقوق ثابت) تلقی می گردند.

تبصره ۵- حداکثر سقف حقوق و مزایای مستمر نباید از ۷ برابر حداقل حقوق و مزایای مستمر تجاوز کند.

ماده ۳۴. عوامل اثرگذار نظیر تلاش و ایثار در حفظ کیان نظام جمهوری اسلامی (ایثارگری و حضور در مناطق جنگی به هنگام خدمت در سازمان در زمان جنگ)، دریافت نشان لیاقت، احراز مقام نمونه و دریافت احکام تقدیر، خلاقیت و ابتکار در بهبود شرایط و وضعیت سازمان و کشور، حق منزلت شغلی و اندیشمندی برای شاغل که صرفاً در صورت دارا بودن شاغل از عوامل مزبور امتیاز مربوطه، مشابه بخش عمومی در حقوق وی لحاظ می گردد.

تبصره ۱- معادل ریالی کلیه امتیازات اعطا شده به ایثارگران سازمان مشابه با کارکنان ایثارگر در بخش عمومی براساس مقررات و آیین نامه ای که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید به صورت فوق العاده پرداخت خواهد شد. مشروط بر اینکه براساس مقررات این آیین نامه امتیازی مشابه اعطا نشده باشد.

تبصره ۲- به کارکنان و بازنشستگانی که در زمان جنگ در مناطق جنگ زده مشغول خدمت اداری بوده اند مطابق بخش عمومی امتیاز مربوطه لحاظ و معادل ریالی منظور خواهد شد.

ماده ۳۵. معرفی و تعریف کلی عوامل ارزشیابی، تعیین نسبت ارزشی اجزاء کلیه عوامل نسبت به عوامل اصلی فردی و شغلی، تعیین و تخصیص امتیاز به عوامل اصلی و فرعی و تعیین درجات و تخصیص امتیاز به آنها و سایر عوامل اصلی در طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید، لحاظ می گردد.

ماده ۳۶. رتبه بندی مشاغل سازمان در ۵ دسته پایه، مقدماتی، ارشد، خیره و عالی طبقه بندی می گردد. ارتقای رتبه براساس ارزشیابی کمی و کیفی عملکرد شاغل در شغل مورد تصدی می باشد.

ماده ۳۷. به کارکنانی که در شرایط غیرمتعارف محیط کار انجام وظیفه می نمایند فوق العاده سختی شرایط محیط کار قابل پرداخت می باشد، حداکثر میزان فوق العاده مذکور از پنجاه درصد امتیاز عوامل شغل در ضریب ریالی مربوط تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۳۸. فوق العاده ویژه با توجه به عواملی از قبیل ریسک پذیری و تأثیر فعالیت در افزایش منابع درآمدی سازمان و کاهش مصارف به میزان حداکثر ۵۰٪ مجموع امتیازات عوامل حقوق ثابت و فوق العاده های مستمر قابل پرداخت است.

ماده ۳۹. سازمان می تواند به منظور جذب و نگهداری نیروهای متخصص برای مشاغل و یا مناطق خاص فوق العاده انگیزش خدمت تا ۱۰۵۰ امتیاز تا سطح کاردانی، تا ۲۲۵۰ امتیاز تا سطح کارشناسی و بالاتر تا ۳۰۰۰ امتیاز پرداخت نماید.

ماده ۴۰. سازمان می تواند به منظور جبران خدمت متصدیان مشاغل مدیریت و سرپرستی در

ارتباط با وظایف و مسؤولیت مدیران و سرپرستان که شامل برنامه ریزی، سازماندهی، کنترل و نظارت، هدایت، آموزش و جلب مشارکت کارکنان و نیز ارزشیابی عملکرد افراد تحت سرپرستی «فوق العاده جذب مدیریت» پرداخت نماید، حداقل فوق العاده مذکور ۷۵۰ امتیاز و حداکثر آن ۷۵۰۰ امتیاز می باشد.

ماده ۴۱. کارکنانی که حقوق آنان با این آیین نامه تطبیق داده می شود هر سال سابقه خدمت آنان جزء سنوات قابل قبول منظور شده و از امتیاز مربوطه برخوردار خواهند گردید، خدمت کمتر از یک سال به تناسب ماه های کارکرد ملاک محاسبه خواهد بود.

ماده ۴۲. در صورتی که کارکنان در ساعات غیراداری و برای انجام وظایف محوله حسب دستور مقام مافوق انجام وظیفه نمایند فوق العاده اضافه کاری براساس ساز و کار پیش بینی شده برای کارکنان دولت در ازای هر ساعت کار اضافی دریافت خواهند نمود. **تبصره.** دستورالعمل پرداخت اضافه کاری به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۴۳. سازمان می تواند فوق العاده ها و کمک هزینه هایی مشابه با بخش عمومی براساس ضوابط و دستورالعمل هایی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید پرداخت نماید:

الف) فوق العاده محل خدمت: به کارکنانی که محل جغرافیایی خدمت آنان از شهرستان محل استخدام به شهرستان دیگر تغییر می یابد.

ب) فوق العاده بدی آب و هوا و مناطق توسعه نیافته: به کارکنانی که در نقاط بد آب و هوا و توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته خدمت می نمایند.

پ) فوق العاده خارج از کشور: به کارکنانی که به خارج از کشور به صورت مأمور سازمانی اعزام می گردند.

ت) فوق العاده نوبت کاری، شیفت و کشیک: به کارکنانی که به صورت نوبتی و یا شیفتی و یا کشیک اشتغال دارند.

ث) فوق العاده روزانه: به کارکنانی که به خارج از محل خدمت به طور موقت اعزام می شوند.

ج) هزینه سفر و نقل و مکان: به کارکنانی که بنا به انتقال محل جغرافیایی آنان از شهرستانی به شهرستان دیگر تغییر می یابد.

چ) فوق العاده بهره وری: سازمان می تواند حداکثر تا ۲۵٪ از محل صرفه جویی بودجه سالانه خود به برخی از کارکنان خود براساس ضوابط مصوب هیئت مدیره فوق العاده بهره وری پرداخت نماید.

ح) فوق العاده کارایی: سازمان می تواند حداکثر، ۲۵٪ از حقوق ثابت را به ۷۰٪ از کارکنان براساس عواملی نظیر رضایت ارباب رجوع، رشد و ارتقای اثر بخشی و سرعت در انجام کار و ارزشیابی عملکرد به عنوان فوق العاده کارایی که ضوابط آن توسط هیئت مدیره تعیین می شود، پرداخت نماید.

خ) هزینه ایاب و ذهاب: به کارکنانی که در داخل محدوده شهری بدون استفاده از وسیله نقلیه سازمان به مأموریت اعزام می گردند.

د) کمک هزینه عائله مندی و اولاد: کارکنان مشمول فوق العاده عائله مندی و اولاد، مشابه با بخش عمومی پرداخت می گردد.

ذ) سازمان می تواند به منظور ایجاد انگیزه و افزایش کارایی و بهره مندی از فکر و اندیشه و خلاقیت کارکنان ذیربط ساز و کار مناسب برای جلب مشارکت کارکنان اثرگذاری آنان در نظام تصمیم گیری حسب ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره می رسد پاداش پیش بینی و پرداخت نماید.

ماده ۳۲. طرح طبقه‌بندی مشاغل شامل رشته‌ها، رشته‌های شغلی، سطوح و مراتب مختلف شغلی می‌باشد.

تبصره ۱- رشته شامل مجموعه رشته‌های شغلی است که از لحاظ وظایف و مسئولیت‌ها، وابستگی و تجانس مشایعت‌های نزدیک داشته و حرفه‌ای خاص را تشکیل می‌دهد.

تبصره ۲- رشته شغلی شرح کلی از وظایف و مسئولیت‌ها و خصوصیات کلی پست‌هایی که در آن تخصیص می‌یابد. هر رشته شغلی حاوی عنوان، شماره، تاریخ تصویب، امتیاز شغل، نمونه وظایف و مسئولیت‌ها، عوامل اثرگذار، شرایط احراز و پست‌های قابل تخصیص در آن می‌باشد.

تبصره ۳- رتبه شغلی بر اساس گسترش وظایف و مسئولیت‌های مشاغل و سنوات خدمت/ تجربه کارکنان تعیین می‌گردد.

تبصره ۴- شرایط احراز مهارت‌ها و تحصیلات لازم برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مترتب یا رشته شغلی می‌باشد.

تبصره ۵- عوامل اصلی ارزشیابی مشاغل صندوق عبارت است از مجموع «عوامل شاغل» و «عوامل شغلی» برابر طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل صندوق.

تبصره ۶- کارکنان صندوق در طول خدمت و در صورت رضایت بخش خدمات آنان و ارزشیابی عملکرد در صورت واجد شرایط بودن می‌توانند به رتبه‌های شغلی بالاتر ارتقاء یابند.

تبصره ۷- در صورت تغییر شغل هر یک از کارکنان طبق ضوابط مربوط امتیاز شغل جدید تخصیص داده می‌شود لکن رتبه کارکنان مزبور تغییر خواه یافت.

تبصره ۸- کلیات طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان قوانین و مقررات مربوط به پس از تصویب هیأت مدیره به تأیید معاونت توسعه و مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور خواهد رسید.

ماده ۳۳. مبنای پرداخت حقوق و مزایا کارکنان عبارتست از حاصل ضرب مجموع امتیازات حاصل از عوامل ارزشیابی شغل و شاغل و سایر موارد

ماده ۴۴. سازمان می‌تواند کارکنانی را که خدمات برجسته انجام دهند و یا لیاقت و شایستگی قابل توجهی در فعالیت‌های خود ابراز نمایند. معادل یک تا حداکثر دو ماه حقوق فوق‌العاده‌های مستمر در طول سال به‌عنوان پاداش پرداخت نماید.

تبصره. ضوابط اجرایی این ماده به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۴۵. سازمان مکلف است با رعایت ضوابط قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی در رابطه با کارکنان ذیربط اقدام نماید.

ماده ۴۶. میزان عیدی پایان سال معادل بخش عمومی خواهد بود.

مذکور در موارد آتی در ضریب ریالی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط به ارزشیابی مشاغل که به صورت ماهیانه قابل پرداخت است، خواهد بود.
تبصره ۱- ضریب ریالی حقوق کارکنان صندوق معادل ضریب حقوق کارمندان دولت، توسط هیأت امنای تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- عوامل اصلی خصوصیات شغلی نظیر اهمیت و پیچیدگی وظایف و مسئولیت‌ها، ویژگی‌های شغلی، سطح تخصصی بوده که حداکثر ۹۰۰۰ امتیاز به آن اختصاص می‌یابد و حداقل امتیاز مکتسبه از عوامل مزبور ۱۵۰۰ می‌باشد.

تبصره ۳- کلیه شاغلین بر اساس عواملی نظیر تحصیلات، دوره‌های آموزشی، سنوات خدمت/ تجربه ارزشیابی می‌شوند که حداکثر ۶۷۵۰ امتیاز به آن اختصاص می‌یابد و حداقل امتیاز مکتسبه از عوامل مزبور ۱۵۰۰ می‌باشد.

تبصره ۴- مبالغ پرداختی ناشی از امتیازات تبصره ۲ و ۳ ماده ۳۲ (شغل و شاغل)، ماده ۳۹ (فوق‌العاده مدیریت) حقوق ثابت تلقی می‌گردد.

- مبالغ پرداختی ناشی از امتیازات موضوع ماده ۲۶ (سختی کار) در زمره فوق‌العاده‌های مستمر تلقی می‌گردند.

تبصره ۵- حداکثر سقف حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر نباید از ۷ برابر حداقل حقوق و مزایای مستمر تجاوز کند.

ماده ۳۴- فوق‌العاده‌های ایثارگری متناسب با درصد جانبازی و مدت خدمت داوطلبانه در جبهه و مدت اسارت و همچنین برای دارندگان نشان دولتی حداکثر امتیاز مقرر برای مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری با تصویب هیأت مدیره تخصیص داده خواهد شد.

تبصره. به کارکنان و بازنشستگانی که در زمان جنگ در مناطق جنگ‌زده مشمول خدمات اداری بوده‌اند مطابق کارکنان مشمول قانون خدمات کشوری امتیاز مربوطه لحاظ و معادل ریالی منظور خواهد شد.

ماده ۳۵- معرفی و تعریف کلی عوامل ارزشیابی، تعیین نسبت ارزشی اجزاء کلیه عوامل اصلی و شاغل، تعیین و تخصیص امتیاز به عوامل اصلی و فرعی و تعیین درجات و تخصیص امتیاز به آنها و سایر عوامل اصلی در طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی با پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای و تأیید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور خواهد رسید.

رتبه‌بندی مشاغل صندوق در ۵ دسته به صورت افقی (مقدماتی، پایه، ارشد، غیره و عالی) و در ۹ دسته به صورت عمودی طبقه‌بندی می‌گردد. ارتقای رتبه براساس ارزشیابی کمی و کیفی عملکرد شغل در شغل مورد تصدی و متناسب با تجربه مفید می‌باشد، ضابطه نحوه ارتقاء رتبه کارکنان صندوق با پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید.

ماده ۳۶- به کارکنانی که در شرایط غیرمتعارف محیط کار انجام وظیفه

مینمایند فوق العاده سختی شرایط محیط کار حداکثر تا سقف مقرر برای مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری با تصویب هیأت مدیره قابل پرداخت بود.

ماده ۳۷. فوق العاده ویژه با توجه به عواملی از قبیل ریسک پذیری و تأثیر فعالیت در افزایش منابع درآمدی صندوق و کاهش مصارف، انجام فعالیت و وظایف تخصصی و حساسیت کار با پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب هیأت مدیره و تصویب هیأت امنای برای ۵۰٪ از مشاغل حداکثر تا میزان ۵۰٪ امتیاز حقوق و فوق العاده‌های مستمر قابل پرداخت است.

ماده ۳۸. صندوق می‌تواند به منظور جذب و نگهداری نیروهای متخصص برای مشاغل متناسب با سطح تخصص، مهارت‌ها، پیچیدگی وظایف و مسئولیت‌ها فوق العاده شغل (انگیزش خدمت) تا ۱۰۵ امتیاز تا سطح کاردانی، تا ۲۲۵۰ امتیاز تا سطح کارشناسی و بالاتر تا ۳۰۰۰ امتیاز پرداخت نماید، ضابطه مربوطه با پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید.

تبصره. صندوق می‌تواند به منظور ایجاد انگیزه و افزایش کارایی و بهره‌مندی از فکر و اندیشه و خلاقیت کارکنان ذیربط سازوکار مناسب جلب مشارکت کارکنان آن در نظام تصمیم‌گیری در چارچوب ضوابط موضوع ماده ۲۰ قانون مدیریت خدمات کشوری پاداش پیش‌بینی و پرداخت نماید.

ماده ۳۹. صندوق می‌تواند به منظور جبران خدمت متصدیان مشاغل مدیریت و سرپرستی در ارتباط با وظایف و مسئولیت مدیران و سرپرستان که شامل برنامه‌ریزی، سازماندهی، کنترل و نظارت، هدایت، آموزش و جلب مشارکت کارکنان و نیز ارزشیابی عملکرد افراد تحت سرپرستی «فوق العاده جذب مدیریت»، پرداخت نماید. حداقل فوق العاده مذکور ۷۵۰ امتیاز می‌باشد و حداکثر آن ۷۵۰۰ امتیاز می‌باشد (ضابطه مربوطه با پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید).

ماده ۴۰. کلیه کارمندان موظفند در ساعات تعیین شده به انجام وظایف مربوط بپردازند و در صورتی که در مواقع ضروری خارج از وقت اداری و مقرر و یا ایام تعطیل به خدمات آنان نیاز باشد براساس اعلام نیاز صندوق مکلف به حضور در محل کار و انجام وظایف محوله می‌باشند که به آن حق الزحمه یا اضافه کاری در چارچوب قوانین و مقررات که میزان آن به تصویب هیأت امنای خواهد رسید پرداخت خواهد شد.

ماده ۴۱. صندوق می‌تواند علاوه بر پرداختی‌های مواد قبلی این فصل فوق - العاده‌ها و کمک هزینه‌هایی را بشرح ذیل در چارچوب قوانین و مقررات و براساس ضوابط و دستورالعمل‌هایی که به تصویب هیأت امنای خواهد رسید پرداخت نماید.

هزینه سفر، مأموریت روزانه داخل و خارج از کشور، نوبت کاری (شیفت و کشیک)، جابجایی محل خدمت کارکنان، کسر صندوق و تضمین، فوق العاده اشتغال خارج از کشور، حق تحقیق و حق التدریس و حق ترجمه، حق التألیف، عایله مندی و اولاد، کمک هزینه ایاب و ذهاب، فوق العاده مناطق کمتر توسعه یافته و بدی آب و هوا و سایر کمک های رفاهی.

ماده ۴۲. فوق العاده بهره‌وری؛ به منظور ارتقای سطح کرایه صندوق و ایجاد انگیزه و تحرک در کارکنان، فوق العاده بهره‌وری متناسب با مازاد وصولی، میزان و کیفیت ارائه خدمات و صرفه جویی و با لحاظ عملکرد و بهره‌وری کارکنان و براساس ضابطه‌ای با پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید، پرداخت نماید.

ماده ۴۳. فوق العاده کارایی: حداکثر به ۷۰٪ از کارکنان صندوق براساس عواملی نظیر نمرات ارزشیابی، رضایت ارباب رجوع، رشد و ارتقاء اثربخشی و سرعت انجام کار متناسب با رتبه احراز شده حسب ارزیابی عملکرد واحد (برای واحد عالی به ۷۰٪ کارکنان، خوب ۵۰٪، متوسط ۳۰٪) حداکثر تا ۲۰ درصد حقوق ثابت و فوق العاده‌های مستمر (حسب مورد)، هر سه ماه یکبار براساس ضابطه‌ای که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید، قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره. پرداخت فوق العاده‌های مربوط به ۳۷، ۳۸، ۴۲، ۴۳ این آیین نامه فوق العاده‌های ویژه، شغل، بهره‌وری و کارایی) به تناسب در آن که به صورت ۳ ماهه ارزیابی می‌شود بنا به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید.

ماده ۴۴. صندوق می‌تواند به کارکنانی که خدمات برجسته انجام دهند و یا لیاقت و شایستگی قابل توجهی در فعالیت‌های خود ابراز نمایند معادل یک ماه حقوق و فوق العاده‌های مستمر در طول سال به عنوان پاداش پرداخت نماید. در صورت افزایش درآمدها صندوق می‌تواند برای ۱۰ درصد از کارکنان معادل ۲ ماه حقوق و فوق العاده‌های مستمر به عنوان پاداش پرداخت نماید.

تبصره. ضوابط اجرای این ماده به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده ۴۵. میزان عیدی پایان سال کارکنان صندوق قانون مدیریت خدمات کشوری خواهد بود.

ماده ۴۶. در صورت کاهش حقوق و مزایای کارکنان صندوق ناشی از اجرای این فصل با پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب هیأت امنای تفاوت مزبور به نحو مقتضی جبران و پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱. تاریخ اجرای این اصلاحیه از تاریخ ۱/۱/۱۳۸۸ خواهد بود.

تبصره ۲. کلیه مبانی پرداخت خارج از ضوابط و مقررات این فصل لغو می‌گردد.

فصل ششم: تکالیف عمومی کارکنان

ماده ۴۷. کارکنان موظف به اجرای وظایف و تکالیف محوله به نحو احسن در ساعات مقرر اداری و در محل خدمت تعیین شده از سوی سازمان بوده و مکلفند در حفظ اسناد و مدارک اداری و امور محرمانه و اسرار سازمان کوشا باشند.

تبصره ۱- ساعات کار کارکنان ۴۴ ساعت در هفته می‌باشد. ترتیب و تنظیم ساعات کار در طول هفته و نحوه حضور و غیاب کارکنان براساس دستورالعملی است که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

تبصره ۲- کارکنان موظفند در صورت نیاز سازمان در خارج از ساعات کار اداری در محل خدمت حضور یافته و انجام وظیفه نمایند.

ماده ۴۸. کارکنان سازمان مکلف هستند در چارچوب قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های صادره دستورات مقام مافوق را در امور مربوط به وظایف محوله اطاعت و اجرا نمایند. در صورتی که هر یک از کارکنان دستورات صادره را خلاف قوانین و مقررات یا موازین حرفه‌ای یا مصالح سازمان تشخیص دهند موظفند مراتب را کتباً با ذکر دلیل به مقام صادر کننده دستور گزارش نمایند، هرگاه مقام مافوق اجرای دستور را مجدداً و به صورت کتبی خواستار شد، کارکنان مکلف به انجام دستور می‌باشند و مسؤولیت ناشی از اجرای امر متوجه مقام دستوردهنده خواهد بود.

ماده ۴۹. اشتغال کارکنان سازمان در دستگاه‌های دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در اجرای ماده‌ی ۱۱ و ۱۲ این آیین‌نامه مجاز است. تبصره. اشتغال تمام‌وقت و پاره‌وقت کارکنان دستگاه‌های مندرج در این ماده در سازمان مجاز است.

ماده ۵۰. هر یک از کارکنان سازمان می‌توانند کتباً با دو ماه اعلام قبلی از خدمت استعفاء نمایند لکن تقاضای استعفای آنان در هیچ مورد رافع تعهدات آنان در قبال مسؤولیت‌های محوله نخواهد بود. استعفاء از تاریخی تحقق می‌یابد که سازمان به موجب حکم رسمی با آن موافقت کند. کارکنانی که تقاضای استعفاء ارائه نموده‌اند موظفند در مدت مقرر در این ماده در محل خدمت حاضر شوند و در پایان این مدت استعفای آنان قبول شده تلقی می‌گردد.

تبصره ۱- در مواردی که استعفای هر یک از کارکنان موجب وقفه در انجام وظایف مربوط به شغل مورد تصدی می‌شود، زمان موافقت با استعفاء می‌تواند حداکثر شش ماه پس از تقاضای کارکنان باشد که در این صورت باید در فاصله دو ماه موضوع این ماده کتباً به کارکنان ابلاغ گردد.

تبصره ۲- استعفای کارکنان در هیچ موردی رافع تعهدات آنان در قبال مسؤولیت‌های زمان اشتغال نخواهد بود.

تبصره ۳- کارکنانی که تعهد خدمت به سازمان دارند قبل از پایان دوره تعهد نمی‌توانند استعفاء دهند مگر آنکه هزینه تعهدات مربوط را به سازمان پرداخت نموده و تسویه حساب نمایند.

ماده ۵۱. رسیدگی به تخلفات کارکنان سازمان طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب سال ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن خواهد بود.

ماده ۵۲. به کارکنان مستعفی به ازاء هر سال خدمت قابل قبول از لحاظ این آیین‌نامه معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر و همچنین حقوق و فوق‌العاده‌های ایام مرخصی‌های استحقاقی استفاده نشده پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۳. سازمان می‌تواند نسبت به بکارگیری بازنشستگان متخصص با مدرک تحصیلی کارشناسی و بالاتر در موارد خدمات مشاوره‌ای غیرمستمر، تدریس و مشاوره‌های حقوقی با مجموع ساعات اشتغال حداکثر تا یک سوم ساعت اداری کارکنان موظف اقدام نماید.

فصل هفتم: حقوق استخدامی کارکنان

ماده ۵۴. کارکنان سازمان در هر حال حق استفاده از سی روز مرخصی استحقاقی به نسبت مدت خدمت را بدون احتساب ایام تعطیل با دریافت حقوق و فوق‌العاده‌های مربوط خواهند داشت. نحوه استفاده یا ذخیره آن تابع مقررات این فصل می‌باشد.

تبصره ۱- استفاده از مرخصی استحقاقی به صورت روزانه یا ساعتی یا تقاضای کتبی هر یک از کارکنان و موافقت مدیر یا سرپرست بلافاصله قبل از شروع مرخصی امکان‌پذیر است. در هر حال استفاده از مرخصی موکول به دارا بودن مرخصی استحقاقی ذخیره شده می‌باشد.

تبصره ۲- کارکنان موظفند حداقل $(\frac{1}{2})$ از مرخصی استحقاقی خود را در همان سال استفاده نمایند و چنانچه بخواهند می‌توانند $(\frac{1}{2})$ از آن را برای سال‌های آینده ذخیره نمایند.

تبصره ۳- سازمان می‌تواند براساس تقاضای هر یک از کارکنان هر پنج سال یک بار مرخصی ذخیره شده آنان را براساس آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های دریافتی مستمر مندرج در حکم کارگزینی پرداخت نماید.

ماده ۵۵. حداکثر مدتی که کارکنان در یک سال تقویمی می‌توانند از مرخصی همان سال و مرخصی ذخیره شده سال‌های قبل استفاده نمایند جمعاً از سه ماه تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۵۶. وجوه مرخصی های ذخیره شده کارکنانی که بازنشسته، از کارافتاده کلی یا فوت می شوند یا رابطه استخدامی آنان به هر دلیل با سازمان قطع می گردد بر مبنای آخرین حقوق و فوق العاده های مستمر مندرج در حکم کارگزینی پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۷. کارکنان سازمان در صورت ابتلاء به بیماری هایی که مانع از انجام خدمت آنان باشد به گواهی پزشکی معالج و تأیید پزشک معتمد سازمان می توانند از مرخصی استعلاجی استفاده نمایند. در مورد مرخصی های بیش از ۵ روز، تأیید گواهی های مزبور توسط کمیسیون پزشکی الزامی است.

تبصره ۱- در صورتی که کارکنان در حال استفاده از مرخصی استحقاقی، بیمار شوند طبق مقررات ناظر بر مرخصی استعلاجی با آنان رفتار خواهد شد و در این صورت مرخصی استحقاقی استفاده نشده وی لغو می گردد.

تبصره ۲- حداکثر مدت استفاده از مرخصی استعلاجی ۴ ماه در هر سال خدمتی خواهد بود که در این مدت تمام حقوق و فوق العاده های مستمر مندرج در آخرین حکم کارگزینی به کارکنان مزبور پرداخت می شود.

تبصره ۳- در صورت ابتلاء کارکنان به بیماری صعب العلاج، بیماری به سبب انجام وظیفه یا حادثه ناشی از کار که به مرخصی استعلاجی بیش از حد مقرر در تبصره (۲) این ماده نیاز باشد برابر دستورالعملی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید، با وی رفتار خواهد شد.

ماده ۵۸. قانون ترویج تغذیه با شیرمادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب ۱۳۷۴/۶/۲۲ و اصلاحات بعدی آن و مقررات مربوط به معذوریت زایمان مستخدمین رسمی دولت در مورد مشمولین این آیین نامه لازم الاجراء می باشد.

ماده ۵۹. به ایام مرخصی استعلاجی و معذوریت زایمان مرخصی استحقاقی تعلق می گیرد.

ماده ۶۰. کارکنان می توانند با موافقت سازمان حداکثر از (۳) سال از مرخصی بدون حقوق در طول خدمت، به شرط نداشتن مرخصی استحقاقی ذخیره شده استفاده نمایند. برای انجام تحصیلات عالی در رشته مورد نیاز سازمان علاوه بر آن تا (۲) سال دیگر قابل اعطاء است.

تبصره. اعطای مرخصی بدون حقوق به کارکنان ثابت زن که همسر آنان به مأموریت خارج از کشور اعزام می شود براساس مقررات عمومی دولت و موافقت سازمان بلامانع می باشد.

ماده ۶۱. حفظ پست سازمانی کارکنان در ایام مرخصی بدون حقوق الزامی نیست و در صورتی که پس از پایان دوره مرخصی بدون حقوق پست سازمانی مناسب جهت ارجاع به کارکنان مزبور موجود نباشد، آماده به

خدمت خواهند گردید.

ماده ۶۲. خدمت نیمه وقت بانوان برابر مقررات عمومی دولت و با موافقت سازمان بلامانع می باشد.

ماده ۶۳. کارکنان سازمان در انجام وظایف و مسؤولیت های محوله در برابر شاکی یا شاکیان مورد حمایت قضایی می باشند و سازمان مکلف است به تقاضای این قبیل کارکنان، برای دفاع از آنان با استفاده از کارشناسان حقوقی خود یا وکلای دادگستری حمایت قضایی به عمل آورد.

فصل هشتم: بازنشستگی

ماده ۶۴. با کارکنان از لحاظ بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و فوت طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی رفتار خواهد شد.

ماده ۶۵. حقوق ثابت و فوق العاده های مستمر کارمندان صندوق با رعایت سقف مقرر در تبصره ۵ ماده ۴۴ مشمول کسرحق بیمه درصدهای مقرر در قانون تأمین اجتماعی می باشد.^۱

ماده ۶۶. به کارکنانی که به سبب انجام وظیفه یا ناشی از کار، فوت یا از کارافتاده کلی می شوند حسب ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید مستمری پرداخت می گردد.

ماده ۶۷. به مستخدمینی که بازنشسته، از کارافتاده کلی یا فوت می شوند علاوه بر وجوه مرخصی های استحقاقی استفاده نشده، به ازاء هر سال سابقه خدمت آنان معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق العاده های مشمول کسر حق بیمه به عنوان پاداش پایان خدمت پرداخت خواهد شد.

ماده ۶۸. کارکنان شهید، جانباز از کارافتاده کلی، آزاده جانباز از کارافتاده کلی و مفقودالثر و خانواده آنان تابع مقررات مربوط به مستخدمین ایثارگر دولت می باشند.

ماده ۶۹. به منظور رعایت عدالت استخدامی و حفظ تناسب حقوق کارکنان شاغل و بازنشسته، هر نوع افزایش حقوق و فوق العاده های مستمر کارکنان شاغل، به کارکنان بازنشسته، از کارافتاده کلی و بازماندگان کارکنان متوفی با لحاظ افزایش سالانه مستمری ها طبق ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره می رسد، پرداخت می گردد. حکم این ماده درباره کارکنانی که قبل از تاریخ لازم الاجرا شدن این آیین نامه بازنشسته، از کارافتاده کلی یا فوت شده اند ضمن تطبیق وضعیت آنان با این آیین نامه نیز لازم الاجرا می باشد.

۱. به موجب نامه ۲۰۰/۴۴۵۹ مورخ ۹۰/۳/۱ معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور اصلاح شده است و اجرای آن از تاریخ ۸۸/۱/۱ می باشد. متن ماده قدیم عبارت است از: «ماده ۶۵ کلیه حقوق و فوق العاده های کارکنان سازمان مشمول کسر حق بیمه طبق درصدهای مقرر در قانون تأمین اجتماعی می باشد.»

ماده ۷۰. سنوات خدمت کارکنان ثابت مشروط به این که به شرایط عمومی بازنشستگی نرسیده باشند، به شرح زیر قابل خرید است:
الف) به کارکنانی که تقاضای بازخرید سوابق خدمت خود را داشته باشند براساس مقررات عمومی ناظر بر کارکنان دولت وجوه بازخریدی پرداخت خواهد شد.

ب) سازمان می تواند کارکنانی را که به دلیل واحد و پست‌ها در چارچوب اصلاح تشکیلات مصوب و عدم وجود پست بلا تصدی آماده به خدمت شده‌اند، بازخرید نماید و به ازای هر سال خدمت قابل قبول حداقل معادل یک ماه آخرین حقوق و مزایای مندرج در آخرین حکم کارگزینی به اضافه حقوق و مزایای مرخصی استحقاقی استفاده نشده و سهم پس انداز آنان در صندوق پس انداز به استثنای کسور حق بیمه را پرداخت نماید.

ماده ۷۱. آن دسته از کارکنانی که در اجرای آرای هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و مراجع قانونی ذیصلاح محکوم به بازخریدی می‌شوند، تابع ضوابط خاص خود می‌باشد.

فصل نهم: تسهیلات رفاهی

ماده ۷۲. به منظور تشویق کارکنان به پس انداز و تأمین رفاه و رفع نیاز و مشکلات آنان در موارد اضطراری، صندوقی به نام «صندوق پس انداز و رفاه کارکنان سازمان» که به اختصار صندوق نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد.

ماده ۷۳. سازمان مکلف است (۴) درصد از مجموع حقوق و فوق‌العاده‌های مندرج در حکم کارگزینی یا حکم قراردادی ماهانه کارکنان ثابت و موقت را به‌عنوان پس انداز سهم مستخدم کسر و تا دو برابر آن را به‌عنوان سهم سازمان ماهانه به طور یکجا به حساب صندوق واریز نماید.

تبصره ۱- آیین‌نامه نحوه اداره امور صندوق و تغییرات سهم مستخدم و سایر موارد به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

تبصره ۲- پس از تشکیل صندوق کلیه امکانات و دارایی صندوق پس انداز و کارگشایی با لحاظ حق‌السهم اعضاء به این صندوق منتقل خواهد شد.

ماده ۷۴. سازمان می تواند نسبت به انعقاد قرارداد با یکی از شرکت‌های بیمه داخلی جهت استفاده کارکنان شاغل و بازنشسته و خانواده آنان از مزایای بیمه‌های تکمیلی درمان اقدام نماید.

ماده ۷۵. سازمان موظف است کارکنان شاغل خود را در برابر ضایعات جسمی ناشی از بلایا، حوادث و فوت، نزد یکی از شرکت‌های داخلی بیمه عمر و حوادث، بیمه نماید.

تبصره. حق بیمه‌های موضوع مواد فوق براساس ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید توسط سازمان و کارکنان تأمین می‌گردد.

ماده ۷۶. سازمان می تواند در حدود اعتبارات مصوب خود و در چارچوب شرایط عمومی ناظر بر کارکنان دولت نسبت به ارائه تسهیلات رفاهی و اعطای وام خرید یا ساخت مسکن با سود مناسب و سایر تسهیلات و امکانات و خدمات رفاهی را براساس ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره می رسد به کارکنان خود اعم از شاغل، بازنشسته، از کارافتاده کلی و بازمندگان کارکنان متوفی اعطاء نماید. تبصره. تسهیلات موضوع ماده فوق به هر یک از کارکنان زوج شاغل در سازمان اعطاء می گردد.

ماده ۷۷. سازمان مکلف است نسبت به تأمین شرایط بهداشتی، ایمنی، ایجاد محیط مناسب کار و تقویت بنیه جسمی و روحی کارکنان اقدام و تشکیل شرکت های تعاونی کارکنان از جمله تعاونی های مسکن و مصرف را مورد حمایت قرار داده و تسهیلات لازم را به آنها اعطاء نماید.

فصل دهم: تطبیق وضع کارکنان

ماده ۷۸. کلیه کارکنانی که در تاریخ تصویب این آیین نامه به طور تمام وقت و به صورت ثابت یا موقت به خدمت اشتغال دارند با حفظ نوع استخدام با این مقررات تطبیق وضع می یابند.

ماده ۷۹. در صورتی که مجموع حقوق و فوق العاده های مندرج در حکم کارگزینی کارکنان پس از تطبیق، از مجموع حقوق و فوق العاده های وی کمتر شود مابه التفاوت تحت عنوان تفاوت تطبیق پرداخت می گردد. هرگونه افزایش بعدی حقوق و فوق العاده های کارکنان مزبور تا استهلاک کامل از تفاوت تطبیق مزبور کسر خواهد شد.

ماده ۸۰. عدم حضور کارکنان در تاریخ لازم الاجرا شدن این آیین نامه در موارد مرخصی استحقاقی، استعلاجی و بدون حقوق، آمادگی به خدمت، غیبت موجه یا با مأموریت مانع از تطبیق وضع آنان با مقررات این آیین نامه نخواهد بود. در این گونه موارد آخرین پست مورد تصدی مستخدم در سازمان ملاک تطبیق وضع خواهد بود.

تبصره. در موارد آمادگی به خدمت و سایر موارد مشابه آخرین پست کارکنان ملاک تطبیق وضع خواهد بود.

فصل یازدهم: سایر مقررات

ماده ۸۱. سازمان مکلف است حداکثر ظرف مدت چهار ماه از تاریخ تصویب این آیین نامه، مقررات اجرایی مربوط را تهیه و جهت تصویب تسلیم مراجع ذیصلاح نماید. مادامی که مقررات مذکور تصویب نشده است ضوابط و دستورالعمل های مورد عمل حسب مورد کماکان معتبر و قابل اجرا می باشد.

ماده ۸۲. در صورتی که با تصویب قوانین و مقررات عنوان سازمان تأمین اجتماعی یا ارکان تشکیلاتی آن که در این آیین نامه ذکر شده است، تغییر

یابد عناوین متناظر حسب مورد جایگزین خواهد شد.

ماده ۸۳. مواردی که برای کارمندان دولت پیش‌بینی شده است بنا به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب این آیین‌نامه پیش‌بینی شده نشده است بنا به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت‌امنا خواهد رسید چنانچه اینگونه موارد در رابطه با حقوق و مزایای باشد مستلزم رعایت مفاد ۷۴ قانون مدیریت خدمات کشوری خواهد بود.
این آیین‌نامه مشتمل بر ۸۳ ماده و ۴۷ تبصره در تاریخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ به تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی) رسید.

۲۵. آیین‌نامه اجرایی تبصره (۵) الحاقی به ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۷

(مصوب ۱۳۸۸/۳/۳)

ماده ۱. در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
الف) قانون: قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - و اصلاحات بعدی آن.
ب) سازمان: سازمان تأمین اجتماعی.
پ) کارگاه: کارگاه‌های موضوع بند (۳) ماده (۲) قانون که دارای مجوز فعالیت از مراجع ذیصلاح می‌باشند.
ت) بیمه شده: اشخاص حقیقی و مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی که حقوق دریافت نمی‌نمایند.

ماده ۲. نرخ حق بیمه مطابق ماده (۲۸) قانون می‌باشد.

ماده ۳. مبنای کسر حق بیمه ماهانه بیمه شده، بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی زمان پرداخت خواهد بود و از ابتدای هر سال به میزان درصدی که طبق مقررات مصوب شورای عالی کار به سطوح دستمزد شاغلان اضافه می‌گردد، افزایش می‌یابد. در هر حال، مبنای پرداخت حق بیمه نباید از حداقل دستمزد کمتر و از حداکثر دستمزد مبنای کسر حق بیمه بیشتر باشد.

تبصره ۱- مبنای پرداخت حق بیمه ماهانه بیمه شده برای کسانی که بیش از ده سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند عبارت از میانگین مبنای حق بیمه پرداختی در آخرین دوازده ماه قبل از تاریخ ثبت تقاضا است مشروط بر اینکه مبلغ مذکور کمتر از حداقل دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه زمان

۱. به موجب نامه ۲۰۰/۴۴۵۹ مورخ ۹۰/۳/۱ معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور اصلاح شده است و اجرای آن از تاریخ ۸۸/۱/۱ می‌باشد. متن ماده قدیم عبارت است از: «ماده ۸۳ در هر مورد که مقرراتی در این آیین‌نامه پیش‌بینی نشده است مقررات عمومی دولت لازم‌الاجرا خواهد بود.»

پرداخت نباشد.

تبصره ۲- مبنای پرداخت حق بیمه ماهانه بیمه شده‌ای که کمتر از ده سال سابقه پرداخت حق بیمه دارد به انتخاب متقاضی بین حداقل و حداکثر دستمزد مبنای کسر حق بیمه خواهد بود.

تبصره ۳- دستمزد ماهیانه مبنای کسر حق بیمه بیمه شده در کارگاه‌های دارای دستمزد مقطوع موضوع ماده (۳۵) قانون از بیشترین دستمزد مقطوع کارگاه کمتر نخواهد بود.

ماده ۴. نحوه احتساب سوابق معوقه بیمه شده به شرح زیر تعیین می‌شود:
الف) کارفرمایان حقیقی و حقوقی غیردولتی که تا تاریخ تصویب این آیین نامه از طریق کارگاه‌های خود براساس ماده (۲۸) قانون اقدام به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه نموده و یا طبق قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند - مصوب ۱۳۶۱- نسبت به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه خود به همراه حق بیمه کارکنان شاغل در کارگاه اقدام نموده‌اند، سوابق آنها به استناد لیست‌های ارسالی و حق بیمه‌های پرداختی جزو سوابق بیمه‌ای کارفرما محسوب می‌شود.
تبصره. معادل سابقه پرداخت حق بیمه تا این تاریخ به حداکثر شرط سنی بیمه شده اضافه می‌گردد.

ب) بیمه شده‌ای که قبل از تاریخ تصویب این آیین نامه به استناد قانون اصلاح بند «ب» و تبصره (۳) ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۶۵- نسبت به عقد قرارداد و بیمه‌پردازی خود اقدام نموده است، می‌تواند با پرداخت حق بیمه موضوع ماده (۲) این آیین نامه (سهم بیمه شده و کارفرما) با ارسال لیست نسبت به ادامه بیمه‌پردازی خود اقدام نماید.

ج) کارفرمایانی که نسبت به بیمه نمودن خود اقدامی نکرده‌اند، با داشتن حداکثر پنجاه و پنج سال سن و رعایت ماده (۹۰) قانون می‌توانند با پرداخت ۲۷٪ حق بیمه موضوع ماده (۳) این آیین نامه و ارسال لیست مشمول احکام مقرر در این آیین نامه قرار گرفته و از مزایای قانونی آن برخوردار شوند و سوابق قبلی بیمه شده به شرط سنی موضوع این بند اضافه می‌شود.

د) کارفرمایانی که تا تاریخ ابلاغ این آیین نامه اقدام به بیمه نمودن خود نزد سازمان نکرده‌اند، می‌توانند بعد از ابلاغ این آیین نامه پس از انعقاد قرارداد، مدارک و مستندات خود را جهت پذیرش سوابق گذشته به سازمان ارائه تا پس از احراز اشتغال توسط سازمان با پرداخت حق بیمه براساس دستمزد مبنای انعقاد قرارداد، سوابق معوقه به حساب آنها منظور گردد.

تبصره ۱- حق بیمه متعلقه در صورت تقاضای کارفرما و موافقت سازمان مطابق ماده (۴۶) قانون حداکثر در سی و شش قسط قابل تقسیط است.

تبصره ۲- حق بیمه‌های معوقه‌ای که در اجرای این آیین‌نامه پرداخت می‌شود، به نسبت سال‌های خدمت مربوط صرفاً در محاسبه میزان مستمری بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و فوت ملاک عمل قرار می‌گیرد. (ه) احتساب سوابق آینده بیمه شده صرفاً برای ایامی خواهد بود که کارفرما نام خود را در لیست ارسالی درج و حق بیمه متعلقه را نیز پرداخت نماید. ماده ۵. بیمه شده با ارسال لیست و پرداخت حق بیمه از حمایت‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی، فوت و خدمات درمانی برخوردار می‌شود. ماده ۶. بیمه‌شدگانی که طبق گواهی پزشک معتمد سازمان قبل از درخواست بیمه موضوع این آیین‌نامه به دلیل نقص عضو از کارافتاده تشخیص داده می‌شوند، نمی‌توانند از حمایت مربوط به از کارافتادگی بهره‌مند شوند، مگر در مواردی که به دلیل حادثه یا بیماری دیگری از کارافتاده گردند. این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۸/۲۶ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

۲۶. آیین‌نامه معاملاتی صندوق تأمین اجتماعی

(مصوب ۱۳۹۰/۹/۸)

هیات امنای سازمان تامین اجتماعی در تاریخ ۱۳۹۰/۹/۸ به استناد مواد ۲۴، بند (ث) ماده ۸ و بند (ت) ماده ۱۲ اساسنامه صندوق که در تاریخ ۱۳۸۹/۵/۳ تحت شماره ۹۷۷۸۶۳/ت ۴۲۴۹۶ هـ ابلاغ گردیده آیین‌نامه معاملاتی صندوق تامین اجتماعی را به شرح ذیل به تصویب رساند.

فصل اول - کلیات

ماده ۱. هدف، محدوده و منظور

الف- هدف از تدوین این آیین‌نامه وضع مقررات و ضوابطی است که موجب تسهیل و بهبود معاملات صندوق گردد. به نحوی که خدمات و کالاهای مورد نیاز با صرف حداقل زمان و هزینه با کیفیت مطلوب در اختیار صندوق و واحدهای تابعه قرار گیرد.

ب- ستاد صندوق و واحدهای تابعه (اعم از ادارات کل استان‌ها، شعب، بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها) مشمول مقررات این آیین‌نامه می‌باشند.

ج - منظور از معاملات مذکور در این آیین‌نامه عبارت است از خرید و فروش کالا و یا خدمات، فروش داراییهای منقول (اموال فرسوده و یا مازاد بر نیاز) و غیرمنقول، داراییهای غیر مشهود، معاوضه (تهاتر)، عقد قرارداد اجاره،

استجاره، پیمانکاری، تالیساتی، اجرت کار، پیمان مدیریت، مشاوره و غیره (باستثناء موارد استخدامی) براساس این آیین نامه و مقررات مربوطه از طریق مناقصه یا مزایده خواهد بود.

ماده ۲- تعاریف

واژگانی که در این آیین نامه به کار برده شده، به شرح زیر تعریف می شوند.
الف- مناقصه فرآیندی است رقابتی برای تأمین کیفیت مورد نظر (طبق اسناد مناقصه) که در آن تعهدات موضوع معامله به مناقصه گری که کمترین قیمت مناسب را پیشنهاد کرده باشد، واگذار می شود.

ب - مناقصه گزار دستگاه موضوع بند (ب) ماده (۱) این آیین نامه که مناقصه را برگزار می نماید.

ج - مناقصه گر شخصی حقیقی یا حقوقی است که اسناد مناقصه را دریافت و در مناقصه شرکت می کند.

د - کمیته های فنی بازرگانی کارگروه هایی هستند با حداقل سه عضو خبره فنی بازرگانی صلاحیتدار (کارگروه فنی مهندسی و عمرانی، کارگروه تجهیزات پزشکی و کارگروه خدمات و پشتیبانی) که از سوی مقامات مجاز دستگاه مناقصه گزار و با حکم آنها انتخاب می شوند و ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادهای (حسب مورد) و سایر وظایف مقرر در این آیین نامه را بر عهده می گیرند.

هـ - ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادهای فرآیندی است که در آن مشخصات، استانداردها، کارایی- دوام و سایر ویژگی های فنی بازرگانی که کمیته مشخص می کند، پیشنهادهای مناقصه گران بررسی، ارزیابی و پیشنهادهای قابل قبول برگزیده می شوند.

و - ارزیابی کیفی مناقصه گران عبارت است از ارزیابی توان انجام تعهدات مناقصه گران که از سوی مناقصه گزار یا به تشخیص وی توسط کمیته های فنی بازرگانی انجام می شود.

ز - ارزیابی مالی فرآیندی است که در آن مناسب ترین قیمت به شرح مندرج در ماده (۲۲) این آیین نامه از بین پیشنهادهایی که از نظر فنی بازرگانی پذیرفته شده اند، برگزیده می شود.

ح- ارزیابی شکلی عبارت است از بررسی کامل بودن اسناد و امضای آنها، غیر مشروط و خوانا بودن پیشنهاد قیمت.

ط - انحصار در معامله عبارت است از یگانه بودن متقاضی شرکت در معامله که به طرق زیر تعیین می شود:

۱. اعلان هیئت وزیران برای کالاها و خدماتی که در انحصار دولت است.
۲. انتشار آگهی عمومی و ایجاب تنها یک متقاضی برای انجام معامله. (در اینصورت لازم است یک بار دیگر فرایند مناقصه تکرار گردد. در این مرحله، مناقصه با حضور هر تعداد از شرکت کنندگان رسمیت خواهد

داشت)

ی - برنامه زمانی مناقصه سندی است که در آن زمان و مهلت برگزاری مراحل مختلف مناقصه، مدت اعتبار پیشنهادهای و زمان انعقاد قرارداد مشخص می شود.

ماده ۳ - طبقه بندی معاملات

معاملات از نظر نصاب (قیمت معامله) به سه دسته تقسیم می شوند:

۱. معاملات کوچک: معاملاتی که کمتر از پنجاه و پنج میلیون ریال باشد.
۲. معاملات متوسط: معاملاتی که مبلغ مورد معامله بیش از سقف مبلغ معاملات کوچک بوده و از ده برابر سقف ارزش معاملات کوچک تجاوز نکند.

۳. معاملات بزرگ: معاملاتی که برآورد اولیه آنها بیش از ده برابر سقف ارزش مبلغ معاملات کوچک باشد.

تبصره ۱- نصاب معاملات هر ساله براساس شاخص بهای کالاها و خدمات اعلام شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تصویب هیئت وزیران و ابلاغ هیئت مدیره صندوق خواهد بود.

تبصره ۲- مبلغ نصاب برای معاملات کوچک و متوسط مورد معامله و در معاملات بزرگ مبلغ برآوردی واحد متقاضی معامله می باشد.

تبصره ۳- مبلغ یا برآورد معاملات مشمول هر یک از نصاب های فوق نباید با تفکیک اقلامی که به طور متعارف یک مجموعه واحد تلقی می شوند، به نصاب پایین تر برده شوند.

تبصره ۴- در امور عمرانی (ساخت و ساز) کلیه مراحل از جمله (ساخت، دستمزد، مصالح) بعنوان یک معامله واحد انجام می پذیرد و تفکیک آن به اجزاء امکان پذیر نمی باشد.

تبصره ۵- حد نصابهای مندرج جهت اجراء در ستاد و واحدهای تابعه صندوق با شرایط هر واحد قابل تقلیل می باشد. تعیین تقلیل حدنصاب، تفویض و ابلاغ آن به واحدها و اشخاص به عهده مدیرعامل خواهد بود.

تبصره ۶- سقف اختیارات هیئت مدیره و مدیر عامل صندوق هر ساله در تبصره های برنامه و بودجه، مصوب هیئت امناء سازمان تامین اجتماعی مشخص خواهد شد.

ماده ۴ - طبقه بندی انواع مناقصات

الف) مناقصات از نظر مراحل بررسی به انواع زیر طبقه بندی می شوند:

۱. مناقصه یک مرحله ای مناقصه ای است که در آن نیازی به ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها نباشد. در این مناقصه پاکتهای پیشنهاد مناقصه گران در یک جلسه گشوده و در همان جلسه برنده مناقصه تعیین می شود.

۲. مناقصه دو مرحله ای مناقصه ای است که به تشخیص مناقصه گزار، بررسی فنی بازرگانی پیشنهادها لازم باشد. در این مناقصه، کمیته فنی بازرگانی مربوطه تشکیل می شود و نتایج ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها را به هیئت مناقصه گزارش می کند و براساس مفاد ماده (۲۲) این آیین نامه برنده مناقصه تعیین می شود.

ب) مناقصه از نظر روش دعوت مناقصه گران به انواع زیر طبقه بندی می شوند:

۱. مناقصه عمومی مناقصه ای است که در آن فراخوان مناقصه از طریق آگهی عمومی به اطلاع مناقصه گران می رسد.
۲. مناقصه محدود مناقصه ای است که در آن به تشخیص و مسئولیت بالاترین مقامات مجاز دستگاه مناقصه گزار، محدودیت برگزاری مناقصه عمومی با ذکر ادله تأیید شود. فراخوان مناقصه از طریق ارسال دعوتنامه برای مناقصه گران صلاحیتدار براساس ضوابط موضوع مواد (۱۴) و (۲۷) این آیین نامه به اطلاع مناقصه گران می رسد.

فصل دوم - سازماندهی مناقصات و مزایده

ماده ۵- هیئت مناقصه و مزایده

الف) هیئت مناقصه یا مزایده در ستاد صندوق از اعضای زیر تشکیل می شود:

۱. مدیر عامل صندوق یا نماینده وی (رئیس هیئت)
۲. معاون اداری مالی
۳. مدیر کل امور مالی (دبیر هیئت)
۴. بالاترین مقام واحدی که مناقصه یا مزایده به درخواست وی برگزار می شود.
۵. مسئول کمیته فنی بازرگانی (حسب مورد)

۶. یکی از خدمت گیرندگان متشکل و سازمان یافته (بدون حق رای)

ب) هیئت مناقصه یا مزایده در مراکز استان های تابعه از اعضای زیر تشکیل می شود:

۱. مدیر امور درمان و یا بیمه ای حسب مورد (رئیس هیئت)
۲. معاون اداری مالی امور درمان و یا بیمه ای حسب مورد
۳. مدیر امور مالی (دبیر هیئت)
۴. بالاترین مقام واحدی که مناقصه یا مزایده به درخواست وی برگزار می شود. (بعنوان مدعو) بدون حق رای

۵. یکی از خدمت گیرندگان متشکل و سازمان یافته (بدون حق رای)

ج) هیئت با حضور تمامی اعضای مزبور رسمیت دارد و تمام اعضاء مکلف به حضور در جلسه و ابراز نظر هستند. تصمیمات با رأی اکثریت اعضاء معتبر خواهد بود.

د) معرفی و انتخاب گیرندگان متشکل و سازمان یافته، براساس دستورالعمل صادره از طرف هیئت مدیره صندوق انجام خواهد شد.

ماده ۶- وظایف هیئت مناقصه

اهم وظایف به شرح زیر است:

- الف) تشکیل جلسات مناقصه در موعد مقرر در فراخوان مناقصه.
- ب) بررسی پیشنهادهای مناقصه گران از نظر کامل بودن مدارک و امضای آنها و نیز خوانا بودن و غیر مشروط بودن پیشنهادهای قیمت (ارزیابی شکلی).
- ج) ارزیابی پیشنهادها و تعیین پیشنهادهای قابل قبول طبق شرایط و اسناد مناقصه.

د) ارجاع بررسی فنی پیشنهادها به کمیته فنی بازرگانی مربوطه در مناقصات دو مرحله‌ای

ه) تعیین برندگان اول و دوم مناقصه (طبق ضوابط مواد ۲۰ و ۲۱)

و) تنظیم صورتجلسات مناقصه

ز) اظهار نظر درباره تجدید یا لغو مناقصه

ماده ۷- هیئت رسیدگی به شکایات

به منظور رسیدگی به دعاوی بین مناقصه گر و مناقصه گزار هیأت رسیدگی تشکیل می گردد.

تبصره - آئین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد اداره حقوقی صندوق پس از تایید مدیرعامل به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۸- وظایف هیئت رسیدگی به شکایات

الف) رسیدگی به اعتراضات مربوط به اجرا نشدن هر یک از مواد این آیین نامه و شرایط مندرج در مناقصه

ب) صدور رأی تجدید یا لغو مناقصه

تبصره - موارد زیر مشمول رسیدگی از سوی هیئت رسیدگی به شکایات نیست:

۱. معیارها و روش های ارزیابی پیشنهادها
۲. ترجیح پیشنهاد دهندگان داخلی
۳. اعتراضاتی که یک ماه پس از اعتبار پیشنهادها ارسال شده باشد
۴. شکایات برندگان مناقصات پس از انعقاد قرارداد

فصل سوم: برگزاری مناقصات

ماده ۹- فرآیند برگزاری مناقصات

فرآیند برگزاری مناقصات به ترتیب شامل مراحل زیر است.

الف) تأمین منابع مالی (وجود اعتبار)

ب) تعیین نوع مناقصه در معاملات بزرگ (یک مرحله ای یا دو مرحله ای،

عمومی یا محدود)

(ج) تهیه اسناد مناقصه

(د) ارزیابی کیفی مناقصه گران در صورت لزوم

(ه) فراخوان مناقصه

(و) ارزیابی پیشنهادها

(ز) تعیین برنده مناقصه و انعقاد قرارداد

ماده ۱۰- تأمین منابع مالی

الف - انجام معامله به هر طریق مشروط به آن است که دستگاه های موضوع بند (ب) ماده (۱) به نحو مقتضی نسبت به پیش بینی منابع مالی معامله در مدت قرارداد اطمینان حاصل و مراتب در اسناد مرتبط قید شده باشد.

ب - موضوع پیش بینی منابع مالی و نحوه ضمان تأخیر تعهدات برای انجام معامله باید به صراحت در شرایط و اسناد مناقصه از سوی دستگاه مناقصه گزار قید و تعهد شود.

ماده ۱۱- روش های انجام مناقصه

مناقصه به طرق زیر انجام می شود:

الف) در معاملات کوچک، کارپرداز یا مأمور خرید با توجه به کم و کیف موضوع معامله (کالا، خدمت یا حقوق) درباره بهای آن تحقیق نماید و با رعایت صرفه و صلاح و اخذ فاکتور مشخص و به تشخیص و مسئولیت خود، معامله را با تأمین کیفیت مناسب به کمترین بهای ممکن انجام دهد.

ب) در معاملات متوسط، کارپرداز یا مأمور خرید باید با توجه به کم و کیف موضوع معامله (کالا، خدمت یا حقوق) درباره بهای آن تحقیق نماید و با رعایت صرفه و صلاح و اخذ حداقل سه فقره استعلام کتبی، با تأمین کیفیت مورد نظر، چنانچه بهای به دست آمده مورد تأیید مسئول واحد تدارکاتی یا مقام مسئول همتراز وی باشد، معامله با عقد قرارداد یا اخذ فاکتور انجام دهد و چنانچه اخذ سه فقره استعلام کتبی ممکن نباشد با تأیید مسئول تدارکاتی یا مقام مسئول همتراز وی به تعداد موجود کفایت می شود.

تبصره - چنانچه مسئولیت واحد تدارکاتی بر عهده کارپرداز واحد باشد امضای نامبرده به منزله امضای مسئول واحد تدارکاتی است. در صورتی که واحدهای اجرایی فاقد کارپرداز باشد می توان وظایف مندرج در این آیین نامه را به متصدیان پستهای مشابه سازمانی و یا به مأمور خرید محول نمود.

(ج) در معاملات بزرگ به یکی از روش های زیر عمل می شود:

۱. برگزاری مناقصه عمومی از طریق انتشار فراخوان در روزنامه های

کشیرالانتشار داخلی و یا عندالزوم خارجی

۲. برگزاری مناقصه محدود

ماده ۱۲- تحویل کالا یا خدمات مورد معامله صندوق با رعایت موارد زیر

انجام می شود:

الف) در مورد معاملات کوچک بوسیله و مسئولیت انباردار یا تحویل گیرنده کالا یا خدمات حسب مورد گواهی و تطبیق مشخصات، کیفیت و مقدار کالا یا خدمات بعهد انباردار یا گیرنده کالا یا خدمات می باشد.

ب) در مورد معاملات متوسط اگر مورد معامله کالا باشد بوسیله و مسئولیت انباردار و نماینده قسمت تقاضا کننده و چنانچه مورد معامله انجام خدمات باشد بوسیله و مسئولیت تحویل گیرنده خدمات و تأیید نماینده واحد تقاضا کننده با تنظیم صورتمجلس انجام خواهد شد.

ج) در مورد معاملات بزرگ با گواهی و مسئولیت هیئت تحویل که مرکب از افراد زیر می باشد:

۱. نماینده مدیرعامل در ستاد یا نماینده بالاترین مقام صندوق (مقام مجاز) در استان ها.

۲. مدیرکل امور مالی یا نماینده وی

۳. نماینده واحد تحویل گیرنده (کارشناس ذیصلاح) جهت تأیید و مطابقت کالای خریداری شده یا خدمات انجام شده با مشخصات اولیه مورد نظر واحد متقاضی.

تبصره ۱- در معاملات عمده برای تحویل هر فقره کالای خریداری شده یا خدمات انجام شده (هر نوبت تحویل) می باید صورتجلسه ای که طی آن بطور صریح قید شود کالای مورد معامله یا خدمات انجام شده طبق نمونه یا مشخصات مندرج در قرارداد و یا سفارش می باشد تهیه شده و ذیل آنرا تمام اعضای هیئت تحویل امضاء نمایند.

تبصره ۲- هیئت تحویل در صورت لزوم می تواند برای تطبیق مشخصات کالای خریداری شده با نمونه یا مشخصات فنی مندرج در سفارش و یا قرارداد براساس نظر کارشناس ذیصلاح صندوق یا مهندس مشاور یا یک موسسه بازرسی فنی به نمایندگی از طرف صندوق اقدام نماید.

ماده ۱۳- کلیه اسناد هزینه و خرید باید مدارک ذیل را حسب مورد همراه داشته باشد:

الف) خریدهای داخلی

درخواست خرید- فاکتور خرید معتبر - رسید انبار (در مورد کالاهائی که وارد انبار می شوند) - مدارک مربوط به مناقصه یا ترک مناقصه حسب مورد - دستور پرداخت - تاییدیه درخواست کننده مبنی بر مطابقت شرایط فنی با درخواست اولیه خرید - تصویر قرارداد (در مورد خریدهای در قالب قرارداد) - رسید انبار مستقیم مصرف در مورد کالاهائی که وارد انبار نمی شوند.

ب) خریدهای خارجی

درخواست خرید-فاکتور خرید معتبر - رسید انبار (در مورد کالاهایی که وارد انبار می شوند) - مدارک مربوط به مناقصه یا ترک مناقصه حسب مورد - دستور پرداخت - تاییدیه درخواست کننده مبنی بر مطابقت شرایط فنی با درخواست اولیه خرید - تصویر قرارداد (در مورد خریدهای در قالب قرارداد) - اعلامیه بانک و مدارک ترخیص کالا- رسید انبار مستقیم مصرف در مورد کالاهائی که وارد انبار نمی شوند.

ج) خدمات قراردادی

صورتحساب و یا صورت وضعیت حسب مورد - قرارداد - مدارک مربوط به مناقصه یا ترک مناقصه حسب مورد - ابلاغ افزایش یا کاهش کار - تاییدیه مقام مسئول مبنی بر انجام موضوع قرارداد حسب شرایط قرارداد - ارائه مفصاحساب طرف قرارداد از سوی مراجع قانونی حسب مورد - ارائه مستندات مبنی بر پرداخت به ذینفع

ماده ۱۴- ارزیابی کیفی مناقصه گران

الف) در ارزیابی کیفی مناقصه گران باید موارد زیر لحاظ شود:

۱. تضمین کیفیت خدمات و محصولات
 ۲. داشتن تجربه و دانش در زمینه مورد نظر
 ۳. حسن سابقه
 ۴. داشتن پروانه کار با گواهینامه های صلاحیت، در صورت لزوم
 ۵. توان مالی متقاضی برای انجام کار در صورت لزوم
- ب) مراحل ارزیابی کیفی مناقصه گران به شرح زیر است:
۱. تعیین معیارهای ارزیابی و اهمیت نسبی معیارها
 ۲. تهیه اسناد ارزیابی
 ۳. دریافت، تکمیل و ارسال ارزیابی از سوی متقاضیان
 ۴. ارزیابی اسناد دریافت شده و تعیین امتیاز هر یک از مناقصه گران و رتبه بندی آنها
 ۵. اعلام اسامی مناقصه گران صلاحیتدار به کارفرما و امتیازات و رتبه آنها (تهیه لیست کوتاه)
 ۶. مستند سازی ارزیابی کیفی مناقصه گران

ماده ۱۵- فراخوان مناقصه

الف) مفاد فراخوان مناقصه حداقل باید شامل موارد زیر باشد:

۱. نام و نشانی مناقصه گزار
۲. نوع، کمیت و کیفیت کالا یا خدمات
۳. نوع و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه با نظر مدیرکل امور مالی در ستاد و مدیران امور مالی و روسای حسابداری واحدهای تابعه (حداقل

۲٪ و حداکثر ۱۰٪ مبلغ کل برآوردی معامله) بصورت واریز نقدی به حساب‌های صندوق، چک بین بانکی در وجه صندوق، ارائه ضمانت نامه معتبر بانکی و یا هریک از تضمینات موضوع ماده (۶۵) آیین نامه مالی صندوق

۴. محل، زمان و مهلت دریافت اسناد، تحویل و گشایش پیشنهادها
۵. مبلغ برآورد شده معامله و مبانی آن (در صورتی که تعیین آن میسر یا به مصلحت باشد) در مواردی که فهرست بهای پایه وجود دارد، برآورد مربوط طبق فهرست بهای یاد شده تهیه می شود.

ب) فراخوان مناقصه عمومی باید به تشخیص مناقصه گزار از دو تا سه نوبت حداقل در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار کشوری و یا استان مربوط و مطبوعات خارج از کشور (عندالزوم) منتشر گردد.

ج) مناقصه گزار می تواند علاوه بر موارد مذکور در بند (ب) این ماده از طریق سایر رسانه های گروهی و رسانه های ارتباط جمعی یا شبکه های اطلاع رسانی (مجازی) نیز فراخوان را منتشر نماید.

ماده ۱۶- اسناد مناقصه

الف) تمامی اسناد مناقصه باید به طور یکسان به همه داوطلبان تحویل شود.
ب) اسناد مناقصه شامل موارد زیر است:

۱. نام و نشانی مناقصه گزار
۲. نوع و مبلغ تضمین مناقصه
۳. محل، زمان و مهلت دریافت اسناد، تحویل پیشنهادها و گشایش آنها
۴. مبلغ پیش پرداخت و تضمین حسن انجام کار
۵. مدت اعتبار پیشنهادها
۶. شرح کار، مشخصات فنی بازرگانی، استانداردها، نوع، کمیت و کیفیت کالا یا خدمات
۷. برنامه ریزی انجام کار یا تحویل کالا
۸. معیارها و روش ارزیابی کیفی مناقصه گران
۹. روش تهیه و مهلت مقرر برای تسلیم پیشنهادها و تعداد نسخه های آنها
۱۰. متن قرارداد شامل موافقتنامه، شرایط عمومی و خصوصی و ضمیمه آن
۱۱. صورتجلسات و توضیحات موضوع ماده (۱۸)
۱۲. سایر اسناد و شرایطی که به تشخیص مناقصه گزار لازم باشد.

ماده ۱۷- ترتیب تهیه و تسلیم پیشنهادها

الف) شرکت کنندگان در مناقصه پس از دریافت یا خرید اسناد باید پیشنهادهای خود را به ترتیب زیر تهیه و به مناقصه گزار تسلیم کنند:

۱. تهیه و تکمیل اسناد و پیشنهادها

۲. تسلیم پیشنهادهای در مهلت مقرر در فراخوان مناقصه

۳. دریافت رسید تحویل پیشنهادهای

ب) مهلت قبول پیشنهادهای در مورد مناقصات داخلی و بین المللی از آخرین مهلت تحویل اسناد مناقصه به ترتیب نباید کمتر از ده روز و یک ماه باشد.

ماده ۱۸- شرایط تسلیم و تحویل پیشنهادهای

الف) هیچ یک از شرکت کنندگان در مناقصه، جز در مواردی که در اسناد مناقصه پیش بینی شده باشد، نمی توانند بیش از یک پیشنهاد تسلیم کنند.

ب) شرکت کنندگان در مناقصه، اسناد مناقصه و پیشنهادهای خود را باید در پاکت‌های جداگانه لاک و مهر شده (شامل تضمین (پاکت الف)، پیشنهاد فنی بازرگانی (پاکت ب) و پیشنهاد قیمت (پاکت ج)) بگذارند و همه پاکت‌ها را در لفاف و پاکت مناسب و لاک و مهر شده قرار دهند.

ج) مناقصه گزار موظف است در مهلت مقرر همه پیشنهادهای ارائه شده شرکت کنندگان را پس از دریافت، ثبت و تا جلسه بازگشایی، از پاکت‌ها صیانت نماید.

د) هر گونه تسلیم، تحویل، اصلاح، جایگزینی و یا پس گرفتن پیشنهاد باید به صورت قابل گواهی و در مهلت و مکان مقرر در اسناد مناقصه انجام شود.

ماده ۱۹- توضیح تشریح اسناد

الف) چنانچه شرکت کننده در اسناد مناقصه، ابهام یا ایرادی مشاهده کند، می تواند از مناقصه گزار توضیح بخواهد.

ب) توضیحات و پاسخ به پرسش‌های مناقصه‌گران و همچنین در صورت تشکیل «جلسه توضیح اسناد»، رونوشت صورتجلسه آن مطابق ماده (۲۴) به طور یکسان برای همه شرکت کنندگان مناقصه ارسال خواهد شد.

ماده ۲۰- گشایش پیشنهادهای

الف) پیشنهادهای مناقصه‌گران در زمان و مکان مقرر گشوده می شود.

ب) مراحل گشایش پیشنهادهای به شرح زیر است:

۱. تهیه فهرست اسامی دریافت کنندگان اسناد (پیشنهاد دهندگان)،

حاضران و شرکت کنندگان در جلسه

۲. بازکردن پاکت تضمین (پاکت الف) و کنترل آن

۳. بازکردن پاکت فنی بازرگانی

۴. بازکردن پیشنهاد قیمت و کنترل از نظر کامل بودن مدارک و امضای آنها و کنارگذاشتن پیشنهادهای غیرقابل قبول در مناقصات یک مرحله‌ای

۵. تحویل پاکت‌های فنی بازرگانی به کمیته‌های فنی بازرگانی در مناقصات دو مرحله‌ای

۶. تهیه و تنظیم و امضای صورتجلسه گشایش پیشنهادهای توسط هیئت مناقصه

۷. تحویل پاکت های قیمت و پاکت تضمین پیشنهادهای رد شده به مناقصه گزار برای استرداد به ذینفع

ج) در صورت برگزاری مناقصه دو مرحله ای، زمان و مکان تشکیل جلسه گشایش پیشنهادهای قیمت، در جلسه بعد از گشایش پاکت های ارزیابی فنی و بازرگانی اعلام خواهد شد. این مدت فقط برای یک بار تا سقف مدت اعتبار پیشنهادها قابل تمدید است. در این صورت پاکت های قیمت در یک لفاف لاک و مهر شده توسط حراست دستگاه مناقصه گزار صیانت می شود. در مناقصات یک مرحله ای پیشنهادهای قیمت بی درنگ گشوده و براساس ماده (۲۲) برنده مناقصه تعیین می شود.

د) دستگاه مناقصه گزار می تواند از مناقصه گران یا نمایندگان آنها جهت حضور در جلسه گشایش پیشنهادهای مالی دعوت نماید.

ماده ۲۱- ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها

الف) در مناقصات دو مرحله ای، مناقصه گزار موظف است براساس معیارها و روش های اعلام شده در اسناد مناقصه، ارزیابی کیفی مناقصه گران و ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها را انجام و اعلام نماید.

ب) در صورتی که بررسی فنی بازرگانی پیشنهادها لازم باشد، نتیجه بررسی طی مهلتی که هیئت مناقصه معین می کند به جلسه بعدی احاله می شود و براساس گزارش کمیته فنی بازرگانی مربوطه، پاکت های قیمت پیشنهاد دهندگانی که امتیاز فنی بازرگانی لازم را احراز کرده اند، گشوده می شود.

ج) هر گونه ارزیابی فنی بازرگانی، تنها پیش از گشودن پیشنهادهای قیمت مجاز است.

د) پاکت پیشنهاد قیمت مناقصه گرانی که در ارزیابی های فنی بازرگانی پذیرفته نشده اند، باید ناگشوده بازگردانده شود.

ماده ۲۲- ارزیابی مالی و تعیین برنده مناقصه

الف) هنگام ارزیابی مالی، مناقصه گری که مناسبترین قیمت در شرایط مساوی را حائز شده باشد، به عنوان برنده اول اعلام خواهد شد و برنده دوم در صورتی اعلام می شود که تفاوت قیمت پیشنهادی وی با برنده اول، کمتر از مبلغ تضمین نفر اول باشد. روش ارزیابی مالی باید در اسناد مناقصه به صورت مشروح با ذکر نحوه تأثیرگذاری ارزیابی فنی بازرگانی بر قیمت اعلام می شود.

ب) پس از گشودن پاکت های قیمت، چنانچه بررسی قیمت ها و تجزیه و کنترل مبانی آن لازم باشد، هیئت مناقصه می تواند بررسی آن را به کمیته های فنی بازرگانی ارجاع نماید و کمیته فنی بازرگانی مربوطه حداکثر ظرف دو هفته نتیجه ارزیابی را به هیئت مناقصه اعلام می کند.

ج) پس از گشودن پیشنهادهای قیمت، تضمین برنده اول و دوم، نزد مناقصه گزار نگهداری و تضمین سایر مناقصه گران بازگردانده می شود. د) در مناقصات بین المللی، مناقصه گران داخلی (در صورت دارا بودن کیفیت لازم کالا و یا خدمات حسب تایید مراجع قانونی) نسبت به مناقصه گران خارجی ترجیح دارند. نحوه ترجیح مناقصه گران داخلی، در اسناد مناقصه قید خواهد شد.

ماده ۲۳- انعقاد قرارداد

الف) قرارداد با برنده مناقصه، باید پیش از پایان مدت اعتبار پیشنهادها منعقد شود.

این مدت حداکثر برای یک بار و برابر مدت پیش بینی شده در اسناد مناقصه قابل تمدید است. بعد از عقد قرارداد تضمین پیشنهاد دهنده دوم مسترد می گردد.

ب) قرارداد با برنده اول در مهلت پیش بینی شده در اسناد، منعقد خواهد شد. چنانچه برنده اول از انعقاد قرارداد امتناع نماید و یا ضمانت انجام تعهدات را ارائه ننماید. تضمین مناقصه وی ضبط و قرارداد با برنده دوم منعقد می گردد. در صورت امتناع نفر دوم، تضمین وی نیز ضبط و مناقصه تجدید خواهد شد. در هر صورت تعیین برنده دوم در مناقصه، مشروط به این است که اختلاف قیمت پیشنهادی وی با برنده اول بیش از میزان سپرده شرکت در مناقصه نفر اول نباشد. در غیر این صورت تعیین نفر دوم منتفی بوده و سپرده ایشان نیز مسترد خواهد شد.

ج) کلیه قراردادهای موضوع مناقصه قبل از امضاء شدن نهایی می بایست از جهت حقوقی و تطبیق با مقررات به ترتیب به تایید امور حقوقی و امور مالی برسد.

فصل چهارم: مقررات مناقصه

ماده ۲۴- شرایط ارسال اسناد و مکاتبات

ارسال مکاتبات یا اسناد مرتبط با مناقصه موضوع ماده (۲۲) در صورتی معتبر است که فرستادن آن جز در موارد تغییر نشانی یا محل قابل تصدیق باشد، مانند پست سفارشی، تلگرام، تلکس و نظایر آن.

ماده ۲۵- تجدید و لغو مناقصه

الف) مناقصه در شرایط زیر در صورت تایید بالاترین مقام مجاز (به استناد بند (ز) ماده شش) تجدید می گردد:

۱. کم بودن تعداد مناقصه گران از حد نصاب تعیین شده در اسناد مناقصه
۲. امتناع برندگان اول و دوم مناقصه از انعقاد قرارداد
۳. پایان مدت اعتبار پیشنهادها

۴. رأی هیأت رسیدگی به شکایات
۵. بالا بودن قیمت ها به نحوی که توجیه اقتصادی طرح منتفی گردد.
۶. اعلام عدم صلاحیت امنیتی از سوی مراجع امنیتی
(ب) مناقصه در شرایط زیر در صورت تایید بالاترین مقام مجاز (به استناد بند (ز) ماده شش) لغو می شود:
 ۱. نیاز به کالا یا خدمات موضوع مناقصه مرتفع شده باشد
 ۲. تغییرات زیادی در اسناد مناقصه لازم باشد و موجب تغییر در ماهیت مناقصه گردد.
 ۳. پیشامدهای غیرمتعارف نظیر جنگ، زلزله، سیل و مانند آنها
۴. رأی هیأت رسیدگی به شکایات
۵. تشخیص کمیسیون مناقصه مبنی بر تبانی بین مناقصه گران
۶. اعلام عدم صلاحیت امنیتی از سوی مراجع امنیتی
(ج) مناقصه گزار باید تجدید و یا لغو مناقصه را مطابق ماده (۲۴) به آگاهی همه مناقصه گران برساند.

ماده ۲۶- نحوه رسیدگی به شکایات

الف) چنانچه هر یک از مناقصه گران نسبت به اجرا نشدن موادی از آیین نامه برگزاری مناقصات اعتراض داشته باشد می تواند به بالاترین مقام دستگاه مناقصه گزار شکایت کند.

ب) دستگاه مناقصه گزار مکلف است در مهلت پانزده روز کاری از تاریخ دریافت شکایت، رسیدگی های لازم را به عمل آورده و در صورت وارد دانست اعتراض، مطابق مقررات مربوط اقدام نماید و در صورتی که شکایت را وارد تشخیص ندهد، ظرف مهلت تعیین شده جوابیه لازم را به شاکی اعلام کند.

ج) در صورت عدم پذیرش نتیجه توسط شاکی، هیأت رسیدگی به شکایات موضوع را بررسی و رأی قطعی را طی پانزده روز اعلام خواهد کرد.

ماده ۲۷- نحوه برگزاری مناقصه محدود

مناقصه محدود با رعایت مواد (۴) و (۱۴) در موارد زیر برگزار می شود:

الف) وجود فهرست های مناقصه گران صلاحیت دار معرفی شده توسط مراجع ذیصلاح صندوق تهیه این فهرست با رعایت اصل رقابت بین تمامی مناقصه گران صلاحیتدار، به پیشنهاد معاون اداری مالی صندوق به تصویب مدیر عامل خواهد رسید.

ب) وجود فهرست کوتاه مناقصه گران صلاحیتدار که طبق ماده (۱۴) حداکثر دو سال قبل تهیه شده باشد.

تبصره- در مناقصه محدود نیازی به انتشار آگهی انجام ترتیبات موضوع

بندهای «ب»، «ج» ماده (۱۵) نیست.

ماده ۲۸- ترک تشریفات مناقصه

در مواردی که انجام مناقصه براساس گزارش توجیهی دستگاه مناقصه گزار به تشخیص یک هیأتی مرکب از مقامات مذکور در ماده (۲۹) میسر نباشد، می توان معامله را به طریق دیگری انجام داد و در این صورت هیأت ترک تشریفات مناقصه با رعایت صرفه و صلاح دستگاه ترتیب انجام این گونه معاملات را با رعایت مقررات مربوط در هر مورد برای یک نوع کالا یا خدمت تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده ۲۹- ترکیب هیئت ترک تشریفات مناقصه

ترکیب هیئت ترک تشریفات مناقصه موضوع ماده (۲۸) در مورد دستگاههای موضوع بند (ب) ماده (۱) این آیین نامه به شرح زیر خواهد بود: الف) در مورد معاملات ستاد صندوق مدیر عامل یا نماینده وی (رئیس هیئت) معاون اداری مالی، مدیر کل امور مالی (دبیر هیئت)، مدیر کل حراست و مسئول کمیته فنی و بازرگانی حسب مورد ب) در مورد معاملات استانهای تابعه، مدیر امور درمان و یا بیمه ای حسب مورد (رئیس هیئت)، معاون اداری مالی امور درمان و یا بیمه ای حسب مورد، مسئول امور مالی (دبیر هیئت)، مسئول حراست، مسئول کمیته فنی و بازرگانی حسب مورد

ج) هیئت موضوع این ماده که در هر مورد بنا به دعوت بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط و یا مقامات مجاز از طرف آنها تشکیل می شود، با حضور تمامی اعضای مربوطه رسمیت دارد و کلیه اعضاء مکلف به حضور در جلسات هیئت و ابراز نظر خود نسبت به گزارش توجیهی دستگاه اجرایی مربوط در مورد تقاضای ترک مناقصه و همچنین نحوه انجام معامله مورد نظر هستند لکن تصمیمات هیئت با رأی اکثریت اعضاء، معتبر خواهد بود. تبصره ۱- در اجرای این ماده در صورتی که مبلغ معامله بیش از یکصد برابر نصاب معاملات کوچک باشد، انجام معامله پس از تصویب هیئت های موضوع این ماده حسب مورد پس از تایید مدیر عامل مجاز خواهد بود.

تبصره ۲- در اجرای ماده (۲۸) در صورتی که مبلغ معامله بیش از دویست برابر نصاب معاملات کوچک باشد انجام معامله پس از تصویب هیئت های موضوع این ماده منوط به تصویب مدیرعامل و تایید هیئت مدیره خواهد بود.

ماده ۳۰- موارد عدم الزام به برگزاری مناقصه

در موارد زیر الزام به برگزاری مناقصه نیست و دستگاه های اجرایی مندرج در بند (ب) ماده (۱) می توانند بدون انجام تشریفات مناقصه، معامله مورد نظر را انجام دهند:

الف) خرید خدمات و یا تولیدات مستقیم از و یا تهیه و تأمین کالا و خدمات

از تولیدکنندگان یا ارائه دهندگان خدمات به طور مستقیم توسط شرکت‌هایی با سهام پنجاه و یک درصد یا بیشتر متعلق به صندوق با رعایت صرفه و صلاح با تشخیص و مسئولیت مدیرعامل و یا مقامات مجاز از طرف آنها.

ب) خرید اموال منقول، خدمات و حقوقی که به تشخیص و مسئولیت مدیر عامل و یا مقامات مجاز از طرف آنها منحصر به فرد (انحصاری) طبق تعریف بند (ط) ماده (۲) باشد.

ج) خرید، اجاره به شرط تملیک یا اجاره گرفتن اموال غیرمنقول که با تشخیص و مسئولیت مدیرعامل و یا مقامات مجاز از طرف آنها با کسب نظر از کارشناسان رسمی دادگستری حداقل سه نفر انجام خواهد شد.

د) خرید اموال منقول و غیر منقول، کالا و خدمات با قیمت تعیین شده یا کمتر یا حقوقی که نرخ های آنها از طرف مراجع قانونی ذی صلاح تعیین شده باشد. ه) تعمیر تجهیزات و ماشین آلات ثابت و متحرک و با تشخیص و مسئولیت مدیر عامل و یا مقامات مجاز از طرف آنها با رعایت صرفه و صلاح صندوق.

و) خرید خدمات مشاوره اعم از مهندسی مشاور و مشاوره فنی بازرگانی مشتمل بر مطالعه، طراحی و یا مدیریت بر طرح و اجرا و نظارت و یا هر نوع خدمات مشاوره‌ای، کارشناسی و درمانی با رعایت صرفه و صلاح با تشخیص و مسئولیت مدیرعامل یا مقامات مجاز از طرف آنها.

ز) خدمات فرهنگی و هنری، آموزشی و ورزشی به تشخیص و مسئولیت بالاترین مقام دستگاه اجرایی که امکان برگزاری مناقصه مقدور نباشد با رعایت صرفه و صلاح با تشخیص و مسئولیت مدیر عامل و یا مقامات مجاز از طرف آنها.

ح) خرید قطعات یدکی برای تعویض و یا تکمیل لوازم و تجهیزات ماشین آلات ثابت و متحرک موجود و همچنین ادوات و ابزار و وسایل اندازه گیری دقیق و لوازم آزمایشگاه های علمی، پزشکی و فنی و نظایر آن که تأمین آن با تشخیص و مسئولیت مدیر عامل یا مقامات مجاز از طرف آنها از طریق مناقصه امکان پذیر نباشد، با تعیین بهای مورد معامله از سوی حداقل یک نفر کارشناس رشته مربوط که حسب مورد توسط مدیرعامل و یا مقامات مجاز از طرف آنها انتخاب می شوند.

ط) در مورد معاملات محرمانه به تشخیص مدیرعامل و تایید هیئت مدیره.

ی) خرید سهام و اوراق مشارکت و تعهدات ناشی از اجرای احکام قضائی.

ک) چاپ و صحافی مطبوعات، انتشارات، دفترچه های بیمه و آگهی ها با رعایت ضوابط و مقررات عمومی ناظر بر این امور

ل) خرید دارو و لوازم مصرفی پزشکی و درمانی، خرید مواد و مایحتاج

غذایی فاسد شدنی روزانه بیمارستانها و مراکز درمانی، خرید نرم افزار کامپیوتر (پس از تایید کمیته فنی و بازرگانی)

ماده ۳۱- اعضای هیئت امناء، هیئت مدیره، مدیر عامل، هیئت نظارت و کلیه کارکنان صندوق و خانواده درجه یک آنان در حدود قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی نمی توانند بطور مستقیم و یا غیر مستقیم در معاملات صندوق (اعم از خرید یا فروش) مداخله و یا مشارکت نمایند.

فصل پنجم: مزایده

ماده ۳۲- اموال منقول مشروحه ذیل به پیشنهاد معاون اداری و مالی و تصویب مدیر عامل قابل فروش خواهد بود:

الف) اموال اسقاطی

ب) اموال مازاد بر نیاز

ج) اموالی که تداوم نگهداری آنها به صرفه و صلاح صندوق نباشد.

تبصره - تشخیص موارد فوق می بایست توسط کمیته مربوط و براساس ضوابطی صورت پذیرد که ترکیب کمیته مذکور و ضوابط مورد اشاره از طرف هیئت مدیره صندوق تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۳۳- در مورد معاملات کوچک، فروش به حداکثر قیمت ممکن به تشخیص و مسئولیت کامل مأمور فروش انجام می شود و در این رابطه مأمور فروش مکلف است به داوطلبان خرید مراجعه و پس از تحقیق کامل از بهاء ضمن رعایت صرفه و صلاح صندوق معامله را انجام داده و پیشنهاد خریدار را که متضمن مشخصات اموال مورد فروش و مبلغ آن باشد با قید این عبارت که معامله با بیشترین بهای ممکن و صرفه و صلاح صندوق انجام شده و ذکر نام خود امضاء نماید.

ماده ۳۴- در معاملات متوسط، فروش با تأیید مدیرعامل یا مقامات مجاز از طرف ایشان می تواند از طریق حراج انجام می شود. بدین ترتیب که ابتدا بهای اموال مورد معامله توسط کارشناس رسمی دادگستری ارزیابی شده و سپس از طریق آگهی (بهر نحو که اقتضا نموده و به صلاح باشد) نوع، مشخصات، مقدار اموال مورد معامله و قیمت پایه آن، روز، ساعت و محل حراج به اطلاع داوطلبان خواهد رسید. در آگهی حراج همچنین باید قید گردد که موضوع مورد معامله به خریداری که بالاترین قیمت را پیشنهاد نماید فروخته شده در مقابل فروش موضوع حراج، وجه آن دریافت شده و پرداخت هر گونه مالیات و عوارض و ... به عهده خریدار (برنده) خواهد بود.

ماده ۳۵- در معاملات بزرگ، فروش از طریق انتشار آگهی مزایده عمومی یا ارسال دعوتنامه مزایده به عمل می آید. در آگهی مزایده عمومی و یا دعوتنامه مزایده محدود شرایطی که در این آیین نامه برای آگهی مناقصه و مقرراتی که در مورد تشکیل هیئت مناقصه، تعیین برنده، انعقاد قرارداد و تحویل مورد قرارداد مقرر گردیده در صورتیکه با عمل مزایده منطبق باشد می بایستی به

مورد اجرا گذارده شود.

تبصره ۱- در صورتی که بالاترین بهای مورد ارائه در مزایده از برآورد به عمل آمده توسط کارشناس رسمی دادگستری کمتر باشد صندوق می تواند ضمن درخواست تجدید نظر در نحوه ارزیابی، مزایده را یک بار دیگر تکرار نماید.

تبصره ۲- در صورتیکه با رعایت مفاد این آیین نامه خریداری در خصوص موضوع ماده ۳۲ (پس از برگزاری حداقل دو بار مزایده) وجود نداشته باشد می توان طی صورتجلسه ای که به تایید اعضاء هیئت مناقصه یا مزایده می رسد نسبت به معدوم نمودن اموال مورد نظر اقدام نمود.

ماده ۳۶- فروش اموال غیر منقول بنا به پیشنهاد مدیر عامل، تایید هیئت مدیره و تصویب هیئت امناء با کسب نظر کارشناس رسمی دادگستری در رشته مربوط بصورت مزایده عمومی و یا از طریق موسسه املاک و مستغلات صندوق انجام خواهد شد.

آیین نامه فوق که در پنج فصل، سی و شش ماده و هفده تبصره به تصویب هیئت امناء سازمان تامین اجتماعی رسیده است. از تاریخ تصویب و ابلاغ، لازم الاجرا بوده و کلیه دستورالعملها، بخشنامه ها و مصوبات مغایر با آن لغو و اعمال تغییرات بعدی در مفاد آن بنا به پیشنهاد هیئت مدیره صندوق می باید به تصویب هیئت امناء سازمان تامین اجتماعی برسد.

۲۷. آیین نامه مالی صندوق تامین اجتماعی

(مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲)

هیات امنای سازمان تامین اجتماعی به استناد مواد ۲۴، بند (ث) ماده ۸ و بند (ت) ماده ۱۲ اساسنامه صندوق که در تاریخ ۱۳۸۹/۵/۳ تحت شماره ۴۲۴۹۶/ت/۹۷۸۶۳ هـ ابلاغ گردیده، آئین نامه مالی صندوق تامین اجتماعی را به شرح ذیل به تصویب رساند:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- صندوق تامین اجتماعی شامل واحدهای تابعه صندوق (ادارات کل استانها، شعب، بیمارستانها و درمانگاهها) و ستاد صندوق می باشد که از این پس در این آئین نامه به اختصار صندوق نامیده می شود.

ماده ۲- گروه صندوق تامین اجتماعی شامل ماده یک و شرکت ها و موسساتی است که بیشتر از ۵۱ درصد از سهام و مالکیت آنها متعلق به صندوق می باشد.

ماده ۳- سال مالی صندوق یکسال هجری شمسی است که از اول فروردین ماه هر سال شروع و به پایان اسفند ماه همان سال خاتمه می یابد.

ماده ۴- درآمد عبارتست از موارد مطروحه که در اساسنامه صندوق و قانون تأمین اجتماعی و دیگر قوانین موضوعه پیش بینی شده است.

ماده ۵- اعتبار عبارتست از مبلغی که برای مصرف یا مصارف معین که به منظور نیل به اهداف و اجرای برنامه ها در بودجه صندوق به تصویب می رسد.

ماده ۶- تأمین اعتبار عبارتست از اختصاص دادن تمام یا قسمتی از اعتبار مصوب برای هزینه معین

ماده ۷- بودجه صندوق برنامه مالی صندوق است که برای یک سال مالی براساس برنامه های کوتاه مدت و برنامه های عملیاتی تهیه شده و حاوی پیش بینی درآمدهای حاصل از انجام وظایف و یا درآمدهای سایر خدماتی که طبق قانون تأمین اجتماعی و مقررات مربوط عاید صندوق می شود و همچنین سایر منابع تأمین اعتبار و برآورد هزینه به منظور انجام عملیات و فعالیت ها و اجرای طرح هایی که در برنامه صندوق پیش بینی شده و نیل به اهداف صندوق را در ظرف سال مالی مربوط امکان پذیر می سازد.

ماده ۸- بودجه تلفیقی گروه صندوق برنامه مالی صندوق است که برای یک سال مالی براساس برنامه های کوتاه مدت و برنامه های عملیاتی تهیه شده و حاوی پیش بینی درآمدهای حاصل از انجام وظایف و یا درآمدهای سایر خدماتی که طبق قانون تأمین اجتماعی و مقررات مربوط عاید صندوق می شود و همچنین سایر منابع تأمین اعتبار و برآورد هزینه به منظور انجام عملیات و فعالیت ها و اجرای طرح هایی که در برنامه صندوق پیش بینی شده و نیل به اهداف صندوق را در ظرف سال مالی مربوط امکان پذیر می سازد.

ماده ۹- سایر منابع تأمین اعتبار عبارتست از منابعی که تحت عنوان کمک و تعهدات دولت، تسهیلات، استفاده از ذخایر و اندوخته ها بر اساس اساسنامه صندوق و یا عناوین مشابه دیگر که صندوق قانوناً مجاز به منظور نمودن آنها در بودجه خود می یابد.

ماده ۱۰- تسهیلات (وام) عبارتست از دریافت منابع مالی از دولت یا بانکها و یا موسسات مالی و اعتباری مجاز که میزان و نحوه دریافت آن می بایست در بودجه هر سال پیش بینی و به تصویب هیئت امناء برسد.

ماده ۱۱- دیون عبارتست از بدهی های قابل پرداخت سنوات گذشته که اعتبار لازم برای آن در بودجه منظور شده باشد و در هر صورت به یکی از طرق زیر و بدون اختیار صندوق ایجاد شده باشد:

الف) احکام قطعی صادره از طرف مراجع صالحه.

ب) انواع بدهی به وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی ناشی از خدمات انجام شده مانند هزینه های برق، آب، مخابرات، پست و هزینه های مشابه.

ج) سایر بدهی هایی که خارج از اختیار صندوق طبق ضوابط مربوط ایجاد

شده باشد.

ماده ۱۲- تشخیص عبارتست از تعیین و انتخاب انواع کالا، خدمات و سایر پرداخت‌هایی که تحصیل یا انجام آنها جهت نیل به اهداف و اجرای برنامه‌های صندوق ضروری است.

ماده ۱۳- تعهد عبارتست از ایجاد دین بر عهده صندوق ناشی از:

- الف) خرید و تحویل کالا یا انجام دادن خدمات.
- ب) اجرای قراردادهایی که با رعایت قوانین و مقررات منعقد و مبادله شده باشد.
- ج) احکام صادره از مراجع قانونی و ذیصلاح.
- د) پیوستن به قراردادهای بین‌المللی و عضویت در سازمان‌ها یا مجامع بین‌المللی با اجازه قانون.

ماده ۱۴- تسجیل عبارتست از تعیین میزان بدهی قابل پرداخت صندوق براساس اسناد و مدارکی که بدهی مذکور را اثبات می‌نماید.

ماده ۱۵- دستور پرداخت عبارتست از سندی که از سوی مدیرعامل یا مقامات مجاز از طرف ایشان برای پرداخت تعهدات و بدهی‌های قابل پرداخت از محل اعتبارات مربوط عهده مدیرکل امور مالی یا مقام مجاز از طرف وی در وجه ذینفع صادر می‌گردد.

ماده ۱۶- هزینه عبارتست از مصرف اعتبارات یا پرداخت‌هایی که بصورت قطعی به ذینفع در قبال تعهد یا تحت عنوان کمک یا عناوین مشابه با رعایت قوانین و مقررات مربوط صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۷- تنخواه گردان وجهی است که از طرف مدیرکل امور مالی یا مقامات مجاز از طرف وی با تأیید مدیرعامل یا مقامات مجاز از طرف ایشان برای هزینه‌های مربوط در اختیار واحدهای تابعه، مأمورین یا اشخاصی که مجاز به دریافت تنخواه گردان هستند قرار می‌گیرد تا به تدریج که هزینه‌های مربوط انجام می‌شود اسناد مربوط را تحویل و مجدداً وجه دریافت دارند. ضوابط اجرایی این ماده براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط مدیرکل امور مالی تهیه و به تصویب مدیرعامل صندوق خواهد رسید.

ماده ۱۸- پیش پرداخت عبارتست از پرداختی که در قبال اخذ ضمانت معتبر از محل اعتبارات مربوط به موجب احکام و قراردادهای طبق مقررات پیش از انجام تعهد صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۹- علی الحساب عبارتست از پرداختی که جهت ادای قسمتی از تعهدات با رعایت مقررات صورت می‌گیرد.

ماده ۲۰- سپرده عبارتست از وجهی که براساس قوانین و مقررات و قراردادهای و یا احکام صادره از سوی مراجع قضایی به منظور تأمین و یا جلوگیری از تضییع حقوق صندوق دریافت شده و استرداد یا ضبط آن تابع

شرایط مقرر در قوانین و مقررات و قراردادهای و آیین نامه ای خواهد بود که توسط مدیرکل امور مالی تهیه و پس از تایید مدیرعامل به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۲۱- دارایی های ثابت مشهود عبارتست از مجموعه اموال منقول و یا غیر منقول که با هدف استفاده مستمر در طول فعالیت صندوق خریداری، احداث و یا تحصیل شده و با توجه به اصل اهمیت، عمر آنها بیش از یکسال باشد.

ماده ۲۲- کارپرداز (مامور خرید) شخصی است که از بین مستخدمین رسمی و قراردادی بند (ب) ماده دو آیین نامه استخدامی صندوق بنا به پیشنهاد مدیرکل امور خدمات عمومی و رفاه و حکم مدیرکل امور اداری و در واحدهای تابعه توسط ردیفهای همتراز بدین سمت منصوب شده و نسبت به تدارک و خرید کالا و خدمات مورد نیاز با رعایت مقررات مربوط اقدام می نماید. در صورت نبود مستخدم رسمی از مستخدم قراردادی واجد صلاحیت استفاده گردیده و می باید تا سقف تنخواه از نامبرده تضمین معتبر اخذ گردد. گردش عملیات تنخواه کارپردازان در پایان هر ماه کنترل، تصفیه و یا ترمیم خواهد گردید.

ماده ۲۳- امین اموال شخصی است که از بین مستخدمین رسمی واجد صلاحیت صندوق بنا به پیشنهاد مدیرکل امور مالی و یا نماینده وی و با موافقت مدیرعامل یا مقامات مجاز به این سمت منصوب شده و مسئولیت حراست، تحویل و تحول و تنظیم حسابهای اموال منقول و غیر منقول و کالاهای تحت ابوابجمعی به عهده او واگذار می گردد.

ماده ۲۴- صندوق دار شخصی است که از بین مستخدمین رسمی و قراردادی بند (ب) ماده دو بنا بر وظایف سازمانی، مسئولیت دریافت وجوه نقد و یا اوراق بهادار را بر عهده دارد.

تبصره ۱- حق صندوق داری و یا اخذ ضمانت از صندوق دار بنابر دستورالعملی خواهد بود که براساس آیین نامه استخدامی توسط مدیرکل امور مالی تهیه و به تصویب مدیرعامل خواهد رسید.

تبصره ۲- در مواردی که فرد واجد صلاحیت با مشخصات فوق وجود نداشته باشد با مسئولیت بالاترین مقام مجاز واحد تابعه بکارگیری سایر افراد بلامانع می باشد.

ماده ۲۵- حساب بانکی در آمد حسابهای غیر قابل برداشتی می باشند که به نام هریک از واحدهای صندوق در بانکهای محل افتتاح شده و مخصوص واریز درآمدهای وصولی می باشند.

ماده ۲۶- حساب بانکی پرداخت حسابهای جاری می باشند که به نام هریک از واحدهای صندوق در بانک محل افتتاح شده و مخصوص انجام

عملیات پرداخت واحد مربوطه خواهند بود.

ماده ۲۷- حساب بانکی تمرکز وجوه درآمد حسابداری است که به نام صندوق نزد بانکهای طرف حساب در مرکز افتتاح شده و وجوه حساب بانکی درآمد یا درآمد واحدهای صندوق تحت شرایطی که مدیر عامل تعیین خواهد کرد به این حساب واریز می گردد.

ماده ۲۸- حساب بانکی پرداختهای انتقالی حسابداری است که به نام صندوق نزد بانکهای طرف حساب در مرکز افتتاح شده و موجودی آن طبق قانون تامین اجتماعی، آیین نامه ها و مقررات مربوطه بر مبنای اعتبارات مصوب به حسابهای بانکی پرداخت و ذخائر انتقال داده می شود.

ماده ۲۹- حساب بانکی ذخائر حسابداری است که به نام صندوق نزد بانکهای طرف حساب در مرکز افتتاح شده و وجوه مازاد درآمد هزینه و درآمدهای مرتبط با سرمایه گذاری به این حساب منتقل و مطابق مقررات به سرمایه گذاری اختصاص داده می شود.

ماده ۳۰- نقصان متعارف، کمبود مقداری یا عددی موجودی ها است که میزان قابل قبول آن توسط کارگروهی مرکب از معاون اداری و مالی، مدیر کل امور مالی، مدیر کل خدمات عمومی و رفاه و یا پشتیبانی درمان (حسب مورد) در موضوع مربوطه تعیین می گردد.

تبصره - نقصان متعارف به حساب هزینه های سال جاری صندوق منظور می گردد. (باستثنای اموال و اثاثیه)

ماده ۳۱- هزینه ها و سایر پرداخت های صندوق پس از طی مراحل تشخیص، تأمین اعتبار، تعهد، تسجیل و صدور دستور پرداخت و با اعمال نظارت مالی انجام خواهد شد.

ماده ۳۲- اختیار و مسئولیت تشخیص، تعهد، تسجیل و دستور پرداخت به عهده مدیرعامل صندوق و مسئولیت تأمین اعتبار و تطبیق با قوانین و مقررات مربوطه بمعهد مدیر کل امور مالی می باشد.

تبصره ۱- مقامات مجاز اشخاصی هستند که اختیارات عهده مدیرعامل و مدیر کل امور مالی موضوع این ماده کتباً به آنها تفویض شده باشد.

تبصره ۲- اختیار و مسئولیت های این ماده حسب مورد از طرف مقامات فوق به سایر مقامات صندوق (مقامات مجاز) کلاً یا بعضاً قابل تفویض خواهد بود ولی در هیچ مورد تفویض اختیار موجب سلب اختیار و مسئولیت از تفویض کننده نخواهد بود.

تبصره ۳- افراد مجاز در مقابل اختیارات واگذار شده دارای مسئولیت بوده و می بایستی در برابر اقدامات خود پاسخگو باشند.

تبصره ۴- تفویض اختیار و مسئولیتهای این ماده نمی تواند از سوی مقامات

مجاز به شخص یا اشخاص دیگر واگذار گردد.

تبصره ۵- کلیه اسناد و اوراق تعهد آور مالی صندوق (چک، سفته و موارد مشابه) براساس قوانین و مقررات مربوطه با امضاء مدیرعامل صندوق و یا مقامات مجاز از طرف ایشان و مدیرکل امور مالی و یا مقامات مجاز از طرف وی معتبر خواهد بود.

تبصره ۶- تفویض اختیار مسئولیت‌های مربوط به مدیرعامل و مدیرکل امور مالی به شخص واحد و نیز تفویض اختیار مسئولیت‌های مدیرعامل به مدیرکل امور مالی یا کارکنان تحت نظر وی مجاز نخواهد بود.

تبصره ۷- مدیرکل امور مالی، روسای امور مالی و یا نمایندگان آنها مجاز نیستند که از طرف مدیرعامل و یا سایر مقامات مجاز اسناد پرداخت هزینه را امضاء نمایند.

فصل دوم: وظایف و تشکیلات

الف - وظایف و مسئولیت‌های امور مالی

ماده ۳۳- نظارت و کنترل امور مالی صندوق مشتمل بر امور مالی صندوق تأمین اجتماعی، از جمله ثبت عملیات مالی، هماهنگی عملیات، اعمال کنترل بودجه‌ای، اجرای تصمیمات مالی مأخوذه و بررسی کلی وضعیت مالی و تهیه و ارائه گزارش‌های مالی مربوط به مراجع ذیربط در قالب سیستم‌های مکانیزه، بررسی نتایج بدست آمده و ارائه گزارش‌ها و صورت‌های مالی، تهیه و تنظیم و پیشنهاد دستورالعمل‌های مالی.

ماده ۳۴- وظایف مدیرکل امور مالی:

الف- نظارت بر امور مالی و محاسباتی و نگاهداری و تهیه و تنظیم صورت‌های مالی بر طبق قانون و ضوابط و مقررات مربوط و صحت و سلامت آنها.

ب- نظارت و هماهنگی در اجرای قوانین و مقررات حاکم بر عملیات مالی صندوق و حفظ اسناد، مدارک و دفاتر مالی.

ج- نظارت بر انجام کلیه دریافتها و پرداختها، ثبت و ضبط درآمدها و هزینه‌ها و صدور اسناد مربوطه.

د- نگهداری حساب اموال صندوق و نظارت بر اموال مذکور.

ه- نظارت بر اعمال کنترل بودجه‌ای و تهیه گزارش‌های مربوط.

و- اعمال نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات مالی و محاسباتی صندوق.

ز- نظارت بر حسن اجرای وظایف روسای ادارات امور مالی در مرکز و واحدهای تابعه.

ح- سایر وظایفی که به موجب این آیین نامه و سایر قوانین و مقررات مربوط واگذار می گردد.

تبصره - مدیرکل امور مالی می تواند وظایف تعیین شده خود را در این آیین نامه به معاونین یا روسای امور مالی واحدهای تابعه حسب مورد تفویض نماید.

ب - تشکیلات

ماده ۳۵ - مدیرکل امور مالی صندوق از بین کارکنان رسمی و قراردادی بند (ب) ماده ۲ آئین نامه استخدامی رسته امور مالی و یا مامور براساس آیین نامه استخدامی صندوق بنا به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت مدیره و با حکم مدیرعامل صندوق منصوب شده و عزل وی نیز بصورت فوق خواهد بود. وی در مقابل مدیرعامل مسئولیت مستقیم خواهد داشت.

تبصره - در مواقع اضطراری مدیرعامل می تواند در صورت عزل و یا فوت مدیر کل امور مالی، نسبت به حکم سرپرستی موقت حداکثر ۶ ماهه اقدام نماید.

ماده ۳۶ - معاونین اداره کل امور مالی در ستاد صندوق بنا به پیشنهاد مدیرکل امور مالی و با حکم معاون اداری مالی و رؤسای امور مالی استانها بنا به پیشنهاد مدیرکل استان و حکم مدیرکل امور مالی و رؤسای حسابداری واحدهای تابعه به پیشنهاد مسئولین واحدهای تابعه و تایید مدیر امور مالی استان و حکم مدیرکل امور مالی منصوب شده و عزل آنان نیز به صورت فوق خواهد بود. رؤسای ادارات امور مالی هر استان تحت نظر مدیرکل استان مربوطه و رؤسای حسابداری واحدهای تابعه تحت نظر بالاترین مقام واحد تابعه انجام وظیفه نموده و در مقابل مدیرکل امور مالی صندوق مسئول و پاسخگو خواهند بود.

تبصره - مدیر امور مالی قبلی و بعدی مکلفند حداکثر ظرف یکماه از تاریخ اشتغال مدیر مالی جدید نسبت به تنظیم صورت مجلس تحویل و تحول (متناسب با فرمهای امور ذیحسابیهای وزارت امور اقتصاد و دارایی) اقدام نمایند. این صورت مجلس باید به تایید مدیر کل امور مالی برسد. در مواردی که مدیر مالی از تحویل ابواب جمعی خود استنکاف ورزد ابواب جمعی وی با حضور نماینده مدیر کل امور مالی و نماینده بالاترین مقام صندوق در استان و مدیر مالی جدید تحویل و تحول خواهد شد. درخصوص مدیرکل امور مالی نیز به ترتیب فوق عمل خواهد گردید.

فصل سوم: تهیه و تنظیم و تصویب بودجه

ماده ۳۷ - بودجه تفصیلی صندوق در هر سال مالی در مهلت مقرر قانونی براساس اهداف، برنامه ها و وظایف صندوق توسط اداره کل بودجه و تشکیلات با رعایت دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه جمع آوری و تنظیم، تا پس از تایید مدیرعامل و هیئت مدیره جهت تصویب به هیئت امناء ارسال می گردد.

تبصره - دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه و همچنین تعیین بودجه هر یک از واحدهای تابعه صندوق کارگروهی مرکب از ۵ یا ۷ نفر که توسط مدیرعامل انتخاب می گردند صورت خواهد گرفت.

ماده ۳۸- چنانچه در شروع سال مالی صندوق، بودجه تفصیلی تصویب و ابلاغ نگردیده باشد تا زمان تصویب و ابلاغ به منظور جلوگیری از هرگونه وقفه‌ای در انجام امور پس از تصویب هیئت مدیره هر ماه حداکثر ۳ ماه مجوز خرج بر مبنای یک دوازدهم اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی سال قبل صندوق صادر خواهد شد.

تبصره ۱- درصدی از اعتبارات درآمدهای صندوق، بدون الزام به رعایت مفاد این آیین نامه و سایر مقررات عمومی در اختیار مدیر عامل قرار می گیرد که براساس دستورالعملی که به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید هزینه گردد.

تبصره ۲- درصد مذکور هر ساله به پیشنهاد مدیر عامل و تایید هیئت مدیره در قالب بودجه سالانه به تصویب هیئت امناء خواهد رسید.

ماده ۳۹- بودجه هر یک از واحدهای تابعه صندوق، پس از تصویب بودجه از سوی هیئت امناء به تفکیک سرفصل های هزینه و درآمد توسط مدیر عامل صندوق ابلاغ خواهد گردید. مسئولین واحدهای تابعه و رؤسای امور بودجه و امور مالی واحدها مسئول حسن اجرای آن خواهند بود.

ماده ۴۰- دستیابی به اهداف بودجه مصوب از لحاظ وصول درآمدهای حق بیمه و متفرعات آن با توجه به قانون تأمین اجتماعی بعهده معاونت فنی و درآمد و از جهت وصول درآمدهای حاصل از بکارگیری وجوه و ذخایر به عهده معاونت اقتصادی و برنامه ریزی می باشد.

ماده ۴۱- مدیرعامل صندوق می تواند در صورت افزایش فعالیت ها، حین اجرای بودجه ارقام بودجه مصوب را با تایید هیئت مدیره و تصویب هیئت امناء و با رعایت مقررات مربوط تغییر دهد.

تبصره ۱- جایجایی اعتبارات درداخل هر یک از فصول هزینه ای تا میزان ده درصد با تصویب هیئت مدیره صندوق مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه در هر حال در جمع اعتبارات بودجه عملیات یا بودجه هزینه های سرمایه ای تغییری حاصل نگردد. هر نوع تغییر متجاوز از میزان فوق موکول با تصویب هیئت امناء خواهد بود.

تبصره ۲- وجود اعتبار در بودجه بخودی خود برای اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی ایجاد حق ننموده و استفاده از اعتبارات باید با رعایت قوانین و مقررات مربوط انجام گردد.

ماده ۴۲- در مورد آن قسمت از هزینه های جاری و مستمر و خرید اموال که نوعاً انجام آن از یکسال مالی تجاوز می کند صندوق می تواند برای مدت

متناسب قراردادهایی که مدت اجرای آن از سال مالی تجاوز می کند منعقد نماید. لیکن صندوق مکلف است در بودجه سالانه خود اعتبارات لازم برای پرداخت تعهدات مربوط را مقدم بر سایر اعتبارات منظور نماید.

تبصره - کلیه اعتبارات بودجه مصوب هر سال تا پایان سال مالی قابل تعهد و پرداخت است و مانده وجوه اعتبارات مصرف نشده بایستی حداکثر تا پایان فروردین ماه سال بعد به حسابی که توسط اداره کل امور مالی اعلام می شود واریز گردد.

ماده ۴۳- در مواردی که بر اثر تعهد زائد بر اعتبار یا عدم رعایت مقررات خدمتی انجام شود یا مالی به تصرف صندوق درآید، مقام یا مقامات مجاز مکلف به رد معامله مربوط می باشد. در صورتی که رد عین آن میسر نبوده و یا فروشنده از قبول آن امتناع داشته باشد و همچنین در مورد خدمات انجام شده مکلف به قبول و وجه مورد معامله در حدود اعتبارات موجود یا اعتبارات سال بعد قابل پرداخت است. لیکن اقدامات فوق مانع تعقیب قانونی متخلف نخواهد بود.

ماده ۴۴- در صورتی که براساس گواهی خلاف واقع مدیر کل امور مالی و مدیران مالی نسبت به تامین اعتبار و یا اقدام یا دستور مدیر عامل یا مقامات مجاز زائد بر اعتبار مصوب و یا بر خلاف قانون و مقررات وجهی پرداخت یا تعهدی علیه صندوق ایجاد شود هریک از این تخلفات در حکم تصرف غیر قانونی در وجوه و اموال صندوق خواهد بود.

ماده ۴۵- صندوق مجاز است به منظور اخذ مطالبات و یا بدهی ها از اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به تهاتر (معاوضه) و یا پایاپای نمودن مطالبات و بدهی ها حسب ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره صندوق خواهد رسید اقدام نماید.

ماده ۴۶- بودجه مصوب هر سال مالی تا آخر همان سال قابل تعهد و پرداخت است و آن میزان از هزینه ها که در سال جاری یا سنوات قبل تحقق یافته اند در حساب تعهدات پرداختنی منظور و از آن محل پرداخت خواهد گردید.

ماده ۴۷- صندوق مجاز می باشد به منظور تامین بخشی از تعهدات آتی نسبت به انجام سرمایه گذاری حسب ضوابط و مقرراتی که در بودجه سالانه صندوق به تصویب هیئت امناء خواهد رسید اقدام نماید.

ماده ۴۸- در صورت عدم تحقق منابع نقدی پیش بینی شده در بودجه سالانه و به منظور تامین بخشی از هزینه های صندوق در مواقع ضروری، مدیر عامل صندوق با تصویب هیئت مدیره مجاز خواهد بود نسبت به اخذ تسهیلات از سیستم بانکی، حداکثر تا معادل یک دوازدهم بودجه مصوب

سالانه در بخش مصارف تعهدات قانونی، اقدام نماید. لازم است صندوق در بودجه سال بعد منابع باز پرداخت اینگونه تسهیلات را پیش بینی و آن را پرداخت نماید.

ماده ۴۹- پرداخت هرگونه کمک و یا اعانه (کمک بلاعوض) نقدی یا غیر نقدی به اشخاص، موسسات دولتی یا غیردولتی در راستای شرح وظایف و مأموریت صندوق می بایست در بودجه سالانه صندوق پیش بینی و به تصویب برسد.

ماده ۵۰- بودجه تلفیقی گروه صندوق تأمین اجتماعی در هر سال در مهلت مقرر قانونی توسط دفتر امور مجامع با رعایت دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه جمع آوری و تنظیم تا پس از تایید هیئت مدیره به تصویب هیئت امنا برسد. دفتر امور مجامع صندوق در مقابل هیئت مدیره مسئولیت مستقیم خواهد داشت.

فصل چهارم: حسابهای بانکی

ماده ۵۱- واحدهای تابعه صندوق می توانند حسب نیاز و با ارائه درخواست و تایید مدیرکل امور مالی و تصویب مدیرعامل در هر یک از بانکها و موسسات مالی و اعتباری مجاز نسبت به افتتاح حساب اقدام نمایند.

تبصره - برداشت از هر حساب بانکی حداقل با دو امضاء مجاز (به همراه مهر صندوق) می باشد که یکی از آنها مدیرعامل یا مقامات مجاز از طرف ایشان و امضای دیگر مدیرکل امور مالی یا نماینده وی بوده و یک فرد در عین حال نمی تواند به عنوان مقام مجاز از طرف مدیرعامل و مدیرکل امور مالی توأمأ تعیین گردد.

ماده ۵۲- کلیه پرداخت های صندوق به جز پرداخت های جزیی و یا استثنایی که از طریق تنخواه گردان صورت خواهد پذیرفت بایستی از طریق صدور چک و یا حواله بانکی و یا پرداخت الکترونیکی با رعایت ضوابط و مقررات انجام گردد.

ماده ۵۳- در متن اسناد فارغ از آنکه پرداخت بابت چه موردی باشد ضروری است مشخصات و هویت گیرنده وجه و موضوع پرداخت بطور مشروح قید گردد.

تبصره - اخذ وجه نقد یا چک در وجه حامل بابت حق بیمه، خسارت، جرائم قانونی و یا مطالبات دیگر توسط صندوق مجاز نمی باشد.

فصل پنجم: سیستم حسابداری

ماده ۵۴- عملیات مالی و حسابداری صندوق و نحوه تهیه و تنظیم بودجه گروه صندوق براساس نظام تعهدی و بر مبنای اصول و موازین متداول و استانداردهای حسابداری و قوانین و مقررات مربوط صندوق به مورد اجرا

گذارده می شود.

ماده ۵۵- به منظور حصول آگاهی از عملکرد مالی، مدیر کل امور مالی صندوق موظف است هر سه ماه یکبار گزارش جامعی در مورد وضعیت کلی امور مالی صندوق در سه ماه گذشته تهیه نموده و گزارش های مذکور را با کاربرد روش ها و تکنیک های ضروری ضمن ارائه و توضیح مدل های مقدراری پردازش و به انضمام صورتهای مالی مورد لزوم به هیئت مدیره و مدیرعامل صندوق ارائه نماید تا امکان اتخاذ تصمیمات به موقع و صحیح براساس اطلاعات ارائه شده در گزارش های مالی موضوع این ماده از سوی مدیریت صندوق امکان پذیر باشد.

ماده ۵۶- نحوه تهیه و تنظیم حسابها و دفاتر مالی و نگهداری حساب های صندوق طبق مقررات مندرج در این آیین نامه و سایر مقررات مربوط و براساس استانداردهای حسابداری در کشور خواهد بود در پایان هر سال مالی حسابها و دفاتر صندوق بسته شده و ترازنامه سالانه و گزارش مالی صندوق براساس مهلت تعیین شده در اساسنامه و تحت نظارت و مسئولیت مدیر کل امور مالی تهیه و پس از تأیید مدیر عامل و تصویب هیئت مدیره جهت رسیدگی به مراجع ذیربط تسلیم خواهد شد.

تبصره - مهلت مقرر در ماده فوق الاشاره براساس درخواست مدیر کل امور مالی و تأیید مدیر عامل حداکثر تا یک ماه قابل تمدید خواهد بود.

ماده ۵۷- کلیه عملیات مربوط به دریافتها، پرداختها و سایر عملیات حسابداری که انجام آنها براساس اصول حسابداری در پایان سال مالی برای تنظیم صورتهای مالی صندوق ضروریست می باید از طریق صدور سند حسابداری انجام گردد.

ماده ۵۸- به منظور تأمین ذخیره استهلاک دارایی ثابت، در هر سال ذخیره های براساس اصول و موازین متداول حسابداری و قوانین مالیاتی و دستورالعمل مربوط و ضمن رعایت قوانین و مقررات موضوعه در حسابها منظور خواهد شد.

ماده ۵۹- به منظور تأمین ذخیره کافی جهت پرداخت مزایای پایان خدمت و باز خرید سنوات خدمت کارکنان صندوق ضروری است همه ساله براساس قوانین و مقررات موضوعه در آیین نامه استخدامی صندوق تحت عنوان ذخیره مزایای پایان خدمت و باز خرید سنوات خدمت کارکنان در حسابها منظور گردد.

ماده ۶۰- چنانچه قسمتی از مطالبات صندوق از اشخاص حقیقی یا حقوقی (به استثناء حق بیمه و جرائم متعلقه آن) با توجه به سوابق مربوط و وجود دلایل کافی غیر قابل وصول تشخیص داده شوند، برگشت آنها از حسابها به شرح ذیل

مجاز می باشد:

الف: تا مبلغ صد میلیون ریال به پیشنهاد مدیر کل امور مالی و موافقت مدیرعامل

ب: از صد میلیون ریال بالاتر تا پانصد میلیون ریال به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت مدیره

ج: مبالغ بیش از پانصد میلیون ریال به پیشنهاد مدیر عامل، تایید هیئت مدیره و تصویب هیئت امناء

ماده ۶۱- دارایی های ثابت به هنگام خرید به بهای تمام شده و در صورت انتقال از سایر دستگاه های اجرایی و اشخاص حقیقی و حقوقی به صندوق به بهای ارزیابی شده (توسط کارشناس رسمی دادگستری منتخب صندوق) در حساب دارایی ها ثبت خواهد شد.

فصل ششم: سایر مقررات

ماده ۶۲- به منظور اعمال کنترل نسبت به حفاظت اموال صندوق و حصول اطمینان از انعکاس صحیح دارایی ها در ترازنامه، حداکثر هر سه سال یک بار براساس دستورالعملی توسط مسئولین مالی مرکز و واحدهای تابعه و تحت نظارت و مسئولیت مدیر کل امور مالی صورت جامعی از کلیه دارایی ها تهیه خواهد شد.

ماده ۶۳- حقوقی که در نتیجه تخلف از اجرای شرایط قراردادهای منعقد شده برای صندوق ایجاد می شود بجز در موارد صدور احکام از سوی مراجع قضایی که لازم الاجرا می باشد کلاً و بعضاً قابل بخشش نیست.

تبصره - در مواردی که براساس مفاد قراردادهای منعقد شده و حسب نظر هیئت مدیره محرز گردد که تمام یا قسمتی از تخلف از شرایط ناشی از حوادث و علل خارج از اراده طرف قرارداد بوده است براساس نظریه هیئت مدیره اقدام خواهد شد.

ماده ۶۴- در مواردی که براساس شرایط مندرج در احکام و قراردادها که پرداخت وجهی قبل از انجام تعهد ضروری باشد و همچنین در مواردی که تهیه اسناد مثبته قبل از پرداخت میسر نباشد با دستور کتبی مدیرعامل یا مقامات مجاز از طرف ایشان مبالغ لازم پیش پرداخت ضمن دریافت تضمین معتبر معادل آن و یا علی الحساب در حدود اعتبارات مصوب قابل پرداخت خواهد بود تا پس از تهیه یا تکمیل اسناد مثبته به حساب هزینه قطعی منظور و تسویه گردد.

ماده ۶۵- دریافت ضمانت نامه بانکی، اسناد خزانه، اوراق بهادار (سفته)، اوراق مشارکت و سهام بدون نام، وثیقه اسناد مربوط به املاک و مستغلات و یا هر یک از انواع تضمینات مصوب هیئت وزیران به عنوان سپرده (تضمین) شرکت در مناقصه، مزایده، حسن انجام معامله و یا ... بلامانع می باشد. (در خصوص دریافت

اوراق بهادار (سفته) اخذ مجوز از هیئت مدیره الزامی است)
تبصره - در خصوص شرکتهای وابسته یا تابعه صندوق که بیش از پنجاه در صد سهام آن مربوط به صندوق باشد چک شرکت به همراه تاییدیه صادر شده از سوی رئیس هیئت مدیره شرکت کفایت می کند.
ماده ۶۶- به منظور حصول آگاهی از عملکرد مالی شرکتهای و موسساتی که بیشتر از ۵۱ درصد سهام و مالکیت آنها متعلق به صندوق می باشد دفتر امور مجامع صندوق موظف است هر سه ماه یکبار گزارش جامعی در مورد وضعیت کلی امور مالی گروه صندوق در سه ماه گذشته تهیه نموده و گزارش های مذکور را با کاربرد روش ها و تکنیک های ضروری ضمن ارائه توضیح مدل های مقداری پردازش و به انضمام صورتهای مالی مورد لزوم به هیئت مدیره و مدیر عامل صندوق ارائه نماید تا امکان اتخاذ تصمیمات به موقع و صحیح براساس اطلاعات ارائه شده در گزارش های مالی موضوع این ماده از سوی مقامات صندوق امکان پذیر باشد.

ماده ۶۷- صندوق می تواند در موارد خاص ناشی از جنگ زلزله آتش سوزی، سیل و سایر حوادث قهری که دسترسی به اصل اسناد و مدارک اثبات کننده خرج در حسابها میسر نباشد به تشخیص کارگروهی متشکل از سه نفر (نماینده مدیر عامل، مدیر کل حراست و مدیر کل امور مالی) موضوع را براساس قرائن و شواهد موجود بررسی و در صورت صحت با تنظیم صورتمجلس پس از تایید مدیر عامل و تصویب هیئت مدیره به هزینه قطعی منظور نماید.

ماده ۶۸- صندوق مجاز است به منظور افزایش سطح خدمات خود در مراکز ملکی، همچنین افزایش درآمدها و تامین مالی بهینه نسبت به واگذاری (مشارکت یا استجاره) ظرفیت بلااستفاده از فضا و امکانات و اموال منقول و غیرمنقول و املاک و ابنیه خود و یا فعالیتهای اقتصادی پس از بازاریابی مناسب و با رعایت صرفه و صلاح و مقررات صندوق از طریق اشخاص حقیقی یا حقوقی بنحوی که وظایف حاکمیتی صندوق مخدوش نگردد اقدام نماید.

تبصره - اجرای این ماده منوط به دستورالعملی است که به پیشنهاد مدیرعامل به تصویب هیئت مدیره خواهد رسید.

ماده ۶۹- بازرس قانونی صندوق بر اساس اساسنامه، سازمان حسابرسی خواهد بود.

ماده ۷۰- در صورتی که مدیر کل امورمالی پرداخت وجهی را خلاف مقررات تشخیص دهد مراتب را با ذکر دلیل به دستور دهنده (مقام مجاز) منعکس می نماید با صدور دستور کتبی مجدد و قبول مسئولیت امر توسط دستور

دهنده، مدیرکل امور مالی ضمن اجرای دستور مراتب را به ترتیب به مدیر عامل و در صورتی که فرد دستور دهنده مدیر عامل باشد به هیئت مدیره گزارش خواهد نمود.

تبصره - در صورتی که مدیران امور مالی و یا روسای حسابداری هریک از واحدهای تابعه صندوق، پرداخت وجهی را خلاف مقررات تشخیص دهند مراتب را با ذکر دلیل به دستور دهنده (مقام مجاز) منعکس می نمایند با صدور دستور کتبی مجدد و قبول مسئولیت امر توسط دستور دهنده، مدیران امور مالی و یاروسای حسابداری ضمن اجرای دستور، مراتب را به مدیرعامل و مدیرکل امور مالی گزارش خواهند نمود. مدیرکل امور مالی در صورت تشخیص تخلف مراتب را به هیئت مدیره گزارش خواهد نمود.

ماده ۷۱- صندوق مجاز است به منظور ارائه خدمات بهتر به مشمولین تأمین اجتماعی حسب دستورالعملهایی که به تصویب هیئت مدیره صندوق خواهد رسید نسبت به پرداخت پرکیس و طرح های درمانی خودکفایی در بخش درمان اقدام نماید. هزینه های ناشی از اجرای این ماده از محل بودجه مصوب واحدهای درمانی تأمین می گردد.

ماده ۷۲- در مواردی که در تفسیر این آیین نامه اختلاف نظر بین مدیرعامل و مدیرکل امور مالی وجود داشته باشد مدیرعامل موظف است در اولین جلسه هیئت مدیره (حداکثر ظرف یکماه) نسبت به مطرح کردن موضوع و اخذ رای هیئت مدیره اقدام نماید.

تبصره- تغییر تشکیلات اداری یا عناوین شغلی صندوق در اجرای مفاد این آیین نامه موثر نبوده و واحدهای جایگزین مربوط موظف به اجرای این مقررات خواهند بود.

این آیین نامه مشتمل بر شش فصل و هفتاد و دو ماده و بیست و هفت تبصره به تصویب هیئت امناء صندوق رسیده است. مفاد این آیین نامه از تاریخ تصویب و ابلاغ لازم الاجرا بوده و کلیه دستورالعمل ها و بخشنامه ها و مصوبات مغایر با آن لغو و اعمال تغییرات بعدی در مفاد این آیین نامه بنا به پیشنهاد مدیرعامل و تایید هیئت مدیره می باید به تصویب هیئت امناء برسد.

اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۰ هیئت وزیران)^۱

ماده ۱- سازمان تأمین اجتماعی^۲ موضوع ماده (۱) قانون تأمین اجتماعی-

۱- با توجه به نظریه شماره ۱۲۳۰۹۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۷ معاونت حقوقی ریاست جمهوری، هر چند به موجب تبصره (۲) ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳، براساس ماهیت فعالیت های بیمه‌ای حکم به تغییر عناوین تشکیلاتی نهادهای فعال درخصوص بیمه اجتماعی و درمانی به «صندوق» داده شده است و تأمین اجتماعی متولی فعالیت های بیمه‌ای موضوع تبصره مزبور می باشد، لیکن مقنن در احکام قانونی مؤخر (از جمله ماده (۵) اصلاحی قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳)، ضمن بر شمردن امور و فعالیت های دارای ماهیت بیمه‌ای، حکم به انجام آن توسط «سازمان تأمین اجتماعی» داده است و متولی اجرای این احکام، دستگاهی جز آن دستگاه (تأمین اجتماعی) نیست. بنابراین استفاده از عنوان تشکیلاتی «سازمان» توسط آن دستگاه کاملاً منطبق با قانون است.

۲- اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ توسط هیأت وزیران اصلاح گردید که به موجب نظریه شماره ۵۶۲۶۴هـ/ب رئیس مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۶، ملغی الاثر گردید. متن مصوبه ملغی شده به شرح زیر است:

اصلاح اساسنامه صندوق تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۹۱/۵/۱۱)

«هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ بنا به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و تایید شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی و به استناد ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۸۳ - تصویب نمود:

اساسنامه صندوق تأمین اجتماعی موضوع تصویب نامه شماره ۹۷۸۶۳/ت/۴۲۴۹۶هـ مورخ ۱۳۸۹/۵/۳ به شرح زیر اصلاح می شود.

الف - ماده (۱) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱- به موجب قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی مدیریت سازمان تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۸۸ - صندوق تأمین اجتماعی به سازمان تأمین اجتماعی تغییر نام می یابد.

ب - متن زیر به ابتدای ماده (۷) اضافه می شود:

ماده ۷- هیأت امنای سازمان علاوه بر سازمان تأمین اجتماعی در حکم هیأت امنای کلیه صندوق ها از جمله صندوق بازنشستگی کشوری و صندوق بیمه روستاییان و عشایر خواهد بود.

ج - تبصره ماده (۱۴) به عنوان تبصره (۱) تلقی و تبصره های ذیل به آن الحاق می شود:

تبصره ۱- شرایط انتصاب مدیر عامل سازمان به شرح زیر است:

۱- داشتن مدرک تحصیلی حداقل کارشناسی ارشد

۲- داشتن پنج سال سابقه کار تخصصی در امور مدیریتی یا اقتصادی یا مالی یا حسابداری یا انفورماتیک و گروه پزشکی

مصوب ۱۳۵۴ - که به موجب تبصره (۲) ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع و رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است، از این پس براساس مفاد این اساسنامه و سایر قوانین و مقررات مربوط اداره می‌شود.

ماده ۲- هدف صندوق تأمین اجتماعی که در این اساسنامه به اختصار صندوق نامیده می‌شود، اجرا، تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های تأمین اجتماعی و درمانی و استقرار نظام هماهنگ متناسب با اهداف نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و تمرکز وجوه و درآمدهای موضوع قانون تأمین اجتماعی با به‌کارگیری اصول محاسبات بیمه‌ای در حوزه بیمه و رعایت اصول بنگاهداری و اقتصادی در حوزه سرمایه‌گذاری با بهره‌گیری از وجوه و ذخایر در اختیار صندوق می‌باشد.

ماده ۳- موضوع فعالیت صندوق در راستای تحقق اهداف بیمه‌ای مقرر در قوانین و مقررات مربوط از جمله قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و قانون تأمین اجتماعی همچون بازنشستگی، بیکاری، حوادث و بیماری‌ها، غرامت دستمزد، مستمری از کارافتادگی و بازماندگان و همچنین خدمات درمانی و تشکیل، اداره و نظارت بر بخش‌های بیمه‌های اجتماعی و درمانی و فعالیت‌های اقتصادی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری تحت پوشش) مربوط می‌باشد.

ماده ۴- صندوق دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی می‌باشد و به صورت مؤسسه عمومی غیردولتی زیرمجموعه وزارت رفاه و تأمین اجتماعی طبق مقررات این اساسنامه و سایر قوانین و مقررات مربوط اداره خواهد شد. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

تبصره ۳- منظور از امور مدیریتی شامل موارد زیر خواهد بود:

۱- مدیریت دولتی شامل وزراء، معاونین و مشاورین و مدیران کل و همتراز آنها در دستگاه‌های اجرایی

۲- مدیریت بازرگانی و صنعتی شامل اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل شرکت‌های دولتی و شرکت‌های فعال در حوزه بازرگانی و صنعتی و تجارت پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس

۳- مدیریت حقوقی و قضایی شامل معاونین و مدیران ستادی قوه قضاییه و روسای کل دادگستری‌ها و دادستان‌های مراکز استان و معاونین حقوقی دستگاه‌های اجرایی در سطح معاونین وزیر

۴- سایر مدیریت‌ها از جمله روسای دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و مراکز آموزش عالی حسب مورد پس از تایید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور تبصره ۴- احراز شرایط مدیر عامل منتخب موضوع تبصره های (۲) و (۳) با معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور و تایید نهایی رییس شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی خواهد بود.»

ماده ۵- مرکز اصلی صندوق در تهران است و می تواند در تهران و سایر مناطق کشور از طریق شعب و نمایندگی ها یا از طریق واگذاری برخی از امور به کارگزاری ها با رعایت تبصره (۱) ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی نسبت به انجام وظایف قانونی خود اقدام نماید.

تبصره ۱- امکان جابجایی مرکز اصلی صندوق در اختیار هیأت امنای می باشد.

تبصره ۲- صندوق مجاز است با رعایت قوانین و مقررات مربوط بر حسب ضرورت نسبت به تأسیس شعبه یا نمایندگی در خارج از کشور اقدام نماید.

ماده ۶- ارکان صندوق به شرح زیر است:

الف- هیأت امنای

ب- هیأت مدیره

پ- مدیرعامل

ت- هیأت نظارت

ماده ۷- تعداد اعضای هیأت امنای صندوق بر اساس قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تامین اجتماعی و صندوق های بازنشستگی و بیمه های درمانی - مصوب ۱۳۸۸- که از جمله مسئولیت هیأت امنای صندوق را عهده دار است جمعاً نه نفر بوده و به صورت زیر تعیین می گردند:

الف- شش نفر با پیشنهاد وزیر رفاه و تامین اجتماعی و تصویب شورای عالی رفاه و تامین اجتماعی. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

ب- سه نفر باقیمانده مطابق جزء (۲) بند (الف) ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی.

تبصره ۱- اعضای هیأت امنای برای مدت چهار سال انتخاب می شوند و جایگزینی پیش از موعد و تجدید انتخاب آن ها بلامانع است و حکم انتصاب رئیس و اعضای هیأت امنای توسط وزیر رفاه و تامین اجتماعی صادر می شود. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

تبصره ۲- چنانچه هر یک از اعضای هیأت امنای برکنار، فوت یا استعفا نماید یا بیش از سه جلسه متوالی با تشخیص رئیس هیأت امنای بدون عذر موجه غیبت کند، جانشین او برای بقیه مدت مقرر به نحو مذکور در این ماده انتخاب خواهد شد.

تبصره ۳- جلسات هیأت امنای حداقل با حضور شش نفر از اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آن با رأی موافق حداقل پنج عضو حاضر قطعیت خواهد یافت.

تبصره ۴- در صورتی که یکی از اعضای هیأت امنای شخص وزیر رفاه و تامین اجتماعی باشد، ریاست هیأت امنای به عهده وی خواهد بود. (وزیر

تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

ماده ۸- وظایف و اختیارات هیأت امنا به شرح زیر می باشد:

الف- تصویب خط مشی و راهبردهای کلان صندوق
ب- تصویب برنامه و بودجه، صورت‌های مالی و عملکرد سالانه صندوق
پ- نصب و عزل اعضای هیأت مدیره و هیأت نظارت
تبصره- نصب و عزل مدیرعامل صندوق با پیشنهاد هیأت امنا و تأیید و حکم وزیر رفاه و تأمین اجتماعی انجام می پذیرد. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

ت- تعیین حقوق و مزایا و پاداش اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و حق الزحمه هیأت نظارت در حدودی که شورای حقوق و دستمزد (با رعایت ماده ۷۴ قانون مدیریت خدمات کشوری) تعیین می نماید.

ث- تصویب آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری استخدامی و سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز صندوق.

ج- تصویب شاخص‌های عملکرد بر اساس اهداف و راهبردهایی که توسط هیأت مدیره تدوین و پیشنهاد می گردد.

چ- بررسی و تصویب تشکیلات کلان صندوق به پیشنهاد هیأت مدیره.

ح- پیشنهاد اصلاح اساسنامه به وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جهت بررسی و در صورت تأیید، ارسال آن جهت تصویب نهایی در هیأت وزیران. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

د- پیشنهاد تغییر یا اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی (از جمله نرخ حق بیمه و سن بازنشستگی) براساس شاخص‌های جمعیتی امید به زندگی و محاسبات بیمه‌ای جهت تصویب در هیأت وزیران و سیر مراحل قانونی.

تبصره ۱- نحوه تشکیل و اداره جلسات هیأت امنا به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که پس از تشکیل اولین جلسه به تصویب هیأت امنا می رسد.

تبصره ۲- مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره بدون حق رأی در جلسات هیأت امنا شرکت می کنند.

تبصره ۳- هیأت امنا برای بررسی و اظهارنظر در خصوص مسایل صندوق می تواند کار گروه‌های تخصصی داشته باشد. ترتیب تشکیل جلسات کارگروه‌های تخصصی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف سه ماه پس از تشکیل اولین جلسه به تصویب هیأت امنا می رسد.

ماده ۹- اعضای هیأت مدیره صندوق مطابق بند (ب) و تبصره (۱) ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی متشکل از پنج یا هفت نفر دارای تخصص و تجارب مختلف مورد نیاز می باشد که از سوی هیأت امنا برای مدت چهارسال انتخاب خواهند شد. انتخاب مجدد آنها

بلامانع می باشد. (به موجب اصلاح ماده (۹) اساسنامه صندوق تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۹۱/۳/۷ بعد از واژه «پنج» عبارت «یا هفت» اضافه شده است.)

تبصره ۱- صدور احکام اعضای هیأت مدیره به عهده وزیر رفاه و تأمین اجتماعی است. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

تبصره ۲- هیأت مدیره در اولین جلسه از بین اعضای خود یک نفر را به عنوان رئیس، یک نفر نائب رئیس و یک نفر منشی انتخاب می نماید.

ماده ۱۰- وظایف رئیس هیأت مدیره به شرح زیر است:

الف - دعوت از اعضای هیأت مدیره جهت تشکیل جلسات

ب - اداره جلسات هیأت مدیره

پ - انعکاس پیشنهادهای هیأت مدیره به هیأت امنای و ابلاغ مصوبات هیأت امنای و هیأت مدیره به مدیرعامل

تبصره - در غیاب رئیس هیأت مدیره، تمامی وظایف را نایب رئیس برعهده دارد.

ت - مکاتبه لازم با دستگاه ها و مراجع ذی صلاح

ماده ۱۱- مدت عضویت اعضای هیأت مدیره چهار سال است. تجدید انتخاب یا جایگزینی قبل از موعد آنان به ترتیب مقرر در این اساسنامه خواهد بود.

تبصره ۱- تا زمان انتخاب اعضای هیأت مدیره جدید، هیأت مدیره قبلی در سمت خود انجام وظیفه خواهند نمود.

تبصره ۲- در صورت استعفا، عزل یا فوت هر یک از اعضای هیأت مدیره، هیأت امنای به ترتیب مقرر در این اساسنامه، ظرف یک ماه جانشین وی را تعیین می نماید.

ماده ۱۲- وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:

الف- بررسی و تدوین خط مشی، راهبردهای کلان و برنامه های اجرایی لازم برای دستیابی به اهداف صندوق جهت ارایه به هیأت امنای.

ب- تدوین برنامه عملیاتی با رعایت اصول بهره روری جهت تحصیل اهداف راهبردی و خط مشی به صورت سالانه و پنج ساله.

پ- بررسی و تدوین بودجه، صورت های مالی و عملکرد سالانه صندوق جهت ارایه به هیأت امنای.

ت- بررسی و تدوین آیین نامه های مالی، معاملاتی، اداری و استخدامی و سایر آیین نامه ها و ضوابط مورد نیاز و ارایه آنها به هیأت امنای.

ث- بررسی و تدوین ساختار و تشکیلات کلان صندوق و ارایه آن به هیأت امنای و تصویب تشکیلات تفصیلی صندوق براساس اصول و معیارهای ابلاغی هیأت امنای.

ج- بررسی و تأیید نحوه استفاده و بهره‌برداری از وجوه ذخایر صندوق و پیشنهاد آن به هیأت امانا.

چ- تعیین اعضای هیأت مدیره شرکت‌ها و موسسات تابع بدون واسطه و هدینگ‌های زیرمجموعه جهت صدور حکم توسط مدیرعامل پس از تأیید وزیر رفاه و تأمین اجتماعی. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

ح- نظارت بر عملکرد شرکت‌ها و مؤسسات تابع صندوق و اریه گزارش به هیأت امانا.

خ- انجام سایر امور لازم برای صندوق جهت حضور در جلسات مجامع مؤسسات و شرکت‌هایی که تمام یا قسمتی از سهام آنها متعلق به صندوق می‌باشد.

ر- تفریغ بودجه سال قبل تا پایان خرداد هر سال و ارائه آن به همراه ارزیابی عملکرد صندوق به هیأت امانا.

تبصره- هیأت مدیره می‌تواند در صورت لزوم بخشی از اختیارات خود را به مدیرعامل تفویض نماید. این واگذاری رافع مسئولیت هیأت‌مدیره نخواهد بود.

ماده ۱۳- جلسات هیأت مدیره با حضور حداقل چهار نفر از اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آنان با رأی موافق حداقل سه نفر از اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

تبصره- نحوه تشکیل و اداره جلسات هیأت مدیره به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت‌مدیره می‌رسد.

ماده ۱۴- نصب و عزل مدیرعامل با پیشنهاد هیأت امانا و تأیید و حکم وزیر رفاه و تأمین اجتماعی برای مدت چهار سال صورت می‌گیرد. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

تبصره- در صورت ضرورت، وزیر رفاه و تأمین اجتماعی می‌تواند برای حداکثر شش ماه به منظور انجام مسئولیت‌های مدیرعامل صندوق، سرپرست تعیین و منصوب نماید. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

ماده ۱۵- وظایف و اختیارات مدیرعامل به شرح زیر است:
الف- اداره امور جاری صندوق در چارچوب قوانین و مقررات، خط‌مشی‌ها، برنامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب هیأت امانا و هیأت مدیره.

ب- تهیه و تنظیم برنامه و بودجه، گزارش‌ها و صورت‌های مالی و عملکرد صندوق جهت ارائه به هیأت مدیره.

پ- استقرار و عملیاتی نمودن ساختار و تشکیلات مصوب.

ت- نظارت بر عملکرد شرکت‌ها و مؤسسات تابع صندوق و ارائه گزارش به هیأت‌مدیره.

- ث- پاسخگویی به هیأت مدیره در خصوص ماموریت‌های محول شده.
- ج- صدور احکام نصب و عزل هیأت مدیره شرکت‌ها و مؤسسات تحت پوشش پس از تصویب هیأت مدیره صندوق
- چ - صدور حکام نصب و عزل مدیرعامل شرکت‌ها و مؤسسات تحت پوشش بی‌واسطه پس از پیشنهاد هیأت مدیره آن شرکت‌ها و تصویب هیأت مدیره صندوق.
- ح- نصب و عزل معاونان مدیرعامل و مدیران استانی.
- تبصره ۱- نصب و عزل مذکور در این ماده پس از تأیید وزیر رفاه و تأمین اجتماعی امکان‌پذیر است. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).
- تبصره ۲- مدیرعامل در مقابل اشخاص حقیقی و حقوقی در مراجع قانونی، نماینده صندوق می‌باشد و می‌تواند این اختیار را شخصاً یا به وسیله نمایندگان یا وکلایی که تعیین می‌کند، اعمال نماید، این تفویض، رافع مسئولیت‌های قانونی وی نخواهد بود.
- تبصره ۳- مکاتبات، قراردادهای و اسناد تعهدآور صندوق در چارچوب ضوابط، مقررات و آیین‌نامه‌های مربوط با امضای مدیرعامل و با مهر صندوق معتبر خواهد بود.
- تبصره ۴- مدیرعامل می‌تواند با مسئولیت خود، قسمتی از وظایف و اختیاراتش را به مدیران اجرایی صندوق تفویض نماید.
- تبصره ۵- چک‌های صادر شده با امضای مدیرعامل و مدیر مالی و مهر صندوق معتبر خواهد بود.
- ماده ۱۶- اعضای هیأت نظارت مرکب از سه نفر دارای تخصص‌ها و تجارب مختلف مورد نیاز می‌باشد که از سوی هیأت امنای برای مدت چهار سال انتخاب خواهند شد و انتخاب مجدد آنها بلامانع می‌باشد.
- تبصره ۱- هیأت نظارت حق هیچ‌گونه دخالتی در امور اجرایی صندوق نخواهد داشت و در اجرای وظایف خود جهت دریافت اطلاعات مورد نیاز و رسیدگی به دفاتر و مدارک باید از طریق مدیرعامل اقدام نماید.
- تبصره ۲- مدیرعامل موظف است هرگونه مدارک یا توضیحاتی را که مورد درخواست کتبی هیأت نظارت باشد، در مهلت‌های قانونی یا تعیین‌شده در اختیار آنان قرار دهد.
- تبصره ۳- اداره امور داخلی هیأت نظارت و طرز تشکیل جلسات آن و نحوه انجام رسیدگی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط هیأت یادشده تدوین و تصویب خواهد شد.
- تبصره ۴- انتخاب رئیس هیأت نظارت از بین اعضای هیأت نظارت، به عهده رییس هیأت امنای صندوق می‌باشد.

تبصره ۵- صدور احکام اعضاء و رئیس هیأت نظارت، به عهده وزیر رفاه و تأمین اجتماعی می باشد. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

تبصره ۶- وظایف بازرس قانونی به عهده سازمان حسابرسی می باشد که گزارش خود را به هیأت نظارت جهت بررسی و اظهار نظر ارائه خواهد نمود.
ماده ۱۷- وظایف و اختیارات هیأت نظارت به شرح زیر است:

الف- نظارت بر حسن اجرای مفاد اساسنامه و تطبیق عملیات صندوق با مقررات قانونی.

ب- اظهار نظر در خصوص ترازنامه و عملکرد تنظیمی قبل از طرح در هیأت امنا.

پ- اظهار نظر در خصوص گزارش بازرس قانونی و ارائه به هیأت امنا.

ت- انجام سایر وظایفی که به موجب این اساسنامه یا قوانین و مقررات در صلاحیت هیأت نظارت می باشد.

تبصره - چنانچه هیأت نظارت در اداره امور صندوق عملی خلاف قوانین و مقررات یا مغایر مفاد این اساسنامه مشاهده نماید، مراتب را به هیأت مدیره اعلام و هیأت مدیره ظرف پانزده روز پاسخ مکتوب را اعلام می کند و هیأت نظارت پس از بررسی، گزارش نهایی را به اطلاع هیأت امنا خواهد رساند.

ماده ۱۸- سال مالی صندوق از اول فروردین هر سال آغاز و در پایان اسفند همان سال خاتمه می یابد.

تبصره - متناسب با سال مالی مذکور جهت تهیه تراز تلفیقی، سال مالی مؤسسات و شرکتهای متعلق و وابسته اصلاح می گردد.

ماده ۱۹- داراییها و درآمدهای صندوق به شرح زیر است:

الف- وجوه و داراییهای موجود و منافع حاصل از سرمایه گذاریهای صندوق.

ب- حق بیمه های دریافتی و دریافتنی شامل سهم بیمه شدگان، کارفرمایان و دولت.

پ- وجوه حاصل از خسارت، جرایم و جزاهای نقدی موضوع قوانین و مقررات مربوط یا احکام قطعی دادگاهها.

ت- هدایا و کمکهای اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از داخل یا خارج کشور.

ث- بدهیها، کمکها و تعهدات قانونی دولت به صندوق.

ج- سایر منابعی که بر اساس ماده (۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی یا قوانین و مقررات مربوط قابل جذب توسط صندوق باشد.

چ- مابه التفاوت سهم درمان مشمولان قانون تأمین اجتماعی موضوع تبصره (۱) ماده (۹) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور - مصوب ۱۳۷۳-

ماده ۲۰- هیأت مدیره مکلف است تا پایان آذر هر سال بودجه پیشنهادی صندوق را برای سال بعد تنظیم و به هیأت امنا ارائه نماید. هیأت امنا موظف است تا پایان بهمن همان سال، بودجه سال بعد را تصویب و به هیأت مدیره ابلاغ نماید.

ماده ۲۱- ترازنامه سالانه و گزارش مالی صندوق باید تا پایان تیر جهت ارایه به مراجع قانونی ذی ربط تهیه و تسلیم گردد. گزارش مالی سالانه صندوق مشتمل بر صورت‌های مالی تلفیقی، حسابرسی شده به همراه گزارش هیأت مدیره در مورد فعالیت و وضعیت عمومی صندوق در سال مورد گزارش باید تا پایان آبان به هیأت نظارت و هیأت امنا ارسال گردد.

تبصره ۱- صورت‌های مالی تلفیقی سالیانه صندوق باید با رعایت استانداردهای حسابداری که توسط مرجع ذی صلاح قانونی تدوین شده یا می‌شود، تهیه و ارائه گردد.

تبصره ۲- تصویب صورت‌های مالی صندوق توسط هیأت امنا به منزله مفصاحساب مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره برای عملکرد سال مورد نظر می‌باشد.

تبصره ۳- هیأت نظارت مکلف است نسخه‌ای از نظرات خود در مورد ترازنامه سالانه و گزارش‌های مالی و صورت‌داری‌ها و بدهی‌ها را ظرف پانزده روز از تاریخ دریافت آن به هیأت مدیره تسلیم نماید.

تبصره ۴- هیأت مدیره موظف است ظرف پانزده روز از تاریخ وصول نظرات هیأت نظارت، آن را بررسی و توجهات خود را به هیأت امنا تقدیم کند.

ماده ۲۲- هیأت امنای صندوق موظف است ظرف یک ماه از تاریخ وصول گزارش عملکرد سالانه و صورت‌های مالی و تلفیقی، تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

ماده ۲۳- هیأت مدیره مکلف است در مقاطع زمانی مناسب (هرسه سال حداقل یک بار) گزارش محاسبات فنی (بیمه‌ای) صندوق را که توسط کارشناسان واجد صلاحیت حرفه‌ای تهیه گردیده است به همراه گزارش مالی تلفیقی به هیأت امنا ارائه نماید.

ماده ۲۴- آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری و استخدامی به همراه آیین‌نامه‌های نحوه تشکیل و اداره جلسات هیأت مدیره و هیأت نظارت و سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز صندوق باید ظرف شش ماه پس از ابلاغ این اساسنامه توسط هیأت مدیره صندوق تدوین و به تصویب هیأت امنا برسد. **تبصره-** تا زمانی که آیین‌نامه‌های مذکور به تصویب نرسیده‌اند، آیین‌نامه‌های موجود به قوت خود باقی می‌باشند.

ماده ۲۵- اعضاء هیأت امنا، هیأت مدیره، هیأت نظارت و مدیرعامل و

اعضای درجه یک خانواده آنان نمی‌توانند در معاملاتی که با صندوق یا به حساب صندوق انجام می‌پذیرد، به طور مستقیم یا غیر مستقیم سهام یا شریک باشند.

تبصره ۱- اعضای هیأت امنا، هیأت نظارت، هیأت مدیره و مدیرعامل در صورت فعالیت در رشته‌های پزشکی با مجوز هیأت امنا در خصوص عقد قرارداد درمانی خارج از وقت اداری جهت ارائه خدمات به بیمه‌شدگان تحت پوشش صندوق مشمول حکم این ماده نمی‌باشند.

تبصره ۲- پرداخت حق بیمه توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به صندوق معامله محسوب نمی‌شود.